הארץ

1.10 ש"ח יום ו' י"ג בסיון תשמ"ו, 20 ביוני 1986 VOL. 68/20409 JUNE 20 1986

דירקטוריון דיסקונט דוחה המלצות בייסקי; נציגי ציבור בדירקטוריון שוקלים פרישה

ברונו יפטר את רקנאטי מניהול בנק דיסקונט

חוגים פיננסיים: רקנאטי יאיים במשיכת פקדונות מבנק דיסקונט ניו יורק והעברתם לבנקים אמריקאיים

מאת צבי זרחיה ואריה לביא, כתבי "הארץ" לענייני כלכלה

נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו יפטר את רפאל רקנאטי ממשרת מנכ"ל בנק דיסקונט, לאחר שמועצת המנהלים של בנק דיסקונט דוחה את המלצות ועדת בייסקי. דירקטוריון דיסקונט, בר־אשות רפאל רקנאטי, טוען כי ההמלצה לגבי פיטורי רקנאטי מנוגדת לטובת הבנק.

(הנוסח המלא של הודעת הדירקטוריון — ראה בתיבה)

חוגים בבנקאים הביעו אמש חשש, כי הדחת רקנאטי עשויה לפגוע בכל מערכת הבנקאות. חוגים פיננסיים סבורים, כי אם ינסה הנגיד לפטר את רקנאטי יאיים האחרון במשיכת פקדונות מבנק דיסקונט ניו יורק והעברתם לבנקים אמריקאיים.

על פי החוק הקיים, יכול הנגיד להשעות את רקנאטי לשלושה חודשים, או לפעול על פי המלצת בייסקי לתיקון סעיף 8 ר' לפקודת הבנקאות, ולהעבירו מתפקידו לצמיתות. מדבריו של הנגיד התרשו שלשום נראה, כי יפעל על פי להעברת רקנאטי מתפקידו לצמיתות.

(ראה פרשנות משפטית)
(סוף בעמוד 2 טור 3)

מאמץ אמריקאי להביא לסיום סכסוך טאבה תוך שבועיים

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ של ארה"ב, ג'ורג' שולץ, מקווה להגיע למזרח התיכון תוך שבועיים, אם עד אז ימצא פתרון לשאלת טאבה. שולץ מקיים שיחות יום יומיות עם אנשי מחלקת המזה"ת במשרד החוץ בשאלת טאבה, עד כי הנושא הפך ל"מוקד הפעילות של המחלקה". שולץ ביקש מן היועץ המשפטי אברהם סופר לנסוע שוב לאיזור, כדי להמשיך במאמצים לקרב את העמדות בין רבקות ישראל ומצרים, תוך תקווה להגיע לנוסחה אחידה שתשביע רצון.

שולץ "מביע עניין רב בביקור במזרח התיכון ומקווה שיוכל לבקר באיזור תוך שבועיים", אמרו מקורות. "אולם אין הוא רוצה לבוא כמתווך בסכסוך קטן כמו טאבה, אלא כמי שיכול לתחום על המגעים כדי להשיג בכך מנוף לקראת המשך תהליך השלום".

הדיעה במשרד החוץ איננה אחידה בנושא זה. יועצים אחרים סבורים, כי על שולץ לבקר במזרח התיכון גם אם לא יוכל להשיג הסכם בשאלת טאבה. "לא יתכן ששר החוץ אמריקאי ... שולץ רק משום שקיים סכסוך בלתי פתיר. חשוב גם שהמעורבים באיזור ירגישו שהממשל על כל דרגיו איננו מניח את התהליך גם אם נראה כרגע שאין מוצא".

שר החוץ שולץ עשוי גם לבקש מעוזרו לענייני המזה"ת ריצ'רד מרפי להגיע לאיזור, לאחר פגישתו עם עמיתו הסובייטי בשבוע הבא באירופה.

בכוונת הממשל "להגביר את תחושת הלחץ וקוצר הזמן" בנושא זה, ולדברי המקורות, ביקור תכוף של פקידים אמריקאים בכירים המעורבים ישירות בניסוח הצעות פתרון עשוי להביא לסיום מהיר יותר של שאלת טאבה.

שמיר: המתנגדים לבוררות צודקים

(ע) "במבט לאחור, אנחנו יכולים לומר שצודקים אלה שטוענים שלא ללכת לבוררות אלא לחפש כל דרך אפשרית במו"מ ועל ידי פישור בעזרת גורמים ידידותיים". כך אמר מ"מ רוה"מ ושר החוץ יצחק שמיר אתמול, בכנס מחלקת האזרים של האוניברסיטה העברית.

לדבריו, בכל שהתקדם המו"מ בין ישראל למצרים הלכה ישראל לקראת דרישות המצריות בקשר לבוררות אבל המצרים הקשיחו את עמדתם כנראה מחשש שמא הבורר יפסוק נגדם. "המבין שמצרים העמידה את נושא טאבה כתנאי לכל התקדמות ונירמול היחסים, הבוררות הפכה למיכשול ולגורם מעכב. סביר להניח, על כן, שאילו הלכנו בדרך של מו"מ ובמאמצי פישור שקטים, נושא טאבה לא היה הופך למבחן של יוקרה".

מ"מ ראש הממשלה קרא לממשלת מצרים להפגין את נכונותה לצקת תוכן חיובי וממשי ביחסיה עם ישראל בכך שתיתן הנחיות למשלחתה למיכשולים האחרונים שנותרו כדי שהבוררים יוכלו להתחיל במלאכתם.

הערבים אינם בשלים לשלום

שמיר אמר עוד כי לדעתו מדינות ערב אינן בשלות עוד לשלום מלא אתנו. כמה מהן נתונות בבעיות פנימיות קשות וחלקן מתמודדות עם בעיות כלכליות וחברתיות קשות הניצבות בראש סולם העדיפויות שלהם. "משום כך, אולי יהיה טוב יותר ומועיל יותר לא לרדוף אחרי הישגים ספקטקולריים שאינם ריאליים היום ובמקום זה לחפש דרכים צנועות יותר, אך יותר מעשיות ותועלתיות, לסילוק גורמי חיכוך ולשיתוף פעולה שקט עם אלה מבין שכנינו הקרובים או הרחוקים ביותר, המבינים לכך ..."

ההסתדרות מאיימת להשבית את אל על אם יענשו עובדים שגרמו איחור בטיסות

עובדי הקרקע כינסו אסיפת הסברה וטיסות עוכבו בשעתיים ★ עילת הסכסוך: תביעה לתשלום תוספת פריון ע"פ הסכם העבודה ★ המפרק הזמני וההסתדרות פונים לבי"מש

מאת יהודית וינקלר ויוסף נבו, סופרות "הארץ"

ההסתדרות הודיעה אתמול למנכ"ל "אל על", רפי הרלב, ולמפרק הזמני עו"ד עמרם בלום, כי אם יינקטו צעדים נגד עובדי הקרקע שכינסו אתמול אסיפת הסברה במתקני החברה, תושבת אל על לאלתר. מזכיר תיק אל על בהסתדרות, חיים רייזון, אמר ל"הארץ", כי ההסתדרות לוקחת על עצמה בדיעבד את האחריות לכינוס אסיפת ההסברה, ... מפירה את הסכם העבודה. טענה דומה מעלה הנהלת החברה נגד העובדים ונגד ההסתדרות.

דובר אל־על מסר בתגובה, כי ההנהלה רואה בחומרה רבה את השיבושים. לדבריו, שוקלת ההנהלה צעדים, על פי הסכם העבודה.

עובדי הקרקע בחברת התעופה הלאומית כינסו אתמול אסיפת הסברה בשעות הבוקר ובעטייה נגרמו איחורים של עד שעתיים לארבע טיסות אל־על. קרוב לאלף נוסעים עוכבו בנתב"ג.

העובדים וההסתדרות טוענים, כי בהסכם העבודה שנחתם לפני שלוש שנים נקבעה נוסחה לתוספת פריון ואולם ההנהלה מסרבת לממש את הסעיף במלואו. לטענת ההסתדרות, בעיצומו של המשא ומתן על דרכים לזכות את העובדים בסכומים המגיעים להם, פנה המפרק הזמני לבית המשפט המחוזי בירושלים והשיג צו האוסר על הנהלת החברה להיכנס למו"מ בנושא, אלא לאחר שיוכנסו תיקונים בבסיס החישוב.

דובר אל על הסביר, כי ידי ההנהלה כבולות, בשל ההקפאה ואי חידוש הסכמי המסגרת.

המפרק הזמני, עו"ד עמרם בלום, עומד לפנות לבית המשפט המחוזי בירושלים, לקבל הנחיות כיצד לנהוג כלפי העובדים. ההסתדרות הולכת לפנות לערכאות כדי לבטל את הצו האוסר לנהל מו"מ על יישום סעיף הפריון. היא תטען, כי הסכם העבודה בחברת התעופה הלאומית מופר בשל אי יישום הסעיף.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד אמר, כי ההסתדרות עושה מאמצים להביא לסיום מצבה של אל על כחברה בפירוק, והבטחו להיענות לבקשתה לקראת המחצית השניה של 1986.

חריש סיים הטיפול בתיק "קרן קולק"; קרוב לוודאי שיחליט לסגור את התיק

מאת גדעון אלון, סופר "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, סיים אתמול את הטיפול בתיקו של ראש עיריית ירושלים, טדי קולק. חריש החליט לתת עדיפות לטיפול בתיק זה, משום שהגיע למסקנה כי אין הצדקה לכך שלאישיות ציבורית רבת זכויות כקולק ייגרם עינוי דין ממושך.

גורמים משפטיים בכירים העריכו אמש, כי קרוב לודאי שחריש יחליט לסגור את התיק ולא לנקוט כל צעדים משפטיים נגד ראש עיריית ירושלים. חריש עומד לפרסם את החלטתו המנומקת בשבוע הבא.

תיק "קרן פרי קולק" הועבר לידי היועץ המשפטי לשעבר, פרופ' יצחק זמיר, לפני כחודשיים, בתום חקירת המשטרה בנושא. מחלקת החקירות של המשטרה בדקה חשדות, לפיהם העביר ראש עיריית ירושלים כספים מכספי הקרן שהקים ביוזמתו לעובדים בכירים בעירייה ולפקידי ממשלה, שהיו בקשרי עבודה עם עיריית ירושלים.

איש תעשיה אווירית התחזה נציג מינהל התעופה וחקר התרסקות "ערבה" במלאווי

ארבעה שכירים של התעשיה האווירית כיהנו בוועדת החקירה המלאווית שקבעה כי ההתרסקות לפני שש שנים נבעה מטעות של הטייס ההרוג — מבלי שערכה בדיקה טכנית במטוס ★ מינהל התעופה האזרחית: תוצאות החקירה הושפעו על ידי היצרן

מאת אברהם צדר, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

התעשיה האווירית ניסתה להש־פיע על תוצאות חקירה שנערכה לפני שש שנים בנסיבות התרסקותו של מטוס "ערבה" מתוצרת החברה, באמצעות שיגור נציגה לכהן בוועדת חקירה שהוקמה במלאווי, שם התרסק המטוס, תוך שהוא מציג עצמו כנציג מינהל התעופה האזרחית של ישראל. כך עולה ממסמך פנימי שהוכן באחרונה במינהל התעופה האזרחית והובא לידיעת שר התחבורה.

המטוס התרסק בטיסת ניסוי, לפני שש שנים, במלאווי. טייסו, דייב לוין ואלי נור, נהרגו. נסיבות ההתרסקות נחקרו על ידי ועדת חקירה שהוקמה מטעם ממשלת מלאווי, ואשר ביקשה לשתף בחקירה גם נציג רשמי של מינהל התעופה האזרחית מישראל. מטרת החקירה היתה לבדוק, אם האסון נגרם בשל טעות אנוש (של הטייס או אחרים מאנשי התעשיה האווירית, או צוות הפיקוח המלאווי) או מתקלה במטוס עצמו.

מתוך תשעה חברי ועדת החקירה, היו ארבעה שכירים של התעשיה האווירית, שאמורה היתה להיות הנחקרת העיקרית בפרשה. ועדת החקירה קבעה, ארבעה ימים אחר הקמתה ומבלי שתיערך בדיקה טכנית בשרידי המטוס, כי התאונה אירעה כתוצאה מ"טעות אנוש" של הטייס לוין.

שלטונות מלאווי ביקשו, כי בחד...

(סוף בעמוד 2 טור 6)

הלוח הארצי
הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים
7א', 8א', 9א', 10א', 11א'
12ג', 13ג', 14ג', 15ג',
16ג', 17ג', 18ג'

על מי מגן משרד התחבורה?

התחרות החופשית בתעופה הקד־ סינה במידה ניכרת את מחיר כרטיסי הטיסה.
התחרות בין סוכני הנסיעות הביאה לירידה נוספת במחירים, הנחות שונות ואשראי הוצע לכל.
שכבות נרחבות החלו להנות מחופשה בחו"ל במחיר סביר, הצרכן נהנה וסוכני הנסיעות היעילים הרויחו.
עתה בא משרד התחבורה ואוסר על סוכני־הנסיעות לתת הנחות, כפי הנראה, כדי להגן על הסוכנים הבלתי־יעילים.
זוהי דוגמה נוספת להתערבות ממשלתית מיותרת ומזיקה, הפוגעת ביוזמה החופשית ובכיס של האזרח.

שינוי מפלגת המרכז

הודעת דיסקונט: "קבלת ההמלצה תפגע בבנק"

להלן הנוסח המלא של הודעת דירקטוריון בנק דיסקונט:

דירקטוריון בנק דיסקונט דן במספר ישיבות בדוח ועדת החקירה לעניין ויסות מניות הבנקים ושקל כמובן ראש את המלצת הועדה בדבר כהונתו של מר רפאל רקנאטי כמנהל הכללי ויו"ר הדירקטוריון של הבנק.

הדירקטוריון נתן דעתו למשקל הציבורי הרב שיש לדוח הועדה ולהמלצתה. עם זאת, הדירקטוריון מצווה על פי החוק לשקול את הנושא כשלנגד עיניו טובת הבנק בלבד. הדירקטוריון סבור כי המשך ניהול הבנק בידי מר רקנאטי, הנהנה מאמונו, דרוש להבטחת תפקודו התקין והצלחתם של הבנק ושל קבוצת דיסקונט בארץ ובחו"ל. בשים לב לאופיו של הבנק ולייחודו, הגיע הדירקטוריון למסקנה כי טובת הבנק, לקוחותיו, בעלי המניות והעובדים מחייבת אותו, בנסיבות הקיימות, שלא לקבל את המלצת הועדה. קבלת ההמלצה לא זו בלבד שלא תהיה לטובת הבנק, אלא אף תפגע בו.

כישוריו, נסיונו וקשריו הנרחבים של מר רקנאטי עם אישים וחוגים בנקאיים וכלכליים בארץ ובעולם הינם נכס רב ערך לקבוצה שאין לוותר עליו, ולדעת הדירקטוריון מר רקנאטי הינו האדם המתאים ביותר לעמוד בראש הנהלת הבנק.

רפאל רקנאטי

פרשנות משפטית / ד"ר ברוך ברכה

בכוחו של הנגיד להשעות מנהל בנק

מנהל הממשיך לפעול למרות ההשעייה עובר עבירה שדינה ארבע שנות מאסר

נגיד בנק ישראל רשאי, באישור הממשלה, להשעות מנהל עסקים של בנק בהתאם לעילות שונות המפורטות בסעיף 8 ר' לפקודת הבנקאות. ... ויש מקום לדיעה, כי על רקע המבצעים המותרים שהתבצעו בדו"ח ועדת בייסקי בעניין ויסות מניות הבנקים מתקיים התנאי האמור להפעלת סמכותו של הנגיד לפי סעיף 8 ר' ובכוחו יהיה לפטר מנהל עסקיו של בנק שהשתתף בוויסות, כאשר אותו מנהל מסרב להתפטר או כשדירקטוריון הבנק אינו מפטרו. רמז לפירוש זה של סמכות הנגיד ניתן בדו"ח ועדת החקירה.

יצויין שסמכות ההשעייה היא לתקופה של עד שלושה חודשים, שלאחריה יכול המנהל לחזור לתפקידו. עם זאת, מוסמך הנגיד, שוב מכוח אותו סעיף 8 ר', למנות מנהל מורשה, שינהל את הבנק ומינוי זה אינו מוגבל בזמן. משמנה מנהל מורשה, חייבים כל עובדי הבנק, לרבות מנהליו, לציית להוראותיו והוא אף ממלא את תפקיד הדירקטוריון. מכאן, שבפועל יש בכוחו של הנגיד לנטרל את סמכויותיו של מנהל העסקים של הבנק (ואף את סמכות הדירקטוריון) מעבר לתקופת שלושת החודשים.

הושעה מנהל עסקיו של בנק והוא מתיימר להמשיך ולפעול בתפקידו, בתקופת ההשעייה, עובר הוא עבירה פלילית, שדינה ארבע שנות מאסר.

מנהל תיכון בערד מבקש לצנזר ביקורת של תלמיד

מאת איתן רבין, סופר "הארץ"

מאמר ביקורתי, פרי עטו של תלמיד כיתה י"ב בבית ספר התיכון בערד, המסכם שש שנות לימוד, מעורר סערת רוחות בבית הספר ובעיר, נוכח תביעת מנהל בית הספר לקצצו ולהכניס בו שינויים. המנהל מסרב להדפיס את המאמר בעלון מוכרת, המוממן על ידי תלמידי השמיניות.

כותב המאמר, אודי פסח, שאביו היה ממייסדי בית הספר התיכון, אמר אמש כי לא יתכן כי בבית ספר בו לומדים חופש חינוך ודמוקרטיה, יצנזרו את חופש הביטוי.

בין השאר כותב פסח: "הייתי מאד רוצה לכתוב על השנים הזוהרות, המשכילות, והמעשירות אשר עברתי במוסד זה, אך לצערי לא היו כאלה".

ועוד כותב התלמיד: "בית ספר כיום, למרות הניסיונות המפוקפקים לחנך לערכים, הינו 'בית־חרושת לציונים'. כל ישעו המתנבים. הנוער אשר מקבל קצת יותר מכך, זה לרוב פרי המטען של בית גידולו".

המאמר מבקר את מערכת החינוך בכללותה ואומר, כי בית ספר צריך להקנות דרכים להתמודד עם שאלות ולא להסתפק רק בהעברת כמות של חומר לימוד.

המנהל: דברים לא נראו לי

מנהל בית הספר התיכון אמר אמש בתגובה למאמר: "אני הוריתי להוריד מספר דברים במאמר, מאחר שהם לא נראו לי. אני מקווה, כי המאמר המתוקן ייכנס ביום א' הקרוב לעלון בית הספר".

אם ישמיט המנהל את המאמר, מתכוונים ההורים והתלמידים להדפיס את המאמר בנפרד ולצרפו כנספח לעלון.

שוק ההון / אריה לביא

שיפור קל באווירה עקב פעילות בל"ל והפועלים

האווירה בשוק המניות השתפרה אתמול במקצת, עקב מאמצים של בנק לאומי ובנק הפועלים להביא לתפנית במגמת השחיקה בשערי המניות. אתמול נרשמו ביקושים שגרמו לעליה של שליש אחוז במדד הכללי של המניות, בלא בנקים, אך בסיכום שבועי ירד מדד זה ב־3.4 אחוזים.

פעילות קרנות בל"ל ובנק הפוע־לים גרמה לאופטימיות מסויימת בקרב הפעילים בשוק המניות, אך מומחים סבורים שלמרות נכונות הבנקים להביא לשיפור האווירה, רוב המניות התעשייתיות הן ברמת שערים גבוהה יחסית, וספק אם יש בפעילותם של שני הבנקים כדי להביא לתפנית מהותית בפעילות בבורסה.

בקרנות הנאמנות נמשכו הפ־דיונות, אך הם היו קטנים והגיעו ל־1.5 מיליון דולר. ההיצעים במניות נקלטו, בדרך כלל, בלא שינוי שער, בעיקר במניות החברות וכן במניות בהן נרשמה ירידה חדה בימים האחרונים.

במניות הבנקים שבהסדר נמשכו ההיצעים, אך הם לא היו גדולים, כאשר התשואה במניות אלה מגיעה לכ־11.5 אחוז. גם מרבית סוגי הצ־מודים למדד, בדומה לאגרות הצמו־דות למט"ח, סבלו מהיצעים.

חריש יופיע היום בדיון בבג"צ שהגיש רפי מלכה נגד פרס ושלום

בידי ראש השב"כ מסמך המבסס הטענה כי פעולותיו בשטח ובחקירה זכו לאישור שמיר

מאת גדעון אלון ועקיבא אלדר, סופרי "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, יופיע היום בעצמו בדיון בבג"צ בעתירתו של איש השב"כ לשעבר רפי מלכה נגד ראש הממשלה שמעון פרס וראש השב"כ אברהם שלום. בדיון בתיק מספר 308/86, שיתקיים בדלתיים סגורות בפני הרכב הבכיר ביותר של ביהמ"ש העליון (נשיא ביהמ"ש העליון מאיר שמגר, מ"מ נשיא ביהמ"ש העליון מרים בן־פורת ופרופ' אהרון ברק) ייצג חריש את המדינה, ואילו את העותר מלכה ייצג עו"ד מישאל חשין. מלכה, שהוא אחד משלושת אנשי השב"כ הבכירים שהתלוננו בפני זמיר נגד ראש השב"כ אברהם שלום, עתר לבג"צ בדרישה לביטול ההחלטה על הדחתו מהשירות ותביעה להשעות את ראש השב"כ מתפקידו עד לתום החקירה נגדו.

היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, פרופ' יצחק זמיר, סירב לייצג את המדינה בבג"צ זה, משום שאף הוא סבר כי יש מקום להשעות את

(סוף בעמוד 2 טור 6)

ישראל מוכנה להתיר לארה"ב לחקור את אל"מ סלע — אך דורשת חסינות

משרד המשפטים האמריקאי מתנה חסינות בנכונות של סלע למסור שמות מעורבים נוספים בפרשת פולארד

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). ישראל מוכנה לאפשר לחוקרים אמריקאים לתשאל את אל"מ אביעם סלע, אך מבקשת התחייבות אמריקאית, כי לא יוגש נגדו כתב אישום וכי יוצא מחסינות מלאה. משרד המשפטים האמריקאי איננו מוכן לתת התחייבות כזאת או חסינות, אלא אם יהיה סלע מוכן למסור שמות של מעורבים ישראלים ואמריקאים נוספים בתמורה לחסינות זאת. זהו מוקדה של המחלוקת החדשה בין ישראל לארה"ב בשאלת פולארד. משרד החוץ האמריקאי המנסה לפשר בין עמדת ישראל לעמדת משרד המש־פטים סבור כי מחויבות ישראל איננה משפטית אלא פוליטית ונוגעת ל"שמה הטוב בארה"ב".

במשרד המשפטים סבורים, כי סלע הפעיל עוד מרגלים אמריקאים דוגמת פולארד. המשרד איננו מוכן עדיין לקבל כסופית את גרסת ישראל האומרת, כי איננה מנהלת פעולות ריגול נגד ארה"ב. "העובדה היא" אמרו מקורות "שישראל לא ידעה. או לפחות טענה שלא ידעה על פעילותו של פולארד".

אחת האפשרויות המסתמנות עתה היא, כי חוקר אמריקאי יגיע לישראל בימים הקרובים, כדי לתשאל את סלע, לשיחה אינפורמטיבית שבסופה יוחלט אם יהיה משרד המשפטים מוכן לתת לסלע חסינות ולא לתבעו לדין, או להתמיד בדרישה להעמידו לדין.

אם יוחלט להגיש תביעה משפטית נגד סלע, לא תהיה ישראל חייבת להסגירו לארה"ב, שכן הסכם ההסגרה בין המדינות לא חל על עניני ריגול. אולם סלע לא יוכל עוד לבקר בארה"ב, אף לא במסגרת תפקידו.

נ.י. טיימס: משרד המשפטים מתכוון להעמיד לדין את סלע

(ע"ר) העתון ניו יורק טיימס כתב אתמול, כי משרד המשפטים האמריקאי יבקש להעמיד לדין את אביעם סלע. העתון מצטט מדבריו של איש ממשל שאמר "אנו הולכים לקראת הוצאת כתב אישום. כוונתנו היא להאשים".

הוואתיקן דחה פניית ועד יהודי ליחסים בין דתיים להגיב על פרשת וולדהיים

מאת שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). הוואתיקן דחה פניה להגיב על פרשת וולדהיים. ולדברי יהודי רבה, מפגין נוסח הדחיה זלזול כלפי הפתנים והעדויות המוצגות מן הגילויים על עברו של נשיא אוסטריה. בקשה לתגובה מטעם הכס הקדוש על פרשת וולדהיים נשלחה אל הקרדינל יוהאנס וילברנדס העומד בראש המחלקה לקידום אחדות נוצרית, על ידי ראשי הועד היהודי ליחסים בין דתיים, בו חברים אישים וארגונים יהודיים הנגלים פעילות לקידום ולפיתוח דו שיח בין היהודים לנוצרים. המכתב נשלח באמצע אפריל. שישה שבועות לאחר מכן, במכתב הנושא את התאריך ה־28 במאי, מאשר סגנו של ווילברנדס, פייר דיופרייי כי קיבל את המסמכים על עברו של וולדהיים אבל "מאחר והשאלה איננה נוגעת למשרדנו אנו נעביר את המסמכים לסמכות המוסמכת". גורמים המתמצאים בגינוחים הועידים של מזכירות הוואתיקן, פירשו תשובה זו כביטוי לאדישות ואי רצון להתערב בפרשת וולדהיים.

פניה דומה נעשתה גם אל המועצה העולמית של הכנסיות, שהיא ארגון גג עולמי לכנסיות הארגונים נוצריים פרוטסטנטיים, שמרכזו בז'נבה. מזכ"ל הארגון אמיליו קסטרו, השיב במכתב ארוך כי הוא קובע כי לדעתו אין כל חשיבות הצורך בחקירה מיוחדת של עברם של פקידים בכירים באו"ם.

הכומר ג'די פאלוהאל לא השיב עד היום לבקשה לפרסם תגובתו.

עקיבא אלדר מוסר:

שר החוץ, יצחק שמיר, יקיים היום דיון בהשתתפות השגריר באוסטריה, מיכאל אליצור, בדרכים הדיפלומטיות הנשקלות בתגובה על בחירתו של קורט ואלדהיים לנשיא אוסטריה.

בדיון, שבו ישתתפו גם פקידים בכירים במשרד החוץ, ייבחנו מספר אפשרויות שכבר הועלו בדיונים בדרג בכיר: עיכוב החזרתו של אליצור לאוסטריה עד לאחר טקס ההשבעה של ואלדהיים שייערך ב־8 ביולי, השהיית מינוי שגריר חדש לאוסטריה במקום אליצור, המסיים את תפקידו והסתפקות בייצוג על ידי מיופה הכוח הישראלי בוינה, בלי להכריז על כך רשמית, האפשרות שאינה זוכה לתמיכת הדרג המקצועי במשרד החוץ — הורדת דרג הנציגות בוינה באורח רשמי.

חבר פרלמנט מאשים ממשלת בריטניה

שאול צדקא סופר "הארץ" בבריטניה מוסר: חבר הפרלמנט הבריטי גרוויל ג'אנר מאשים את ממשלתו בכיסוי פשעי המלחמה של קורט ואלדהיים. ג'אנר קיבל לידיו פרטים חדשים מהם עולה כי הנשיא האוסטרי היה מעורב ברצח אסירי מלחמה בריטים.

שר החוץ היוגוסלאוי משתמט משאלות על ואלדהיים

בלגרד (ע"ר). שר החוץ היוגוס־לאבי רייף דיזדרביץ' השתמט מלהשיב על שאלות בקשר לפרשת ואלדהיים אתמול אך אמר כי שר החוץ האוסטרי יבקר כאן בחודש הבא ויתקיים עמו דיון על היחסים בין שתי המדינות.

יוגוסלאוויה היתה הזירה העיקרית למעשים בהם הואשם הנשיא האוסטרי הנבחר קורט ואלד־היים. לפי האשמות אלה, הוא היה מעורב בפשעי־מלחמה נאציים בעת ששירת בצבא הגרמני בבלקאנים בתקופת מלחמת העולם השניה.

השר נמנע מלהשיב על השאלה אם יוגוסלאוויה בירכה רשמית את ואלדהיים עם בחירתו, כמקובל, בציינו כי לא התפרסמה שום ברכה רשמית כזו.

חדשות הארץ

שיחת היום
עם: פרופ' עליזה שנהר, ראש החטיבה לפולקלור באונ' חיפה
על: מכשפים מודרניים בעקבות מעצר "הרב". מרפא הכישופים במגע מיני
(עמ' 2)

★

פסוקי ברכת כוהנים שנחרתו לפני כ־2,600 שנה יוצגו במוזיאון ישראל
(עמ' 3)

שטחים ואנשים
מדור חדש על חיי היום יום בשטחים המוחזקים
מאת אודי ניר
(עמ' 26ב)

נציבות המים אטמה בארות במושבים, בקיבוצים ובכפרים ערביים
(עמ' 5)

★

שוטרת ערביה ראשונה בישראל הושבעה בעזה
(עמ' 12)

קטן, חכם, וכחול לבן
VIRO
מגוון רב במבצע ששקט
טל' 052-451074

שרות הארץ

מזג האוויר

מעונן חלקית עד בהיר. תשקיף לשבת — ללא שינוי ניכר. ירושלים 17־27, רמת הגולן 17־30, נהריה 20־28, צפת 17־28, טבריה 21־35, נצרת 19־29, עפולה 20־31, שומרון 18־29, תל־אביב 21־28, לוד 19־29, יריחו 20־36, עזה 20־28, באר שבע 19־32, אילת 25־39.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4945	-0.0015
[illegible]	1.7763	0.0018
שחור	1.5900	— —

בגליון זה 28 עמודים
בצרוף 40 עמודי מוסף
העיתון מופיע ב־3 חלקים

ערך את העמוד: אור גרנדר

מגדל אשדר

סטנדרט
אשדר בונה מגדל דירות מיוחד במינו ובו דירות פאר בנות 5–2 חדרים. מטבח משוכלל. מפוצל, דלת במחון, מחסן לכל דירה, בידוד מיזוג דירתי, כפול בחלונות. אנטנת לווינים, אולם כניסה מהודר ומצופה שיש, מעליות שקטות ומהירות והאיכות המפורסמת של אשדר.

גבוה
16 קומות מעל העיר. במערב רואים את הים, וכל גוש דן פרוש לרגליך. הקומה הראשונה היא בעצם קומה רביעית. בקומה האחרונה – פנטהאוז מפואר. גבוה גבוה, הרחק מהרעש והצפיפות.

בצפון העיר
באזור יוקרתי ומבוקש. ליד צומת ארלוזורוב דרך חיפה. רחוק מהעיר? קרוב לכל מקום, למרכזי הקניות הבילוי של תל־אביב. צריך פעם לצאת מהעיר? גם זה פשוט.

לישון בשקט
בקומה ראשונה אתה כבר בגובה קומה רביעית. דלת במחון לדירה כבר אמרנו. שוער צמוד בכל שעות היממה באולם הכניסה. אינטרקום ומערכת בקרה משוכללת. לחניונים שער אוטומטי הנפתח רק לדיירים.

והארכיטקט חינם!
הדירות המרווחות בנויות בשיטת ה־OPEN-SPACE. אתה מתכנן הפנים של דירתך. ואם אתה רוצה עזרה בעיצוב – ארכיטקט פנים של אשדר עומד לרשותך ללא תשלום.

אשדר
מגדל אשדר – גבוה גבוה, אבל לא מגדל באויר. בונה אותו חברת הבניה "אשדר" – מיסודה של קבוצת אשטרום – חברת הבניה הפרטית הגדולה בישראל. עוסק לסטנדרט הגבוה אמנו יוצקים במגדל אשדר נסיון, אמינות וביטחון.

סטנדרט גבוה
בצפון העיר

פרטים והרשמה:
משרד אשדר, רח' בן יהודה 190 ת"א, טל. 03-245375
סקסס-משרד מכירות
ככר המדינה 50 ת"א
טל. 455205, 448704, 421042

אשדר
חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

מי ראה את המישלחת הכלכלית?

מי "מחביא" את חברי ה־משלחת האמריקאית־ישראלית ליוזמות הכלכליות, הפרופסורים סטנלי פישר והרב שטיין? שאלה זו העלה חבר הכנסת דן תיכון בישיבת ועדת הכספים.

חברי ועדת הכספים סבורים, כי מן הראוי שגם הם ישמעו השגות של חברי המשלחת על המדיניות הכלכלית, במיוחד לאור העובדה, שהם נטלו חלק בגיבוש התוכנית הכלכלית בא־רץ ביולי 1985. פניית הועדה למנכ"ל האוצר, ד"ר עמנואל שרון, העומד בראש המשלחת הישראלית ליוזמות, נשארה ללא מענה. גם פנייתו של דן תיכון לשגרירות האמריקאית נותרה ללא תשובה.

בינתיים הסתיימו השיחות הכלכליות והפרופסורים, שבאו כעובדי הממשל האמריקאי, עומדים לעזוב את הארץ.

עדנה ארידור

של מי הנשף הזה

מי אמר שישראלים אינם מר־בים לתרום? עובדה. בתוך פרק זמן קצר הצליחה המועצה לישראל יפה לאסוף 50 אלף ש"ח מ־500 בעלי עסקים וכל מיני אח"מים (כלומר מאה ש"ח בכל אחד). עשרות פריטים יקרי ערך שימשו להגרלות ולמכירה פומבית. אלא מה? התורמים הישראלים, כמו עמיתיהם ב־חו"ל, מצפים לתמורה ברמה גבוהה — כך הסבירה מנכ"ל המועצה לישראל יפה, זהר קרתי, את נשף הקיץ המפואר (טיפ אוכלים מפואר מרי) שהת־קיים שלשום מסביב לבריכת השחייה של מלון הילטון בתל־אביב.

אליעזר שמואלי

היו שם כמויות בלתי מוגב־לות של מיני בשרים ודגים, שפע של סלטים, פירות העונה גלידות, קפה ובקלאווה; היו שם דיקוקין די נור, עופרה חזה וגם קישוטי פרחים מרהיבים, שיכרה. לבאים של מי הנשף הזה.

היו גם שמות ידועים מה תעשיה, מהבנקאות והמכנסת, שקישטו את האירוע ובראשם נשיא המדינה, חיים הרצוג ורעייתו אורה. הגב' הרצוג, שהנשף נערך בחסותה, נראתה רוקדת סגנו בחברת הנשיא. לא נשיא המדינה, אלא נשיא המו־עצה לישראל יפה, אליעזר שמואלי, מנכ"ל משרד החינוך, שנבחר באחרונה לתפקיד זה.

לאה פורת

פעם חייל תמיד חייל

גופמן סלמונד היה מפקד הגדוד השלישי של הבריגדה הי־הודית באיטליה. מי שענה לשאלה אם הוא מוכן לפקד על גדוד יהודי בתשובה "אם הם יס־כימו לקבלני, זהו כבוד בשבי־לי", הוא, כיום, בן למעלה מ־80, חוזר על קבצה קטנה באחת מערי השדה באנגליה.

קולונל סלמונד הוזמן בעבר ארצה פעמיים כאורח הגדוד. במסיבת הסיום של אחד מכנסי הגדוד אמר: "ידעתי על עזרתכם הבלתי לגאלית ליהודים באיר־ופה ושתקתי" (המדובר בסיוע לשארית הפליטה באיטליה וב־הולנד).

למפגש שהתקיים השנה, בחו־דש מאי, לא הגיע הקולונל הקשיש. בריאותו לא אפשרה לו את המסע. במקומו הגיע מכתב ואליו מצורפת המחאה של 30 לישט"ש ופתק האומר: "אני מבקש שהמחאה זו ואשמח אם הכסף יועבר לאחד מחיילי הגדוד הזקוק לו. אין זה סכום גדול, אולם הוא יזכיר לחייל מהגדוד השלישי, שחבריו לנשק חושבים עליו".

ע.ר.

רימון של רוקנ'רול

יוזמה מיוחדת של משה ורדי־בין, ראש מועצת רמת השרון וחברי המועצה וכן התגייסותם של כל הגורמים אחרים, אפשרה את הפקתו של קונצרט אמנים מיוחד, שכל הכנסותיו קודש להמשך פעילותו של בית הספר "רימון" לג'אז ומוסיקה בת זמננו ברמת השרון.

בקונצרט האמנים, שיתקיים במרכז הטניס של רמת השרון ב־12 ביולי, ישתתפו שלום חנוך, דני סנדרסון, יהודית רביץ, אפרים שמיר, אריאל זילבר. אלון אוליארצ'יק יהיה מקליטים. מאיר אריאל ועוד.

ע. שרשן

40 שנה ל"שבת השחורה"

משרד התקשורת יכניס לשי־מוש בסוכנות הדואר ביגור חותמת מיוחדת לציון 40 שנה ל"שבת השחורה". באותה שבת, בסוף חודש יוני 1946, נאסרו מנהיגי הישוב היהודי בפעולה מתוכננת על־ידי הצבא הבריטי, ששלט בארץ. ביום ראשון, ה־28 בחודש, תוטבע חותמת מיוחדת לציון האירוע על דברי הדואר בסוכנות הדואר ביגור בין השעות 8.00 בבוקר ועד 14.30 בצהרים.

חיים גלאון

בעריכת עידית רוזנבלום

מאבק הורים בבית ספר ממלכתי־דתי בשל תביעה להפריד בין בנים ובנות

הורים ברמות: ההפרדה, צעד ראשון בתהליך חרדיזציה בחינוך הממלכתי־דתי ★ רעיית ראש האגף לחינוך ממלכתי־דתי במשרד החינוך תומכת בקבוצת המיעוט הדורשת הפרדה ★ ראש האגף מצדד בקבוצה זו, אבל מצהיר כי לא יכפה דעתו

מאת נילי מנדלר, כתבת "הארץ" לענייני חינוך

כ־150 הורים מבית הספר ממלכתי־דתי ב', בשכונת רמות בירושלים, נאבקים בקבוצת מיעוט של הורים, התובעת ליצור בבית הספר כיתות נב־דלות לבנים ולבנות.

במכתב ששיגרו חברי הוועד לשר החינוך, יצחק נבון, הם טוענים, כי ההקצנה בבית ספרם היא חלק מתהליך החרדיזציה, המתחולל בציבור הדתי־לאומי וכי ההפרדה בין המינים היא רק צעד ראשון. לדבריהם, המיעוט המצדד בהפרדה מנסה לברוח מאינטגרציה וליצור מסגרת אליטיסטית לילדים מבתים מבוססים ודתיים יותר.

ההורים מאשימים את ראש האגף לחינוך ממלכתי־דתי במשרד החינוך, יעקב הדני, כי הוא מתייצב מאחורי המיעוט התובע הפרדה מינית, למרות שהוא מצהיר, כי לא יכפה דעתו על איש.

בשבוע שעבר פרסמו ההורים המעוניינים בהפרדה, מודעה בעי־תון מקומי, על פתיחת הרשמה לבית ספר ממלכתי־דתי חדש, בשכונת רמות, בו הכיתות יהיו נפרדות. הקבוצה המתנגדת להפרדה טוענת, כי אם יוקם בית ספר כזה ליד בית ספרם הוא יגרום לדלדול אוכלוסיית התלמידים שלהם ולירידה ברמת הלימודים.

רעיית הפקיד פועלת להפרדה

יעקב הדני עצמו עומד לגור בשכונת רמות בירושלים. רעייתו נמנית עם הפעילים בעד ההפרדה בין בנים ובנות. הדני סרב במשך יומיים להגיב לפניית "הארץ". לבסוף מסר, באמצעות מזכירתו, כי הדברים הכלולים בידיעה "אינם מדוייקים".

שר החינוך יצחק נבון שהת־בקש לפני יומיים לחוות דעתו על ההפרדה בין המינים בבית הספר — נמנע מלהגיב.

ברונו יפטר את רקנאטי

סוף מעמ' 1

מקור בכיר בבנק ישראל ציין, כי דברי הפרופסור ברונו בנושא היו ברורים וחד־משמעיים ולכן אין צורך בשום תוספת עליהם. הנגיד אמר, כי "עומדות לפנינו גם החלטות לא קלות לגבי אישים, חלק מהם ידידים, ומשימה זו — קשה ככל שתהיה — יש להתמודד עימה".

בייסקי אינו מגיב

יו"ר הועדה לחקירת מפולת המניות, ד"ר משה בייסקי לא היה מוכן להגיב על החלטתו של רפאל רקנאטי. נראה, כי הופתע מהצעד. הוא חזר על עמדתו לפיה הועדה פורקה והוא באופן אישי אינו מוכן להגיב. "מה שהיה לי לומר אמרתי בדו"ח. אם אחשוב שאני צריך למסור דברים אמסור אותם בבוא העת. הדרך הטובה ביותר כעת זה לשתוק ולתת לצד הציבורי לפעול בלא שאומר דברים", אמר בייסקי. לטלוויזיה אמר בייסקי: "מעניין מה הממשלה והכנסת יעשו בעניין".

נסים: לפעול ע"פ ההמלצות

שר האוצר משה נסים סבור, שעל נגיד בנק ישראל לפעול על פי המלצות הדו"ח בייסקי. שר האוצר אמר, כי לא יתייחס למסקנות האישיות וכי על הנגיד לפעול בהתאם למסקנות הדו"ח. בפגישה עם אנשי ביטוח בתל אביב אמר אתמול השר נסים, כי מצפים לסיום רכיב ההמלצות האישיות, וכי הממ־שלה לא היתה צריכה להתערב בביצוע מסקנות אלה.

השר נסים אמר, כי הצוות הבכיר משרדי הבודק את המלצות דו"ח בייסקי הקשורות לממשלה יסיים עבודתו בתוך שבועיים.

ראשי הבנקים לוחצים

באחרונה הפעילו אחדים מראשי הבנקים לחצים על הצמרת המדי־נית והכלכלית, בניסיון למנוע שי־מוש בסמכות נגיד בנק ישראל להדחת ראשי הבנקים שלא התפט־רו. הנגיד אינו מתכוון להימנע מיישום המלצות בייסקי, שעל פיהן עליו לפעול להעברתם מתפקידיהם.

גורמים פוליטיים שבו הדגישו אתמול, כי חרף הידידות בין ראש הממשלה ורפאל רקנאטי קשה לשער, כי ראש הממשלה יחלץ להגנתו של רקנאטי ויבקש לדחות את המלצות בייסקי בעניין זה.

ויכוח על הניסוח

החלטת דירקטוריון דיסקונט הת־קבלה כבר ביום רביעי, אך מסיבות שונות עוכבה מסירתה עד אמש סמוך לשעה 8 בערב. נראה, כי התעוררו ויכוחים בבנק לגבי ניסוח ההודעה.

בבנק סרבו למסור אתמול אם ההחלטה התקבלה פה אחד. אולם נודע, כי היו חברים בדירקטוריון, בעיקר נציגי ציבור, שהתנגדו לקבלתה. נראה, כי אחדים מנציגי הציבור עשויים להודיע על התפ־טרותם. עם זאת ידוע, כי לפחות חלקם מעדיף להמשיך בתפקידם.

תגובות דירקטורים

פרופ' יהושע רוזנשטרייך, נציג ציבור במועצת מנהלי בנק דיסקונט, לא היה מוכן למסור אם ההחלטה התקבלה פה אחד. לדבריו, התקבלה החלטה שלא לדבר על הענין. עם זאת ציין, כי נציגי הציבור הם נצי־גים של בעלי המניות בדירקטוריון. "לא ברור כלל אם זה לטובת בעלי המניות, של הבנק להתפטר ואם מותר לנקוט בצעד זה".

פרופ' יאיר אורגלר, נציג ציבור במועצת המנהלים של הבנק סירב לומר אם הצביע בעד ההחלטה של רקנאטי. לדבריו, ימשיך לכהן כחבר מועצת המנהלים של הבנק ולא יתפטר מתפקידו. "הבנק נמצא כעת בתקופה קשה", אמר. "צפויות החלטות חשובות שלדעתי אוכל לתרום להן". לשאלה אם הוא שלם עם ההחלטה שקיבל רקנאטי לא היה מוכן פרופ' אורגלר להשיב.

ד"ר אברהם פרידמן, אף הוא נציג ציבור במועצת המנהלים של הבנק, אינו מוכן להגיב.

מאיר: לרקנאטי יש אומץ

המנכ"ל המתפטר של בנק המז־רחי, אהרון מאיר, הנמצא באמס־טרדם אמר ל"הארץ" כי "לרקנאטי יש אומץ". עם זאת אמר, כי אינו מצטער שהחליט להתפטר מאחר והבנק עלול היה להפגע. בנק מזרחי בניגוד לבנק דיסקונט הוא בנק ציבורי ולא יכולתי שלא להתפטר אמר מאיר.

גיורא גזית, יו"ר הנהלת בנק הפועלים שהתפטר מייד אחרי הדו"ח לא היה מוכן להגיב.

בבנק לאומי טענו אתמול שלא ניתן להשיג את תגובתו של ארנסט יפת השוהה כעת באירופה.

חבר ועדת הכספים וחבר הוועדה לביקורת המדינה, ח"כ חיים רמון אמר, כי רפאל רקנאטי ממשיך להתגרות במערכת ומצפצף על הכנסת, על נגיד בנק ישראל ועל כל אחד מאיתנו. בסופו של דבר, יגורש בחרפה על ידי חוק שהכנסת תחוקק.

ערך את העמוד: אור גובריך

אמש במופע / רפי קינן

"הדובים" הרקידו את ההיכל

מושבי היכל התרבות המורגלים בנעלי הפילהרמונית לא ידעו אמש את נפשם למגע 1,500 הישבנים שקיפצו למוסיקה של "הדובים". קריס אדריסר (תופים), בוב נייסטנר (באס), רוב פטרס (גיטרה ושירה) ומעל לכולם אדריאן בילו (שירה וגיטרה) ניגנו רוק מעולם אחר.

בילו הוא קרוב להיות הגיטריסט הרוק הטוב ביותר בעולם. מה הוא לא עושה לגיטרות המסנטזות שלו. הוא ליטף אותן, נשק אותן, היכה אותן ועיקם אותן והן נהמו, יללו, יבבו, צווחו וצפצפו. הגינה הוירטואוזית המאמץ של בילו קיבלה ליווי רוק מבריק של יתר "הדובים" — גם בשירי רוק שבלונים — והיו גם כאלה. בילו ופטרס הירבו לשיר בשני קולות, בהרמוניות של הביטלס. אף לא לרגע שכחו הארבעה כי מדובר קודם כל בבידור והירדו להתלוצץ ולתת "שואו".

רק בסוף המופע נטל בילו ממש את הפיקוד — חבל שלא עשה זאת קודם. כי מופע רוק וקוק לכבל שיגרום לקהל לאבד את עשתונותיו. צופים, כמו כל המי ומי בפופ הישראלי זינקו אל הבימה והחל תור ההדרנים.

ביום שני יופיעו "הדובים" ב"ליקוויד" — כדאי ללכת.

המעלות של אל על

	מטמ' מינימום	מטמ' מרבי		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	15	25	מה'	11	22
אתונה	24	32	בהיר	23	33
בואנוס־איירס	16	30	בהיר	—	—
בריסל	14	26	מה'	12	28
וינה	18	25	ס.רעמ'	17	30
ז'נבה	14	24	מה'	13	15
לונדון	15	25	מה'	13	25
ליסבון	16	22	מה'	14	22
מדריד	16	26	ס.רעמ'	18	33
ניו־יורק	14	26	מה'	12	24
פאריס	15	28	מה'	15	24
פרנקפורט	14	26	מה'	17	25
ציריך	15	23	מה'	—	—
קהיר	20	33	בהיר	21	34
קופנהאגן	11	15	גשם	14	21
רומא	18	25	מה'	16	25
שטוקהולם	10	14	גשם	13	20

אל על ELAL

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

ד"ר ראובן איתן

ההלויה תצא ביום א' ט"ו סיון 22.6.86 בשעה 11.00 מבית הלוויות בסנהדריה

פרופ' עלי איתן ומשפחתו
גרא ואסתר איתן וילדיהם
אילה וצבי גסנר וילדיהם

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

רבקה פלימן

ההלויה תתקיים היום יום ו' י"ג סיון תשמ"ו 20/6/86 בשעה 12.00 בבית העלמין הישן בחוף הכרמל חיפה אוטובוס יעמוד לרשות המלוים ליד בית המנוחה רח' ויתקין 32א' אחוזה חיפה בשעה 11.30 לפנה"צ

רחל בונה וב"ב
נורית זק וב"ב
ומשפחות שטרכמן וורלינסקי

אריה שביט

אינו

ההלויה תתקיים ביום ו' 20.6.86
בבית העלמין במעלות — תרשיחא בשעה 11.30
אוטובוס יצא בשעה 9.00 בבוקר
מביתנו רח' ריינס 40 גבעתיים

המשפחה

בצער וביגון עמוק אנו מודיעים
על פטירתו בטרם עת של אהובנו

עמוס למדן

ההלויה תתקיים היום, יום ששי, יג' בסיון תשמ"ו, 20/6/86 בשעה 12.30 בצהריים
בבית העלמין בקרית־שאול

האבלים: אשתו: איריס
ילדיו: אורי ואביבית
אביו: ישראל למדן וב"ב
אחיו: נחום למדן וב"ב
הורי אשתו: ארנה ואמנון בר־נוי
וכל בני המשפחה

בעלי יקירי

מהנדס יצחק איז'ו ורדי

הלך לעולמו בטרם עת

ההלויה תצא מבית הלוויות העירוני בהדר יוסף לבית העלמין בקרית שאול
היום יום ו' י"ג סיון תשמ"ו 20.6.86 בשעה 12.15

נינה ורדי

הרב יעקב פרגן חשוד באינוס ומעשי כישוף

מאת נורית אמיתי, כתבת "הארץ" בשרון

הרב יעקב פרגן (77) משכונת יוספטל בכפר סבא נעצר אתמול בפקודת שופט בית־משפט השלום בכפר סבא ל־15 יום כחשוד באינוס, מרמה, מעשי כישוף והתחזות לרב. בתקופת המעצר יישלח הרב להסתכלות פסיכיאטרית.

הרב פרגן נעצר שלשום על ידי משטרת כפר סבא בעקבות תלונות של נשים על כך שהבטיחו לרפאן מחולאים שונים, ובדרך ריפוי ביצע בלקוחותיו מעשים מגונים.

חריש יופיע היום בדיון בבג"צ

סוף מעמ' 1

שלום מתפקידו עד תום החקירה המשטרתית (בניגוד להחלטת הקבי־נט).

נשיא ביהמ"ש העליון החליט שלא להתיר פרסום פרטים כלשהם על תוכן הדיון בבג"צ. אמש עד שעה מאוחרת עסק חריש בעיון בחומר הרב הקשור לפרשת השב"כ, לקראת הופעתו הבוקר בבג"צ.

בידי ראש השב"כ מסמך נגד שמיר

בידי ראש השב"כ, אברהם שלום, מסמך היכול לבסס את הטענה כי כל הפעולות שבוצעו בפרשת הריגת המחבלים והחקירות שליוו אותה זכו לאישור מוקדם או ביעבד של יצחק שמיר בימים ששימש רה"מ. מקור יודע דבר המקורב לשב"כ, שגילה זאת לסופר "הארץ", הדגיש, כי לשלום אין כל סיבה לחשוש מחקירה. כיוון שיוכל לטעון ואף לחזק את דבריו ברישומים, כי פעל על פי אישורים של הדרג המדי־ני הבכיר ביותר.

סופר "הארץ" מציין, כי שמיר עצמו לא הכחיש עד היום כי אישר את פעולותיו של השב"כ, והסתפק בקביעה כי פעל כפי שרה"מ צריך לפעול. חוגים מדיניים גורסים, כי שמיר מתנגד בין השאר לועדת חקירה מחשש כי במהלך הבירור עם שלום, יתברר כי הוא אכן אישר את הפעולות.

למרות זאת, ובניגוד לדרישות שהשמיעו השרים עזר ויצמן ואריאל שרון, נמנע שמיר מליטול על עצמו את האחריות המיניסטריאלית לפעו־לותיו של השב"כ.

מקורביו של שמיר דוחים את הטענה, כי הוא אישר לשלום להד־ליף שלל את ועדת זורע ובלטמן.

חריש יוועד עם מודעי

היום עומד חריש להיפגש עם שר המשפטים יצחק מודעי (ששב אתמול מחו"ל) ולהתייעץ עמו לגבי אופי חקירתו של ראש השב"כ. ביום שני הבא יוועד חריש בנפרד עם ראש הממשלה שמעון פרס ועם מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, כדי לשמוע את עמדתם לגבי אופי החקירה שהוא מגבש. חריש אמר, כי הוא מייחס חשיבות רבה להתייעצויות אלה, מעבר לחובה הפורמלית המוטלת עליו לקיים "התיי־עצות עם שר המשפטים ולעתים הממשלה כולה, בכל מה שנוגע להחלטות ולפעולות שיש להן משמעות ביטחונית, מדינית או ציבורית".

עם זאת, ההכרעה הסופית נתונה בידיו של היועץ המשפטי. אם יתגלעו חילוקי דעות בינו לבין פרס ושמיר.

חריש אמר אמש, כי לאחר פגישותיו עם פרס, שמיר ומודעי יגבש את חוות דעתו הסופית בפרשת חקירת ראש השב"כ ביום שלישי ויתן לה פומבי.

מודעי: הצדק לא בהכרח יראה

שר המשפטים יצחק מודעי, אמר אתמול על פרשת השב"כ: "עמדתי היא שהצדק ייעשה, אבל לא בהכרח ייראה. פתרון שיהיה מקובל עלי יהיה עשיית צדק, לא על חשבון הצדק, אבל בלי להפגין את עשיית הצדק. יש להגיע אותה בכל שד־בר אפשרי. במקרה הזה, ראיית הצדק היא גם חשיפה של שירות ביטחוני רגיש ביותר".

הוא הוסיף, כי על פי הסמכויות חייב היועמ"ש להתייעץ עמו בסוגיה ממלכתית זו, וכבר שוחח עמו מספר פעמים בטלפון וקבע פגישה ליום ו'.

המשטרה לא תחקור התלונה נגד זמיר

(ע.) דובר המשטרה הגיב אתמול על התלונה שהגיש ח"כ מיכאל איתן נגד פרופ' יצחק זמיר, על התבטאויותיו בנושא פרשת ראש השב"כ, בפגישה עם תא הכתבים לענייני משפט בירושלים.

בתשובה לשאלת כתב עת"ים, כיצד תטפל המשטרה בתלונתו של ח"כ איתן, מסר הדובר "המדיניות הנקוטה בידי משטרת ישראל מאז ומתמיד בעבירות על פי סעיף 117, שהיא מטפלת בתלונה מסוג זה רק כאשר הגוף שברשותו היה המידע שפורסם, הגיש תלונה למשטרה וטען כי החומר פורסם ללא סמכות כדין. אחרת המשטרה תצטרך לבסס את חקירתה על מה שפורסם בעי־תונות, בלי לדעת אם אכן הדברים נאמרו בקבינט. מדיניות זו נקבעה בתיאום ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה".

כתב עת"ים מעיר, כי מן הדברים הללו ניתן להבין כי המשטרה לא תטפל בתלונתו של ח"כ איתן אלא רק אם הגוף שברשותו היה המידע, דהיינו הממשלה, היא שתגיש את התלונה נגד היועץ המשפטי לממש־לה.

דובר המשטרה סירב לפרש את הודעתו.

פרקליטי המדינה מוחים על פגיעה במשפטניות בכירות

הוועד הארצי של איגוד המש־פטנים המייצג את ציבור המשפטנים בשירות המדינה ובמוסדות הציבור, תקף אתמול בחריפות רבה את הני־סיונות לפגוע בשמן הטוב של שלוש הפרקליטות הבכירות במשרד המשפטים, המישנה ליועץ המשפטי לממשלה יהודית קרפ, המישנה לפרקליט המדינה דורית ביניש ועוזרתו של היועץ המשפטי לממש־לה יהודית צור. הוועד לא נקב בשמן של המשפטניות, אולם ברור שהתגובה החריפה באה בעקבות התבטאויותיהם של ח"כים שונים; ביניהם ח"כ חיים דרוקמן (מורשה), שטען שלשום כי אחת מעורכות הדין הבכירות ניהלה פרשיית אה־בים עם איש בכיר בשב"כ וכי זה לדבריו רקע אפשרי לכל פרשת ההשוואות נגד ראש השב"כ, והגשת התלונה נגדו למשטרה.

איש תעשיה אווירית

סוף מעמ' 1

קירה ישתתף גם נציג רשמי של מינהל התעופה האזרחית של ישראל, אולם התעשיה האווירית שלחה להודיע, במקום נציג המינהל, נציג משלה. נציג זה היה נחום יה־לום, שכיהן בזמנו כטייס הניסוי הראשי של התעשיה האווירית. בתוקף תפקידו היה יהלום אחראי מבחינה מבצעית על טיסת הניסוי שנסתיימה באסון ולפיכך היה צריך להיות אחד הנחקרים על ידי הועדה.

יהלום הציג את עצמו בפני היו"ר המלאוזי של ועדת החקירה כנציג רשמי של מינהל התעופה האזרחית. כאשר נודע העניין למנכ"ל מינהל התעופה בארץ, נפתלי בן יהודה, עוד לפני שועדת החקירה החלה בפעולתה, הוא הודיע רשמית ליה־לום, כי אינו נציג המינהל ואל לו להציג עצמו כשכזה. יהלום התעלם מהודעה זו. כאשר נשאל, על ידי אנשי המינהל מדוע לא הו־דיע למלאוזים, כי אין הוא מייצג את מינהל התעופה של ישראל, השיב "זה לא היה נעים כלפי המלאוזים".

יהלום נמנה כיום על הצוות הב־כיר של פרוייקט מטוס הלביא.

"היצרן השפיע על החקירה"

מסמך של מינהל התעופה האזרחי, שכולל תוצאות בדיקת פעילותם של יהלום ואנשי התעשיה האווירית במלאוזיה ואשר הועבר לאחרונה לעיון שר התחבורה, קובע, כי "אין ספק כי תוצאות ועדת החקירה לא היו ברמה המקצועית הדרושה והן הושפעו כנראה במידה ניכרת על ידי יצרן המטוס", כלומר התעשיה האווירית. על פי קביעת הועדה — "שהושפעה מטעם היצרן" — ומבלי לערוך בדיקה טכנית כלשהי לשרידי המטוס, "האסון נגרם על ידי טעות של טייס הניסוי ובמטוס עצמו לא נמצא כל פגם".

מנכ"ל מינהל התעופה האזרחי שו־הוסי, אישר בתשובה לשאלת "הארץ", כי אכן היו אי־סדרים בחק־ירת אסון ההתרסקות. לדבריו, אין מינהל התעופה מתכוון לנקוט בצע־דים נגד יהלום.

התעשיה האווירית אינה מגיבה

מטעם יהלום עצמו לא ניתן היה לקבל תגובה. מלשכת דובר התעשיה האווירית נמסר, כי על יה־לום נאסר לדבר עם עיתונאים וכל תגובה רשמית תינתן מטעם התעשיה האווירית עצמה. שלושה שבועות לאחר שסופר "הארץ" ביקש תגובה רשמית כזו, התשובה שנתקבלה היתה "מפאת כבוד המת (קרי: הטייסים שנספו באסון) והיות והעניין נמצא בדיון בבתי משפט, אין לתעשיה האווירית ענין להגיב בשלב זה". בדיקה אצל הנוגעים בדבר העלתה, כי ככל הידוע, אין העניין נמצא בשום שלב של דיון משפטי.

פיס

בהגרלת רב־פיס מצטבר של מפעל הפיס מספר 25/86 שהת־קיימה אמש זכו הכרטיסים הבאים: בסך 160,000 ש"ח זכה המספר 537292. כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 180,000 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 430,000 ש"ח (כולל צבירה). בסך 10,000 ש"ח זכה המספר 352127. בסך 4,000 ש"ח זכו המספרים: 440515; 506302. בסך 250 ש"ח זכו המספרים: 101045; 136765; 173850; 176433; 204081; 226574; 250569; 270736; 272964; 278194; 309904; 315286; 374775; 409925; 411824; 434248; 451040; 463647; 468551; 474255; 489671; 533229; 534981; 542806; 602147; 612883; 701976; 707339; 814345; 843176; 887240. בסך 120 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיי־מים ב: 0061; 9136. בסך 20 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 546; 772. בסך 12 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 050; 957; 995. כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 0 זכו בסך של 2 ש"ח. בסך 4 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 002; 022; 045; 065; 088; 092; 156; 161; 179; 196; 197; 224; 364; 436; 455; 498; 519; 537; 650; 669; 776; 796; 805; 840; 864; 891. בסך 2 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 01; 05; 07; 09; 10; 15; 18; 20; 23; 30; 37; 40; 42; 45; 47; 54; 58; 69; 76; 80; 83; 85; 90; 98.

שיחת היום / ירח טל

עם: פרופ' עליזה שנהר, ראש החטיבה לפולקלור באונ' חיפה

על: מכשפים מודרניים בעקבות מעצר "הרב, מרפא הכישופים במגע מיני"

אולי יגיעו לשריפת מכשפים

— היינו משוכנעים שהכישופים והמכשפים עברו מן העולם ונותרו בתחום האגדות בלבד.

— כישופים ומכשפים לא עברו מן העולם ולא יעברו ממנו כל עוד האמונות קיימת. זו תופעה אוניברסלית ואינה מיו־חדת דווקא לחברה זו או אחרת. מה שאתה רואה ככישוף, או להט, או מאגיה — בעיני אחרים זו אמונה.

— במקרה של "הרב מרפא הכישופים" המתלוננת היא הב־חורה קיבוץ בת 20. האם ניתן ללמוד מכך שהאמונה בכישו־פים אינה מיוחדת לשכבות נמו־כות בלבד או לקבוצות גיל מבוגרות?

— אין ספק שזה בעיקר אופייני לתרבות מסויימת. לחב־רות מסורתיות ובהקשר זה אין הבדל בין חברות מסורתיות אשכנזיות לחברות מסורתיות ספרדיות. יש לזה קשר לאמונה מסורתית, שקשורה בפולחן של קבר קדוש, בהשקפת עולם שיש השגחה, שכר ועונש.

— מה מביא אנשים נורמ־ליים להאמין ש"עושי נפלאות" יעזרו להם?

— בעיון שלנו האמונה בעו־שי כשפים קשורה בעיקר בבע־יות בריאות, בסוגים שונים של מחלות גוף ונפש. קודם כל יש כאן עניין מסורתי. אנשים אמונים על דרכי ריפוי עממ־יים. בעיקר בתחום מחלות הנפש, שהמתחום רב בהן על הגלוי ברפואה המודרנית ואז נוצר הניכור בין החולה והמר־פא לרופא. יש תרבות ופנים לרופא העממי, כ"כתובת האחרונה". אלה מכירים כבר "אמצעי הטיפול" המקנים למטו־פל בטחון.

— זה לא מכבר שמענו על "המכשפה מרחוב" ואתמול על "הרב מרפא הכישוף" האם זה רק צירוף מקרים, או שמא תולדה של מציאות חברתית מסויימת?

— אין כל ספק שכאשר הלחצים החברתיים גוברים, "ת־עשיית הכשפים" פורחת. בת־קופה של מלחמה, למשל, יותר אנשים פוקדים, לדוגמה, את "מערת אליהו", שזה גם סוג של עבודת אלוהים עממית. כאשר נעלמה הצוללת "דקר" רבים פנו למנחשים ומגידי עתידות למי־ניהם, לקוראים בקפה, בקלפים ומה לא.

— הרושם הוא שהמאמינים במכשפים הם דתיים דווקא. האמנם?

— זה נכון. צריך להבין שה־אמונה במכשפים אינה זרה ליה־דות. יש לה שורשים עתיקי־מין ביהדות. בצד היהדות הנורמ־טיבית, פרחה יהדות עממית. היהדות הנורמטיבית אמנם אינה מכירה ואפילו רודפת, היהדות העממית מכירה בכל אותם מעשי כשפים ומאגיה, רק אם זה עובר דרכה. כמו, למשל, מעשי הבבא־סאלי, הנציע "מי־ים קדושים לריפוי", ודווקא אנשים דתיים נוהרים אליו. באנגליה היו שורפים מכשפות. אצלנו מסתפקים בתחושות אי־טובות בלבד. מי יודע אולי יגיעו גם לשריפת מכשפים ומ־כשפות.

[illegible]
של האקרופאי המבנך
המובסר המסור

עירית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)
בב/85/756

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר בוני הבירה הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת הקלה בגוש 80 חלקה 3 ברחוב של תל ארזה בירושלים הקלה בשטחי הבניה של קומת העמודים עבור חניה 21% במקום 18% המותר.

את ההתנגדויות להתרת הקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים

ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 12.00—14.00

אבירום כוחולה, מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

חדש!
הלכסיקון הטוב ביותר בנושאי היהדות
מן המסד
ילקוט מושגים ביהדות
אלפי מושגים בדת ישראל, בתול־דות הציונות וביהדות התפוצות
אישים ● ספרים ●
ארגונים ● מועדים
630 עמודים משובצים באיורים ובמפות. נמצא בשבוע הספר בדוכני משרד הביטחון – ההוצאה לאור והוצאת כרטא

הנוף המרהיב של העיר העתיקה והר הבית – שלך!

4 קוטג'ים
ברח' כספי (אבו־טור),
ירושלים

סטנדרט בניה גבוה מאוד • תכנון יחודי •
כניסה נפרדת • פנטהאוז וגינות •
מרפסות ענק • הסקה פרטית • מחסן וחניה.

משרד מכירות בלעדי: אמבסדור בע"מ
רח' רמב"ן 23, ירושלים, טל' 02-668101

כאלף עצי זית נעקרו בתום התנגשות אלימה — משטח הנחשב אדמות מדינה

חייל משמר הגבול ועובד מינהל המקרקעין נחבלו בהתכתשות עם תושבי כפר מידיה ● מינהל מקרקעי ישראל: המבצע התקיים במסגרת המדיניות למניעת השתלטות בלתי חוקית על קרקעות המדינה

מאת אורי ניר
סופר "הארץ" בשטחים

לאחר התנגשות אלימה עם תושבי הכפר מידיה, עקרו אתמול אנשי מינהל מקרקעי ישראל ומשרד החקלאות כאלף עצי זית, משום הטענה כי התושבים נטעו בשטח הנחשב אדמות מדינה. בהתנגשות נחבלו חייל משמר הגבול ועובד מינהל המקרקעין. נעצרו שלושה מתושבי הכפר שהתנגדו בכוח לעקירה. מבצע העקירה נמשך, תוך עוצר, עד שעות הערב.

לפנות בוקר באו למקום אנשי המינהל ומשרד החקלאות ועמם טרקטורים ומנופים וכוח גדול של משטרה, צה"ל ומשמר הגבול. הכלים הכבדים החלו לעקור את עצי הזית, שחלקם היו בקרבה רבה לבתי התושבים. כמה עשרות מתושבי הכפר, רובם נשים וילדים, יצאו למחות על העקירה, ונהדפו בידי כוחות הביטחון. התושבים החלו ליידות אבנים בחיילים, ואלה פיזרו אותם בעזרת גז מדמיע ויריות באוויר.

שוטבו בכניסה לכפר

עקב כך הוטל עוצר על הכפר, וקבוצה של גברים שחזרו מעבודתם במשמרת לילה במפעל לקופסאות פח שליד פתח תקווה עוכבו במחסום בכניסה לכפר, במשך כל שעות היום, עד הערב. גם עורך דין של התושבים, נדים אל־עוקבי, לא הורשה להיכנס לכפר.

סופר "הארץ" שהיה במקום מעיד כי מדובר בשטח שבבעלות תושבי הכפר מתקופה שלפני 1948. אחרי כן הפך שטח הפקר, והותר על התושבים לעבדו. אחרי מלחמת ששת הימים הוכרז אדמת מדינה, כמו כל שטחי ההפקר השטחים המוחזקים, שלאורך הקו הירוק.

דוברת מינהל מקרקעי ישראל, גבי טלה, מסרה כי המבצע התקיים במסגרת המדיניות למניעת השתלטות בלתי חוקית על קרקעות המדינה.

בתקופה האחרונה נערכו כמה מבצעי עקירה דומים. האחרון שבהם, במימדים דומים לזה של אתמול, נערך בכפר קטנה שבקרבת מעלה החמישה, לפני כחצי שנה.

נורית אמיתי, סופרת "הארץ", מוסרת כי אחד משלושת העצורים בכפר מידיה הוא תושב לוד שלטענת המשטרה חשוד בכך שניסה להמריד את תושבי הכפר מידיה.

חדשות חוץ

שניים מנאשמי חטיפת האוניה התכחשו לכל מה שמסרו בחקירות המוקדמות

מולקי שהודה קודם ברצח הנוסע היהודי: הסיפור כולו הומצא על ידי האיטלקים והסורים, לא היה נוסע כזה על האוניה

מאת חולדה ליברנטה
סופרת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). בית המשפט המחוזי בגנואה חקר אתמול שניים מארבעת חוטפי אכילה לאורו — את מפקד יחידת החוטפים מולקי ואת מוחמד עבאס. השניים חזרו בהם מכל הודעותיהם במשטרה ובפני השופט החוקר, לרבות קירבתו המשפחתית של מוחמד עבאס עם אבו עבאס, מפקד חזית השחרור הפלשתינאית.

מולקי, שהודה תחילה כי רצח במו ידיו את הנוסע היהודי הנכה קלינגהופר, אמר אתמול שהסיפור כולו הומצא על ידי האיטלקים והסורים וכי לא היה נוסע כזה על האוניה. הוא חזר על הגירסה, שהחטיפה לא תוכננה אלא בוצעה כתוצאה מזה שהיחידה זוהתה. מטרת הפעולה היתה, לדבריו, להגיע לאשדוד ולבצע שם חבלה.

משקיפים איטלקים סבורים, שדברי שני החוטפים תואמו מראש.

המתפרעים בבית המשפט — לדין

ארבעת הצעירים הנרגנים מיוסדורות(?), שהתפרעו שלשום בבית המשפט והגנו על הנאשמים, יובאו היום בפני שופט בגנואה באשמת עידוד לפשע. העונש המירבי הוא 12 שנות מאסר. הצעירים שייכים, כנראה, לקבוצת שמאל קיצונית, והמשטרה הגנואית חוקרת אם יש לה קשר עם טרור פוליטי.

אתמול בוצעו באתונה שתי פעולות חבלה נגד מטרות איטלקיות — האחת נגד לשכת המסחר האיטלקית, שם נגרם נזק רב, והשניה בקונסוליה, שם לא התפוצץ מטען החבלה. אלמוני טילפן לסוכנות הידיעות האיטלקית בבירות והודיע, שפעולות החבלה באתונה הן אזהרה לבית המשפט בגנואה.

עימות חריף לוב — אירלנד

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). עימות חריף פרץ בין ממשלות לוב לאירלנד, המקיימות יחסי מסחר, לאחר ששר החוץ האירי, פיטר בארי, האשים את טריפולי בחידוש הסיוע הכספי למחתרת האירית. הוא קיבל מידע משני חברי פרלמנט אירופאים אשר שהו לאחרונה בבירה הלובית, כי קדאפי שלח 2 מיליון דולר לשין פיין, הזרוע הפוליטית של האירא"י.

נציבות ה"שוק": לבטל מונופול ב־12 קווי טיסה אירופיים

מאת אליהו זהבי, סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). נציבות השוק האירופי המשותף שגרה מכתבים ל־12 שרי התחבורה של מדינות השוק, בהם הוצגה תביעה לביטול המונופול הקיים כיום בתעריפי הטיסה בין 12 מדינות השוק. צפויה התנגדות חריפה ביותר של חברות התעופה הלאומיות לתביעה זו, העשויה לשמוט את הבסיס למונופול שיש כיום לחברות התעופה הסדירות.

מחירי הטיסה באירופה המערבית יקרים ביותר, בהשוואה לקווים בתוך [illegible]

הציגו החברות לתעופת־שכר תביעה משפטית כי המונופול נוגד את אמנת היסוד של השוק. בית המשפט העליון של השוק קיבל את טיעוני חברות השכר.

היום ניתן להשיג כרטיס טיסה (הלוך ושוב) מקופנהאגן לארה"ב במחיר זול יותר ממחיר כרטיס־טיסה רגילה בין קופנהאגן ללונדון. בעוד חברה סדירה תובעת 450־500 דולר לטיסה קופנהאגן־לונדון, מוכרות חברות־שכר טיסה מקופנהאגן ללונדון (הלוך ושוב), כולל מלון לשבוע ימים במרכז לונדון, במחיר 150־250 דולר.

התגלית החשובה ביותר מאז המגילות הגנוזות:

פסוקי ברכת כוהנים שנחרתו לפני כ־2,600 שנה — במוזיאון ישראל

התגלית הארכיאולוגית החשובה ביותר מאז נמצאו המגילות הגנוזות תוצג במוזיאון ישראל החל ב־1 ביולי — על כך נמסר בהודעה מטעם המוזיאון.

פסוקי ברכת כוהנים שבתורה, שנחרתו בכתב העברי העתיק על רצועות כסף בימי מלכות יהודה, לפני יותר מ־2,600 שנה נמצאו בשני עותקים באתר חפירה אל מול פני חומות ירושלים.

הנוסח שנמצא בכתב העברי הקדום שפוענח על רצועות הכסף, שגודלן מילימטרים ספורים, מכיל את ברכת הכהנים מתוך ספר במדבר. הנוסח המדויק — "יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחנך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום" (במדבר ו', כ"ד־כ"ו) — פוענח במעבדות מוזיאון ישראל לאחר טיפול מיוחד בישור הרצועות ובקריאתן.

הממצאים נתגלו בחפירות כתף הינום שנוהלו בידי ד"ר גבי ברקאי מטעם המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטת תל אביב, והחברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה ואגף העתיקות. הן יוצגו בתערוכה מיוחדת אשר תכיל ממצאים רבים נוספים המאירים פרקים עלומים בחייה של ירושלים מימי הבית הראשון ועד לתקופה הרומית בארץ ישראל.

לברכת הכהנים מיוחדת חשיבות רבה במסורת ישראל. שעת הברכה היא שעת רצון מלפני ה'. בימי חול המועד בחג הפסח ובחג הסוכות נערכת בשנים האחרונות ברכת כהנים המונית ליד הכותל המערבי. הפסוקים שבברכת כהנים משמשים גם לברכה המסורתית של אב לבנו או סב לנכדו.

מיכל דייגי, אוצרת התערוכה שסייעה בפיענוח כתב היד על רצועות הכסף, מצביעה על הממצאים החדשים. (צילום: יעקב הרל"פ)

השר צור נחרד לרעיון שהוא שותף "בממשלה שעומדת מנגד כאשר מפעל ההתיישבות עומד בפני מפולת"

מאשים הליכוד ב"מדיניות זיג־זג שהביאה ההתיישבות והחקלאות למשבר"

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר הקליטה יעקב צור תוקף את דרך טיפולה של הממשלה לפתרון בעיית ההתיישבות בבקעה ובגולן. בתשובה לשאלת סופר "הארץ" אמר אמש השר צור, כי מזדעזע אותו שהוא שותף בממשלה שעומדת מנגד כאשר מפעל ההתיישבות עומד בפני מפולת המאיימת על עצם קיומנו.

הוא הוסיף, כי "זו אשליה לחשוב שטיפול אספירין בנוסח החודשים האחרונים ישקם או יבלום את המפולת. הליכוד משחק בנושא זה משחק פוליטי ציני, המעמק לא פעם מפנה ראשו מן המציאות".

"ההתיישבות והחקלאות נקלעו למשבר הנובע ממדיניות הזיג־זג של ממשלות הליכוד... המשתוללת של השנה האחרונה, מרשבים פנימיים בביטול בחוץ ומשמשו מבני המאמין בעיקר חלק מהמושבים", אמר השר צור.

לפיכך סבור שר הקליטה, כי יש לפתור מיד את בעיות ההתיישבות בבקעה ובגולן ולהעמיד תקציב ביניים שיבטא התמוססות מידית של המערכת. הוא קרא להקים ועדה ממלכתית שתגיש את המלצות לסיוע ליישובי הבקעה והגולן בתוך 3־4 חודשים.

סופר "הארץ" מציין, כי בלשכת ראש הממשלה נערכו השבוע ישיבות סגורות בעניין הסיוע ליישובי הבקעה, שבהן נמסרו נתונים מדאיגים על היקף חובותיהם של היישובים הללו. על פי הנתונים, אחדים מהיישובים עומדים על סף התמוטטות מידית. חלק מהם תבעו קבלת סיוע ממשלתי של 45 מיליון דולר בתוך ימים ספורים. חובותיהם של מושבים ויישובים אלה לפי אומדן מגיעים לכ־200 מיליון דולר.

סופר "הארץ" מוסיף, כי ועדה לבדיקת מצבם של יישובים אלה בראשות השר יגאל הורביץ בהשתתפות יועצו הכלכלי של ראש הממשלה אמנון ניבך והממונה על אגף תקציבים באוצר אהרון פוגל, שאמורה היתה לסכם באמצע השבוע את דיוניה ולגבש המלצות לא הצליחה לעשות כן.

אחת ההצעות שהועלו לפני הוועדה היא, שכל הכספים שהממשלה מעבירה לחטיבת ההתיישבות בסוכנות יועברו לפתרון בעיית החוב של יישובי הגולן והבקעה. כאמור, עדיין לא הושג סיכום בעניין.

לפני כחצי שנה החליטה הממשלה להעמיד 90 מיליון דולר להתיישבות באמצעות פריסת חובות. אבל, עד להשגת ההסדר הוכפלו חובותיהם של המושבים בשל שיעורי הריבית. מצבם של רבים מיישובי הגולן והבקעה, הוחרף. ארגון הקניות של מושבי הגליל העליון פשט את הרגל ותמורת(?) שנה הוא מנוהל על ידי ועדה קרואה. ועדה קרואה מנהלת גם את ארגון הקניות של מושבי ירושלים.

בפגישות שנערכו בשבועות האחרונים בהנהלת התנועה הקיבוצית המאוחדת ותנועת המושבים ובפגישות של גורמים אלה עם הקיבוץ הארצי, נמתחה ביקורת על כך שעד היום לא נקטה הממשלה פעולה רצינית להתמודד עם בעיית היישובים הללו.

ביקורת במערך: שמיר יוצא לסיור כלכלי המטופל לרוב בידי פקידים

ישתתף ביום ב' בפאריס טקס ההקמה של לשכת מסחר ישראל־השוק המשותף

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

גורמים בכירים במערך מביעים ביקורת על יציאתו ביום ב' הקרוב של ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, לביקור בצרפת בלווית משלחת של אנשי כלכלה. ביום ב' ייערך בפאריס טקס ההקמה של לשכת מסחר ישראל־השוק המשותף, וזה אירוע כלכלי המטופל בדרך כלל בדרג של פקידים. שר החוץ החליט כי הוא יהיה זה שייצג את ישראל באירוע זה.

ממלא מקום ראש הממשלה החליט לקחת עימו משלחת תעשיינים לאירוע. לסופר "הארץ" נודע כי בימים האחרונים פנו אנשי משרד החוץ למספר תעשיינים וראשי חברות גדולות במשק והציעו להם להצטרף למסעו של שמיר לבירה הצרפתית. אל שמיר הוזמנו להתלוות מנכ"ל התאחדות התעשיינים ארנון טיברג, מנכ"ל כלל תעשיות עמוס מרדוויס ומנכ"ל אלישרא זלמן שליה.

גורמים פוליטיים במערך הביעו תמיהה מדוע יוצא שר החוץ דווקא לאירוע כלכלי שהוא אירוע מקומי שאינו בעל חשיבות המצריכה נוכחותו של ממלא מקום ראש הממשלה. לדעתם החליט השר שמיר לעשות כן כדי לנצל את שהותו לשיחות מדיניות, וכדי לשוות לאירוע גם תמונה של אירוע כלכלי הולם. להערכתם, לארגן גם משלחת כלכלית שתלווה את שמיר במסעו.

בלשכת דובר משרד החוץ סירבו אתמול להשיב על שאלות "הארץ" לגבי מסעו הצפוי של השר שמיר. בלשכת הדובר נמסר כי הודעה תפורסם בתוך זמן קצר ובה יפורטו פרטים מלאים לגבי נסיעתו.

שני הרוגים ושישה פצועים בתאונות בת"א

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

בשתי תאונות דרכים שאירעו אתמול במרחב תל אביב נהרגו שני אנשים ונפצעו שבעה.

בתאונת דרכים שאירעה בשש ורבע בבקר בכביש גהה סמוך למחלף חירייה התהפך רכב מסוג מרצדס, ונהגו, אחמד אבו שייח, מכפר ג'ת נהרג. שלושה מנוסעי המרצדס נפצעו קל ואחד בינוני. התאונה גרמה לשיבושים בתנועה במקום והשתרך פקק תנועה לאורך מספר קילומטרים.

בתאונת דרכים אחרת שאירעה בשעה 10 סמוך למכללת לוינסקי נסה רכב מסוג סובארו ופגע ברכב מסוג פיאט 124. נוסעי הפיאט, בעל ואשתו נפצעו קשה והועברו למרכז הרפואי איכילוב בתל אביב. האשה מתה מפצעיה. נהג הסובארו נפצע קל.

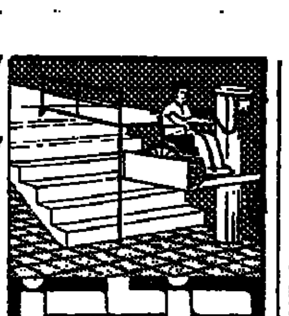

מיוחד לנכים!

מעבר קל ממפלס למפלס ודילוג על מדרגות בעזרת דילגית של "רולקו"

צלצל/י עוד היום ונגיע אליך,
רולקו - 055-34470/1

רולקו

ביהמ"ש העליון מתח ביקורת על היועץ המשפטי לממשלה היוצא

הצטרף כצד לעמדת עיריית נתניה בקשר לסכסוך עם חברות קבלניות

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

בית המשפט העליון מתח השבוע ביקורת על היועץ המשפטי לממשלה היוצא, פרופ' יצחק זמיר, בקשר להחלטתו להצטרף בינואר 1984 כצד לתביעה אזרחית שהגישה עיריית נתניה נגד ארבע חברות קבלנית לבניה.

לפני שנים אחדות פנתה עיריית נתניה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב, וביקשה פסק־דין הצהרתי לפיו אין תוקף לחוזה שחתם ב־1973 ראש העירייה דאז, עובד בן־עמי, עם ארבע החברות הקבלניות למכירת קרקעות חקלאיות בדרום העיר. בין החברות — החברה הקבלנית של מרכז הקבלנים והבונים. בן־עמי חתם על החוזה בשם חברת "נכסי צאן ברזל נתניה בע"מ" (נצ"ב נתניה), שפעלה כנאמן מטעם העירייה. ההסכם בין הצדדים לא יצא לפועל, בגלל קשיים בתיכנון ובייעוד הקרקע. אף על פי כן, הורידו החברות הקבלניות לנצ"ב נתניה 7.5 מיליון לירות.

בהסכם נקבע, כי במקרה של מחלוקת, הבורר יהיה עו"ד ד"ר יהושע רוטנשטרייך. השופט ד"ר אליהו וינוגרד, שישב בערכאה הראשונה, קיבל את נימוקי פרקליטי הקבלנים ד"ר אמנון גולדנברג, יהודה אולשנסקי וטל בנר וקבע, כי העירייה פנתה מיוזמתה לחברות הקבלניות על רקע הסתבכות עם חברה קבלנית אחרת, אותה פיצתה בסכום שלא עמד בכל יחס להשקעה ולנזק שנגרם לאותה חברה. העירייה טענה, כי החברות הקבלניות עשו פעולות לא חוקיות ביחד עם נצ"ב נתניה, שהוקמה ללא אישור משרד הפנים.

השופט וינוגרד כתב, כי טענות העירייה הן עזות־מצח. היועץ המשפטי הצטרף להליך המשפטי מכוח החוק הקובע, כי הוא יכול להתערב בהליך כאשר השתנבע בעניין הציבורי הקשור למשפט. מטעמו הופיעו עו"ד בלהה קליר (בערכאה הראשונה) ועו"ד דניאלה גורני בבית המשפט העליון.

השופט וינוגרד, שמתח ביקורת על היועץ המשפטי בערכאה הראשונה כתב, כי "מה לו ליועץ המשפטי להתערב לטובתה של עירייה שהסתבכה בפרשה חמורה של חוסר שליטה וסטיה הצינית מאורחות ממשל ומינהל תקינים".

השופט דב לוין

ביקורת חריפה של השופט לוין

השופטים שישבו בבית המשפט העליון היו שלמה לוין, דב לוין ושושנה נתניהו. הביקורת החריפה ביותר היתה של השופט דב לוין, שכתב: "אם את עיריית נתניה אפשר להבין, אם כי לא להצדיק בנקיטת העמדה האמורה, נבצר מבינתי להבין מדוע ראה היועץ המשפטי לממשלה או ראו נציגיו לאמץ לעצמם גרסה זו — היועץ המשפטי לממשלה, אשר חייב לראות לנגד עיניו לא רק את האינטרסים של הגוף הציבורי אלא גם את זכויותיהם של כלל האזרחים לבל יהיו נתונים לקיפוח ולעושק על־ידי גוף ציבורי ועל ידי פרנסי הציבור. לא ראוי שיעמיד עצמו לצד עמדה חד־צדדית הראויה לביקורת...אם סבור היה היועץ המשפטי או נציגיו, כי במסגרת אותה עיסקה נעשו מעשים לא חוקיים הפוגעים פגיעה קשה בתושבי העיר, כי אז ראוי היה לשקול נקיטת צעדים כנגד פרנסי העיר אשר אחראים היו אישית למעשים אלה ולהיפרע מהם" (הכוונה לתקופתו של ראש העירייה דאז, בן־עמי. צ.ה.).

ביקורת מתונה יותר מתחו השופטים שלמה לוין ושושנה נתניהו.

נמשך העוצר בטול כרם לגילוי רוצחו של תושב בשוק הירקות

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

העוצר על טול כרם נמשך גם הלילה וכוחות הביטחון המשיכו בסריקות מבית לבית, כדי למצוא את האיש שרצח אתמול את תושב העיר, כנראה על רקע של חשד בשיתוף פעולה עם הממשל הצבאי.

הרצח אירע אתמול בשוק הירקות שבמרכז העיר. בשעה 7.30 בבוקר הגיח אלמוני מול תושב העיר, מוחמד רולאן בן 50, וירה בו מקרוב באקדח. רולאן נפגע משלושה קליעים. אחד מהם חדר לראשו וגרם את מותו המיידי. היורה נמלט במרוצה מהמקום.

כוחות הביטחון הגיעו למקום וסגרו את השטח. הוטל עוצר על מרבית חלקי העיר, אשר נמשך גם הלילה. גורמי הביטחון סבורים כי הפעם יעלה בידם ללכוד את היורה.

הם מקווים כי לכידת הרוצח תאפשר בהמשך את חשיפת החוליה האחראית לרצח ראש עיריית שכם, זפר אל־מצרי, לרצח שוטר משמר הגבול ג'מיל פארס ולירי על תושב משאוה לפני שבוע בשכם.

הבוקר ייוודעו תוצאות הבדיקה הבליסטית של קליעי האקדח שממנו נורה מוחמד רולאן. תוצאות הבדיקה יבהירו אם יש קשר בין ההתנקשות שאירעה לבין החולייה הפועלת בשכם.

ארבעה שיעים נרצחו ברצועת הביטחון

מאת מנחם הורוביץ

ארבעה אזרחים לבנונים, שיעים, נרצחו בתחום רצועת הביטחון בדרום לבנון. גופותיהם נתגלו לפני יומיים ועתה עוסקת ביפקדת צד"ל ויוניפי"ל בחקירה, כדי לגלות אם מדובר ברצח על רקע חבלני.

בוא וניתן לך עוד סיבה להיות חבר בחברה להגנת הטבע

קייטנה בבית ספר שדה. השנה, רשום את ילדיך לקייטנה שונה: 5 ימים בתנאי פנימיה במקומות יפהפיים כמו הר גילה, אכזיב, הר הנגב, עין גדי ועוד.

קייטנות החברה להגנת הטבע מיועדות לגילאי 9-15, מערכות בקבוצות קטנות של 15 ילד (בני אותו גיל) וכוללות הדרכה צמודה, טיולים משגעים, פעילויות חברתיות ו־5 ארוחות ביום (כשרות). הויה בלתי נשכחת.

עכשיו, יש לך עוד סיבה להיות חבר בחברה להגנת הטבע. כחבר, תזכה להנחה של 24.5 ש"ח על כל ילד שתרשום לקייטנה!

לפרטים נוספים ומידע על הקייטנות טל. 03-382501
התקשר ותרוייח באמצעות כרטיס אשראי.

לכבי החברה להגנת הטבע מח' מנויים, רח' השפלה 4 ת"א 66183
רשמו אותי כמנוי בחברה להגנת הטבע וזכו אותי בכל ההטבות המגיעות לחברים.
אבקש לקבל את העיתון הבא חינם: ◻ טבע וארץ - למבוגרים ולנוער.
◻ סלעית - לילדים בכיתות גבוהות. ◻ פשוש - לילדים בכיתות נמוכות.
רצ"ב המחאה ע"ס 20 ש"ח

שם ______ כתובת ______

מיקוד ______ ת.ז. ______

לחיוב טלפוני באמצעות ויזה/ישראכרט. טל. 03-375063

החברה להגנת הטבע

גל ומשה

להיות ולהנות

קפה תיאטרון הבימה

צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה)

(מחיר מרבי לרכב מיובא), (תיקון מס' 2), התשמ"ו—1986

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7 (א) (1) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו—1986 [1], אנו מצווים לאמור:

תיקון התוספת 1. (א) בסופה של התוספת השניה לצו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), (מחיר מרבי לרכב מיובא), התשמ"ו—1986 [2], (להלן, הצו), יבוא:

אבירם את גולדמן — אופנועים

ליברטי (דאלים)	1,460
T5OMD	2,417
L5M	2,739
L125DX	4,217
125 HF	4,260

בני משה קרסו — בע"מ

רנו 5 סופר GT טורבו	28,000
רנו 5 סופר אוט 1397	25,200

(ב) נקבע מחיר מרבי בצו העיקרי לרכב מדגם שנקבע לו מחיר מרבי בצו זה — יחולו הוראותיו של צו זה.

יפנאוטו בע"מ — סובארו

טור א' דגם הרכב	טור ב' מחיר בש"ח
AUO7N סובארו סנדר רגיל 1800	15,736
AUO4H סובארו סנדר 4 x 4 1800	17,240
LKO3N סובארו סנדר רגיל 700	9,948
KJO6N סובארו מסחרי רגיל 1000	13,433
ANO1N סובארו סטיישן רגיל 1300	17,369
ANO2N סובארו סטיישן רגיל 1600	21,190
ANO8H סובארו סטיישן 4 x 4 1800	24,200
ANO8T סובארו סטיישן אוט 1800	24,924
KDO6N סובארו 4 דל רגיל 1000	12,118
ACO1T סובארו 4 דל אוט 1300	18,103
ACO1N סובארו 4 דל רגיל 1300	16,824
ACC2N סובארו 4 דל קסטם 1600	22,459
ACO2T סובארו 4 דל אוט 1600	22,075
ACO2N סובארו 4 דל רגיל 1600	20,553
ACO8T סובארו 4 דל אוט 1800	24,180
AGIL סובארו 2 דל 1300	17,280
AG2L סובארו 2 דל 1600	22,706
AX4L סובארו 2 דל TURBO	36,004

סעם אספניה אוטומוטורס—סיאט

טור א' דגם הרכב	טור ב' מחיר בש"ח
רונדה 1.2 L	13,050
רונדה 1.2 GL	13,622
רונדה 1.2 GLX	14,655
איביזה 1.2 L	12,208
איביזה 1.2 GL	12,501
איביזה 1.2 GLX	13,947
מלגה 1.2 L	14,511
מלגה 1.2 GL	14,979
מלגה 1.2 GLX	16,152
מלגה 1.5 GL	19,855
מלגה 1.5 GLX	20,420

י"א בסיון התשמ"ו (18 ביוני 1986)

משה ניסים
שר האוצר

חיים קורפו
שר התחבורה

1. ס"ח התשמ"ו, עמ' 2.
2. ק"ת התשמ"ו, עמ' 634.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

שערי המניות 19.6.86

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אגוד ש	17600		58	-200	-1.1	-58
הספנות 0.1	1120		1382	+20	+1.8	+1067
הספנות א 0.5	750		2021	-26	-3.4	-3056
הספנות אפ 2	800		561	-15	-1.8	-318
כללי לא בהסדר	26361		51	+261	+1	+24
בנק צפ"אמר' 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפ"אמר' 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפ"אמר' אופ			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3535		2588			-372
פי.בי.ב. 0.5	3673		2979			-1415

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אידיבי ת 100.0	83580		412			+47
אידיבי ב 100.0	83450		36	-300	-0.4	-46
אידיבי בב א	513000			+1400	+0.3	+10
אגוד 0.1	62520		39	-600	-1	-120
דיסקונט ב	107200					-1
דיסקונט א	107129		100	-1		-61
דיסקונט שה ב	12525		36	-100	-0.8	-72
המזרחי ש	34380		329	-120	-0.4	-368
המזרחי ב	34500		1			-1
המזרחי שה 9	15735		6			-6
הפועלים מבב	117000		1.5	-1000	-0.9	-7
הפועלים ש	56815		577	-30	-0.1	-212
הפועלים ב	56670		230			-168
כללי א 1.0	145180		11	-300	-0.2	-12
כללי אפ 9	141400		1	-600	-0.4	-3
כללי שה 5	109880	שב				
כללי שה 7	6997					
בל"ל 0.1	36020		1572	-68	-0.2	-2332
בל"ל שה 9			—	הפסקת	מסחר	—
בל"ל שה 11	13570		69			-20
מימון וסחר 1.0	48800	שב				
מימון וסחר 5.0	24620	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארנים 0.1	13000		12	-300	-2.5	-53
לאומי משכ' ש	4670		164	+100	+2.2	+800
לאומי משכ' ב	4680		18	+140	+3.1	+59
כרמל ש	3965	תב	196	-500	-11.2	-284
כרמל שה 1	3835		153			-133
בנין ב' 5.0	7300		36.2			
פת מסב ש	1419		635	-2	-0.1	-715
משכן ב ש	2205		1002	+80	+3.8	+2417
עצמאות 0.1	6898		80	+64	+0.9	+96
טפחות מבב ש	13950	שב				
טפחות רג ש	12910		30	-40	-0.3	-30
טפחות שה 1	7690		7			-7
טפחות שה 2	3880		44			-44
ישכר 1.0	1710		168	-7	-0.4	-141
ישכר 5.0	755		490	-34	-4.3	-1192
מרב 1.0	4700	תב	729	-300	-6	-952

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
שלמון אש	355		2863			
הקלאות מבב א	57760	לב				
הקלאות מבב ג	167000	לב				
לאומי תעש' א ש	5369		154	-130	-2.4	-289
פתוח תעש' מבב	20105	לב				
פת תעש' בב ג	381000	לב				
פת תעש' בב גג	228400	לב				
פת תעש' בב גגג	229000	לב				
פת תעש' בב ד	233550	לב				+6
פת תעש' בב דד	66115	לב				
כרט קבלנים 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
תירות בב	180000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	10100		50	+100	+1	+99
כלל ליסינג 0.5ב	8790		140	+190	+2.2	+311
כלל ליסינג אפ1	11000		100			

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אררט 0.1	875	תב	114	+56	+6.8	+3044
אררט א 0.5	468		599			-99
בטוח משנה 0.1	940	בה	336	+10	+1.1	+26
בטוח משנה 0.5	301		3960	-4	-1.3	-3197
הדר 1.0	334		1731	-7	-2.1	-1992
הדר 5.0	190		6767			
הסנה ש	485		14454	+5	+1	+4308
הפניקס 0.1	712		486			
הפניקס 0.5	403	תב	966	-22	-5.2	-1266
המשמר־הראל 1.0	6600		180	-130	-1.9	-171
המשמר־הראל 5.0	2900		210	-69	-2.3	-210
מנורה 1.0	7615		43	-370	-4.6	-27
מנורה 5.0	3351			+143	+4.5	+119
סהר ג 1.0	4030		60			
סקורטס 0.1	2610		160	+450	+2	+227
צור ש	331	תב	3775	+17	+5.4	+16428
ציון החזקות 1.0	16500		1			-1
ציון החזקות 5.0	4400		60	+50	+1.2	+7

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמסר באגא 1 ש	4520		23			-23
אמסר באגא 5 ש	1315		640	-65	-4.7	-690
אמסר באג אפ 1	860		1080	-40	-4.4	-2386
מסר עזרא 1.0	4500		52	+144	+3.3	+62
מסר עזרא אפ 1	4250	תב	30	-250	-5.6	-28
כתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1045		2637	+50	+5	+6849
קרסל 1.0	2730		343	+150	+2	+51
רפק 0.1	33500					
רפק 0.5	10010	שב				
שופרסל א 2.0	4895		356	-20	-0.4	-446
שופרסל ב 10.0	3090		1339	+40	+1.3	+2470

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק ג ש	2850		2195	+45	+1.6	+4824
הראל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
הראל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ספנות הנפקה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ספנות הנפקה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
קידר 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
קידר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עזרה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עזרה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
קנמודיום 0.1	1750	תב	354	+128	+7.9	+683
קנמודיום 0.5	1075		552	+17	+1.6	+2857

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
קסל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קסל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מלונות דן 1.0	3805		105			-65
מלונות דן 5.0	2740		118	-10	-0.4	-118
דפי האלמנה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנס כר 1 ש	2600			-50	-1.9	-100
מלונות הירדן	3150		245	+64	+2.1	+362
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דטה מיכון 1.0	3600		248			-54
ת.י.ל.ג. 1.0	11000		30	-291	-2.6	-27
יעגא 1.0	5780		100	+180	+5	+75
יעגא אפ א	3405		20			-20
כלל מחשבים 1.0	8726	קב		+415	+5	+351
מ.ל.ל. 1.0	8588		137	-220	-2.5	-137
מ.ל.ל. 5.0	3830		80	-70	-1.8	-80
ביטוב מחשבים 1.0	2580		98	+80	+3.2	+295
ניקוב מחשבים 1	8159		93	+389	+5	+257
ניקוב מחש' 5	5764	תב	105	+524	+10	+265
תים מחשבים 1.0	1885		125	-10	-0.5	-125
תים מחש' אפ	18850	שב				

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבוהם בינוי וש			—	הפסקת	מסחר	—
אבוהם בינוי בש			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	757		880	-1	-0.1	-80
אורן 5.0	364		500	+4	+1.1	+28
אזורים 1.0	589		3275	+16	+2.8	+16541
אילון 1.0	345		3369	+5	+1.5	+253
אילון אפ 1	1400	תב	79	+101	+7.8	+129
אל־רוב 1.0	3830		161	+30	+0.8	+72
אל־רוב 5.0	3562		4			-4
אמבנים 1.0	2150	תב	47	-149	-6.5	-137
אמבנים אפ 1	1999		31	-81	-3.9	-30
אפריקה 0.1	33010		70	-140	-0.4	-70
אפריקה 1.0	24300		143			-78
ארזים	1950		590			-207
ארלזן 0.1	2170		807	-10	-0.5	-624
ארלזן 0.5	1150		560	+1	+0.1	+584
בן־יקר גת 1.0	3251		101			-67
ברמבין 1.0	3600		59			
ברמבין 5.0	2390		55			-55
תעסר 1.0	3995		105	+30	+0.8	+245
ודוקר 1.0	450		1258			-1879
ודוקר 5.0	369		1324			-1324
רוזקר אפ 1	262		626	-1	-0.4	-626
רדער 0.1	6400	שב				
רדער 0.5	3763		45			-45
תלב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2705		1582	+25	+0.9	+874
גבים 0.1	3720		338	+40	+1.1	+215
גבים 0.5	2240		183			-182
הכשרת הישוב ש	48180		129			+84
ישפרו 0.1	2350		415			-177
ישראלום 1.0	1440					
ישרס 10.0	12000		65	-12	-0.1	-5
כנן פיתוח 1.0	7208		14			
כלל נדל"ן	351		6905			-1677
לומיר 1.0	4180		76	-58	-1.4	-76
לומיר 5.0	1740		52			
מתבב 1.0	2770	תב	1116	-180	-6.1	-1151
מאגרי בניה 1.0	500		4208			-4624
מאגרי בניה אפ1	410		2069	-7	-1.7	-1712
מרהל בנין			—	הפסקת	מסחר	—
מישאל 5.0	275		2827	-1	-0.4	-1957
מנרב 5.0	715		2769	+4	+0.6	+748
מר־לון 1.0	500		500	+5	+1	+25
לוינשטין 1.0	410					
לוינשטין 5.0	115		6458	-2	-1.7	-5625
לפשיץ 1.0	1250	תב	370	-70	-5.5	-740
לפשיץ 5.0	594		2406	-1	-0.2	-2094
נאות אביב 0.5	30500		9			-6
נכסי אורים	707		2194			-977
סהר החזקות 1.0	11660		2	+117	+1	+41
סהר החזקות 5.0	7780		18			
סקף 1.0	3790					+1
סקף 5.0	2588					
עמר חלע בר 1 ש	722		400	+1	+0.1	+58
קיסריה 0.1	1700		208	-20	-1.2	-241
קיסריה 0.5	820		404			
רמבין 1.0	3080		120	+40	+1.3	+415
רמבין 5.0	1950		236			+71
רסקו מבנ'	7210		132	+171	+2.4	+6
רסקו רג	6650		200	+67	+1	+64

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מטעי הדר 0.1	2641		45	+26	+1	+473
מטעי הדר 0.5	1750		362	+40	+2.5	+232
מהדרין 0.1	7100		460			+52
נכסי הדרים 1.0	1138		1784			-1064
פרי אור 0.5	2725		136	+25	+0.9	+279
שגיר 5.0	16399	תב	85	+845	+5.4	+328

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אסאס	1435	תב	33	+70	+5.1	+189
גלפרוסט 1.0	2500	תב	342	-173	-6.5	-142
גלפרוסט 5.0	1440	תב	1471	-160	-10	-891
גלפרוסט אפ 1	1280	בה	299	-80	-5.9	-270
דובק מב ש	3360		614	-40	-1.2	-602
דובק מב ב	5360		180			-155
זגלכל 1.0	1110		110			-4
זגלכל 5.0	713		707	+3	+0.4	+1993
פרי־גן 1.0	2390	תב	844	-190	-7.4	-1504
פרי־גן 5.0	1804	בה	89	-95	-5	-119
טמפו בירה 1.0	13600		80	-680	-4.8	-535
טמפו בירה 5.0	8700		52	-390	-4.3	-98
יצהר 1.0	1636		309			-60
יצהר א 5.0	940	תב	1000	+85	+9.9	+1832
מן 1.0	9500		34	-160	-1.7	-39
מן 5.0	4750		44	-250	-5	-44
טפרוסט 1.0	7660		157	+10	+0.1	+243
עלית	13650		32			-39
עסיס ב 0.5	38890		14	-10		-11
אגל שקל 1	2095		100	-5	-0.2	-142
שמן מבב א	6610		155.8	-167	-2.5	-204

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארגר מר 1 ש	912		838	+12	+1.5	+658
אפיס 1.0	955	תב	400	+80	+9.4	+508
אופנת ברוך 1.0	2485		268	+115	+4.9	+280
אופנת ברוך 5.0	1520		327			-24
אתא 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אתא אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	12800		56			
דלתא־גליל 1.0	4485		60			-40
דלתא־גליל א 3.0	3205		40			-40
מגוריט מאור 1	1600		80	-83	-4.9	-74
מגוריט מאור 5	800		100	-45	-5.1	-108
מגוריט מא אפ	740		284.8	+40	+5.7	+484.8
ויטלגד 1.0	4000		302	+100	+2.6	+525
ויטלגד 5.0	3000		234	+80	+2.7	+47
הדרכון 1.0	4170		40	+116	+2.9	+197
זיקית 1.0	3500		275	-30	-0.9	-226
זיקית 5.0	2875		287	-60	-2	-399
טיב־טוב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב־טוב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1785		99.9	-65	-3.5	-81.8
לודזיה 0.4	850		1360	+28	+3.4	+968
לינת 1.0	1050		1181	+20	+1.9	+740
מיס גליק	687		310	-1	-0.2	-66
מקס 0.1	23750		33			-13
מקס 0.5	12050		33			-10
עיט 1.0	12548		175			-136
עיט 5.0	5950		199	+250	+4.4	+485
עמק סריגה 1 ש	1900		620	-1	-0.1	-481
פולגת א 0.1	8800		76			-46
פולגת ב 0.4	5790		520			-248
פלירון א 0.5	7949		114	-1		-64
פיגוד	1900		109	-60	-3.1	-149
שלוינה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
תעש הכותן 1.0	3860		718	-60	-1.5	-779

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמקסן 5.0	1890		120			
אורדן 0.1	10020		144	+20	+0.2	+131
אורדן 0.5	8500	שב				
כבלים ש	11780		20	-120	-1	-20
התכוף 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
התכוף 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
קסמאות פז 1.0	1140		2096	-10	-0.9	-2420
קסמאות פז 5.0	870		64			-40
מרגן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מרגן אפ א			—	הפסקת	מסחר	—
מתכת מרום 1.0	2400		375			-106
כבלי ציון 1.0	2060		283	+9	+0.4	+461
כבלי ציון 5.0	875		2107	+27	+3.2	+2565
כבלי ציון אפ	675		458	+5	+0.8	+181
קרמני 1.0	855		245	+23	+2.8	+257
קרמני 5.0	425		651			-681
נחושתן 0.1	18000		40	-150	-0.8	-32
נחושתן 0.5	6500		120	-220	-3.3	-232
עמר 3.0	1640		546	+10	+0.6	+545
פקר פלדה 1.0	6489		10	+189	+3	+138
קינג 1.0	1220		1149			-932
קינג 5.0	700		150	+25	+3.7	+549
קליל 1.0	4070		43			-39
קליל 5.0	2000		100	+4	+0.2	+125
שלדות 5.0	2100		35			
תעשיות לכיש 1.0	1285	שב				
תעשיות לכיש 5.0	555		1600	-24	-4.2	-1645

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלביט 3.0	442800		25			-5
אלקו 0.1	7200		14			
אלקו ש 0.25	3199		232			-196
אלקו ב 0.25	3250		30			
אלקטרה 0.1	11727	תב	59	-1305	-10	-92
אלקטרה א 0.5	5950		272			+602
אלרון 3.0	335000		4	-3000	-0.9	-7
אריח 1.0	28450		89	-750	-2.6	-136
כלל תעש אלק'	2260		580	+60	+2.7	+1442
ספקטרוניקס 1.0	2180		1057	-100	-4.6	-2805
ספקטרוניקס 5.0	1295	תב	2919	-105	-7.5	-4037
מירכטגר 1.0	2125		346	-60	-2.8	-311
מירכטגר 5.0	1173		1280	-2	-0.2	-1081
ציקלון 1.0	2592	תב	143	-288	-10	-116
ציקלון 5.0	1201	שב				
קונטקס ארלד 1.	4810		22			-22
קונטקס ארלד 5.	2895		64			-90
ת.א.ת. 1.0	4019	תב	306	+365	+10	+844
ת.א.ת. 5.0	1625		995			-452
ת.א.ת. אפ 1	13800		18			+18
תראה			—	הפסקת	מסחר	—

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
א.ש. תעשיות 1.	808		1965			-2590
אלקול 5.0	11000	תב	109	+1000	+10	+137
אקרשטיין 1.0	1490		170	+55	+3.8	+191
אקרשטיין 5.0	1195		201	+45	+3.9	+316

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
כנף תדיר 1.0	12000		10	+300	+2.6	+10
כנף תדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר־סון 1.0	4044		80	+1		+63
בר־סון 5.0	1418		125	+68	+5	+1088
המשלול 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
המשלול 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרומקסוס 1.0	7000		26.8	-50	-0.7	-26.8
פרומקסוס 5.0	2318		55	-82	-3.4	-22
מ.ל.ב. 1.0	920	שב		+15	+1.7	+44
מ.ל.ב. 5.0	591	שב				
מגדל השק בתעש	3919		206			-78
מוזיקה ולמבן 1	15656	לב				
מוזיקה ולמבן 5	14990		7.8			-4.3

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבן 5.0	19000		168			-168
אליאנס ב	1800		379	-25	-1.4	-265
גל תעשיות 1.0	11098		128	-100	-0.9	-205
גל תעשיות 5.0	5228		387	+2		+753
דקסטר 1.0	3350		110	-100	-2.9	-123
דשנים 0.1	6200		56			-44
דשנים 0.5	1625		1317			-1243
חיפה כימי' 10.0	800		2820			
טבע ש	55080		140			-24
טבע אפ 4	49000		3			+3
ליפסקי 1.0	1370		497	-6	-0.4	-355
ים המלח	15120		1201			-1354
פטרוכימיים 10.0	525		11048			-6686
מקסימה 1.0	8200		85	-150	-1.8	-85
מקסימה 5.0	2950	תב	335	+250	+9.5	+265
מקה כימיקל 1.0	3328		168	-75	-2.2	-138
סנ 1.0	10485		107			-18
סנ 5.0	6615		60	+65	+1	+2
קים כימיקל 1.0	5650	תב	160	-550	-8.9	-165
ת.ג.ל. 1.0	6398		437	+44	+1	+205
ת.ג.ל. 5.0	3150		250			-72
ת"א 5.0	5800		216			-146
פרוטארום 10.0	9600		32			
תרז א 5.0	4416		180	-44	-1	-73

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
רשרון 1.0	5040		63	+240	+5	+82
רשרון 5.0	2858	שב				
ת.ב.נ. 1.0	4356		834			-515
יאה 1.0	3100	שב				
לבידי אשקלון 1	468		2280			-5685
לבידאשקלון אופ	740	תב	530	+86	+13.2	+11995
מולט ב 0.5	22500		17	-400	-1.8	-17
מפעלי נייר 10.0	284000		45	+2000	+1	+22
סקאנדיה 1.0	2980		296			-256
רים 0.1	4575		176	-240	-5	-1090
רים 0.4	2500	תב	364	-140	-5.3	-646
תעל ב 0.2	12500		180	+250	+2	+43

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלומות 1.0	4670		96			-10
אלומות 5.0	3040		35			-82
אבנין 1.0	4520		134	-80	-1.8	-144
אבנין 5.0	2420	תב	223	+150	+6.6	+155
הנושה יד	8430		41	-70	-0.8	-51
דיקה 1.0	5550		45.2			
דיקה 5.0	2700	תב	233	-300	-10	-319.1
הגמלק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
הגמלק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מרכזית ב 0.1	6480		256	+120	+1.9	+601
כור בב ש	4800000		.1			
כלל תעש' 1.0	1325		5195			-5856
מאגרי טכנולגיה	422		4811	-8	-1.9	-5644
מאגרי טכנו אופ	305		3381	-10	-5.2	-4625

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמיקו ש	4995		205			
אידיבי פתוח 2.0	3880		1866	+50	+1.5	+2545
אינקוטה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
אינקוטה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
אלגד ש	6820		151			-96
אלגד ב	6800		6	+320	+4.9	+26
אלדן ש	2660		558	+60	+2.3	+1102
אלדן ב	2810		50			
אמישר בל'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולה 1.0	1415			-10	-0.7	-46
חברה לישראל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
חברה לישראל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
הלמנן 0.1	107000		1	+1000	+0.9	+4
הלמנן 1.0 ש	26000		55	+30	+0.1	+28
אמפא א 0.5	11139		75			-24
פועלים השק ש	4999	תב	706	+249	+5.2	+3630
כלל השק	4912		55	+1		+545
דיסקונט השק ש	2385		1646	+40	+1.7	+8962
מזרחי השק ש	15799		61	-1		-86
מר השקענו1249	10280			-300	-2.9	-12
חרדן 1.0	1881		28	-99	-5	-108
חרדן 5.0	740		551			-270
יונא ש	11200		213			-69
ירדן א 0.1	4750		749	+30	+0.4	+151
כלל 10.0	770		3002	+10	+1.3	+1309
כלל 50.0	655		376	-15	-2.2	-694
לנדיק 0.1	8810		25			-5
לנדיק 0.1	2704		60	-31	-1.1	-135
מסד 0.1	579		1837	-1	-0.2	-1940
מסד א 0.5	347	תב	1732	+22	+6.8	+1127
עוז השק ב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
עוז השק ב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
פז השק ש	28900	תב	112	+1600	+7.2	+289
פמה א 0.1	9700	תב	98	+710	+7.9	+285
פמה 0.5	5020	תב	356	+300	+6.4	+836
פרוין ב 2.5	3400		786			-436

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבטצים מחוב'			—	הפסקת	מסחר	—
גליל טכנולוגיות	405		540			-287

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק חיפושים 1.0	3360		286	+160	+5	+548
דלק חיפושים 5.0	1700		1365	+70	+4.3	+1819
דלק חיפ' אפ 2	970		999			
פז חיפושי נפט	12800		46	+50	+0.4	+28
מראיל 1.0	1855	תב	480	+125	+7.2	+428
מראיל 5.0	908		715	+15	+1.7	+566
יואל 5.0	1500		1583	+30	+2	+1550
מ.ג.ג. 1.0	3245		338			-472
מ.ג.ג. 5.0	1315		798	+10	+0.8	+1009
פראיל ב 0.3	3200		30	+100	+3.2	+50
נפאוריינט 1.0	252		1032	-1	-0.4	-1035
נפאוריינט 5.0	165		2950	+1	+0.6	+364
נפאוריינט אפ 2	428		470	-12	-2.7	-470
נפטא ש	1910000					+2

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול
בית ם	230

גלגל הבורסה / אריה לביא

שיפור קל באווירה

יום המסחר האחרון בבורסה הסתיים תוך תחושת הקלה, בעקבות מאמציהם של בנק לאומי ובנק הפועלים להביא לשינוי האווירה שנוצרה בימים האחרונים בעקבות הביקורת שנמתחה על פעילותם, או נכון יותר ומסר־פעילותם, באמצעות קרנות הנאמנות.

בנק לאומי אף שלח חוזר לסניפים, שבו הסביר שהוא מנסה לפעול תוך ניצול תנודות השוק. בבנק הפועלים פעלו יותר בכיוון מאמצים הסברתיים, במקביל להכנסת ביקושים לחלק ניכר מהמניות הנרפשות. פעילות זו נטעה בלב לפעילי השוק תקוות ורודות לשבוע הקרוב.

המאמצים שנעשו אתמול גרמו לעליית מדד המניות הכללי ללא בנקים בשליש אחוז, אך בסיכום שבועי היה זה שבוע שבו נמשכה השחיקה האיטית המאפיינת את השוק בשבועות האחרונים. מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד במהלך שבוע זה ב־3.4 אחוזים, ירידה המצביעה על השחיקה האיטית וה"לא־מורגשת" כמעט, המאפיינת את פעילות שוק המניות בימים אלה.

המחזור ירד שוב והגיע ל־3.4 מיליון דולר, מהם 900 אלף דולר במניות הבנקים. עם זאת, יש לזכור שבכתריסר מניות, בכללן מניות עם פעילות ערה כמו החברה לישראל, הופסק המסחר עקב אי־הגשת הדו"חות הכספיים לשנת 1985.

מדד	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	117.52	0.04
כללי ללא בנקים	135.40	0.33
מדד אג"ח כללי	109.70	-0.10
אג"ח צמוד מדד	110.43	-0.04
אג"ח צמוד מט"ח	100.46	0.31

משמשים ההיצעים בבנקאיות

במהלך המסחר ניתן היה להבחין בביקושים למניות שירדו בתקופה האחרונה, כאשר מניות כבדות שלהן היו היצעים נקלטו בלא שינוי. דלק עלו ב־1.6 אחוז, שופרסל ב' ב־1.3 אחוז, כלל אלקטרוניקה ב־2.7 אחוז ואוורים ב־2.8 אחוז. במניות כלל מחשבים, שירדו משמעותית בימים האחרונים, נרשמו אתמול קונים בלבד, ויצחר עלו ב־9.9 אחוזים. במניות הבנקים נמשכו ההיצעים, הן ירדו בכ־0.2 אחוז. התשואה בהן היגה כ־11.5 אחוז בממוצע.

	תשואה שנתית דולרית ב־%
בל"ל 0.1	11.61
הפועלים ש	11.50
אי.די.בי. רג	11.53
דיסקונט א	11.33
המזרחי ש	11.56

נמשכים ההיצעים במגמדים

ההיצעים בשוק איגרות־החוב נמשכים, אך היקפם קטן. ההיצעים מאפיינים הן את צמודי המדד והן את צמודי המט"ח, כאשר ניתן להבחין במיוחד בהיצעים לאיגרות החדשות שרק בימים האחרונים נרשמו למסחר.

המחזור במק"מ הגיע ל־3.4 מיליון דולר.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
646	5	99.76	1.47
716	12	— —	— —
726	19	99.05	1.54
736	26	98.80	1.42
746	33	98.40	1.50
756	40	— —	— —
816	47	97.85	1.42
826	54	97.45	1.47
836	61	— —	— —
846	68	96.75	1.49
916	75	— —	— —
926	82	96.10	1.49

הודעות בורסה

- קיסריה — החברה מכחישה ידיעה ב"הדרשות", לפיה שאול איזנברג מנהל מו"מ עם הקבלן ובכון על העברת פרויקט רמת־אביב.
- אורן מיבנים — בעלת עניין חברת רסיפרוקל ס.א., הגדילה החזקותיה בין 28 למאי ל־16 ביוני דרך הבורסה והיא מחזיקה כעת ב־10.2 אלף מניות בנות שקל ו־80.7 אלף מניות 5.
- ים המלח — זיכיון מיפעלי ים המלח שעמד לפוג ב־31 למרץ 1999 הוארך עד שנת 2030 וכך גם זיכיון המשנה של מפעלי ים המלח לחברת הברום.
- התכוף מסרה פרטים על הנפקת האופציות בדרך של זכויות. אתמול לא נערך מסחר במניות החברה.
- מן — החברה לא קיבלה כל הודעה על הכרזת סכסוך עבודה כפי שפורסם בעיתונות.
- דובק — הושגה פשרה בין העובדים לחברה, שקיבלה תוקף של פסקדין. לדעת החברה לא נגרמו נזקים משמעותיים עקב העיצומים.

קרנות הנאמנות
נטע, כתר וכרמל
(נמישה) (אגרית) (מניה)
מיטב
ניתנות לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 09.30 לאותו יום
הנאמן: בנק איגוד מקבוצת בנ"ל
המנהל: מלסם (מ.ע.) בע"מ. חב' אחזות לניהול
יש לך שאלה בנושא קרנות הנאמנות? מוקד מיטב ישמח לעזור לך: 03-290251, 727506, 731624

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	היומי אחוזים
אב	3940.27	3884.83	2.21	0.06
אבטחה	30240.08	29942.90	-0.08	-0.00
אביב	30055.10	29783.82	45.45	0.15
אגן	201.75	197.78	-0.34	-0.17
אדיר	1339.36	1312.92	0.49	0.04
אדים	1657.80	1625.39	4.14	0.26
אופיר	1567.25	1536.27	-1.75	-0.11
אור	421.17	412.31	-0.91	-0.22
אורין	161.83	158.57	-0.39	-0.25
אורלי	208.57	206.01	0.11	0.05
אורן	608.60	596.77	0.81	0.14
אייל	3001.84	2942.92	-1.46	-0.05
איילת	3747.27	3666.40	25.15	0.69
איריס	4020.95	3934.23	4.16	0.11
איתן	578.90	571.13	-0.40	-0.07
אלון	511.62	500.94	-0.43	-0.09
אלמוג	592.88	585.60	-0.46	-0.08
ארז	647.24	639.52	2.10	0.33
אש	113.59	111.14	0.86	0.78
אשל	168.60	165.31	-0.24	-0.14
אתרוג	194.81	192.89	-0.22	-0.11
בדולח	1702.47	1669.50	3.20	0.19
ברוש	377.25	375.53	0.40	0.11
ברק	388.50	380.81	0.77	0.20
ברקת	773.06	769.25	-1.55	-0.20
גביש	1157.37	1134.80	-1.36	-0.12
גבע	858.19	845.41	-0.40	-0.05
גורן	585.70	578.80	0.12	0.02
גיא	7807.98	7692.20	-8.20	-0.11
גיל	2234.48	2191.60	0.95	0.04
גלית	518.49	514.20	-0.47	-0.09
דובדבן	282.41	279.61	1.12	0.40
דוכיפת	544.80	538.08	-0.17	-0.03
דולב	200.92	196.70	-0.29	-0.15
דורון	1242.13	1217.92	12.29	1.02
דותן	222.59	218.29	-0.44	-0.20
דליה	400.63	394.08	0.30	0.13
דרור	3382.41	3318.73	10.57	0.32
דקל	273.48	268.14	0.72	0.27
הדס	289.85	287.38	0.94	0.33
הוד	407.37	400.06	0.06	0.02
הובית	2529.32	2474.82	1.81	0.07
זוהר	16139.32	15900.00	-21.82	-0.14
זיו	15351.37	15123.62	-15.83	-0.10
זמיר	653.89	646.18	3.84	0.60
חוחית	136.53	134.70	-0.09	-0.07
חלילן	112.71	112.24	-0.04	-0.04
חלמיש	560.13	557.33	-0.59	-0.11
חן	111.10	110.88	-0.02	-0.02
טופז	1220.28	1192.39	-0.93	-0.08
טל	4097.64	4047.79	-5.37	-0.13
יבול	649.79	641.99	-0.05	-0.01
יהלום	1584.13	1553.64	1.16	0.07
יסודות	31970.50	31685.11	-54.23	-0.17
יערה	560.52	553.05	-0.56	-0.10
כוכב	757.48	748.49	2.81	0.38
כחל	123.20	121.68	-0.08	-0.07
כלנית	443.05	435.77	0.54	0.12
כספית	639.85	636.48	-1.54	-0.24
כרמל	120.07	117.64	0.07	0.06
כתר	916.92	899.04	0.83	0.09
לחם	3460.69	3393.94	0.25	0.01
למשקיע	97633.58	95794.88	-71.18	-0.07
לפיד	10355.27	10312.12	21.36	0.21
לקט	1494.44	1464.20	-0.81	-0.06
לשם	790.81	789.31	1.77	0.22
מבחר	968.86	964.34	1.12	0.12
מטמון	2799.20	2786.90	-17.50	-0.62
מגן	203.35	202.36	-0.28	-0.14
מגוון	2634.60	2624.10	4.20	0.16
מגל	619.33	611.82	0.07	0.01
מור	1163.30	1158.80	2.40	0.21
מורן	643.17	639.03	0.92	0.14
מטה	24781.99	24155.04	-42.17	-0.17
מיתר	746.88	743.38	0.25	0.03
משוט	3052.20	3038.50	7.30	0.24
מעיין	655.51	652.43	0.24	0.04
מקשה	817.99	814.16	-0.12	-0.01
מרגלית	998.04	978.79	0.62	0.06
מרום	950.79	946.18	0.78	0.08
נוגה	21012.96	20701.32	-21.94	-0.11
נטיף	609.54	607.09	3.78	0.63
נטע	381.75	374.42	0.52	0.14
נילי	3957.62	3899.16	14.95	0.38
סביון	441.81	433.69	1.01	0.23
סגולה	122.48	120.09	-0.09	-0.07
סלע	820.12	815.97	0.02	0.00
סנונית	574.00	567.02	-0.43	-0.08
ספר	610.07	602.98	0.49	0.08
סביר	541.83	539.14	-1.19	-0.22
עדיף	643.35	635.86	1.36	0.21
עירית	1642.73	1635.49	9.52	0.59
עידן	5900.44	5815.91	4.97	0.09
ענבר	1209.44	1182.39	-1.09	-0.09
ענת	2013.40	1993.68	7.29	0.37
עפרוני	549.93	542.51	-0.54	-0.10
ערמון	150.05	147.30	-0.25	-0.17
פלא	1240.97	1216.77	-1.50	-0.12
צבר	543.20	536.32	-0.71	-0.13
צופית	532.96	526.38	-0.07	-0.01
צמר	859.12	840.63	-0.79	-0.09
צמיחה	6325.56	6237.45	7.14	0.11
צמרת	1547.66	1517.40	-2.71	-0.18
קלע	1721.63	1713.03	0.15	0.01
רנית	15306.88	15167.91	19.73	0.13
רקפת	519.94	511.58	1.94	0.38
רשף	669.36	659.92	-0.53	-0.08
שביט	641.75	633.90	-0.23	-0.04
שחם	850.22	842.53	-0.29	-0.03
שירה	315.83	309.61	0.10	0.03
שמיר	69813.23	68435.19	-55.86	-0.08
שנהב	552.71	547.75	1.48	0.27
שסק	557.35	543.78	1.51	0.28
שקד	166.29	162.99	-0.22	-0.13
תאנה	176.24	174.49	0.44	0.25
תבור	765.09	754.67	0.23	0.03
תדהר	366.21	364.38	0.90	0.25
תהילה	94.98	92.93	0.11	0.12
תירוש	413.50	410.22	0.25	0.06
תמר	185.32	181.68	-0.22	-0.12
תומר	180.41	179.07	-0.25	-0.14
תרשיש	1294.86	1269.49	0.04	0.00
תשרי	386.60	381.06	-1.58	-0.41

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	33655	+44
3602	31022	+52
3603	28695	+15
3604	25680	-37
3605	23336	+22
3606	21911	-33
3607	20604	+55
3608	19457	-40
3609	18531	+10
3610	16713	+9
3611	16145	+9
3612	15676	+9
3613	14820	+112
3614	14510	+110
3615	13598	+104
3616	12266	+96
3617	11490	+52
3618	10903	+50
3619	10033	+46
3620	9453	+54
3621	8980	+52
3622	8097	+47
3623	7619	+127
3624	7174	+121
3625	6501	+54
3626	6155	+51
3627	5690	+48
3628	5267	+98
3629	4936	+94
3630	4666	+89
3631	4241	+2
3632	3994	+2
3633	3772	+2
3634	3352	+68
3635	3170	+65
3636	3053	+63
3637	2794	+14
3638	2655	+13
3639	2430	+12
3640	2039	+56
3641	1768	+50
3642	1581	
3643	1372	
3644	1225	+1
3645	1105	+1

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	905.8	+26.7
3702	674.5	-8.2
3703	617.6	+0.5
3704	528.8	+0.3
3751	274.7	+0.2
3752	111.4	-2
3753	106.7	-1.9
3755	91.5	+0.3
3756	88.3	+0.3
3901	105	+0.5
3902	98	+0.4
3903	97.3	+0.5
3904	95.7	+0.5

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	119.1	-0.2
4103	114.5	-0.2
4104	110.6	-0.2
4201	100.6	+0.1
4204	93.3	
4301	111.2	+0.1
4302	105.9	+0.1
4303	105.1	+0.1
4304	103.5	+0.2
3826	95.8	+0.1
3827	95.9	
3828	90.6	+0.1

4% מלווה פיתוח (הצמדה 90%)

סדרה	שער	שינוי
3108	246700	
3109	243200	-800
3110	245800	
3111	236500	
3112	233000	-500
3113	236000	
3114	228880	
3115	224500	-1301
3116	218100	-1500
3117	227000	
3118	219580	

7% ,6% ,4% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3201	188600	
3202	188000	
3203	186000	-1000
3204	182700	
3205	180400	

סדרה	שער	שינוי
3206	177500	
3210	173000	
3211	170500	
3212	168700	
3213	165600	
3214	157500	
3501	157000	
3502	156200	
3503	140087	
3504	137200	
3505	139500	+5540
3521	132458	-355
3524	120143	-364
3522	127045	-1028
3523	120088	-1027
3525	117461	-778
3526	117339	-612
3527	115002	-798
3528	112022	-821
3529	117456	-1019
3530	114715	-997
3531	114501	-1039
3532	111151	-1011
3533	111062	-1049
3534	104752	-997
3535	104881	-694
3539	98070	-677
3536	104309	-446
3537	104197	-447
3538	98077	-421
3540	97929	-437
3541	94624	-423
3542	94532	-439
3543	89929	-419
3544	90125	-104
3546	87941	-107
3547	87754	-106
3548	87660	-106
3550	83107	-105
3551	82797	-105
3545	87591	+48
3549	82775	+46
3552	76005	+42
3554	75888	+41
3555	75888	+41
3553	75087	+22
3571	65155	+13
3556	72052	+40
3558	71972	+39
3559	69430	+38
3560	65732	+32
3561	65554	+30
3557	72557	+39
3572	68869	+38
3573	68883	-369
3574	63519	-342

סדרה	שער	שינוי
3577	[illegible]	-451
3578	58664	-526
3575	62854	-214
3576	62685	-214
3579	57880	-205
3580	54058	-341
3581	49182	-320
3582	45376	-303
3583	42187	-298
3584	40006	+22
3585	37945	+20
3586	34871	+19
3588	34332	+19
3587	34608	-115
3591	31549	-108
3592	31515	-108
3593	31464	-108
3589	31314	-260
3594	29863	-254
3590	31151	+17
3595	29691	+16

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	128664	+90
2002	128317	+91
2003	123781	+67
2004	124225	-326
2005	116554	-215
2006	116414	-227
2007	114178	-224
2008	114039	+270
2012	111661	+273
2015	108834	+268
2009	114683	-255
2010	113936	-235
2011	111726	-231
2013	111651	-251
2014	108809	-246
2016	110096	+401
2018	110745	+417
2021	107223	+418
2017	109805	+60
2019	109565	+61
2020	106358	+58
2022	99558	+55
2023	100813	+143
2024	94783	+51
2027	91452	+50
2031	84726	+46
2025	95311	+51
2026	95006	+50
2028	91353	+50
2030	86898	+48
2029	86920	+254
2033	80871	+226

סדרה	שער	שינוי
[illegible]	[illegible]	[illegible]
2032	84408	-1471
2034	79748	-1432
2036	73209	-1360
2037	69127	-242
2052	59895	-224
2038	69912	+38
2040	67329	+37
2051	65706	+31
2039	67763	+37
2041	64173	+31
2053	60665	-1763
2054	55557	-1063
2056	51413	-1012
2058	46771	-946
2060	45167	-896
2055	56216	+47
2057	52831	+45
2059	47315	+41
2061	35532	-981
2062	32089	+16
2063	30884	+15

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	259.7	-4.1
7002	252.3	-4.1
7003	222.9	+0.1
7004	212.5	
7005	215.2	+6
7006	187.3	+0.2
7007	174.4	
7008	165.7	-0.1
7009	162.1	-0.2
7010	152.1	-0.7
7011	143.5	-0.2
7012	138.5	-0.2
7013	131.1	-0.1
7014	114	-0.5
7015	97.8	
7016	97.2	-0.1
7017	96.6	-0.1
7018	96.4	-0.1
7019	96.8	
7020	96.7	
7021	95.8	
7201	95.5	

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12469	+24
6102	7572	-49
6103	6804	-7
6104	6254	-23
6105	5911	-22
6106	5732	-32
6107	5523	-51
6108	4017	-12
6109	3856	-15

סדרה	שער	שינוי
6110	3792	-15
6111	3136	-27
6112	3043	-27
6113	2071	-16
6151	811.6	-0.7
6152	777	-0.7
6153	678.9	+3.3
6154	667.1	+3.3
6155	456.3	
6156	351.9	
6157	260.5	+0.8
6158	246.9	+0.8
6159	208.3	-0.1
6160	196.1	-0.1
6161	189.6	
6162	173.4	-0.2
6163	160.9	-0.1
6164	154.4	-0.1
6165	146.4	+0.1
6166	138.4	+0.7
6167	135.4	+0.7
6168	133.3	+0.6
6169	125.9	+0.9
6170	118	-0.1
6171	85.8	+1.7
6172	84.9	+1.9
6801	90.2	

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	155.2	-1.3
2502	152.6	-1.3
2503	147.8	-1.2
2504	147.3	-0.1
2505	141.7	-0.1
2506	137.7	-0.1
2507	133	
2508	106.4	+1.9

אחרים

סדרה	שער	שינוי
אלסינט	59.4	
תרידאן	97.6	-0.2
תאר 85	400	
הכ היש	188.5	
דייק הש	198.2	-0.8
כור הג	172.5	-0.2
כלל הג	473.3	
מ'צמ ד	261.6	
מ'צמ מ	362	+7
מ'צמ י	495.5	
סול בג	184.6	-5.7
תיעוש	191	+0.1
אלביט	212	+0.7
אלתא	1226	-10

שערי מטבע חוץ 19.6.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.46	1.53	1.4847	1.5033	1.46	1.53	1.4847	1.5033	1.46	1.53	1.4867	1.5054	1.4945	-0.0015
1 לישט"ש	2.19	2.30	2.2367	2.2647	2.20	2.30	2.2393	2.2671	2.20	2.31	2.2412	2.2694	2.2512	-0.0018
1 מארק גרמני	0.66	0.69	0.6665	0.6749	0.65	0.69	0.6667	0.6750	0.65	0.69	0.6675	0.6759	0.6706	-0.0003
1 פרנק צרפתי	0.20	0.21	0.2086	0.2112	0.20	0.21	0.2086	0.2112	0.20	0.22	0.2091	0.2117	0.2099	-0.0004
1 גלדן הולנדי	0.58	0.61	0.5915	0.5989	0.58	0.61	0.5920	0.5994	0.58	0.61	0.5919	0.5994	0.5953	-0.0001
1 פרנק שווייצרי	0.79	0.83	0.8082	0.8183	0.79	0.83	0.8087	0.8118	0.79	0.83	0.8093	0.8195	0.8134	0.0009
1 כתר שוודי	0.20	0.21	0.2062	0.2088	0.20	0.21	0.2064	0.2089	0.20	0.21	0.2064	0.2090	0.2074	—
1 כתר נורבגי	0.19	0.20	0.1954	0.1978	0.19	0.20	0.1952	0.1977	0.19	0.20	0.1954	0.1979	0.1965	-0.0004
1 כתר דני	0.18	0.18	0.1793	0.1816	0.17	0.18	0.1795	0.1818	0.17	0.18	0.1795	0.1818	0.1805	-0.0005
1 מרק פיני	0.28	0.30	0.2866	0.2902	0.28	0.30	0.2867	0.2867	0.28	0.30	0.2870	0.2906	0.2886	—
1 דולר קנדי	1.05	1.10	1.0651	1.0784	1.05	1.10	1.0631	1.0784	1.04	1.10	1.0672	1.0807	1.0732	-0.0041
1 דולר אוסטרלי	0.96	1.06	1.0301	1.0430	0.99	1.07	1.0274	1.0403	1.00	1.07	1.0310	1.0440	1.0368	-0.0009
1 ראנד דרא"פ	0.45	0.50	0.6236	0.6314	0.38	0.63	0.6251	0.6329	0.39	0.54	0.6251	0.6330	0.6292	-0.0021
10 פרנק בלגיים	—	—	0.3261	0.3302	—	—	0.3263	0.3304	—	—	0.3267	0.3308	0.3281	-0.0003
10 שילינג אוסטריים	0.93	0.98	0.9487	0.9605	0.93	0.98	0.9481	0.9599	0.93	0.98	0.9505	0.9625	0.9540	-0.0005
1000 לירות איטלקיות	0.95	1.00	0.9698	0.9819	0.95	1.01	0.9714	0.9836	0.95	1.01	0.9709	0.9831	0.9766	-0.0010
100 ינים יפאניים	0.87	0.91	0.8890	0.9002	0.87	0.92	0.8901	0.9012	0.87	0.91	0.8910	0.9022	0.8948	-0.0024

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 19.6.1986 באירופה

מכירה מיידית (ספוט)

1.5065/1.5075	$ ארצות הברית	לין שטרלינג
2.2270/2.2280	מרקים גרמניים	ליש"ט ארה"ב
2.5105/2.5115	גלדנים הולנדיים	"
1.8370/1.8380	פרנקים שווייצריים	"
45.50/45.55	פרנקים בלגיים	"
7.1100/7.1150	פרנקים צרפתיים	"
1530.25/1531.25	לירטות איטלקיות	"
166.85/167.00	יינים יפאניים	"
1.1614/1.1620	$ ארצות הברית	ליס.ד.ר.

שערי הזהב $ 338.70 ארה"ב אונקיה ללונדון מיקסינג

מכירה עתידית (פורוארד)

	ליש"ט/$	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.5028/1.5042	1.8342/1.8356	2.2222/2.2235
3 ח'	1.4962/1.4975	1.8283/1.8298	2.2135/2.2148
6 ח'	1.4873/1.4888	1.8192/1.8212	2.2020/2.2040

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

אושר תקציב הרשות לניירות ערך

ח"כ רמון: הפקרות בשוק ההון כתוצאה ישירה מברית בין מנהלי בנקים ושרים

"במצבה היום אין הרשות לניירות ערך מסוגלת להגן על המשקיעים"

מאת ערנה אורדור
סופרת "הארץ" לענייני כלכלה

הרשות לניירות ערך היא המוסד הראשון מהקשורים בדו"ח בייסקי, שוועדת הכספים נדרשה אתמול לאשר את תקציבו. הדיון בוועדה באישור תקציב הרשות לשנת 1986 גמול בדיוכות חריף ונשמעו האשמות על הסחבת של הממשלה ביישום המלצותיה של ועדת חקירה שמינתה. תקציב הרשות אשר בסופו של דבר הוא עומד על 1,788 מיליון ש"ח. אומדן ההכנסות השנתי הממוצע בו, 3.15 מיליון ש"ח.

הוויכוח פרץ לאחר התנגדותם של חברי הכנסת חיים רמון (מערך) ודן תיכון (ליכוד), לאישור תקציב הרשות כל עוד לא קויים דיון ויושמו המלצות דו"ח בייסקי לחוקה. ח"כ רמון טען כי במצבה היום אין הרשות לניירות ערך יכולה להגן יותר על משקיעים. מאז אוקטובר 83 לא חל שינוי במעמדה, לא הוקק חוק ולא הועמדו האשמים במשבר לדין. אישור תקציב לרשות כיום, הוא ביזבוז כסף, ומעורר רושם שיש הגנה למשקיע. עוד טען ח"כ רמון שיש ברית בין מנהלי הבנקים לשרי הממשלה, שמונעת כל שינוי שמתחייב בעיקבות המלצת ועדת בייסקי. גורמים כלכליים נהנים היום מההפקרות בשוק ההון כתוצאה ישירה של ההגנה שנותנים כמה שרים בממשלה למנהלי הבנקים.

ח"כ תיכון האשים את משרדי האוצר והמשפטים כי הם מעכבים מאז אוקטובר 83 כל הצעת חוק שבאה לשפר ולייעל את שוק ההון, הראיה שממשיכים בספקולציות, עבוד לאיגרות חוב והציבור ממשיך להפסיד. הרשות חוקית, ועד היום אף אחד לא הועמד לדין.

יו"ר ועדת הכספים, ח"כ אברהם שפירא שלחץ לאישור התקציב, יעץ לוועדה להמתין להמלצת הוועדה המשותפת לאוצר ולמשרד המשפטים על גודל תקציב לעבודת הרשות בעתיד.

לא נמצאה נוסחה המבטיחה שכור תרכוש מניות הממשלה במפעל מנועי בית שמש

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

לא היתה פריצת דרך בשיחותיו של ישעיהו גביש, מנכ"ל קונצרן "כור", באמצע השבוע, עם ראשי חברת המנועים האמריקאית "פראט אנד ויטני", במגמה למצוא נוסחה שתבטיח כי כור תרכוש את מניות הממשלה ב"מנועי בית שמש" ושהחברה האמריקאית תישאר בעלת מניות במפעל המנועים.

ברקע הפגישה החלטה של "כור" שלא לרכוש את מניות הממשלה ב"מנועי בית שמש", אם לא יובטח ש"פראט אנד וויטני" תמשיך להחזיק את חבילת המניות שבידיה, בשיעור 40% ממניות החברה.

ל"פראט אנד וויטני" אופציה למכור את מניותיה לממשלה והיא הודיעה בשעתו, שבכוונתה לממש אופציה זו בגלל חוסר הכדאיות הכלכלית של השקעה במפעל המנועים הבושל. ב"כור" הביעו באחרונה פסימיות לגבי הסיכויים שהקונצרן ירכוש את חלקה של הממשלה ב"מנועי בית שמש" וההתפתחויות בשבוע האחרון רק מחזקות הערכה זו.

אם הקונצרן יודיע סופית על הסתלקותו מעיסקת הרכישה של מניות הממשלה במפעל, יותיר לממשלה הברירות לסגור את המפעל או למכור את מניותיו לתעשיה האווירית, לאחר ש"פראט אנד ויטני" תממש את האופציה שלה ותמכור את מניותיה לממשלה. שכן החברה האמריקאית הודיעה במפורש שלא תסכים לשותפות עם התעשיה האווירית.

* ערכה את העמוד: עדה ארשה

ביהמ"ש: בלאס יוכל לבקש עיון בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים

השופט: יש להתעלות מעל הטענות הפורמליות של התביעה

(ע). איש העסקים, דוד בלאס, המואשם בקבלת כספים במרמה מבנק"ים באמצעות הצגת בטחונות בדויים בסכום של כ־29 מיליון דולר, יוכל לבקש עיון מחדש בהחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. כך החליט אתמול השופט המחוזי בתל־אביב, אריה אבן ארי. הדיון ייערך במועד מאוחר יותר.

סנגוריו של דוד בלאס, עורכי הדין יעקב ויינרוט ור. ויינשטיין, ביקשו מבית־המשפט לעיין מחדש בהחלטה שניתנה ב־19 במאי השנה, לפיה נעצר הנאשם עד תום ההליכים.

התובעת, עו"ד פנינה דבורין, טענה בבית־המשפט שאין מדובר בבקשה לעיון חוזר, מאחר שלא נתגלו שום נסיבות או עובדות חדשות והיא ביקשה לדחות את הבקשה על הסף. לדבריה, עצם הדבר שהסנגור הקודם, עו"ד אורי סלונים, הוחלף בשני סנגורים אחרים, איננה סיבה שבית־המשפט יחזור ויעיין מחדש במעצרו עד תום משפטו של דוד בלאס.

השופט ציין, כי במקום להגיש ערר לבית־המשפט העליון, מצאו הסנגורים לנכון להגיש לבית־משפט זה בקשה לעיין מחדש בהחלטת המעצר. השופט אמר כי נראה לו שיש להתעלות מעל הטענה הפורמלית שהוצגה על ידי התביעה ואין לחסום את דרכה של הסנגוריה.

השופט לא קיבל את טענת התביעה שההחלטה לעיון חוזר תפתח פתח לבקשות רבות כאלה מנאשמים שנעצרו עד תום משפטם שיוכלו, על ידי החלפת סנגורים, להעלות טענה לעיון חוזר. השופט אמר שאין חשש שטענות כאלה יציפו את בית המשפט.

מפאת המשבר בענף הבניה

מרכז הקבלנים החליט לאחד מנגנון חברותיו הכלכליות

ולצמצם מספר העובדים ★ נשקלת אפשרות למנות מנכ"ל אחד לארבע החברות המאוחדות

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מרכז הקבלנים החליט על ארגון מחדש של ארבע חברות כלכליות שבבעלותו מפאת המשבר בענף הבניה. הוחלט לאחד את המנגנון של הארבע ולצמצם את מספר עובדיהן. נשקלת אפשרות של מינוי מנכ"ל אחד לכל הארבע. [illegible] הקבלנים שמנהלה הוא מרדכי פלדי; חברת ביטוח קרוס, שמנהלה דוד ליסטנברג; החברה הכלכלית שמנהלה יוסי קליינמן; ובית הקבלן וסוכנות ביטוחים שגם אותם מנהל פלדי.

במסגרת זו הוחלט להפסיק את עבודתו של דוד ליסטנברג מנכ"ל חברת קרוס, ונשקלת אפשרות להפסיק את עבודתם של מנהלים נוספים. נשיא מרכז הקבלנים דוד שמרן אמר אתמול, שהיעול מחייב מציאות. הכשם שסולל במה מספר אלפי איש, כך גם צריכים לצמצם הקבלנים [illegible] כדי להביא לצמצום ההוצאות.

דוד ליסטנברג מנכ"ל קרוס אמר אתמול שלא הודח מתפקידו, בעקבות כשלון חברת קרוס, ושכל מה שעשה בקרוס היה על פי הנחיות ההנהלה. לדבריו החליט לפרוש מרצונו. יו"ר קרוס הקבלן אהרן פרסשניק אמר שהוצע לליסטנברג להיות מנכ"ל של ארבעת החברות. "על איחוד המנגנון של ארבע החברות החליט בתערה פניקס בר[illegible]

זיכוי מיוחד ממס הכנסה למשכיר דירה למגורים

מאת צבי זרחיה

זיכוי מיוחד ממס הכנסה מגיע למי שמשכיר דירה למגורים ולבונה בניינים המיועדים בגד לקם להשכרה. כך עולה מחוברת שפירסמה אתמול נציבות מס ההכנסה. ההנחיות מרוכזות במדריך למילוי טופס דו"ח של יחיד על ההכנסה לשנת המס 1985. החוברת נועדה להקל ולסייע במילוי טופסי הדו"ח השנתי והיא מחולקת במשרדי השומה ובלשכות היעוץ של מס ההכנסה ברחבי הארץ.

בחוברת נאמר עוד כי נכה בשיעור 100% וכן עיוור פטורים ממס על הכנסתם מעבודתם האישית לרבות על קיצבה המתקבלת עקב עבודה בעבר עד לסכום של 64,600 ש"ח בשנת המס. גם רכישת ניירות ערך של חברה העוסקת במחקר ופיתוח מדעי ואשר קיבלה אישור מיוחד להנפקה מזכה בזיכוי לצרכי מס. להנחה במס זכאי גם עובד אשר אשתו עזרה לו בהשגת הכנסתו מעסק או ממשלח יד לפחות 24 שעות בכל שבוע ולפחות במשך 9 חודשים בשנת המס.

נציבות המים אטמה בארות במושבים, בקיבוצים ובכפרים ערביים

מאת אברם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

תריסר פקחים שהסמיכה נציבות המים אטמו אתמול בראשונה בארות במושבים, בקיבוצים ובכפרים ערביים וסגרו את המגופות לעשרות חקלאים, שחרגו בחודש האחרון ממכסות המים המקוצצות שהוקצו להם. מרבית הבארות שנאטמו הן באיזורי עמק חפר, רחובות ונס ציונה. נאטמו גם בארות באיזורי נצרת, טייבה וג'לג'וליה. הפקחים, שמוציאים הם מאנשי הסיירת הירוקה ומהציתם פקחי חברת מקורות, פעלו בתוקף התקנות לשעת חירום, בעניין קיצוץ מכסות המים בכ־10% לחקלאים, עליהן חתם שר החקלאות, אריק נחמקין, עוד בסוף מארס.

ירדן סירבה לקלוט אבטיחים מהשטחים

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

למרות בקשה מפורשת של ישראל, סירבה ירדן לקלוט מטען גדול של אבטיחים מהשטחים, בגלל איחור של יום אחד במשלוח. ביום ראשון השבוע פג תוקף ההסדר שלפיו נשלחו בשבועות האחרונים כמויות גדולות של אבטיחים מן השטחים לשיווק בירדן.

המו"מ במגזר הפרטי על הסכמי השכר — ביום ג'

מאת יהודית וינקלר, סופרת "הארץ"

המשא ומתן על הסכמי השכר במיגזר הפרטי, בו מועסקים 700 אלף עובדים, ייפתח ביום ג' הבא — על כך הודיעה אתמול ההסתדרות, לאחר סיכום עם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים.

בשבוע הבא אמור להיפתח גם המשא ומתן במיגזר הממשלתי הציבורי, בעקבות הסיכום שהושג בין מזכ"ל ההסתדרות לשר האוצר.

בתוך כך אישרה המזכירות הפעילה של הסתדרות עובדי המדינה הכרזת סכסוך עבודה במשרד המסחר והתעשיה, וכן הוד[עה] ליטו הנדסאים הטכנאים במערכת הביטחון להכריז סכסוך עבודה בתביעה לקבל תוספת "מחקר", בדומה למהנדסים. ההנדסאים טוענים, כי גם מהנדסים שאינם עוסקים במחקר נהנים מהתוספת הכספית המיוחדת, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בדו"ח מבקר המדינה.

שרון וקיסר הסכימו ביניהם:

סיוע ממשלתי למפעלים יותנה בקיום הסכמי עבודה בענפיהם

יעוגן בהסכם ההתקשרות בין מפעלים מקבלי סיוע לבין הממשלה

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, ומזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, סיכמו אתמול, כי דרושה הכנסת סעיף מיוחד להסכם ההתקשרות בין מפעלים ורשים המקבלים סיוע מן הממשלה לבין הממשלה (הסכם שנחתם בעת הקמתם או הרחבתם). הסעיף המיוחד צריך להייב את מנהלי המפעלים, כתנאי לקבלת הסיוע הממשלתי, לקיים את הסכמי העבודה בענף הרלוואנטי.

מזכיר ההסתדרות ושר התעשיה נפגשו אתמול בלשכת השר שרון בתל־אביב לפגישה בארבע עיניים שארכה למעלה משעה. נמסר, כי הפגישה היתה באווירה ידידותית ושני האישים הביעו תמימות דעים בשורת נושאים.

השר שרון הודיע לקיסר, כי יגיש לועדת השרים לענייני כלכלה הצעה לאשר את הסעיף המיוחד המחייב בעלי מפעלים המקבלים סיוע ממשלתי, לכבד את הסכמי העבודה.

מזכיר ההסתדרות ושר התעשיה סיכמו ביניהם, שיש לעשות הכל כדי להאריך את התקנות המעניקות הקלות במס לעובדי משמרות. תקנות אלה עומדות לפקוע בסוף החודש. שר התעשיה אמר, כי מדובר בציבור של למעלה מ־35 אלף עובדים בתעשיה, שאסור לפגוע בהם ובמפעלים המעסיקים אותם. הוא הזהיר, כי לביטול התקנות, כפי שמציע האוצר, תהיה השפעה על מפעלי תעשיה שלהם צבר הזמנות גדול ושמתקשים כבר היום בגיוס עובדים לעבודה במשמרות.

שר התעשיה והמסחר ומזכיר ההסתדרות יגבשו הצעה משותפת גם בנושא העסקת עובדים באמצעות קבלנים במיגזורים שונים במשק. שני האישים הביעו תמימות דעים, שדבר זה יוצר שתי רמות שכר ולכן סוכם שתעובד הצעה משותפת שבה ייקבע פרק זמן מסויים, מעין תקופת ניסיון לעובדים הקבלנים, שלאחריה יקבלו עובדים אלה קביעות באופן אוטומטי. השר שרון אמר, כי צריך לנסות ולהגיע לדרך שבה העובדים הזמניים, במקום להיות מועסקים דרך קבלנים, יועסקו במישרין על ידי המפעלים, ואותו רווח שהיה מועבר לקבלנים, יחולק בין העובדים הזמניים כתוספת שכר. העלות למעסיק תישאר זהה, אבל העובד יקבל שכר גבוה יותר.

"אחים עופר" רכשה 2 אניות אנגליות

להובלת תוצרת אגרקסקו מאשדוד למרסיי

מאת נורית כהנא

חברת הספנות "אחים עופר" רכשה את שתי האניות האנגליות "ווסט" ו"וונדר" מהחברה האנגלית פי אנד או. האניות נרכשו בתום מאבק ממושך של איגוד קציני הים להעברת הובלת תוצרת אגרקסקו מאשדוד למרסיי, לחברת ספנות ישראלית.

מאז שנת 1976, עת נמסרה החברה להובלת פרי בראשות יעקב מרידור, הובלו כל סחורות אגרקסקו באניות זרות. בשנתיים האחרונות ניטש מאבק משפטי בין איגוד קציני הים לאגרקסקו, ומזכיר האיגוד אף גרם פעמיים להשבתת אוניות המובילות את תוצרת אגרקסקו.

אתמול הודיע הבעלים של חברת "האחים עופר", יולי עופר, על רכישת האוניות, בטקס שנערך בנמל אשדוד. שמות האוניות הוסבו ל"כרמל־אגרקו" ול"כרמל גליה". יש בהן כ־30 מקומות עבודה לימאים ישראלים.

יושקעו 600 אלף דולר בפיתוח "טיילת השלום" בטבריה

מאת זוהר בלומנקרנץ ועטאללה מנצור
סופרי "הארץ"
לענייני תיירות

600 אלף דולר יושקעו בפיתוחה של "טיילת השלום" בטבריה. אתמול הונחה אבן פינה לטיילת החדשה על ידי שר התיירות, אברהם שריר. לסופר "הארץ" נמסר, כי החל שלב פיתוח האזור הדרומי של העיר מבחינה תיירותית לכיוון חמי טבריה, לאחר שבשנים האחרונות התרכז עיקר מאמץ הפיתוח בלב העיר העתיקה בטבריה. "טיילת השלום" תחבר את טבריה אל אתרי התיירות המתוכננים בחלקה הדרומי של העיר. היא תהיה מוארת ותשתרע לאורך חוף הכנרת בין בתי המלון באזור.

שחל מאיים "להעביר שינוע הפחם מאשקלון לחדרה"

אם יוצא הטיפול בפחם ממשרד האנרגיה

מאת איתן רבין

שר האנרגיה משה שחל מאיים, כי אם יוצא הטיפול בפחם ממשרד האנרגיה, הוא יורה להעביר את שינוע הפחם מהתחנה באשקלון למזח הפחם בחדרה.

בסיור שערך בעיר אשקלון אמר השר, כי בניגוד להחלטת הממשלה, משרד התחבורה רוצה להפקיע את הטיפול בנושא שינוע הפחם מחברת הפחם הלאומית ולהעבירו לרשות הנמלים. השר אומר, כי המשך המצב הקיים מנוגד להחלטת הממשלה ולעמדת משרד האוצר ומשרד האנרגיה ועלול לפגוע באספקת הפחם לתחנת הכוח רוטנברג באשקלון.

לדברי השר, הטיפול בפחם גם בחדרה נעשה על ידי חברת הפחם הלאומית, לה המיומנות להבטיח את סוג הפחם המתאים ואספקתו במועד. יתירה מזאת, באשדוד יהיה מרכז פחם ארצי לאספקה ולתעשיה, ופחם זה שונה מהסוג המסופק לתחנת הכוח.

השר שחל אמר: "אני מתנגד בתוקף לפיצול מערכות שייווצר אם יונתק הטיפול בפחם ממערכת משרד האנרגיה".

המלצה לפתוח שערי קיבוצים לתיירים מחו"ל

מאת זוהר בלומנקרנץ

המלצה לפתוח את שערי הקיבוצים לתיירים מחו"ל, המתארחים בבתי הארחה של הקיבוצים, כלולה במסקנות ועדה לבחינת המוצר התיירותי הקיבוצי שמינה שר התיירות. הוועדה בראשות עדי גיב ממליצה, בין היתר שהקיבוצים יתירו לתיירים מחו"ל לבקר בשטחי הקיבוץ ויזמינום לארוחה בחדר האוכל הכללי. עוד ממליצה הוועדה ליצור דירוג תיירותי מיוחד לבתי הארחה של הקיבוצים, נבדל מהדירוג הכוכבי הקיים.

ענת וקובי גינזבורג
חובקים באושר בת
נכדה ל:
לאה ויצחק בן־דוד | ירדנה ושלמה גינזבורג
נינה ל:
שרה בן־דוד | אהרון השחר
כ"ב בסיון תשמ"ו 19.6.86

ל"הקשתות": רשת בתי אופנה ואומנויות בחיפה

Arcade Fashion houses & Crafts

נורדאו 6 טל. 666775
נורדאו 16 טל. 645074
המשרד: נורדאו 17 טל. 674817־8
טלקס — TRX 46527

"הקשתות זה אנחנו", אומרת אמנה סירקין לבית לבוב, המייצגת את הדור השני של העסק המשפחתי "הקשתות". עסק זה, שהוא רשת של בתי אופנה ואמנויות ידועים ומוכרים היטב בחיפה, ממוקם בליבו של אזור המסחר היוקרתי של שכונת הדר הכרמל - רחוב נורדאו. רשת זו, שעיקרה שני מרכזים הקרויים כל אחד "הקשתות" וממוקמים ברחוב נורדאו מספר 6 ומספר 16, היא שנותנת לרחוב נורדאו הרבה מהסמטוסיון ומהחן המיוחדים אותו.

"הקשתות" הוא עסק משפחתי שהוקם לפני ח"י שנים על ידי שמואל ולולה לבוב, חיפאים ותיקים המוכרים היטב בעיר. בראשית הדרך לפני 18 שנים היתה "הקשתות" מרכז לדברי אמנות מקוריים בנורדאו 6. מרכז זה, המשתרע על פני כ־150 מ"ר צבר לעצמו עוד בראשית דרכו יוקרה רבה ונחשב כמעט מראשית דרכו למרכז אופנתי עכבי, שניתן למצוא בו הכל. לפני עשר שנים הורחבה הרשת לנורדאו 16, שגם היא משתרעת על פני כ־150 מ"ר.

צמיחתם של שני בתי אופנה ואומנויות אלו, ברחוב נורדאו גררה עמה מטבע הדברים עסקים נוספים שצמחו בסביבה ונתנו דחיפה מחודשת לרחוב הוותיק של לב הדר הכרמל.

נעים להכנס לכל אחד מבתי "הקשתות". האווירה בפנים נינוחה והעיצוב הפולידי של מגוון המוצרים מאפשר לכל אחד מהמבקרים למצוא בעודתן הארוכה והמגוונת של העוברות במקום, את מה שהוא מחפש.

"הקשתות" מוכרת קודם כל עם אופנה עכשווית המציגה קשת רחבה של מערכות לבוש לנשים מכל הגילים. האשה האלגנטית מוצאת לעצמה את המערכת שבה היא חפצה.

רבות מהמבקרות הן צעירות המבקשות להצטייד כל אחת לפי טעמה ולהיות "IN". דברי האופנה הם הן כחול־לבן והן יבוא מפריז לונדון ורומא. הכלות החיפאיות מכירות היטב את "הקשתות" שבהן הן בוחרות שמלות־כלה מקוריות, בלעדיות לרשת.

בצד דברי האופנה העכשוויים מציעה "הקשתות" אביזרים תואמים לכל מערכות הלבוש. אביזרי העור והתיקים האופנתיים והמקוריים הם חלק בלתי נפרד מתרומתה של הרשת ומהווים מקור משיכה לקונים הרבים השבים ופוקדים את "הקשתות".

גורם משיכה בולט נוסף "בקשתות" הם תכשיטי הכסף המקוריים ממיטב אמני ישראל והבלעדיים ל"קשתות", שמציעה הרשת. בצידם תכשיטי הזהב, עבודות יד מעוצבות בטוב טעם, בסגנון מקורי־ייחודי. כל המרכיבים הללו הם שמאפשרים לקונה למצוא הכל בבתי "הקשתות" כך שאין צורך לכתת את הרגלים למקומות אחרים כדי לרכוש תיק עור, חגורה או תכשיט משלים למערכת הלבוש שנרכשה.

מרכיב נוסף של הפעילות המייחדת את הקשתות היא מחלקת המתנות הגדולה, כאן ניתן למצוא מבחר עשיר וייחודי של מתנות ישראליות מקוריות ממיטב אמני הארץ, ובקשת רחבה של מחירים. בצד מגוון המתנות הרחב מציגה הקשתות מערכות יודאייקה של כלי כסף ותשמישי קדושה.

גם עיריית חיפה הכירה באחרונה בייחודו של רחוב נורדאו ש"הקשתות" מהוות את ליבו והחליטה לפתוח את הרחוב כדי שיהווה את המידרחוב הראשון של העיר. אין ספק שגם במידרחוב החדש תהווה "הקשתות" את מקור המשיכה האופנתי העכשווי העיקרי של רחוב נורדאו.

לחברת הקשתות
מיטב האיחולים
לדגל ח"י שנים
בית־אופנה עדה ברודסקי
רח' צדוק הכהן 13, ת"א, 65256
טל. 03־663490־1
Ada Brodsky

לחברת הקשתות
במלאות לכם חי שנים
כה לחי
מאחל
יוסף ברנשטיין
רואה חשבון ומנהל ספרים

לחברת הקשתות
כה לחי
בהגיעכם לחי שנות פעילות
עלו והצליחו
מאחלים
צור מני
רח' אלנבי א/35, ת"א 03־658125

ל "הקשתות"
מיטב הברכות
עלו והצליחו
מאחלים
מאותר (אקסקלוסיב) בע"מ
יצרני אופנה אלגנטית
הלפמן 15 ת"א.
813025 - 822175

לחברת הקשתות
במלאות לכם ח"י שנים
מיטב איחולינו הלבביים
"גלימה" ("מעטפת") בע"מ
דיזנגוף סנטר, טל' 290098

לחברת הקשתות
חי שנים כה לחי
מאחלים
מלי אביב בע"מ
עיצוב וייצור אפנה
רח' מוהליבר 21, תל אביב, טל' 654893

לחברת הקשתות
בהגיעכם לחי שנות פעילות
עלו והצליחו
מאחל:
מאור מנחם סוכניות לביטוח
אחד העם 12 חיפה
04־642334

לחברת הקשתות
במלאות לכם
ח"י שנים כה לחי
מאחלים
אומנות הבגד פורה
עורות להטים
יצרן לתיקים אופנתיים
עבוד תוקי משי
בגדי עור ובגדים
רח' הכהן 76 חולון 58338, טל. 880576

לחברת הקשתות
לדגל יובל ה־18
קבלו איחולים לבביים
אפנת אימז'
image
אופנה שונה

לחברת הקשתות
במלאות לכם חי שנים
כה לחי
מאחלים: לידו
טקסטיל. צמר ומשי
כותנה

לחברת הקשתות
חי שנים כה לחי
מאחלים
LOGO MODA
לוגו תעשיות אופנה בע"מ

לחברת הקשתות
במלאות לכם 18 שנה
מברכים אתכם
ב.צ.ת. בע"מ יבוא ושיווק כלי־בית ומתנות
אשתורי הפרחי 16, ת"א 61450, טל' 452802

לחברת הקשתות
חי שנים כה לחי
מאחלים: אופנת מאג
מאג — אופנה סרוגה
MAG

לחברת הקשתות
חי שנים כה לחי
מאחלים
Jump
אפנה (1981) בע"מ
רחוב התבור 44, תל־אביב

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מכסיקו 86
MEXICO86

גם בועט, גם מדבר

הוא לא רק יודע להבקיע, הוא גם יודע לדבר: הספרדי אמיליו בוטראגניו, אחרי ששלח ארבעה כדורים לרשת דנמארק שלשום, מתראיין לטלוויזיה הספרדית. חיוכו הרחב הוא ממחיש את מה שהוא אומר (צילום ראדיו איפי)

בוטראגניו האב: בני קיבל כישרונו משמיים

קרטארו (איפי). 20 שנים לאחר שיזביו הגדול כבש ארבעה שערים לרשתה של צפון קוריאה, חיקה אותו אמיליו בוטראגניו, החלוץ הספרדי המצוין בן ה־22. במישחק הניצחון 5–1 על דנמרק. ה"נשר", המשחק בקבוצת ריאל מאדריד, שגובהו 1.70 מ' ומשקלו 68 ק"ג, היה עסוק לאחר המישחק בניסיון לשבע את העיתונאים הרבים שעטו עליו, כי הוא אינו רואה עצמו כשחקן הטוב ביותר של האליפות, וגם לא כאחד הטובים ביותר: "ישנם כאן שחקנים טובים ממני בהרבה.

ארבעת השערים הללו לא הופכים אותי לשחקן הטוב ביותר בעולם, בשום אופן לא. לפני ארבע שנים, כאשר התחלתי להיות כדורגלן מקצועי, לא חלמתי שאשיג את אשר השגתי היום. זה היום הגדול ביותר בקאריירה שלי, אבל חברי צריכים לקבל את כל הקרדיט, על הדרך בה עזרו לי".

אביו של השחקן, אמיליו בוטראגניו הראשון, התבקש לספר על התפתחותו של בנו בתור כדורגלן ואמר: "הוא במרומים נתן לו את כל הכישרון לו נזקק".

מאמן פאראגוואי בגילוי לב:

אין זו בושה להפסיד לאנגליה

מכסיקו סיטי (איפי). על אף ההפסד 3–0 לאנגליה נשמע מאמן פאראגוואי קייטאנו רה, מרוצה בסיום המישחק: "הניסיון שצברנו היה טוב, בהתחשב באמצעים שלנו. המטרה שלנו היתה לעלות לסיבוב השני והשגנו את המטרה. לפני המונדיאל היו ספקות בקשר לנבחרת שלנו. לא היינו מספיק מקצועיים כמו מרבית הנבחרות כאן. יש לנו חולשה במישחק ראש וזה הורגש היטב נגד אנגליה. היינו אמנם ראויים לבעיטת 11 מ' במחצית הראשונה, אבל גם כך היינו מפסידים". רה הוסיף לגבי הנבחרת האנגלית: "אנגליה שיחקה מישחק מצוין. אנו לא רגילים לשחק נגד שמירה הדוקה כזו. זו לא היתה בושה להפסיד לאנגליה".

5 נבחרות אירופיות, 2 דרום אמריקאיות והמארחת – ממחר ברבע הגמר

צרפת תנסה למנוע מבראזיל המירוץ לכתר עולמי רביעי

● בראזיל היחידה שלא שמטה נקודה, נחשבת מועמדת לגביע ★ צרפת לא זכתה מעולם בכתר העולמי ★ עתה שתיהן עם הסיגנון הזהה שלהן בעימות ישיר וגורלי מחר בגוודאלחארה

● רעידת אדמה במונטריי: מכסיקו השאפתנית מול גרמניה השואפת לגדולות

מחרתיים בהשלמת רבע הגמר: ארגנטינה – אנגליה, ספרד – בלגיה

מאת יחיאל ארזי
שליח "הארץ" למכסיקו

מכסיקו סיטי (מיוחד ל"ספורט הארץ"). בשורתן של שתיים מהמועמדות לבכורה בטורניר העולמי, אלופת 1982 איטליה וכעבור פחות מ־24 שעות גם דנמארק, מחייבת זהירות מישנה – עם תחילת המאבק הגדול בשלב רבע הגמר, שאליו העפילו חמש נבחרות אירופיות, שתיים מדרום אמריקה והמדינה המארחת מכסיקו.

כאשר תעלה מחר בצהריים (21.00 ישראל) ההתמודדות הראשונה על חצי הגמר, בין בראזיל לצרפת באיצטדיון האליסקו בגוודאלחארה, אי אפשר יהיה להתעלם בשום פנים ממה שהתרחש מאז נפתח המונדיאל המכסיקאי ב־31 במאי.

מיבחן קשה ביותר

בראזיל היא עתה היחידה, שהשיגה כאן ארבעה ניצחונות רצופים, וטבעי שהיא נחשבת בעיני רבים – גם מסיבות אחרות – פייבוריטית ראשונה במעלה לשלבים המכריעים של המאבק. היא קיוותה לפגוש מחר באיטליה, זו שהדיחה אותה לפני ארבע שנים בברצלונה, אבל המיבחן הצפוי לה מול צרפת נראה לפחות כרגע, קשה עוד יותר.

שתי הנבחרות מאופיינות לפי מידות רבות, ואם כי סיגנונן שונה, כמובן, וגם כישורי שחקניהן אינם זהים – יש להן הרבה מאד מן המשותף. הן משחקות עם השראה ודמיון רב. יש להן מנהיגים – מישל פלאטיני וזיקו, אם יהיה כשיר ויפתח, או לחילופין סוקראטס – החולק הדומיננטי בין חוליות הקישור, המסוגלות להטות את הכף. נגד איטליה הוכיחה צרפת, כי לואיס פרנאנדס וז'אן טיגאנה, ממלאים פונקציות מפתח חשובות. אבל בראזיל תציב מנגד את ז'וניור ואלמאו. שתי ההגנות עדיין לא הועמדו במיבחנים רציניים אמיתיים, או בלחץ כבד – אבל יש לי הרושם, כי מגיני בראזיל תרמו יותר, רק אם נגדיר את שני שוערים הנפלאים של ז'וזימאר ואת זה של איריגה.

מה כוחה הממשי של הגנת צרפת – לא ברור לחלוטין. היא מנוסה ומסוגלת לחיפוי אישי או אזורי, אבל נגד בראזיל, המגיעה עם 5–6 איש מכל עבר (לא כמו איטליה...) אין זה פשוט, בעיקר מפני שליניב הדרום אמריקאי יש עדיפות בכדור, לשגות בזכות קארקה המצוין, אשר לזכותו 4 שערים. מילר או קאסאגראנדה הם תוספת מחץ בלתי מבוטלת. כאשר קיימת אפשרות, כי דומיניק רושטו ויאניק סטופירה עדיין לא אמרו את המילה האחרונה בטורניר זה.

המטרה: כתר רביעי

כמו שרבים הצטערו שצרפת ואיטליה נאלצו להיפגש בשלב כה מוקדם, הכל שחוקה בנבחרות דרום־אמריקה או האלופה האירופית לא יגיעו לחצי הגמר. בראזיל הציגה בטורניר פרקי זמן ארוכים יותר של שליטה, יוזמה, גילויים טכניים ויכולת הסתגלות לתנאים ולאווירה, כאשר היא כבר חשה באליסקו כמו בבית. אבל אין לשכוח, כי גם צרפת עמדה היטב במיבחן בחום הכבד, וניצחה במלחמת העצבים את אלופת העולם היוצאת – הישג שחישל אותה מבחינה פסיכולוגית, בעוד שבראזיל עדיין לא עמדה כאן כשגבה אל הקיר ולכן כושר הסיבולת שלה, גם מבחינה נפשית, לא ברור כלל. כל זאת למרות שאין ספק, כי יש לה הפעם, יותר מאשר ב־1982 וב־1978, בסיס איתן יותר של כוח, קצב, מחץ ותנופה.

בראזיל מודה בגלוי, כי מטרתה כתר עולמי רביעי, ואם תעבור מישוכה צרפתית זו, תהיה קרובה לכך מתמיד. פלה מבטאה שתוק, אבל מאמן צרפת אנרי מישל אומר: אני שמח שסוקרטס נפגש ביריבה בעלת איכות כמו בראזיל, שהיתה תמיד גורם חשוב באליפויות העולם.

המנחוה – טובה או רעה?

מיפגש גרמניה – מכסיקו (מונטריי, מוצאי שבת 01.00 בישראל) שונה במהותו, אבל מדיר שינה מעיני 75 מיליון מכסיקאים וכמעט כמספר הזה גרמנים. מכסיקו נחה 5 ימים, ולא ברור אם זה טוב או מזיק. גרמניה ניצחה בדוחק את מארוקו בדקה ה־88, והצורה בה שיחקה חייבת להדאיג את המנהל פראנץ בקנבאואר, שאינו מצליח לגבש צוות מתואם ולהפיק את מיטבו.

בקנבאואר מודה שהוא מודאג מחוסר המחץ של נבחרתו שהבקיעה בארבעת מישחקיה כאן ארבעה שערים בלבד. רודי פלר וקארל־היינץ רומניגה חייבים להשתפר בהרבה, כדי להצדיק את המוניטין שלהם. פלר הבקיע 15 שערים ב־29 מישחקים בנבחרת ובבונדסליגה, מאותו מודה על 84 שערים ב־348 מישחקים. במכסיקו הבקיע שער אחד ב־4 מישחקים. מאמנו של קלאוס אלופס קצת יותר טוב, והוא הבקיע כאן שני שערים בארבעה מישחקים. רומניגה שיחק אמנם רק מישחק מלא אחד, אבל לא הזכיר לרגע את מאנו המצוין של 44 שערים ב־88 מישחקים בנבחרת. מבקריו של בקנבאואר אומרים שצריך היה לתת הזדמנות למבקיע מצוין אחר, דיטר הנס, לפחות כמחליף.

הבעיות של הקיסר

אבל חוסר המחץ של חלוציו יהיה רק אחת הבעיות שיטרידו את המנהל הגרמני. אסור לו לשכוח, כי המארחים נישאים כאן על גלי ההתלהבות וההיסטריה ההמונית, ולחץ כזה מסוכן לעיתים, אבל עשוי לסחוף קדימה, בפרט כאשר המאמן בורה מילוטינוביץ' מגבש אט־אט צוות לוחם ומשתפר, עם קשרים מצוינים, כמו תומאס בוי ומנואל נגרטה, ועם חלוץ מסוכן, הוגו סאנצ'ס, שעודו ממתין להזדמנות הגדולה להוכיח מה הוא שווה באמת.

בעיה נוספת תהיה כמובן החום הכבד השורר כאן, חום שכבר התיש את הגרמנים במישחק נגד מארוקו.

זו הזדמנות היסטורית למכסיקו להגיע לחצי הגמר, וזה כשלעצמו תמריץ אדיר, בפרט שהיריב הגרמני אינו מה שהיה, קצת כבד בתנועתו ומתקשה בביצועיו.

מישחקי רבע הגמר

מוצאי שבת
21.00 גוודאלחארה: בראזיל – צרפת
01.00 מונטריי: מכסיקו – מע. גרמניה

ביום א'
21.00 מכסיקו סיטי: ארגנטינה – אנגליה
01.00 פואבלה: ספרד – בלגיה

כל המישחקים יועברו בשידור ישיר בטלוויזיה הישראלית

בעיטה עולמית

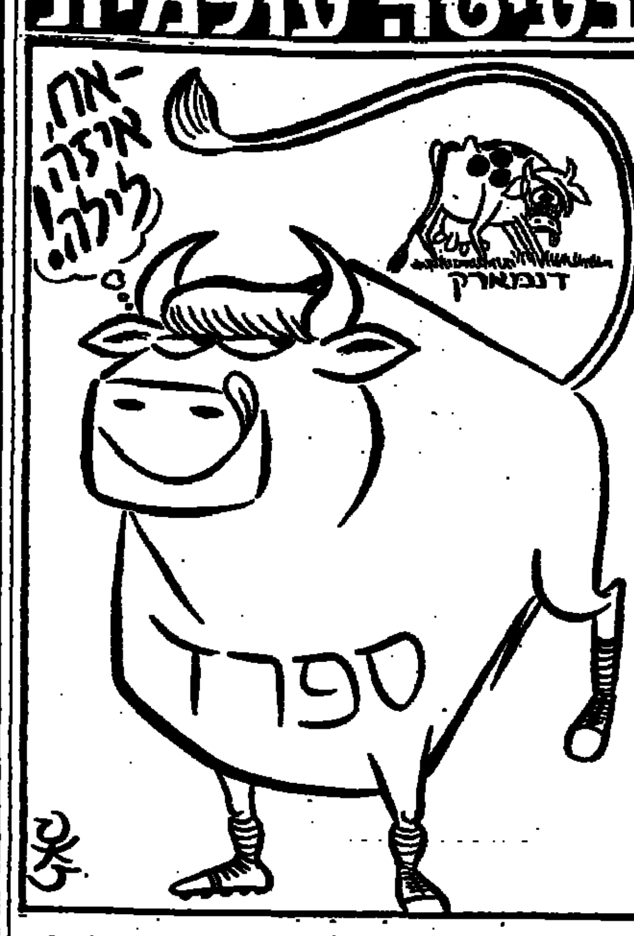

חמש פעמים פאנטסטיקו!

ספרד הממה את דנמארק, פיגרה 0–1, התאוששה וניצחה 5–1 בניצחונו של בוטראגניו שהבקיע ארבעה שערים ★ המאמן הדני: "הגענו כהפתעה ואנו עוזבים כהפתעה"

השער החמישי לרשת דנמארק בדקה ה־89: בוטראגניו מבקיע את שערו הרביעי בבעיטת 11 מטרים ושולח את הדנים מאוכזבים חזרה לקופנהאגן (צילום ראדיו איפי)

קרטארו (שרות "ספורט הארץ"). "הגענו למכסיקו כהפתעה ואנו עוזבים כאן כהפתעה". זו היתה תגובתו של המאמן הגרמני של דנמארק ספ פיונטק אחרי שנבחרתו הודחה מהמשך המישחקים ע"י ספרד בתבוסה צורבת 1–5.

פיונטק לא חיפש תירוצים והסביר: "שיחקנו כמיטב יכולתנו. שגינו בכך שלא שמרנו על יתרוננו וניסינו להמשיך לתקוף. זה בניגוד לאופי של דנמארק לשחק כדורגל מתגונן. שיחקנו עם הלב ומשום כך הפסדנו. היינו בהלם, כאשר ספרד השוותה משום שזו היתה תוצאה של משגה שלנו. הפער של 5–1 אינו משקף את ההבדל בין שתי הנבחרות".

לדיעה זו מסכימים רבים, כולל המאמן הספרדי הוותיק מיגל מוניוס: "דנמארק שלטה במחצית הראשונה, אבל שער השוויון רומם את רוחם של הבחורים שלי. היה שינוי טאקטי מסוים במחצית השניה, כאשר התחלנו לתקוף. אחרי שהשגנו יתרון נאלצו הדנים לפתוח את מישחקם, מה שהקל עלינו בהתקפות המתפרצות שלנו".

שני שחקנים, מהירים ותחבולנים, היו אלה שמוטטו בסופו של דבר את הדנים הגאיוויים ששיחקו הפעם בצורה הרבה פחות מרשימה מאשר בהופעותיהם הקודמות. אמיליו בוטראגניו בן ה־22 מריאל מאדריד, שהבקיע ארבעה שערים, מבצע שלא הושג מאז 1966, כאשר יוזביו עשה זאת נגד צפון־קוריאה, וחוליו אלברטו בן ה־27 מברצלונה. בדרך כלל מגן ששיחק הפעם כקשר ופרץ במהירות מסוחררת מאגף השמאלי במבוכה בהגנת דנמארק בכל פעם שנגע בכדור.

אבל הכל יכול היה להיות שונה, אילו לא ביצע יספר אולסן, הקשר נמוך הקומה של מנצ'סטר יונייטד, מישגה גם בדקה ה־43. הוא קיבל כדור באגף הימני, בסמוך לרחבת 16 המטרים. במקום לבעוט אותו קדימה או לחוץ, מסר למרכז הרחבה, לעבר השוער לארס הגג. הכדור הגיע הישר לרגלו של בוטראגניו ומשם היתה הדרך לרשת קצרה מאד.

אחת עשרה דקות קודם לכן היה זה אולסן הקטן שהעלה את דנמארק ליתרון. זאת אחרי שקלאוס ברגרין פרץ בתוך הרחבה והוכשל בתוך הרחבה. אולסן בעט מנקודה הלבנה פנימה.

הדנים פתחו את המחצית השניה בתנופה ולפרבן אלקיאר היו שתי הזדמנויות מצוינות להחזיר את היתרון לנבחרתו. אבל הוא לא ניצל אותן וזה היה למעשה הסוף של דנמארק. היעדרו של פראנק ארנסן המורשה ממרכז השדה, חולשתם של שורן לרבי, מיכאל לאודרופ ואלקיאר ואי־יכולתה של ההגנה הדנית לעצור את המהירות המסוחררת של הספרדים, הביאו למפנה.

אחרי קרן, הוסט הכדור אל פי השער ובוטראגניו נגח פנימה וקבע 2–1. כעבור 12 דקות הוכשל בוטראגניו בתוך הרחבה והבלם אנדוני גואיקואצ'אה הבקיע את הגול מנקודה הלבנה. פריצה מסחררת של חוליו אלברטו בדקה ה־79 ומסירת רוחב מדויקת, איפשרו לחלוץ נמוך הקומה ממאדריד להשלים שלושער. דקה לסיום נפסקה בעיטת 11 מ' שלישית במישחק זה ובוטראגניו השלים את התבוסה הדנית.

שנתיים אחרי שהדיחו את הדנים בדו־קרב בעיטות 11 מ' בחצי גמר אליפות אירופה, עשו זאת הספרדים פעם נוספת בצורה משכנעת הרבה יותר. עתה יצטרכו בוטראגניו וחבריו להוכיח כי זו לא היתה הברקה מקרית כאשר יתמודדו ביום א' בפואבלה עם נבחרת מפתיעה אחרת, בלגיה.

ספרד – דנמארק 5–1 (1–1)

השערים לספרד: בוטראגניו (43, 56, 79, 89, בבעיטת 11 מ'), גואיקואצ'אה (68, בבעיטת 11 מ'). לדנמארק: י. אולסן (32, בבעיטת 11 מ').

● ספרד: זוביזארטה; טומאס, ויקטור, גואיקואצ'אה, קאמאצ'ו, מיצ'ל (פרנציסקו), באייגו, קאלדרה, חוליו־אלברטו; סלינאס (אלוי), בוטראגניו.

● דנמארק: הגג; בוסק, מ. אולסן, נילסן, אנדרסן (אריקסן), ברגרין, ברטלסן, לרבי, י. אולסן (מולביג), לאודרופ, אלקיאר.

● שופט: יאן קייזר (הולנד).

כך נראים אחרי המפלה: בראשים מורכנים יורדים כדורגלני דנמארק מכר הדשא אחרי שהובסו 1–5 על ידי הספרדים. בלי מצב רוח ובלי חולצה פרבן אלקיאר שכבר לא יהיה מלך השערים של האליפות (צילום ראדיו איפי)

אני מוכן לתת עדות

יספר אולסן, הקיצוני הדני הקטן, היה בוודאי האיש האומלל ביותר שלשום בקרטארו. המסירה שלו, שאיפשרה לספרדי בוטראגניו להבקיע את שער השוויון, החזירה את הספרדים למישחק והמשך ידוע.

אולסן, שסיים את הופעתו במכסיקו עם 3 שערים, לא זכר בוודאי באותו לילה שלחובתו ירשם הפסד נוסף, הפעם בהתערבות. כאשר הגיעה קבוצת מנצ'סטר יונייטד לביקור חטוף בישראל, בחודש מארס האחרון, ראיינתי את אולסן בנמל התעופה. בין השאר שאלתי אותו על סיכויי דנמארק בגביע העולמי. הוא היה אופטימי מאד. מנהל הקבוצה, רון אטקינסון, שחלף לידנו, נעצר לרגע, האזין לדבריו והתפרץ לשיחה: "אני מתערב איתך שאנגליה תגיע רחוק יותר מדנמארק", אמר אטקינסון. אולסן חייך ואמר: "התערבנו". אטקינסון הוסיף: "הג'נטלמן הזה (והצביע עליי) הוא העד להתערבות שלנו. בחודש יוני אזכיר לך זאת כשניפגש במכסיקו".

מסופקני אם השניים חושבים עתה על התערבות זו. אבל אם הם יזמינו אותי, אני מוכן לשמש לעד לאשר שאטקינסון זכה. בכל מיקרה אנגליה תגיע רחוק יותר מדנמארק.

מ. קירנן

באיאס חתם עם בוסטון ומת מהתקף לב

מרילנד (איפי). לן באיאס, כוכב קבוצת הכדורסל של אוניברסיטת מרילנד, שנבחר על ידי אלופת האן.בי.איי. בוסטון סלטיקס, מת אתמול, כנראה מהתקף לב. השחקן בן ה־22 שגובהו 2.03 מ', הובא לבית חולים לאחר שלקה בדום לב. שעתיים אחר כך נקבע מותו באופן סופי. דובר מחלקת הספורט של אוניברסיטת מרילנד אמר שבאיאס לקה בדום הלב במעונות הסטודנטים וחבריו הזעיקו עזרה. הוא האתלט השלישי של האוניברסיטה הזו הנפטר באופן פתאומי ב־12 השנים האחרונות.

באיאס נחשב לשחקן הכשרוני ביותר, מבין כל בוגרי המכללות של השנה, ובוסטון בחרה אותו בבחירה שמספרה 2.

● דני מנינג, (2.11 מ'), אחד מכוכבי נבחרת הכדורסל של ארצות הברית, למישחקי אליפות העולם בספרד, פרש מן הסגל המתכונן לאליפות, בגלל פציעה בברכו.

במחנה המארוקאי כולם שבעי רצון:

הפסדנו בכבוד לגרמנים

"מארוקו עשתה היסטוריה בכדורגל האפריקאי", דברי מאמן מארוקו

מונטריי (איפי). חברי המשלחת המארוקאית למשחקי אליפות העולם הם מן החוזרים הבודדים לביתם, העושים זאת בכבוד ומתוך שביעות רצון. הנבחרת האפריקאית הראשונה שהעפילה לשלב שמינית הגמר, השיגה יותר משציפתה להשיג במשחקים, וחזרה תורים לארצם, שם ממתינות להם קבלות פנים מפוארות, כמו ראל גבוה.

"הפסדנו בכבוד לאחת המעצמות העיקריות לזכייה בגביע. שילמנו על חוסר הניסיון הבינלאומי שלנו. ההפסד למערב גרמניה אינו יכול לבטל את ההישג המצוין של הקבוצה בסיבוב הראשון. עשינו היסטוריה בכדורגל המארוקאי", אמר המאמן הבראזילי של מארוקו, חוזה פאריה.

ההצלחה במכסיקו עשויה לתרום להפיכתו של הכדורגל במארוקו למקצועני, ולהתרת הגבלותם של שידורי פרסומת לטלוויזיה המארוקאית, כדי לתמוך בקבוצות. 5 שחקני נבחרת בלבד הם שחקנים מקצועניים וכולם משחקים במועדונים באירופה.

20,000 יאבטחו אנגליה – ארגנטינה

מכסיקו סיטי (איפי). למעלה מ־20,000 אלף חיילים ואנשי משטרה יאבטחו את המשחק בין ארגנטינה לאנגליה, ביום ראשון. השלטונות המכסיקאים חוששים מהתפתחותן של תקריות בין אוהדי שתי המדינות, על רקע מלחמת פוקלנד. במהלך המשחק עם בולגריה שרפו אוהדים ארגנטינים דגל אנגלי.

מרבית שחקני ארגנטינה מודאגים בעיקר מן היכולת המצוינת של האנגלים, כפי שהוצגה במשחקים האחרונים. המאמן הארגנטיני, קארלוס בילארדו, אמר שהוא חושש מן הקשרים האנגלים, מהם מתחיל המשחק האנגלי. הוא סירב לומר כיצד תשחק קבוצתו, אך התלונן על התקופה הקצרה, בה משחקים שחקניו יחדיו.

מלך השערים

● בוטראגניו (ספרד)	5
● לינקר (אנגליה)	5
● קארקה (בראזיל)	4
● בלאנוב (בריה"מ)	4
● אלטובלי (איטליה)	4
● אלקיאר (דנמארק)	4
● ואלדאנו (ארגנטינה)	3
● י. אולסן (דנמארק)	3
● סטופירה (צרפת)	2
● ז'וזימאר (בראזיל)	2
● סוקראטס (בראזיל)	2
● שיפו (בלגיה)	2
● קלאסן (בלגיה)	2
● חאירי (מארוקו)	2
● קאלדרה (ספרד)	2
● קאבאנאס (פאראגוואי)	2
● קירארטה (מכסיקו)	2
● אלופס (גרמניה)	2
● רומרו (פאראגוואי)	2
● יארמצוק (בריה"מ)	2
● עוד 58 כדורגלנים הבקיעו שער אחד כ"א.	

גם זה יכול לקרות

שבחים לאוהדי נבחרת אנגליה

מכסיקו סיטי (איפי). דאגה שוררת במשלחת האנגלית מפציעתו של הקשר פיטר ריד. ריד שיחק מול פאראגוואי למרות פציעה בקרסולו ונפגע שוב באותו מקום. המנהל האנגלי, בובי רובסון, אמר שהפציעה אינה רצינית, אך במשלחת האנגלית חוששים שריד לא יוכל לשחק מול ארגנטינה ביום ראשון.

האוהדים האנגלים זוכים כאן לציון לשבח על התנהגותם. הם לא התפרעו לאחר הניצחון על פאראגוואי. הם שרו ורקדו ולעתים עודדו את נבחרת מכסיקו, סתם כך ללא סיבה. "אנחנו מקווים שאנשים כאן יבינו שלא כל האוהדים שלנו הם בריונים, כפי שמנסים לצייר את דמותם. בינתיים היה לנו כיף במכסיקו", אמר אחד האוהדים, ג'ראלד טרנר בן ה־39.

מדור הגביע העולמי
ערוך על ידי
יהושע שגיא ומיכאל קירנן

5 שניות לסיום ניצחה קנדה את ישראל 93–90

כדורסל

טורונטו (שרות "ספורט הארץ"). נבחרת הכדורסל של ישראל נוצחה כאן בפעם הרביעית ברציפות על ידי נבחרת קנדה. הפעם 93–90 (44–43), במשחק האימון האחרון בין שתי הנבחרות. 34 שניות לפני הסיום, במצב של 90–90, החזיקו שחקני ישראל בכדור, אך תומר שטיינהאואר החטיא זריקה כשנותרו 5 שניות לסיום ושחקן קנדי קלע מ־20 מטרים לערך וקבע את התוצאה הסופית.

לנבחרת הקנדית הוענק גביע מכבי קנדה, בתום המשחק שהיה לעיני 4500 צופים נלהבים.

הנבחרת הישראלית הציגה בכיפי גם זה את משחקה הטוב ביותר במסע המשחקים והאימונים הנוכחי, שכלל ארבעה משחקים שבכולם ניצחו הקנדים. בסיום המשחק נבחר דורון שפע לשחקן המצטיין לאחר שקלע 16 נקודות. "אני מרוצה מן המשחקים. לא נוצחנו בהפרשים גדולים והצעירים קיבלו דקות משחק חשובות", אמר מאמן הנבחרת, צבי שרף.

אתמול הצטרף לאימונים לאון מרסר, שהגיע מארצות הברית. בינתיים נודע שהנבחרת הקנדית לא תקיים בישראל שני משחקי אימון, בסוף החודש. הקנדים יופיעו, ככל הנראה, במשחקי כינוס הפועל, אך לא בהרכב החזק ביותר שלהם. נבחרת ישראל תמשיך להתאמן בקנדה, לקראת משחקי אליפות העולם ותחזור לישראל ביום ב' של השבוע הבא.

בהפסד האחרון לקנדה קלעו לישראל: מוטי דניאל 20, דורון שפע 16, האורי לאסוף 14, ארי רוזנברג 13, דורון ג'מצ'י 10, מיקי ברקוביץ' 8, עופר פליישר 5, תומר שטיינהאואר 4.

מכבי חיפה נגד הדנים מחר בטורניר האינטרטוטו

הפועל ת"א (שוב בהרכב חסר) נגד גראץ מאוסטריה

כדורגל

מאת סופר "ספורט הארץ"

מכבי חיפה, המוליך בטבלת הבית הישראלי של טורניר הקיץ האירופי של האינטרטוטו, יארח מחר (17.00) את קבוצת לינגבי מדנמרק. הדנים ניצחו בשבת שעברה, במשחק הראשון שלהם בטורניר את הפועל תל אביב 2–0. למכבי חיפה 4 נקודות מ־3 משחקים, לאחר הניצחון בשבת שעברה, 1–0, על קבוצת גראץ באוסטריה.

באיצטדיון רמת גן יארח האלוף הישראלי, הפועל תל אביב, את האוסטרים (17.00). גם במשחק הזה, כמו במשחקיו הקודמים בטורניר, יופיע הפועל תל אביב בהרכב חסר.

מחר מיבחן ל־8 האומות

מאת סופר "ספורט הארץ"

טובי השחיינים בישראל ישתתפו היום ומחר בתחרות מיבחן אחרונה לקראת תחרות שמונה האומות שתיערך בעוד כשבועיים בארץ. על אף שבתחרויות אלה ישתתפו מאות שחיינים, עיקר תשומת הלב תופנה לבכירים ולמספר קרבות מעניינים. סך הכל יהיו 13 מישחים לגברים ואותו מספר לנשים.

זאת ההזדמנות שלך!
מחבטי טניס "האד"
HEAD
במבצע מיוחד!
זול יותר מחו"ל
להשיג: חנויות ספורט ומועדוני הטניס
יבואן: בש־גל ספורט בע"מ טל. 03-251121

מחר יום הולדת

כאן מכסיקו

מאת יחיאל ארזי

מכסיקו סיטי (מיוחד ל"ספורט הארץ"). כל צרפתי המכבד את עצמו, שיטבול בשבת את הקרואסון המסורתי שלו בספל הקפה המהביל של הבוקר, יכין מן הסתם גם בקבוק שמפניה מצונן היטב – כדי לחגוג מחר את יום הולדתו ה־31 של מישל פלאטיני.

ה־21 ביוני 1986 יהיה בעל משמעות מיוחדת בחיין של קפטן נבחרת הכדורגל הצרפתית, יליד 1955, משום שתהיה זו פרשת דרכים בקאריירה הספורטיבית שלו. העימות הגדול עם בראזיל בגוודאלחארה, ברבע גמר הגביע העולמי, עשוי להפוך יום זה לאירוע בלתי נשכח – אבל כמעט באותה מידה גם לתאריך עצוב. גם אם המדובר, לכאורה, רק במישחק כדורגל, זה חורג הרבה מעבר לכך. צריך לחוש את האווירה המיוחדת, בשלב זה של הטורניר העולמי, כדי להבין מה עשוי להתרחש מחר בפאריס, בליון ובמארסיי – ומן העבר השני בריו דה ז'אניירו ובסאו־פאולו. הזהוב־כחול של בראזיל לעומת הכחול־לבן־אדום של צרפת. מדינה אחת המיוחלת לכתר עולמי רביעי, ואחרת חולמת על אליפות עולם ראשונה.

הוריו של מישל נמצאים במחיצתו במכסיקו, כדי לעודד אותו לכל אורך הדרך – לא רק לרגל יום ההולדת. האב, אלדו, מורה למתמטיקה שפרש ממקצוע, משמש כיום מאמן אחת משתי קבוצות הכדורגל של העיר נאנסי – זו המשחקת בליגה השלישית של צרפת. הוא יכול לעזור לבנו בעצה טובה, אבל לא להבקיע במקומו שערים. זאת מקווה פלאטיני לעשות מחר בעצמו, כמו נגד איטליה. אבל זה בהחלט לא פשוט. הוא יודע היטב, כי עולם ומלואו – מאות מיליוני זוגות עיניים בחמש יבשות – יעקבו ללא הרף אחר ניסיונו הנוסף להוכיח, כי הוא הכוכב העליון של מונדיאל 1986.

יש משהו אכזר, אבל גם סימלי, בעובדה שדווקא ביום ההולדת נגזר על מישל להזיע בדופק מואץ ובלחץ נפשי תחת קרני השמש היוקדת של איצטדיון האליסקו – במקום להסב ליד שולחן גדוש כל טוב, במסעדת־יוקרה ממוזגת, במחיצת בני משפחתו וידידיו. אלא שכדורגלן, ובעצם כל ספורטאי, אינו בוחר לעצמו את השעות הנוחות ואת המועדים המתאימים, כדי לחגוג אירועים אישיים. זה חלק מן ההצגה, מלוח הזמנים הדחוס, מההתחייבויות הספורטיביות הלאומיות – וגם התמורה היא כספית משתלמת בהתאם. מבחינה זו, בהחלט אין מה לרחם על פלאטיני. אפשר רק להשתתף בשמחתו ולהצטרף לאחוליה.

מישל פלאטיני רוצה מאד להגיש מתנה לצרפת, ביום הולדתו ה־31. על כך ניצחון על בראזיל ועליה לחצי הגמר. עשרה מחבריו, בגדי ה"טריקולור", יסייעו בידו במיטב יכולתם, כדי להגשים חלום זה. אבל היימור מסוכן והסכנות רבות.

ה־21 ביוני 1986 עשוי להיות יום גדול בתולדות הכדורגל הצרפתי, אבל גם יום הולדת עצוב בחיי מישל פלאטיני. ניגודים כאלה הם, כנראה, חלק בלתי נפרד ממה שצפון בחובו לכולנו הגורל העיוור.

בצער רב אנחנו מודיעות על פטירתו הפתאומית
של יקירנו
ד"ר הרשל מאיר
הלויה מתקיימת היום, יום שישי, 20 ליוני 1986,
בשעה 12 בצהריים בבית העלמין בחולון
מכריו ומוקיריו של הנפטר נפגשים ליד השער החדש
של בית הקברות בשעה 11.50
דורה מאיר־טייטלבוים וג'ודי

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אשתי, אמנו וסבתנו היקרה
מלכה (מילי) אהרני
ההלויה תתקיים ביום א' 22.6.86 (ט"ו סיון תשמ"ו)
בשעה 1.30 אחה"צ בבית העלמין בקרית־שאול
השבעה בבית אדלר, לבנה 15, רמת־השרון

מתאבלים:
חיים אהרני
אהובה ושמואל אדלר
חיה ואברהם בירנבוים
הנכדים: יוני, אירית, דפנה
סיגל, אלון, תמי
הנין: יואב

ליאיר פודים
משתתפים באבלך הכבד במות אביך
דוד פודים ז"ל
בית משוב

בצער וביגון אנו מודיעים על
פטירת בעלי אבינו וסבנו
יחיאל (בנימין) פקטור
ההלויה תצא היום יום שישי יג' סיון תשמ"ו 20.6.86
בשעה 10.00 מבית ההלויות סנהדריה ירושלים
יושבים שבעה בבית אבות נוה־שמחה רח' סירוצקין 1 ירושלים
המשפחה

בית מכון ון ליר בירושלים
משתתף באבלה הכבד של
הלן פרידן
במות עליה
האח ז"ל

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 35 ש"ח
המחיר למילה 4.38 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

הלוח הארצי
הארץ חדשות
חדשות העיר · כלהעיר · צומת השרון · כאן · דרום · הלוח הבטוח

זוהר זוהר מידע וטכנולוגיה בע"מ

מדריכי הטלפון המסווגים
רח' בצלאל 3, רמת־גן

דרושים/דרושות לנו

נציגי מכירות

בתל־אביב, חיפה וירושלים

התנאים הדרושים:
- מוטיבציה גבוהה
- בעלי רכב פרטי
- מעל גיל 25
- רקע מכירות (לא חובה)
- השכלה תיכונית
- הכנסה מובטחת (משכורת + עמלות)

— המתאימים יוכשרו ע"י החברה לעבודה —

המעוניינים יפנו טלפונית החל מיום א' לחברת זוהר
טלפון: 7512418, 7512642, 03-7514785/6
04-382384, 384354

לביה"ס התיכון אזורי
במעלה־אפרים
דרוש/ה

מורה ללשון

לשנה"ל תשמ"ז
תנאים טובים
למועמד/ת המתאים/ה
בדבר פרטים, לפנות למנהלת ביה"ס,
טלפון 02-941301 בבית 02-941443
הגר גל

באם הנך כשרוני/ת ושאפתן/ית
האוכן/ה לשינוי או הסבה מקצועית
אנו נכשיר אותך לאיש מכירות מעולה

אצלנו תמצא:
- הכנסה גבוהה ותמורה מלאה למאמץ • בטחון ויציבות • אוירה נעימה • ידע וניסיון של 18 שנה
- אפשרויות קידום

דרושים באזור תל-אביב והמרכז
למשרה מלאה

נציגי/ות מכירות בעלי רכב

נציגי/ות מכירה בטלפון לעבודה במשרד 5 ימים בשבוע

•כושר שכנוע, מרץ וחריצות•
אין צורך בנסיון קודם
המעוניינים/ת יפנו בכתב בלבד, בציון תולדות חיים וטלפון להתקשרות לרח' אבא הלל 23, רמת-גן 52522 עבור גילה.

דפי זהב

ניתוב מערכות בע"מ
ת.ד. 3171 באר־שבע 84131
טל: 79404, 057-38468

חברתנו מבצעת פרוייקטים הנדסיים משולבים בתעשיה הכימית כולל סקרים, תכנון כללי, תכנון מפורט רב מקצועי, ארגון וניהול הביצוע.

לעבודה באזור הדרום דרושים
- * מהנדס פרוייקט מנוסה
  לניהול פרוייקט עצמאי.
- * מהנדס תהליך בכיר
  לרכוז קבוצת התהליך.
- * מהנדס צנרת בכיר
  לרכוז קבוצת התכנון המפורט.
- * מהנדס תפעול
  להרצת מתקנים ממוחשבים.

תנאים טובים למועמדים המתאימים.
לבאים מחוץ לאזור עזרה בדיור אפשרית.

דרושות מטפלות להפעלת משפחתונים ברחבי העיר

המשפחתון:
מסגרת חינוכית הפועלת בבית משפחת המטפלת במתכונת מעון יום.
ל־5 ילדים עד גיל שנתיים וחצי.
שעות העבודה:
בימים א'-ה' מ־7:30 — 15:30,
ו' מ־7:30 — 12:30.
הדרישות:
הורה לילד (עד גיל 16)
השכלה של 10 שנות לימוד לפחות.
רצוי ניסיון קודם בטיפול בילדים.
המעוניינות מתבקשות לפנות לגב' יעל אנדי — אגף הרווחה, רח' בן גוריון 14 (מול אגד), בימים א' — ו', בשעות 08.00 — 13.00 בטלפון מס' 541841/2 541901

מקור

לחברת אלקטרוניקה גדולה המצויה בעיצומה של התארגנות להגברת היצוא
דרוש

מנהל הפיתוח

מהנדס אלקטרוניקה בכיר, בעל ניסיון מוכח בניהול מערכת פיתוח ענפה ומורכבת בתחום מערכות אלקטרוניקה, המיוצאות בחלקן הגדול.
המועמד שייבחר ינהל קבוצת פיתוח, המונה עשרות רבות של מהנדסים והנדסאים.
תנאים טובים יוצעו למועמד שייבחר
לראיון נא להתקשר לטלפון: 03-248211
— סודיות מלאה מובטחת —
מודעתנו מיועדת לגברים ונשים כאחד

מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407

25 שנות נסיון
בשיבוץ לתפקידי מפתח

תרכובות ברום

עתידת ידע בכימיה

לאגף מחקר דרושים:

כימאים בעלי תואר שלישי לניהול פרוייקטים

בתחומים הבאים:
(1) מתכות אורגניות.
(2) שימושי חומרים חקלאיים.
(3) כימיה אנליטית.
(4) כימיה אי־אורגנית/ אלקטרוכימיה – רצוי ניסיון במחקר שימושי
(מועמדים בעלי תואר שני עם נסיון יישקלו על־פי כישוריהם)
(פרטים נוספים לגבי מישרה זו ניתן לקבל בטל: 057 - 74917).

למטה שווק דרוש:

מנהל מרכז מידע עיסקי

התפקיד כולל:
- * רכוז מידע שווקי, כלכלי וטכנולוגי
- * טיפול בנושא פטנטים
- * ניתוח פעילויות של מתחרים
- * ניהול ספריה מדעית

כישורים נדרשים:
- * תואר ראשון לפחות בכימיה או במדעי החיים
- * נסיון בניהול צוות עובדים
- * כושר הבעה טוב מאוד בעברית ואנגלית
- * נסיון קודם בתחום המידע - יתרון

למפעלנו ברמת חובב דרושים:

כימאי/ מהנדס כימיה

למעבדת בקרה ושיפור תהליך
- * תואר שני או שלישי בכימיה
- * נסיון בתעשיה
- * התמחות/ידע בכימיה אורגנית ואנליזות HPLC ו־G.C.
- * ידיעת עברית על בוריה
- * ידיעת אנגלית לפחות קריאה וכתיבה

עבוד היום בטכנולוגיות המחר

סודיות מובטחת
מועמדים העונים לכישורים המבוקשים
מוזמנים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים (נא לציין ת.ז)
למדור כח אדם ת.ד 180 באר־שבע 84101
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

מרכז יד לקשיש נס ציונה

בסביבה כפרית ושקטה

שירותים המאפשרים איכות חיים לגיל הזהב

בבית ההורים:
- אוכל דיאטטי – פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק
- משחקי חברה
- טיולים וגינה עם פינת חי
- חדרים לבודדים ולזוגות
- ישנה אפשרות להזמנת מקומות לתקופות קצובות וקצרות
- *מספר המקומות מוגבל*

במקום מופעל מעדון לתושבי הסביבה בימים א' – ה', כולל כל השרותים.

ניתן לקבל פרטים ברח' ראובן 13 נס ציונה,
או בטלפון 08-473363

עמותת גיל הזהב - המרכז הסעודי לקשיש - אשדוד

לבית אבות חדש באשדוד, אשר כולל מחלקה סעודית מחלקה לתשושי נפש ומחלקה לתשושים בהיקף של 108 מיטות וכן מרכז יום לכ־50 מבקרים יומיים.

דרושים:
אחות ראשית: סמיכות מב"ס מוכר, בעלת תואר ב.א. בסיעוד. נסיון קליני של 5 שנים, מתוכם 3 שנים בתפקיד מנהל. רצוי תושבת המקום.
עובדת סוציאלית: בוגרת בי"ס לעבודה סוציאלית, נסיון בעבודה של 5 שנים, עדיפות בנסיון עם קשישים וניהול צוות.
אם בית: בוגרת בי"ס לכלכלת בית או השכלה מקבילה. נסיון בבתי אבות או מוסדות אשפוז דומים, של 5 שנים לפחות.
איש אחזקה: בוגר בי"ס מקצועי במקצועות טכנאות או חשמל או תעודה מקורסים מקבילים. נסיון מעשי של 10 שנים באחזקה של מוסדות דומים.

מועמדים מתאימים לדרישות הנ"ל בלבד יפנו בכתב עד ה־21 ביולי 1986 בצרוף קורות חיים, פירוט נסיון, תעודות המלצות. אל ת.ד. 2440 אשדוד, עבור "דרושים".

NCR

למרכז לשיווק עזרי מחשב
דרוש

נציג מכירות

בעל רקע ונסיון קודם
ידיעה טובה באנגלית הכרחית.
רצוי בעל רכב
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים
ל־NCR ישראל, מיסוך ושווק בע"מ, ת.ד. 12027
תל־אביב 63143, עבור משרה מס' 10-7

למשתלת בונסאי ישראל בע"מ
מושב בני ציון
דרושות

עובדות רציניות
זמניות וקבועות

לאזור רעננה, כפר־סבא ועבודות משתלה מגוונות כולל עיצוב עצים ננסיים, שכר גבוה לפי התפוקה
נא להתקשר ביום א'-ה' בשעות 09:30-12:30
טל: 052-441596 ראיונות יתקיימו במשרד המשתלה במושב בני ציון
ביום חמישי 26.6 בשעות 17:00-19:00

יותר טוב במנפאואר

למחלקה הטכנית בסניף ירושלים
דרושים

• טכנאי מכונות
מנוסה, לעבודת בניית מתקני ייצור. דרושה התמצאות להידראוליקה ובקרה פנאומטית וחשמלית.

• שרטט/ת טכני/ת
בעל/ת נסיון רב בעבודה הכוללת שרטוטי אלקטרוניקה וכתיבה גראפית.

• רתך ארגון
בעל ניסיון ותעודת הסמכה.

• מכונאי רכב
בעל הכשרה מקצועית מלאה וניסיון בעבודה. לתקופה ממושכת.

• מלגזן
בעל רשיונות והסמכה לעבודה במפעל תעשייתי.

המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו: ברח' התבצלת 5, ירושלים. טל: 02-233436-9
בימים: א'-ה' בין השעות: 08:00-14:00

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

דייזי daisy
ENGINEERING SYSTEMS
מערכות הנדסה

הצטרף ל"דייזי"
המרכז הטכנולוגי בישראל
דרוש לנו:

עורך מעגלים מודפסים

דרוש ניסיון מקצועי רב על מערכות עריכה ממוחשבות. רצוי מהנדס אלקטרוניקה או הנדסאי. התפקיד עשוי להיות כרוך בנסיעות תכופות לחו"ל. ידיעה טובה של השפה האנגלית הכרחית.

• • •

דייזי ישראל מונה כיום למעלה מ־90 אנשי מקצוע מהמצטיינים בתחומם ומתאפיינת באוירה ותנאי עבודה מיוחדים במינם, המאפשרים להם מיצוי מלוא יכולתם המקצועית. במסגרת תנאים אלה, אנו דואגים לתשתית מתאימה, לחופש פעולה ולמינימום אילוצים וביורוקרטיה. קצב הגידול מהיר, מגוון הפעילויות המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת אצלנו מהווים הזדמנות מהמעלה הראשונה להתפתחות מקצועית ואישית עבור אנשי מקצוע מעולים. בכל התפקידים נדרשת יכולת ללמוד, להשקיע ולהתקדם בנושאים חדשים.

למתאימים תנאי עבודה מהטובים בארץ

• • •

נא לפנות בצירוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 708 הרצליה 46 105

סודיות מובטחת

דייזי מערכות הנדסה בע"מ

לחברת שיווק
דרושה

פקידה למנהל החברה

משרה מלאה 5 ימים בשבוע
02-720418

לחברה לתכנון הנדסה
שבירושלים
דרוש
מהנדס כימאי
או מכונות צעיר
המעוניין להשתלב בתחום
61430 ת.ד. 43059 ת"א
03-481250
סודיות מובטחת

לגושן מתנות ומוצרי פרסום
דרושים

1) מקדם מכירות
בעל ניסיון, דינאמי, חרוץ, משכנע ואמין

2) מנהלת משרד
ניסיון בניהול ומכירות, חרוצה ואמינה

טלפון: 02-225108

לחברה מבוססת בשטח הפרסום
בעלת פרויקטים בלעדיים
בקנה מידה ארצי
דרושים/ות

מקדמי מכירות

תפקיד המשרה:
קשר עם בתי עסק בכל חלקי הארץ.
(מועמדים מאזורי הארץ האחרים יכולים לכתוב ויופנו לסניפי החברה)
למתן יעוץ ומכירה בשטח הפרסום.
צוות המכירות יעקוב עם יעדים, תמריצים ויקבל הדרכה מקצועית שוטפת.
כישורים נדרשים:
יכולת ביטוי, כשרון מסחרי, הופעה נעימה, יחסי אנוש טובים, חריצות ונכונות לעבודה קשה (מתאים גם למורות, אחריות המעוניינות לעשות הסבה מקצועית).
למועמדים המתאימים תנתן הדרכה ברמה מקצועית גבוהה.
שכר:
בסיס + אחוזים + תמריצים
בהתאם להיקף המשרה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בלבד אל חב' היעוץ:
"שלף יועצים לשיווק - ת.ד. 33465 ת"א
מיקוד 61333"

המשרה מיידית · סודיות מובטחת

לעיתון יומי גדול
דרוש

רוכש מודעות מנוסה

(ולא רק...)

אצלנו יודעים להעריך עבודה וכישורים

כתוב קורות חיים
לת.ד. 9350 ת"א
עבור "מודעות"

עיריית ירושלים

מודיעה בזה על המשרות הפנויות הבאות:

מהנדס/ת תברואה
במחלקה לתברואה (מכרז מס' 54/86)
הדרגה 7—9 בדירוג המהנדסים

סגן/ית מנהל אגף הביוב
במחלקה לאספקת המים (מכרז מס' 42/86)
הדרגה 6—8 בדירוג ההנדסאים והטכנאים

מפקח/ת עבודה (מזרח ירושלים)
במחלקה לחינוך, שירותי אחזקה ושרותות (מכרז מס' 41/86)
הדרגה 3—6 הנדסאים או י"ד—י"ח בדירוג האחיד
פרטים נוספים אודות המשרות והכישורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנכ"ל לאוכלוסין, רח' יפו 22, קומה א', חדר 213.
מועד אחרון להגשת מועמדות:
יום שלישי, כ"ד סיון תשמ"ו (1.7.86)
המנהל הכללי
ירושלים, י"ב סיון התשמ"ו, 19 יוני 1986

למוסד ממלכתי גדול בתל־אביב
דרושים

כלכלנים

דרישות התפקיד:
תואר ב.א. בכלכלה
ניסיון של 2-3 שנים (לפחות)
לאתר שרות בצה"ל
★ רק מועמדים מתאימים יענו

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 ת"א עבור מס' 521 מיקוד 61005

אנשי שווק נמרצים
- יוצאי/ות צבא עד 28
- דינמיות
- חריצות
- נכונות לעבודה קשה
- בשעות בלתי שגרתיות

○ משכורת ○ עמלות ○ קידום

מ"ילת
מסע לארה"ב בתום 6 חודשי העסקה

ת"א 03-812193 • חיפה 04-524505
ירושלים 02-246044 • ב"ש 057-72039

למשרד בינלאומי
דרושים

דוברי רוסית ו/או רומנית

- ★ גילאי 23-32
- ★ מעורים היטב בחיי הארץ ושולטים בעברית
- ★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים)
- ★ לאחר שירות צבאי מלא
- ★ מוכנים להשתלב בעבודה קבועה, מעניינת ובעלת אתגר
- ★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ

תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים
על הפונים להתגורר באיזור ירושלים

המועמדים העונים בדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 77 מיקוד 91000 עבור דובר רוסית ויציינו פרטים אישיים (גיל, טלפון) וקורות חיים.

סודיות מובטחת · פונים מתאימים ייענו

למפעל תעשייתי מתמובילים בענף הדפוס
לנייר רציף למחשבים
דרושים

- ★ גרפיקאי/ת
- ★ מחסנאי
- ★ לבורנט כימי
- ★ דפסים / עוזרי דפסים
- ★ עובד אחזקה
- ★ עובדים המעוניינים ללמוד את מקצוע הדפוס
- ★ עובדי ניקיון

תנאים טובים למתאימים
טל: 051-98282 בין השעות 07:00-16:30

SF

סנפרוסט בע"מ
מזון איכות מוקפא

למפעלנו באשדוד
דרושים/ות

נהגים / סוכנים מחלקים

לשיווק תוצרת

הכישורים הדרושים:
★ נסיון קודם - מוכח ★ רשיון נהיגה - 15 טון ★ תושב הסביבה
על המעוניינים לפנות למחלקת כח־אדם טלפון: 055-20444

דרוש/ה
רוקח/ת
לבית מרקחת פרטי
ברחובות
טלפון: 08-461342
ובבית: 08-460435

למפעל תעשייתי
בפתח־תקוה
דרוש/ה
חשב/ת שכר
עם ניסיון בהנהלת חשבונות
ותנאים טובים 08:00-16:00
טל 03-9221283

דרושים

מחלקים באיזור רמת־גן ותל אביב
לחלוקת עתוני בוקר.
מתאים גם לפנסיונרים ותלמידי תיכון.

טלפון: 824261 יורם

הכזא מן الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

משרד החינוך והתרבות מינהל החינוך אגף כח אדם בהוראה
הודעה מס' התשמ"ו/5 על
משרות ניהול פנויות

אגף כח אדם בהוראה מודיע על משרות ניהול פנויות של מנהלים בבתי־ספר היסודיים ובחטיבות הביניים ובבתי הספר המקיפים השש־שנתיים, לקראת שנת הלימודים התש"ז.
מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך או מינהל כללי וותק בהוראה של חמש שנים.
התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מ"ג/5 מ"ז בטבת התשמ"ג (8 בינואר 1983) סעיף 131. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנויה, ואחר אל המפקח על בית־הספר שבו מועסק המועמד.
היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות - יום שני, כ"ג בסיון התשמ"ו (30 ביוני 1986).

רשימת המשרות
א. האגף לחינוך התיישבותי - ת.ד. 7036, הקריה, תל־אביב. טלפון 03-255421
1. גדרה: ביה"ס השש־שנתי המקיף הדתי "נצח ישראל" כפר אליהו.
14 כיתות ז' - י"ב
ב. מחוז חיפה - רח' פבר לוקס 7, חיפה טלפון 04-520251
1. גיר עצמון: ביה"ס הממ"ד האזורי.
8 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
2. פרדס חנה: חטיבת הביניים הממ"ד "אלישבע".
10 כיתות ז' - ט'.
3. בתי ספר בקרית אתא:
א. ממלכתי "לוחמי הגיטאות", 14 כיתות א' - ו'.
ב. ממלכתי "פינסקר", 25 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה, פרסום חוזר.
4. בתי ספר בקרית ביאליק:
א. ממלכתי "ביאליק", 27 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "נעורים", 26 כיתות א' - ו'.

ג. מחוז ירושלים - רח' דוד המלך 18, ירושלים, טלפון 02-238211
1. בית שמש ביה"ס הממ"ד "גבעת שרת" 6 כיתות א' - ו'.
בית שמש: ביה"ס הח"ב ממ"ד "פירסט" 8 כיתות ז' - ט'.
2. בתי ספר בירושלים:
א. מקצועי לבנות "זיכרו" חינוך מיוחד. 9 כיתות ט' - י"ב.
ב. ממלכתי "יאנוש קורצ'אק", 8 כיתות א' - ו'.
ג. ממלכתי "יפה", 17 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ד. ממ"ד "רוממה", 19 כיתות א' - ח'.
ה. ממ"ד "רמות 01", 16 כיתות א' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
3. נוה צוף: ביה"ס הממ"ד "נוה צוף", 8 כיתות א' - ח'.
4. שילה: ביה"ס הממ"ד "שילה", 5 כיתות א' - ה'.
ד. מחוז המרכז - שד' שאול המלך 39 תל־אביב, טלפון 03-256122
1. אלפי מנשה: חטיבת ביניים ממלכתית צומחת, 4 כיתות ז' - ח'. מוסד חדש.
2. אלקנה: ביה"ס הממ"ד, 12 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
3. בית־דגן: ביה"ס הממ"ד "רמבם", 6 כיתות א' - ו', 2 כיתות ז' - ח'.
4. בני עייש: ביה"ס הממ"ד, 8 כיתות א' - ו', 2 כיתות ז' - ח'.
5. חפץ חיים: ביה"ס הממ"ד, 6 כיתות א' - ו', כיתה טיפולית אחת.
6. בתי ספר ביבנה:
א. ממ"ד יחידי, 12 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "רבן גמליאל", 12 כיתות א' - ו'.
7. בתי ספר בחולון:
א. ממלכתי "הרצל", 14 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "יגאל אלון", 9 כיתות א' - ג'. מוסד חדש.
8. יסודות: ביה"ס הממ"ד, 6 כיתות א' - ו', 2 כיתות ז' - ח'.
9. בתי ספר בכוכב יאיר:
א. ממ"ד חדש 6 כיתות א' - ו'.
ב. ממלכתי חדש, 6 כיתות א' - ו', 2 כיתות ז' - ח'.
10. בתי ספר בלוד:
א. ממלכתי "אשכול", 12 כיתות א' - ו', 4 כיתות ז' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "המאירי", 4 כיתות ג' - ו', 2 כיתות ז' - ח', 3 כיתות לחינוך מיוחד.
ג. ממלכתי "המעפילים", 12 כיתות א' - ו', 4 כיתות ז' - ח'.
11. מודיעים: ביה"ס הממ"ד "שוהם", 10 כיתות א' - ו', 2 כיתות ז' - ח'.
12. נוה מונסון: ביה"ס הממלכתי "אורנים", 12 כיתות א' - ו', 5 כיתות ז' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
13. נחלים: ביה"ס הממ"ד "נחליאלים", 12 כיתות א' - ו', 4 כיתות לחינוך מיוחד.
14. בתי ספר בנתניה:
א. ממ"ד "מורשה" לחינוך מיוחד.
ב. ממלכתי "מרחבי ב'", ביה"ס צומח, 5 כיתות א' - ד'.
15. קרית עקרון: ביה"ס הממ"ד "אוהל מאיר", 12 כיתות.
16. ראשון לציון: ביה"ס הממ"ד "הראל", 13 כיתות א' - ו', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
17. רחובות: ביה"ס הממ"ד "תחכמוני", 20 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
18. בתי ספר ברעננה:
א. ממ"ד "אריאל", 12 כיתות א' - ו', המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "יזקל", 23 כיתות א' - ו', כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
ג. ממלכתי "אור", 24 כיתות א' - ו', 3 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
19. שעלבים: ביה"ס הממ"ד "שלהבת", 15 כיתות א' - ו', בנים, 15 כיתות א' - ח' בנות.
20. כפר סבא: ביה"ס הממלכתי "גולדה מאיר", 20 כיתות א' - ו', 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
ה. מחוז הדרום - בית הממשלה דרך חשיטוים באר־שבע, טלפון 057-643504
1. אבן שמואל: ביה"ס הממ"ד, ש"ש, 17 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.

2. בתי ספר באופקים:
א. ממ"ד "אביר יעקב", ס"ט, 12 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "אשלים", ס"ט, 8 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
3. בתי ספר באילת:
א. ממלכתי "אמיר", 18 כיתות א' - ו', המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ב. ממלכתי "אלמוג", ס"ט, 16 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
ג. ממלכתי "עציון גבר", 16 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ד. ממלכתי "ערבה", ס"ט, 15 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
4. בתי ספר באשדוד:
א. ממ"ד "זאשחר" ס"ט, 15 כיתות א' - ו'.
ב. ממ"ד "שילה", ס"ט, 15 כיתות ט' - ו'.
5. באר טוביה: ביה"ס הממ"ד "יד החוץ", ס"ט, 8 כיתות א' - ו'.
6. בתי־ספר בבאר־שבע:
א. ממלכתי "אלון", ס"ט, 19 כיתות א' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "עזריאל־הבר", 11 כיתות א' - ח'.
ג. ממלכתי "דימוק", 12 כיתות א' - ו'.
ד. ממלכתי "שחר" לחינוך מיוחד, 12 כיתות א' - ח'.
7. בתי ספר בדימונה:
א. חטיבת ביניים ממלכתית "אלון", ס"ט, 18 כיתות ז' - ט'.
ב. ממלכתי "צבר" לחינוך מיוחד, 8 כיתות ט' - ט'.
ג. ממלכתי "יוספטל", ס"ט, 20 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
8. מיתר: ביה"ס הממלכתי, ס"ט, 7 כיתות א' - ו', מוסד חדש.
9. מצפה רמון: ביה"ס הממ"ד "מצפה־אל", 10 כיתות א' - ו'.
10. נתיבות: ביה"ס הממ"ד "נתיב אליהו" בנים, ס"ט, 10 כיתות א' - ו'.
11. סוסיא: ביה"ס הממ"ד, 4 כיתות א' - ו'.
12. ערד: ביה"ס הממלכתי "יעלים", 17 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
13. בתי־ספר בקרית גת:
א. מקיף שש־שנתי דתי "צורים", ס"ט, 23 כיתות ז' - י"ב.
ב. ממ"ד "ירח דעה", ס"ט, 11 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ג. ממ"ד "שבטי ישראל", ס"ט, 11 כיתות א' - ו'.
ד. חטיבת ביניים ממלכתית "שלאון", 17 כיתות ז' - ט'. המשרה פנויה לשנה.
15. שדרות: בית־ספר המקיף השש־שנתי הכללי 11 כיתות ז' - י"ב.
14. קרית מלאכי: ביה"ס המקיף השש־שנתי הכללי "משיירה", 17 כיתות ז' - י"ב.
ו. מחוז תל־אביב - בנין הזרדפנת, שד' שאול המלך, תל־אביב, טלפון 03-254122
1. הרצליה: ביה"ס הממ"ד "בר־אילן", 12 כיתות א' - ו', 2 כיתות טיפוליות.
חולון: תוח לחינוך הקלאי, 65 כיתות, המשרה פנויה לשנה.
3. רמת־גן: ביה"ס הממ"ד "הראה", 12 כיתות א' - ו', 3 כיתות ז' - ח', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
4. בתי ספר בתל־אביב:
א. ממלכתי "אלונים", 12 כיתות א' - ו', כיתה ת טיפולית.
ב. ממלכתי "קדימה" לחינוך מיוחד, 13 כיתות א' - ו', 5 כיתות ז' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
ז. מחוז הצפון - בית הממשלה נצרת עלית, ת.ד. 530, טלפון 065-72960
1. אפיקים: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ח', כיתה טיפולית אחת.
2. גבעת עוז: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ו', כיתה אחת לחינוך מיוחד. (פרסום חוזר).
3. גונסר: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ח'.
4. גשר: ביה"ס הממלכתי, 2 כיתות א' - ב'. (פרסום חוזר).
5. דפנה: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ז', כיתה טיפולית אחת.
6. חוקוק: ביה"ס הממלכתי, 4 כיתות א' - ח'.
7. יפתח: ביה"ס הממלכתי, כיתה א' אחת.
8. יקנעם: ביה"ס המקיף השש־שנתי הכללי, 6 כיתות ז' - ט', 4 כיתות י' - י"ב.
9. כנרת: ביה"ס הממלכתי, 9 כיתות א' - ח', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
10. כפר הנשיא: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ו'.
11. כפר ורדים: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ו'. המשרה פנויה לשנה.
12. מגדל העמק: ביה"ס הממלכתי "צורא יוספטל", 17 כיתות א' - ו', 4 כיתות לחינוך מיוחד, המשרה פנויה לשנה.
13. בתי ספר בנצרת עלית:
א. ממלכתי "גלבוע", 8 כיתות א' - ו', 2 כיתות לחינוך מיוחד. (פרסום חוזר).
ב. חטיבת הביניים הממלכתית "שרון", 8 כיתות ז' - ט'. המשרה פנויה לשנה.
14. עין גב: ביה"ס הממלכתי "קדמת כנרת", 13 כיתות א' - ח', כיתה טיפולית אחת.
15. עין המפרץ: ביה"ס הממלכתי, 5 כיתות א' - ו'.
16. עין השופט: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ו'.
17. קרית טבעון: ביה"ס הממ"ד "רמבם", 12 כיתות א' - ו', כיתה טיפולית אחת.
18. שער הגולן: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ו'.

יותר טוב במנפאואר

• **מפעילי מכונות**
בוגרי ב"ס מקצועי, יוצאי צבא, (מכונאי מוטוסים, חרמ"ג, מכונאי טנקים), נכונות לעבודה במשמרות, לתקופה ממושכת.
• **מלחימות / מרכיבות**
בוגרות ב"ס מקצועי (11 שנות לימוד לפחות) נכונות לעבודה במשמרות, לתקופה ממושכת.
• **מעבדת תמלילים עברית־אנגלית**
מנוסה.

אנו מציעים עבודה מעניינת ושכר גבוה
הסעות וארוחות מובטחות
מאזורי: אשדוד, יבנה, רחובות, ראשל"צ, רמלה, לוד, ק. מלאכי.

המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו: רח' הרצל 190, רחובות
בימים: א'-ה' 08:00-14:00
וביום: ו' 08:00-12:00
טל: 08-473734, 461717

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

א שופר־סל

לסניפי הרשת דרושים

מנהלי מחלקות בשר

יתרון לבעלי נסיון
הכשרה תינתן במקום
תנאים טובים
למועמדים המתאימים

מועמדים מתבקשים לפנות למר חיים שטיינברגר ביום שני, 23.6.86, בין השעות 14.00-18.00 בהיפרכל בצומת הצ'ק־פוסט

יעוצים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY ביפ BIP

לאחד מלקוחותינו בתל־אביב
דרוש/ה

פקיד/ה

בוגר/ת, בעל/ת נסיון
בעבודה משרדית ויכולת
כתיבה בעברית.
שעות העבודה:
07.00-15.00 (או 07.30-15.30)
ביום ו' עד שעה 14.00

נא לפנות בכתב"יד ל־
ביפ יישומים פסיכולוגיים
ת.ד. 26004 ת"א 63902
(עבור פקיד/ה, משרה מס' 1181)
או טלפונית: 03-654952

דרוש
מנהל עבודה
לחברה קבלנית גדולה
לעבודה ממושכת
דרושה התמחות בעבודות שלד, אבן וגמר.
- העבודה מדרום לירושלים -
לפנות בכתב לת.ד. 474 רמת־גן
או טלפונית: 03 - 253831

מוסטלה פאם
דרושות
דיילות יופי
ומפקחות אזוריות

בדבר פרטים:
אשדוד, יבנה, קרית מלאכי 055-31520
אילה שיאון; קרית גת, אשקלון
והסביבה 051-882256 טלי גרינברג

עיריית תל־אביב־יפו

דרושים/ות

עובד/ת סוציאלי/ת
מדריך/מדריכה ראש צוות

הכישורים שנדרשים:
עבר/ה קורס מדריכים של משרד הרווחה.
המשרה מוצעת בלשכת
עבר הירקון ת"א, חצי משרה.
בפרטים: נא להתקשר לטלפון 03-498849
ולבקש את צביה כהן.

להברה מבוססת בשטח הפרסום
בעלת פרויקטים בלעדיים
בקנה מידה ארצי
דרוש/ה

מנהל/ת מכירות

תפקיד המשרה:
הפעלת צוות מכירות באזור גוש דן אשר יעבוד עם יועדים, תמריצים והדרכה מקצועית שוטפת.
כישורים נדרשים:
נסיון, זיקה והבנת מדיית הפרסום, כשרון ניהולי מוכח, חוש מסחרי, יחסי אנוש טובים, חריצות ונכונות לעבוד קשה.
שכר:
1000 $, רכב צמוד, ובונוסים על פי הישגי מכירה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בלבד אל תב' היעוץ:
"שלף יועצים לשיווק - ת.ד. 33465 ת"א, מיקוד 61333".
המשרה מיידית
סודיות מובטחת

יותר טוב במנפאואר

למחלקה המשרדית
בסניף ירושלים
דרושה
לתקופה ממושכת

מזכירה בכירה

בעלת:
• שליטה מלאה באנגלית ועברית כולל הדפסה
• יכולת ניהול וארגון.
• כושר להשתלב בעבודת צוות.
• 5 ימי עבודה בשבוע

אם את עונה לדרישות ומוכנה להיענות לאתגר, פני אלינו בהקדם. כדאי לך.
ירושלים, רח' התבצלת 5
טל: 02-233436
בימים: א'-ה'
בין השעות: 08:00-14:00

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

למוסד ציבורי כלכלי בירושלים
דרושים

1. מהנדס ייצור
בעל נסיון של 5 שנות נסיון לפחות.
מילוי התפקיד כרוך בנסיעות.
2. עורך דין
בעל 6 שנות נסיון לפחות.
3. כלכלן בכיר
בעל 5 שנות נסיון לפחות

למועמדים המתאימים תנתן השתתפות בהחזקת רכב.
המעוניינים יפנו לת.ד. 2600 ירושלים מיקוד 94631 בצרוף קורות חיים בכתב יד, לא יאוחר מיום 11.7.86
רק מועמדים מתאימים ייענו.

דרושים למפעל תכשיטים
במישור אדומים
★ צורפים ★ מלוטשים/ת
★ מלטשים ★ עובדי ייצור
★ פקידות ייצור
שעות העבודה: 08:00-17:00
5 ימים בשבוע הסעה מירושלים.
02-352216

עיריית תל־אביב־יפו

דרושים

עובדי טיפול בילדים ובנוער

לעבודה חינוכית־טיפולית בילדים ובני נוער
מנותקים במסגרת פנימיות־יום משפחתיות.
ולשבות למתן שרותים לנוער.
ההעסקה במשרות חלקיות ומלאות.
כישורים: בוגרי אוניברסיטה במדעי ההתנהגות,
עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה או חינוך.
נסיון קודם בעבודת הדרכה לבני נוער.
תנאי שכר: דרוג עובדי הוראה בהתאם לכישורים
ולוותק. לעובדי ערב תנתן 20% תוספת מאמץ.
בדבר פרטים נא לפנות למר אבי מעד, מנהל
המחלקה לקידום נוער בעת"א.
טל' 438345, 438316

עצורו! עצרי!

האם עבודת שטח מעניינת אותך?	א. עד גיל 26 ב. בעל/ת הופעה נאה ג. כושר בטוי גבוה בע"פ
אם כן האת/ה	

חברה גדולה ודינמית מחפשת אותך ותיתן לך -
א. משכורת קבועה + תמריצים ועמלות גבוהות !!
ב. 5 ימי עבודה בשבוע

לפנות בימים א'-ב' בין השעות
09.00-17.00 טל 03-5464811/2

מנפאואר (מספר)

דרושים
★ **מכונאים ימיים**
בעלי נסיון בתעשייה
★ **רתכים**
(רתכי לחץ גבוה)
★ **צנרים**
בעלי ידע בקריאת תוכניות
תנאים טובים למתאימים
לפרטים:
טל. 03-451455; בערב 08-474310

להעשייה הצבאית
באזור המרכז
דרוש/ה

רואה חשבון — מבקר

לעריכת ביקורת פנימית בתחומים הבאים:
חשבונאות, תמחיר ותקציב.
דרישות המשרה:
מהעובד/ת נדרשת יכולת לעריכת ביקורת בתחומים הנ"ל באופן עצמאי, עליו/ה להיות בעל/ת תעודת רואה־חשבון ובעל/ת ניסיון בתחומי החשבונאות והתמחיר.
עדיפות לבעלי ידע בביקורת מערכות ממוחשבות
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב
בפירוט ניסיון קודם ליחידת התעסוקת
ת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד: 47100.
נא לציין מס' תעודת זהות.

התעשיה הצבאית

לכל בו דיזנגוף
של
המשביר לצרכן
דרושות

מוכרות
וקופאיות

לעבודה קבועה
במשרה חלקית
במשמרות
עדיפות לבנות
28 ומעלה
לראיון
נא לפנות
לכל בו דיזנגוף
טל: 285136

הרבה כסף
הרבה עבודה
הרבה סיפוק
תמצא

כרוכש מודעות
בעיתון יומי גדול.
כתוב לת.ד. 93350 ת"א
ושכנע אותנו.

עירית הרצליה

לעבודה בשפת הים דרוש
מפעיל טרקטור בעל ידע ונסיון מוכח
בהפעלת ציוד מכני. עבודה בשעות בלתי
שגרתיות כולל שבתות וחגים.
השכר בהתאם לכשורי המועמד.
נא לפנות לטלפון 052-86941
שלוחה 248

לבית תוכנה
למערכת I.B.M-36-38

דרושים

אנשי מכירות
★ ללשכת השרות
★ לפרוייקטים חומרה / תוכנה
★ ניסיון הכרחי

לפנות בכתב לת.ד. 17099
תל־אביב

U-MAN®

עבור אחד מלקוחותינו
קונצרן עיתונות הגדול
בקצב המהיר ביותר בארץ
דרושים

אנשי מכירה
אנשי מכירה

אנשים מהירים ככספית
חרוצים ומתמידים
הצלחה מוכחת
בתחום המכירות יתרון!
זוהי הזדמנות להצטרף לצוות
מצליח ותוסס להצליח ולהרויח
מגורים בגוש דן הכרחיים
להתקשר בטלפון
03-292949

דרוש/ה בקרית־מלאכי
רכז/ת הכשרה
בהיקף של חצי משרה
תיאור התפקיד: פיתוח והפעלת תוכניות הכשרה ותעסוקה
כישורים: השכלה על תיכונית (מורה מוסמך B.A) בתחום הרלוונטי ונסיון
לפנות לטל. 055-86621

לחברה גדולה
באזור תל־אביב
דרוש/ה

עוזר/ת למנהל/ת
חשבונות ראשית

סוג 3 או מדופלם,
עם ניסיון בעבודה.
רצוי במערכת
ממוחשבת.

טל. 03-7512203
לפנות לדורית

להברה תעשייתית באזור המרכז
למחלקה המשפטית - דרוש/ה

עורך/ת דין

על המועמד/ת להיות בעל/ת יכולת עבודה ושליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית. התמצאות במשפט מסחרי - יתרון.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות־חיים, השכלה ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040 ולציין ע"ג המעטפה עבור "ע"ד".
סודיות מובטחת

פרסום
אראלי

איפה את?

מזכירה כללית בעלת נסיון בניהול משרד והופעה נאה. עדיפות לשולטות בשפה האנגלית.
פקידה־כתבנית עברית ואנגלית.
נא לפנות טלפונית לשרה טל: 03-243989

לבית"ס התיכון לחינוך סביבתי
במדרשת שדה בוקר
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ז
מורה לאנגלית
מורה להוראת המחשב:
פיתוח תוכנות ולומדות בחינוך סביבתי
מורה לארכיאולוגיה
מורה לתנ"ך
המועמדים מתבקשים להגיש מועמדותם בכתב אל מנהל ביה"ס התיכון, מדרשת שדה־בוקר 84990.
טלפון: 057-86009

בלו ג'ינס בע"מ
דרוש
מנהל/ת
מתפרה

הכישורים:
כושר ניהול באופן עצמאי
תושב תל־אביב והסביבה
ניסיון של 3 שנים בקונפקציה
עדיפות להנדסאי יצור
תנאים טובים לאדם המתאים
לקביעת ראיון ופרטים נא לפנות
לבלו ג'ינס בע"מ שביל המפעל 4
קרית המלאכה ת"א.
טל: 827473, 03-822294
סודיות מובטחת

האוניברסיטה העברית בירושלים

דרוש
מכרז מס' **שלית האוניברסיטה בפריז** 28/86
מטה לקשרי חוץ

תאור התפקיד:
שליח האוניברסיטה בצרפת, אחראי לפעילות אגודת ידידי האוניברסיטה. אחריות ארגונית על פעולות גיוס כספים וגיוס חברים חדשים לאגודת הידידים, קיום קשר עם תורמים, שוחרים, מוסדות אקדמיים ואחרים ופעילות יהודית בכל המגזר לפעילות לטובת האוניברסיטה או במסגרת, ארגון פעולות תרבות של האוניברסיטה, סיוע בגיוס תלמידים לבי"ס לתלמידי חו"ל.
דרישות התפקיד:
ידיעת השפות צרפתית, אנגלית ועברית, השכלה אקדמית. נסיון ביחסי ציבור, גיוס כספים והארגון הכרת הפעילות האוניברסיטאית, הכרת היהדות והמסורה של עם ישראל.
על המעוניינים לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד 1.7.86 אל: אגף כח אדם האוניברסיטה העברית ירושלים מיקוד 91905 ולציין על המעטפה את מס' המכרז.

מוסד מפורסם
מחפש
"ראש בכיר"

תקציבאי בכיר עם ארבע שנות נסיון מי־ני־מום,
יעקב פרנקו מפרסום פרנקו את זן מחכה לך
בטל. 282505, 03-289790

לבית הארחה באזור ירושלים
דרוש
טבח
לפנות לטל: 02-342591

כסף רב
ומערכת שעות גמישה
היה

רוכש מודעות
בעיתון יומי

(עדיפות לבעלי ניסיון)
03-824271
(קו פנימי 305) רפי

דרושים
בוגרי צבא
רצוי בני קיבוצים ומושבים
לעבודה באזור ארכיאולוגי. לינה במקום. שכר הוגן
טלפון: 02-963411, 02-963424 ובערב: 02-963323

דרושים
תעסוקנים/ות רפואיים
(לכל חלקי הארץ)
★ השכלה פרה רפואית או אקדמאית במדעי הטבע
★ יכולת למידה גבוהה ומהירה במיוחד באנגלית
★ רשיון נהיגה - (סודיות מובטחת)
ת.ד. 18201 תל־אביב 61181

לחברת פירנית
שקיות ניילון מודפסות
דרושים
סוכני מכירות אחרי צבא (או רכב)
בסיס (350 ש"ח) + אחוזים
טלפון 03-336820 ליעקב

לעיתון העיר
דרושות:
פקידה למחלקת מודעות
למשרה מלאה. לפנות לארי קנט
טלפון: 03-651131, 03-651142
מרכזנית משמרת יום
לפנות לאורלי ברקן
טלפון: 03-651131, 03-651142

ארט דיירקטור בכיר

בעל נסיון עשיר בפרסום

לקשר בראל

טלפון 287222 אררי

לחברה ליבוא חלפים לרכב

דרושים

★ נציגי מכירות

★ מחסנאי

★ שליח אחרי צבא עם רשיון לקטנוע/ טוסטוס

נא להתקשר לטלפון 03-612230

הארץ חדשות הלוח הארצי

דרוש(ה)

מנהל(ת) חשבונות סוג 3

*עם נסיון בעבודה להנהלת חשבונות בחברה קבלנית.
יתרון לבעל(ת) נסיון בעבודה עם מחשב

ת.ד. 46617 חיפה עבור מנהל(ת) חשבונות.

בן־יקר גת
חברה להנדסה ולבנין בע"מ

דרושה

קלדנית ל+34 I.B.M.

עם נסיון

רצוי ידע

בהנהלת חשבונות

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית: 03-331307,
03-332614, 03-332901

דרושים

או.אר.אס. חיפה
הכתובת לעבודה טובה

לאו.אר.אס. חיפה דרושים:

למחלקה הטכנית באו.אר.אס. חיפה דרושים:

מהנדס מכונות
בעל נסיון באחזקה, ידע בחשמל (מכונות חשמל) וטיפול בתקלות במכונות. למשכה קבועה. העתיד בטוח.

חשמלאי בכיר —
לתפקיד מנהל עבודה, נסיון בעבודה על כלי שיט.

חשמלאי עוזר
נסיון בעבודות חשמל על מערכות ימיות ונכונות לעבודה שעות נוספות.

הנדסאי כימיה /מזון
בעל נסיון בענף המזון או כימיה, ויכולת לניהול עובדים

מסגרים מכנים מעולים

למחלקה המשרדית באו.אר.אס. חיפה דרושים:

פקידת יבוא/יצוא
בעלת נסיון ביבוא יצוא.
ידיעת השפות עברית/אנגלית רצוי גרמנית הדפסה, ונסיון בעברית והפעלת טלקס.

עוזר למבקר פנים
בוגר מגמת חשבונאות.
אין צורך בנסיון קודם רצוי מאיזור חיפה והסביבה.

מנהל חשבונות סוג 2
בעל נסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת מאיזור חיפה והסביבה — יתרון.

מזכירה בכירה
ניהול משרד ברמה גבוהה, ידיעת השפות אנגלית/עברית והדפסה.

קלדניות
ברמה גבוהה, עם נסיון רב לעבודה במשמרות על מסופי אלביט מסוג PACT והכשרה תנתן במקום למתאימות

לאגף מטבח ושרותי ניקיון באו.אר.אס. דרושים:

עובדות לגלידות
העבודה מתאימה גם לסטודנטיות:
שעות העבודה: 8.00, 16.00, או 23.00 — 16.00.

מלצריות
בעלות נסיון לעבודה בבית קפה חדיש.
העבודה מתאימה גם לסטודנטיות.
שעות העבודה: 8.00 — 16.00, או 23.00 — 16.00

עובדות ניקיון
לעבודה קבועה. שעות העבודה 15.30 — 07.30.

בחורים לעבודה
העבודה על מכונות הפל אמריקאי + בליכפים.
יתרון למקצועיים, תנאים טובים למתאימים

פועלים לסבלות
בעלי כושר פיזי לעבודה במשמרות.
שכר גבוה למתאימים.

או.אר.אס. חיפה

הכתובת לעבודה טובה, רח' הרצוג 2, 664002, 04־663703

לאקי"ם סניף ת"א
דרושים בדחיפות

1. **מדריכת בית** לדירות מגורים לדיירים (מוגבלים בשכלם).
משרה מלאה בשעות אחה"צ והערב (תורניות לילה ושבת).

2. **רכז מועדונים** לנערים ונערות מוגבלים בשכלם.
משרה מלאה 4 פעמים בשבוע (כולל מוצאי שבת) בשעות אחה"צ והערב.

3. **מטפלות** לקייטנה לפעוטון לילדים מוגבלים בשכלם. למשך שבועיים ימים (מ־1 לאוגוסט עד 15 לאוגוסט) שעות העבודה מ־8 עד 15.00.

בעלי נסיון בחינוך מיוחד מתבקשים לפנות בכתב לאקי"ם סניף ת"א
רח' ביאליק 16, מיקוד 65241
או טלפון 656483, 651447

למפעל אלקטרוניקה
דרושים:

1. מבקר/ת איכות לבדיקה ויזואלית של מעגלים מודפסים
2. מלחימות/מהמוסות
3. טכנאי/ת טלוויזיה ווידיאו
4. טכנאי תקשורת

בעלי נסיון בלבד

מועמדים יתקשרו לטלפון 02־352704 עקיבא או חיים

דרוש/ה

עובד/ת בעל השכלה בהנהלת חשבונות
(סוג 1־2)

-ונסיון בגביה. תושבי נצרת עילית בלבד.
מועמדים מתאימים מתבקשים
להתקשר אל טלפון 71885
בין השעות 1200־0800

לחברה מסחרית בחיפה

פקידה

אחרי שרות צבאי
בעלת השכלה תיכונית מלאה
לפנות בצרוף קורות חיים
לת.ד. 1036 קרית טבעון (לרוניה)

לתיכון דתי בנסוני

דרושים מורים

★ מתמטיקה ★ פיסיקה ★ כימיה ★ אנגלית
למתאימים תתאפשר גם השתתפות בסדנא לניסוי ומחקר חינוכי

מועמדים יפנו לטלפון 02־699418 בשעות העבודה

עוזר/ת מנכ"ל/ מנהל/ת משרד

ידע בהנה"ח ויחסי ציבור
מקום העבודה מרכז תל־אביב
ת.ד. 2231 סביון מ. 56532

בית אבות "נווה־אילן"

★ השגחה 24 שעות
★ טיפול מסור ואישי !!!
★ אוירה ביתית !!!

מספר מקומות מוגבל

רח' פנקס 17 רמת־גן, טל: 03־775908

ניתוב מערכות בע"מ
ניהול תכנון והקמה לתעשיה הכימית
דרוש

מהנדס מכשור בכיר

ת.ד. 3171 באר־שבע
טלפון: 057־38468, 057־79404

מנהל עסקים
אחראי למחלקת
דרום מזרח אסיה ואוסטרליה

נדרשים מקוריות, יוזמה
ונסיון בסחר בינלאומי
לפנות ת.ד. 2231 סביון מ. 56532

לרשת מרפאות ארצית

מנכ"ל עסקי/אדמינסטרטיבי

לסניף ראשי ירושלים ו/או ארצי
דרישות: ידע וניסיון מוכח בניהול עסקי, שיווק, ניהול כ"א

02־665529

למפעל טקסטיל בירושלים
דרושות

★ מנהלות קו
עדיפות רק לבעלות ניסיון בקונפקציה

★ אחראית ביקורת טיב

★ מבקרות טיב

העבודה 5 ימים בשבוע
16.30—07.00
תנאים טובים למתאימים
לפנות טל' 02־718710, ענת

לסוכנות לציוד רפואי

דרושה **פקידה**

¾ משרה, עדיפות לסטודנטית
הלומדת אחה"צ או בערב

טלפון 02־234983

למרכז הארצי לבחינות ולהערכה בירושלים

דרוש/ה

חוקר/ת במדעי החברה

כישורים:
★ נסיון במחקר
★ תואר שני בפסיכולוגיה
★ שליטה טובה בכלים סטטיסטיים
★ רצוי הכרת S.A.S

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ושמות ממליצים אל:
מדור מחקר — "משרת חוקר"
המרכז הארצי לבחינות ולהערכה
רח' הרב אש"י 4, ירושלים 93593

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים לביה"ח
בהר־הצופים

1. **הנדסאי/טכנאי בבנין**
דרוש נסיון של 5 שנים לפחות, כשר ניהול צוות רב מקצועי בתנאמי בדק בית + תכנון, תקצוב וניהול פרויקטים של בניה בקנה מידה קטן.

2. **דיאטנית מוסמכת**
למשרה שלמה או חלקית

מועמדים יפנו טלפונית ל־02־818111 או בכתב לכח אדם ת.ד. 24035 ירושלים

תלמה

סניף ירושלים עמרות
דרוש/ה

מחסנאי/ת

הכשורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית
★ נסיון בעבודות מחסן ממוחשבות
★ ידיעת השפה העברית
★ גיל 25—35

המעוניינים מתבקשים לפנות למר אפרים הלר בטלפון 02־851822 מדי יום בשעות 14.30—15.30 בלבד לשם קביעת ראיון.

למפעל תעשייתי באזור חיפה
דרושה

מזכירת מנכ"ל

* עצמאית, חרוצה ודינמית
* נסיון בתפקיד זהה — הכרחי
* שליטה מלאה בעברית ובאנגלית — כולל הדפסה
* יחסי אנוש נאותים
* יכולת יצירת קשרים בדרג הבכיר
* יכולת עמידה בתנאי לחץ

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 10036 חיפה מיקוד 26110
— סודיות מובטחת —

אגודה לקידום החינוך
פנימיה מש' שטיינברג כפר־סבא
דרושים

★ אם בית קבוצתית לתלמידים בגיל 12–16
★ מדריך חברתי לגילאי 12–16

מגורים במקום חובה.
בעלי הכשרה מתאימה ונסיון יתקשרו לפנימיה בשעות העבודה 052־25917
או בכתב רח' גאולה 32 כפר־סבא

למוסד ילדים
דרוש

מציל לבריכה

לעבודה בשעות אחה"צ (כ־3 שעות ביום)
להתקשר טל' 02־420245, 02־422245

למשרד עורכי־דין גדול בירושלים
דרוש

עורך־דין

עם נסיון בהופעות בבתי־משפט של 3—4 שנים לפחות.

בכבר פרטים בצירוף ניסיון קודם והמלצות נא לפנות לת"ד 2364 ירושלים עבור "עורך־דין".
סודיות מובטחת

למפעל במישור אדומים
דרוש

1. **מנהל מפעל**
ידע בעבודות מתכת ניהול עובדים וייצור
ניסיון מוכח של 5 שנים לפחות

2. **פקידת הדפסה**
עברית/אנגלית

3. **פועלות ייצור**

להתקשר לטלפון 03־802407
לבקש את גורן שמחה או רפי
סודיות מובטחת

למכון רפואי פרטי

★ **מזכירה** עם ניסיון מוכח
הדפסה עברית/אנגלית

★ **מנהל חשבונות**
משרה חלקית

02־669513

ביומטריקס בע"מ

אנו מפתחים ומיצרים ציוד רפואי ליחידות טיפול נמרץ

דרושים:

1. **מנהל כספים ואדמינסטראציה**
כישורים: רקע אקדמאי במינהל עסקים, תעשייה וניהול, ניסיון מוכח של שנתיים, מקום מגורים בי־ם.

2. **איש מכירות נמרץ**
כישורים: רקע וניסיון מוכחים בתחום הרפואי.

נא לפנות לת"ד 8229 ירושלים, מיקוד 91081
בצירוף תולדות־חיים והמלצות
— סודיות מובטחת —

לעמינח באזור ת"א וגוש דן
דרושות

מוכרות מעולות

לשעות אחר הצהריים בלבד

★ מעל גיל 25 ★ שליטה בשפה העברית - על בוריה ★ עדיפות לבעלות ניסיון קודם.

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות לטלפון: 03-833770 לרחל.

בית אחי שפירא דרושים

בירעננה:
1. גננת מוסמכת לגן המיוחד 2-4
2. גננת לטיפול בילדים מפגרים בסופי שבוע תמורת מגורים בבית פרטי.

בהרצליה:
1. מורה/גננת בחינוך המיוחד לכתה של ילדים מפגרים 4-7
2. מורה/גננת לריכוז מעון יעודי לילדים חריגים לגילאי 4-12 בשעות 13.30-18.00 ארבעה ימים בשבוע
3. מדריכים מוסמכים לחוגי אחה"צ לילדים חריגים 4-12
4. עבודות ניקיון בשעות 8.00-13.00 - 13.00-18.00

בכבר פרטים נא לפנות לטל. 052־942141 בשעות 08.00-14.00

למתנ"ס בק. מלאכי
דרוש

אב בית (חשוב המקום בלבד)

השכלה: בוגר בי"ס תיכון מקצועי וקורס מקצועי מוכר.

דרישות התפקיד: פיקוח על צוות נקיון אחזקת המבנה, משא ומתן עם ספקים.

דרגה: בהתאם לכישורים

יש להגיש הצעות במתנ"ס עד 30.6
טל. 055־84803

לעיתון הארץ

דרושים

פנסיונרים

לעבודה בין השעות 15⁰⁰-19⁰⁰
להתקשר מיום ראשון 824261
לבתיה, קו פנימי 547
מהשעה 12⁰⁰.

דרושה

פקידה / טלפוניסטית

שבוע בוקר
שבוע אחה"צ וערב

לפנות טלפונית לחנה
טלפון 232262
בין השעות 15:00־13:00

יותר טוב במנפאואר

לסניף ירושלים
דרושים
לעבודה בפנימיית מכללה

מדריכים חברתיים

בעלי ניסיון ו/או הכשרה בהדרכה
עדיפות לסטודנטים

דרישות התפקיד:
● ארגון ופיקוח על פעילות חברתית־חינוכית. בשעות אחה"צ
● העבודה בשעות אחה"צ + תורנויות שבת ובוקר
● מתאים לרווקים בלבד.

למתאימים מובטחים תנאים טובים מגורים וכלכלה במקום

אם אתם עונים לדרישות ומוכנים להיענות לאתגר פנו אלינו בהקדם, כדאי לכם.
ירושלים; רח' הבצלת 5, טל: 02־233436
בימים: א'־ה' בין השעות: 08:00־14:00

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

לחברה העוסקת ביצוא ושיווק
של אמנות ישראלית
דרושות

1. **מזכירה בכירה למנכ"ל החברה**
— נסיון בניהול אדמיניסטרטיבי עצמאי של משרד
— שפת אם אנגלית
— הדפסה עברית ואנגלית כולל מעבד תמלילים
— נסיון של 3 שנים בתפקיד דומה

2. **מזכירה למנהל השיווק**
— ידע ונסיון בארגון מכירות וסיוע מינהלי לשיווק
— נסיון בהדפסה כולל במעבד תמלילים
— ידיעה טובה של השפה האנגלית
— נסיון של 3 שנים בתפקיד דומה
— רצוי נסיון בהליכי יבוא ויצוא

העבודה באוירה צעירה ונעימה.
למתאימות תנאים הולמים בהחוזה אישי.
נא לפנות טלפונית לשרי, 02־522702 או 02־536778

לחברת ביטוח ישראלית

דרוש

מנהל מח' תביעות

לפנות בכתב יד,
בצירוף קורות חיים
לת.ד. 729 ת"א 61007
משרה מס' 35

— סודיות מוחלטת מובטחת —

דרוש/ה

איש/ת מכירות

עם ראש פתוח

★ דינאמי/ת, עצמאי/ת
★ רצון לעבוד קשה ולהרוויח בהתאם
★ רכב פרטי
★ אקדמאי (יתרון)

פרטים נוספים: 02־242006/7

למוסד אוניברסיטאי
דרוש/ה

פסיכולוג/ית קליני/ת

עם נסיון
למשרה מלאה/חלקית
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לד"ר י. לבב, ת"ד 12000 ירושלים 91120
טל' 02־447112
02־411116

עירית הרצליה
באגף המשק דרוש:

אחראי מוסכים

בוגר בי"ס מקצועי למכונאות רכב ובעל תעודה מוכרת.
בעל נסיון מוכח בעבודה מעשית 3־5 שנים.
התנאים ייקבעו בהתאם לכשורי המועמד.
בפרטים נוספים נא לפנות למנהל אגף המשק טל. 052־552338.

הם מרוויחים הרבה כסף!

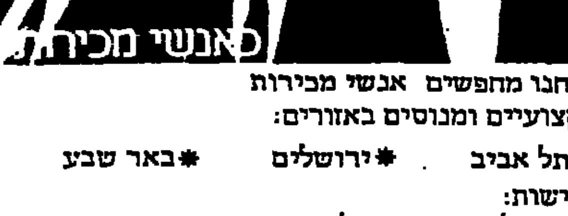

אנחנו מחפשים אנשי מכירות
מקצועיים ומנוסים באזורים:

✱ תל אביב ✱ ירושלים ✱ באר שבע

דרישות:
✓ השכלה תיכונית ומעלה
✓ גיל עד 35
✓ רכב פרטי

אנשי מכירות העונים לדרישותינו.
מתבקשים לקבוע ראיון בטלפון 03-7512666

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית
ע"ש פאול ברוואלד

בית הספר לחינוך

תוכנית להכשרת מנהלים וסגל בכיר במרכזים קהילתיים
ע"ש ד"ר יוסף י. שוורץ
מיסודו של הג'וינט העולמי

מרכז(ת) קורסים
בלימודי חוץ למנהלים במרכזים קהילתיים
בתפקיד כולל:
1) תכנון קורסים.
2) פקוח על בצוע קורסים.
3) תאום וקשר עם מרצים ומשתלמים.

דרישות התפקיד:
1) ידע ונסיון בתחום: ארגונים, חנוך ופתוח משאבי אנוש.
2) תואר מוסמך במדעי החברה והתנהגות, בעבודה סוציאלית, חינוך.

נא לשלוח תולדות חיים מפורטים והמלצות אל: מנהל תכנית שוורץ, ביה"ס לעבודה סוציאלית האוניברסיטה העברית, הר־הצופים, ירושלים 91905

עיריית אשדוד

מכרז פומבי מס' 3/86

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים תשי"ם 1979) מכריזה בזה עיריית אשדוד על משרות פנויות של עובדים סוציאליים.

דרישות המשרה:

1. תואר ראשון בעבודה סוציאלית או עובדים סוציאלים כשירים.

2. פסיכולוג/ית תואר שני בפסיכולוגיה חינוכית -התפתחותית לעבודה בגני ילדים

מועמדים העונים על הדרישות מתבקשים לפנות בכתב למח' כ"א בעיריה ולצרף תעודות ומסמכים על השכלתם ונסיונם בעבודה לא יאוחר מיום 4.7.86.

אלי בן חמו
סגן ראש העיר וממונה על כ"א

Top jobs for Top people

א. זליג
בכירים לקריירה חדשה

רח' גאולה 42 ת"א, טל. 657530, 657510-03.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

לתיכון איזורי גליל מערבי
דרושים
מורים
* מתמטיקה * אנגלית
* פיסיקה * הסטוריה
* כלכלה * מקרא
* סוציולוגיה
טלפון: 821501, 822158. אחרי שעות העבודה 928931

חברת מרכז קהילתי בכפר־סבא
ע"ש שושנה ופנחס ספיר בע"מ (שיקום)
דרוש/ה
מרכז
לתכנית שיקום צעירים במצוקה
גילאי 20 עד 30 שנה
הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית
או בחינוך או במדעי החברה
היקף המשרה: מלאה.
תנאי שכר: עפ"י כישורי המועמד.
על המעוניינים לפנות בכתב עד ה־5.7.86 לאלי בן גרא, מנהל המחלקה לשירותים חברתיים עיריית כפר־סבא ת.ד. 25.
בדבר פרטים נוספים לפנות למחלקה לשירותים חברתיים.
טלפון: 052-441211, 052-21198, 052-27180

ענקי נחו
לסניף נהריה דרושה
אחראית חנות
לחצי משרה
בפרטים לפנות בכתב יד לת.ד. 20012
מפרץ חיפה עמינוח או סלפונית
לעמוס או צבי
04-721832, 726633
ענקי נחו המרכז הבריאותי

זמיר שרותי כ"א בע"מ
מהנדסי/ות תוכנה
תכנתים/ות
בעלי נסיון
בפיתוח תוכנה לזמן אמת
04-661832
04-668992

להשלובת תעשייתית
דרוש/ה
חתם
בביטוח אלמנטרי
לטיפול בביטוחי התשלובת
ובנושאים משטיים אחרים
נדרשת השכלה משפטית
וניסיון רב בחיתום תעשייתי
בכל ענפי הביטוח האלמנטרי
נא לפנות לת.ד. 1334 ת"א 61013
עבור מספר — א/39919

מתנ"ס גבעת הרקפות ק. אתא דרושה
רכז/ת קייטנת אנגלית
* ריכוז הפעלת קייטנה לילדי כיתות ד.
* הקייטנה תתנהל באנגלית ע"י מדריכים מארה"ב.
* התפקיד כולל הכנה וביצוע הקייטנה, הפעלה וליווי למדריכים גם אחה"צ (במשך חודשים יולי אוגוסט).
דרישות
1. שליטה מלאה באנגלית.
2. נסיון בריכוז ניהול קייטנות או מפעלים דומים.
3. נסיון בהוראה/הדרכה.
4. שעות פעילות בבוקר ואחה"צ.
המעוניינים יצרו קשר טלפוני: 442050,
לזימון ראיון עבור אבי.
ראיונות יתקיימו בתאריך 26.6.86 בשעה 17.00.
על המועמדים להביא קורות חיים כולל תעודות השכלה והמלצות.

לשרות פיליפס
דרוש:
טכנאי
טלויזיה ווידיאו
מנוסה + רשיון נהיגה
להתקשר טלפון 04-740236

ביה"ס התיכון המקיף ק. חיים הגדוד העברי 48
טל: 9-740228, 727044
לשנה"ל תשמ"ז דרושים:
מורים
1. מורה למגמת מינהל
2. מורה למגמת מכניקה
הנושאים: שרטוט טכני — טכנולוגיה של המתכת ואוטומציה,
ידיעת נושא הסדנה יתרון
3. מורה לפיסיקה
הכנה לבגרות 4 ר־5 יחידות
נא לפנות למזכירות ביה"ס.

לחברה מסחרית גדולה בחיפה
דרוש
מנהל מחלקת סיוע טכני —
SYSTEM
ניהול מקצועי של מחלקת סיוע טכני הכוללת, צוותים של תכניתני מערכות, בסביבה של מחשבי י.ב.מ. (UM / DOS / USE ,CICS) ומחשבי POP11 /VAX / CLUSTEM, התפקיד כולל אחריות למערכות הפעלה ולמערכי תקשורת בארץ ובחו"ל.
דרישות מהמועמד:
* בעל נסיון במערכות הפעלה רלוונטיות של 3 שנים לפחות
* בעל תואר ראשון במדעי — המחשב (או מקביל)
* בעל יכולת ניהולית טובה
* עבודה בשעות נוספות ובלתי מקובלות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל ת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 656

למפעל במפרץ חיפה
דרושה
שרטטת־בנין
מנוסה
ל־3/4 משרה

לראיון טל' 740656 671728

למלון חוף התמרים עכו
דרושים
טבח ראשי
סוג 4, לאולם הארועים, בעל נסיון
טבחית
מלצרים /יות
מקצועיים /יות לעבודה במשמרות
מזנונאי — ברמן
לגלידריה למשמרת ערב
תנאים מועדפים למתאימים
לפנות טלפונית 5-04-912891 למארא

לחברה לבניה
דרוש
מפעיל מנוסה
למשאבת בטון חדישה
מפעיל לעגורן
עם רשיון
מגורים באזור חיפה ובעל טלפון
לפנות טלפונית 04-724113
בין השעות 07.00 — 14.00
ובערב לטל' 04-728769

איתנית
מוצרי בניה בע"מ
למפעלינו בנהריה
דרוש
עובד מעבדה
בעל ידע בהפעלת מכשירים עזרים לביצוע בדי־קות מעבדתיות במעבדה ובאולם הייצור
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים נסיון בעבודה וטלפון למנהל כח אדם איתנית ת.ד. 32 נהריה
— סודיות מובטחת —

דרוש
מומחה לפיצות ומטבח איטלקי
טל' 04-928699

למכון ומוסך
מהנדסים
דרושים
מנהל עבודה
בעל נסיון בניהול
מוסך אזרחי
מחסנאי
בעל ידע במכונאות
ונסיון (רצוי פנסיונר)
מכונאים מעולים
לפנות טלפונית
04-915427, 911888

ד.ג.ע
מחקר ופיתוח בטכניון
דרושה
טכנאי/ת
תואר ראשון או שני בביולוגיה
לעבודה במחקר
פרמקולוגי עם חיות
טל' 04-293961,
04-293410

---

1. מפעל
מפעלי מתכת נהריה
דרושה
עובד/ת
לעבודה קבועה, נסיון בענף הבניה וידע טכני
לביצוע עבודות הכנת הצעות מחיר ומו"מ עם לקוחות
וטכני + כספי. הוצאת הוראות טכניות לייצור
ריכוז שעות עבודה
ונתוני ביצוע
ידע באנגלית. רצוי מגורים בנהריה
טל' 04-926264, 04-920264 במפעל
ובערב 04-920348

כ"ג יורדי הסירה
ביה"ס לקציני ים עכו
ת.ד. 2066 עכו טל: 04-916166
לביה"ס דרושים
מורים
לשה"ל תשמ"ז למקצועות:
1. **אלקטרוניקה** לכיתות י־י"ג
2. **חשמל** לכיתות י־י"ג
3. **הנדסת יצור** לכיתה י"ג
4. **סטטיסטיקה, כלכלה וניהול** לכיתה י"ג
5. **מיקרופרוססור** לכיתות י"ב י"ג
מתעמדים בעלי תואר מהנדס או הנדסאי במקצועות הנ"ל יפנו אל ביה"ס.

"לגלאי"
מפעל עתיר ידע במגדל העמק
דרוש
הנדסאי מכונות
ידע ונסיון בתכנון ייזוד אלקטרומי, ידע ונסיון בכתיבת תיקי יצור / העברה מפיתוח לייצור הכרת תקני שרטוט, בעל כושר ארגון וסדר. 5 ימי עבודה בשבוע וארוחות חמות במפעל
לקביעת ראיון להתקשר
065-40891 065-43369

למודיעין אזרחי — חיפה והצפון
מאבטחים
שומרים / מאבטחים
לעבודה בטחונית למתקן באיזור חיפה
במשמרות, עד גיל 45, תושבי חיפה
תנאים מצויינים למתאימים
נא לפנות ברח' אלנבי 22 חיפה
ולהצטייד בת.ז. פנקס שיחרור, פנקס מילואים, 2 תמונות לפנות כל יום
בין השעות 1100-1500

חב' אמיר מוסכי גליל בע"מ
לרגל התרחבות פעילויות החברה
דרושים
מכונאים מעולים ל־פג'ו וסיטרואן
לתאום ראיון יש לפנות:
04-727703, 740292

לחברה גדולה
דרושות
קלדניות
— ברמה גבוהה ונסיון רב —
לעבודה במשמרות על מסופי אלביט מסוג PACT
הכשרה תינתן למתאימות
תנאי שכר ומקום עבודה מיוחדים
04-663703 04-664002 לפנות לשרה

להד הקריות הלוח הבטוח
פקידת מודעות / מרכזנית
לעבודה קבועה אחה"צ
יום א'־ג' 16.00 — 19.30
יום ד' 15.00 — 20.00
יום ה' 12.00 — 20.00
לפנות טלפונית לחנה 708282
ביום ב' 10.00 — 09.00 לקביעת ראיון

למשרות גלאי
מפעל עתיר ידע במגדל־העמק
דרושה:
מזכירה באנגלית
בעלת ידע בהדפסה, משלוח מלקסים מעברי התמליל של P.C. — I.B.M. לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית
065-43370 065-43369
* הסעות מחיפה ועפולה * ארוחות חמות במפעל

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
משרה פניה מס' ח/209/86
מ"מ מתכנן/ת עצמאי אזורי כולל
המחלקה להתיישבות המקום: חיפה
תיאור התפקיד
1. השתתפות בצוות תכנון להכנת תוכניות פיתוח אזוריות באזורי ההתיישבות הכפרית.
2. עריכת סקרים לקראת תכנון והכנת תוכניות בנשאים של פיתוח אזורי בתחומי התעשיה, החקלאות, התשתית והשרותים.
3. ניתוחים כלכליים לפרוייקטים חקלאיים, תיירותיים, תעשייתיים וכד'.
הכישורים הדרושים
1. בעל/ת תואר בכלכלה או כלכלה חקלאית, או מינהל עסקים, או תעשיה וניהול.
2. רצוי בעל/ת נסיון בהכנת תוכניות פיתוח אזורי בתחומי ההתיישבות.
3. בעל/ת רשיון נהיגה בעל/ת רכב פרטי.
הדירוג המוצע: 5 – 8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 4.7.86

למפעל תעשייתי בנצרת עלית
דרושים
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון — סוג 3
בוגר/ת בי"ס מקצועי במגמת אופנה
או בוגרת תדמנית
065-71633

בית מסחר
מוכר/ת
לבית מסחר בחיפה
למדור צרכי אמנות
בוגר/ת בי"ס לאומנות גרפיקה
עדיפות לבעל/ת ניסיון במכירה
לפנות לטלפון 667242

חוזרים
דרוש
נציג מכירות
* בעל נסיון במכירות
רצוי בענף הרהיטים והמטבחים
* נמרץ, בעל רכב
תנאים טובים למתאים
לפנות בכתב לת.ד. 4094 חיפה 31040 עבור "נציג מכירות"

לשופרסל סטלה מאריס
דרושות
קופאיות
למשרה מלאה/חלקית
לפנות במקום

דרוש
מבקר לילה
NIGHT AUDITOR
בעל נסיון בעבודה דומה במלונות
4-5 כוכבים
לפנות נאויר להב טל' 04-922211

ארדע
חברה לביטוח בע"מ
לסניפנו בחיפה
דרוש/ה
חתם אלמנטרי
* בעל נסיון קודם
מועמדים ייפנו לקביעת ראיון
לרבקה טלפון 04-514271

למפעל אלסינט בחיפה
דרוש:
קניין/ית
לאגף הרכש
משרה מס' 230017
לרכישת רכיבים אלקטרוניים בארץ ובחו"ל
* הכרה טובה של שוק הרכיבים
* כושר לניהול משא ומתן
* שליטה בשפה האנגלית
* עדיפות להנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
אנא פנה(י) אלינו בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם לת.ד. 550 חיפה.
בא צייק(י) את מס' המשרה, הכתובת, תעודת זהות וטלפון להתקשרות.

לסוכנות ביטוח ציבורית בחיפה
דרוש
איש רכישה
* טיפול בתבוסותיים
* רשיון נהיגה הכרחי
* לפנות לת.ד. 33584 חיפה
מיקוד 31334 עבור איש ביטוח

להנהלת חברה בחיפה
דרושה
מזכירה
הכישורים ההכרחיים:
* יוצאת צבא * 5 שנות נסיון לפחות * כושר ארגון * יוזמה * עמידה בלחצים מרובים * הדפסה ונסיון
5 ימי עבודה בשבוע (יום ארוך)
נא להתקשר 04-672067 שלוחה 45
תנאים מצוינים * סודיות מובטחת

סופרכל
לסניף כרמליה דרושים/ות
* **קופאיות** (מתאים במיוחד לסטודנטיות) העבודה 3 פעמים בשבוע בוקר, ו־3 פעמים בשבוע אחה"צ (במשמרות בנות 6 שעות)
* **עובד** לפינת אפיה סמי בורקס (מתאים גם לסטודנטים)
לראיון מיום א' 9/ 04-255948

סטודיו ולדימיר
דרושה מעצבת גרפית אמיתית
ל־5 ימים בשבוע
טל. 70, 642167, 670480

למתפרה בצפון
דרוש
אחראי
עם נסיון קודם
לפנות טלי 933993

לחברת דקסון בע"מ
סירת הכרמל דרושים
פקידת יצוא / יבוא
לעבודה מגוונת ומעניינת.
הכישורים הדרושים:
* ידע בתהליכי יבוא, הכנת דוקומנטים ליצוא, פיקוח וקשר עם עמיל המכס.
* ניסיון קודם הכרחי.
* שליטה באנגלית הכרחית
מזכירה אנגלית למנכ"ל
* Mother tongue english
* Experience in independent correspondence
* Self motivated
מרכזנית
* 12 שנות לימוד.
* שליטה בשפה האנגלית.
* ניסיון קודם בהפעלת מרכזית הדקס.
* 5 ימי עבודה בשבוע.
בא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומספר טלפון לת.ד. 2115 חיפה 31020.

עמותה לשחזור "אחוזת "דוברובין" ביסוד המעלה
דרוש
מנהל אחוזת "דוברובין"
הכישורים הדרושים
* ניסיון קודם בניהול.
* יכולת ביצירת קשרים עם קהל מבקרים וגורמי חוץ.
* בעל יוזמה.
* בעל ידע ונישה להסטוריה של ארץ ישראל.
חובת מגורים ביסוד המעלה או בסביבה הקרובה.
יש לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים למזכירת העמותה לשחזור אחוזת דוברובין יסוד המעלה טל' 069-37371.
על הפניות להגיע עד תאריך 28.6.86
בכבוד רב
יוסי מזרחי
יו"ד העמותה

דרושים
טכנאי / הנדסאי ייצור
מכונאי מכונות תפירה
אחראית קו ייצור /
* בעלת ניסיון בתפירה
לפרטים: 067-21244 אבי

דרוש
איש מכירות
* צעיר ודינמי
* כישרון ליצור קשר עם אנשים
* יוזמה החלטיות וכושר התמדה
* רשיון נהיגה חובה
04-664002, 04-663703

למפעל תעשייתי גדול בענף המתכת באיזור חיפה
דרוש לאגף הרכש
מנהל מחסנים
כישורים:
* נסיון של מספר שנים בתפקיד דומה בתעשיה
* יכולת נהול מלאי באמצעות מחשב
* גיל עד 40 — יוצאי צבא
רק העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב־יד לת.ד. 3218 חיפה מיקוד 31032
סודיות מובטחת

ישלך עתיד בטוח!
לרגל ההתרחבות הגדולה בשוק מוצרי י.ב.מ. דרושים לנו
אשת מכירות לאולם התצוגה
כישורים: נסיון במכירות, יחסי אנוש תקינים ידע במחשבים ביתיים / עיסקיים – יתרון
בעלי/ות השכלה
בכלכלה, חשבונאות
שיתכשרו לתפקיד אנשי מכירות. כושר משא ומתן יכולת הבעה בכתב ובעל פה, יוזמה ומרץ. רצוי בעל רכב.
איש מכירות לציוד הקפי והאביזרים
בעל נסיון במכירות, הכרת ענף המחשבים - רצוי. יוזמה ומרץ. יחסי אנוש תקינים, ידיעת אנגלית - רצויה.
תנאים טובים לאנשים המתאימים.
סודיות מובטחת
מועמדים יפנו לטל. 663353 לנתן
או בכתב
לת.ד. 33077 חיפה
חיון מחשבים

אקלימסטיק בע"מ
דרושים
טכנאי קירור
עם ניסיון
עוזרים לטכנאי קירור
לקביעת ראיון טלפונים: 065-72462,
065-64495

למפעל אלסינט במעלות
דרוש:
איש מיזוג אויר
מס' משרה (213102)
אחראי על מערכת גדולה ומשוכללת
המספקת מיזוג לשטח של כ־12000 מ"ר
הכישורים: בעל נסיון מוכח באחזקת מערכות דומות.
אנא פנה(י) אלינו בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם לת.ד. 550 חיפה.
בא צייק(י) את מס' המשרה, הכתובת, תעודת זהות וטלפון להתקשרות.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.

שלוה
לתושבי טבריה והצפון
חברת ביטוח ותיקה
מציעה לכם קריירה בתחום הפיננסי
תנאים מצויינים למועמדים הרצינים
באם את/ה בעל/ת השכלה פורמלית
ובעל/ת כושר ניהול משא ומתן
פנה אלינו לשיחת הכרות
טל' 067-92797, 067-92751,
067-22489

לעוצמה כח אדם
דרושים
עובדי ייצור
מאיזור עכו והקריות למשרה קבועה
כתבנית
אנגלית עברית מנוסה
חשמאלי — עוזר / מוסמך
לתעשייה / בניין
צבעי מתכת
מסגרים / רתכים
רתכי CO_2
טכנאי / מכונאי קירור
מנהל/ת חשבונות
סוג 2/3 מנוסה
עובדי ניקיון
מאיזור הקריות
הרצל 7 חיפה טל' 447486.

לחברה מובילה בענף הקוסמטיקה והבשמים
דרושה
סוכנת מכירות
לאזור הצפון
* בעלת הופעה נאה.
* דינמית ונמרצה.
* בת 25 עד 45.
* נכונות לעבודה וללא מגבלת שעות.
* רשיון נהיגה הכרחי.
אין צורך בניסיון קודם למתאימות ותינתן הכשרה.
לפרטים נוספים נא לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים לת.ד. 16150 תל אביב.
מיקוד: 61161 עבור 156.

אגודה למען הקשיש
ת.ד. 2046 עכו
מיקוד 24100
טל: 910045
מכרז מס' 2
למשרת מנהל מכרז יום לקשיש (שכוני המזרח)
רח' בבל מס' 10
פרטי המשרה: משרה מלאה
(שעות עבודה מפוצלות ולא רגילות)
כשורי המועמד:
א. עו"ס כשיר, או אחות או בוגר מדעי ההתנהגות עם רקע בגרנטולוגיה.
ב. כושר נהול עם נסיון של 3 שנים לפחות.
השכר: השכר יקבע לפי כישורי המועמד
את ההצעות יש להגיש בדאר רשום בלבד, לפי כתובת האגודה כאשר על המעטפה יצויין "מכרז למשרת מנהל מרכז יום לקשיש" וצריכות להגיע לת.ד. של האגודה לא יאוחר מיום שני
כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86) בשעה 12.00
עבו, י"א בסיון תשמ"ו (18.6.86)
יוסף גרשון יו"ר

למערכת עסקית בעלת אופי ייחודי
דרושים
מצטרפים/ות
למערך שיווק בסגנון אחר
לבעלי איכות אישית גבוהה, ובעלי רכב (רצוי)
בגילאים, בנים, בגישתם
הצלחה כלכלית וחברתית מובטחת!!!
לקביעת פגישה מיום א' 00. 16 - 00. 9
טל' 335199

אורים בי"ס הכשרה קד"צ
הכרמל 62 ק. טבעון 04-931180
דרושים
אחות
רצוי מוסמכת אפשרי במשרה מלאה
עובדת סוציאלית
בחצי משרה
רצוי נסיון קודם בעבודה בפנימיה
התחלת העבודה מיידית
לשנת הלימודים תשמ"ז
לעבודה עם עולים מאתיופיה
מדריך מקצועי למסגרות מגבים
רצוי הסמכה ונסיון
מדריך מקצועי לשרברבות
אפשרי בעל מקצוע/פנסיונר

הלוח הארצי · הארץ חדשות

המרכז לחינוך טכנולוגי חולון
בחסות האקדמית של אוניברסיטת תל אביב
יחידת המחשב

דרושים

א. טכנאי/הנדסאי אחראי למעבדת מיקרו־מחשבים

התפקיד: ★ אחריות להפעלה שוטפת של המעבדה למיקרו־מחשבים
★ קשר עם חברות בנושאי חומרה ותוכנה
★ הדרכת משתמשים וסיוע להם בעבודותיהם
כישורים: ★ הכרת מערכות מיקרו־מחשבים (אפל, קומודור, IBM-PC ואחרות)
★ נסיון בתכנות בבייסיק, בפסקל ובשפות נוספות.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון בהדרכה ובתיבים; העבודה היא במשרה מלאה והדרגה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.
המעוניינים יפנו בכתב אל מר יוסף צוקרמן, מנהל יחידת המחשב, רח' גולומב 52, חולון. מיקוד 58102.

לחוות הנוער הציונית

דרושים

מורים
*אנגלית *מהנדס להוראת אלקטרוניקה מערכות בקרה ורובוטיקה. *מתמטיקה *פיזיקה *ביאולוגיה
*פקידות קבלה *ספרות *לשון *חינוך גופני לבנות *אירוח ומלונאות

מנהל/ת מטבח
*בוגר 12 שנות לימוד
*בוגר ביה"ס מקצועי במקצוע ניהול ובישול
*נסיון מוכח בתפקיד דומה
*בקיאות בעלויות מזון
*ידע ונסיון בניהול תפריט

מדריך חברתי
לפנות בכתב לת.ד. 117 ירושלים. 02-630222

לסוכל בנהריה
דרושה
שרטטת
טל' 04-927226

דרושים
נהגי טרקטור
נהגים מעל 15 טון
מנהל עבודה טכני
לפנות טל' 06-928411

לדפוס אביטן אשדוד
דרושים
★ דפס אופסט בלט
★ גרפיקאי/ת
טל. 055-33663

לחברת "משמר דרושים" שומרים
לאחר שרות צבאי מפרופיל 72 ומעלה לשמירה באזור חיפה. למתאימים תנאים טובים נא לפנות למשרדנו ביום א' בין השעות 08.00 — 12.00 שער פלמר 1 קומה א' חדר 107 ולהצטייד בתעודות.

דרוש/ה
רופא/ת שיניים
לעבודה עצמאית במרפאת שיניים פרטית בלב רמת השרון
לפנות בערב: 03-484240

לחברה מסחרית
דרושה
מנהל חשבונות
סוג 3 למשרה מלאה
נסיון קודם בעבודה הכרחי עדיפות לבעלי נסיון בהפעלת מחשב P.C. I.B.M
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1046 קרית מוצקין עבור החשב

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ

מנהל חשבונות ראשי
תאור התפקיד:
אחראי לניהול מערכת החשבונות של מוסד הטכניון
פיקוח על ביצוע הרישומים בספרי הנהלת חשבונות
קביעת אופן הרישום מבחינה מקצועית והדרכת העובדים המבצעים רישומים אלה.
אחריות להכנת דו"ח רווח והפסד ומאזן המוסד לקראת ביקורת רואה חשבון.
ביצוע תפקידים כפי שיוטלו מפעם לפעם ע"י הנהלת המוסד.
הכישורים הדרושים:
בוגר הפקולטה לראיית חשבון או בעל השכלה מקבילה בעל ידע ונסיון במערכות ממוחשבות של הנהלת חשבונות בהיקף רחב יכולת פיקוח על צוות עובדים
שליטה טובה בשפה העברית וידיעה טובה בשפה האנגלית
מכרז מס' 45/86

הנדסאי/ת — טכנאי/ת מכשור ובקרה ו/או אלקטרוניקה
להתקנת ותחזוקה של ציוד מתוחכם לייצור מעגלים משולבים
הכישורים הדרושים:
הנדסאי/ת טכנאי/ת מכשור ובקרה
3 שנות נסיון לפחות
ידיעת שרטוט טכני ואנגלית טכנית ברמה טובה הכרחית
לאחר שרות צבאי
הערות: 1. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי־טכני גדול ודורשת נכונות לעבודה בשעות נוספות במידת הצורך.
2. יתרון לבעלי נסיון בתחום דומה של תעשיית הסמי־קונדקטור או הכימיה.
מכרז מס' 25/86

פקידה כללית
הכישורים הדרושים:
ידע ונסיון בהדפסות בשפות עברית ואנגלית
נסיון בעבודות מזכירות
רצוי ידע בהפעלת מיני מחשב
מכרז מס' 44/86
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד יום 29.6.86 בציון מס' המכרז המתאים.

קיבוץ להבות חביבה
(ליד חדרה)
קולט משפחות
בעלי מקצועות: מורים, אחיות, הנדסאים ומהנדסים בתחום הפלסטיקה
בגילאי 25־33
מוזמנים להתקשר לטלפונים:
063-65613, 063-65018
בין השעות 9.00־14.00 ומ־18.00־20.00
להתראות!

ide החברה לפיתוח התעשיות בע"מ INDUSTRIES DEVELOPMENT CORPORATION LTD.

שרטט/ת בנין
עם נסיון רב בשרטוט קונסטרוקציות ובטונים. אפשרות משרה חלקית.
איש אחזקה/חשמלאי
עם נסיון באחזקת מבנים, תיקונים ואחזקה שוטפת בעל רשיון נהיגה.
נהג
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בנהיגה למחלקת המשק.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 6144 חיפה מיקוד 31061, או טלפונית 244411 — 04 לבה אדם.

למפעל תעשייתי באיזור חיפה
דרושה
פקיד/ה
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
* ידיעת הדפסה עברית ואנגלית
* סוג 2 בהנהלת חשבונות
* נסיון בעבודה עם מחשב
הכרחי מגורים באיזור חיפה והקריות
נא לפנות בכתב־יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 612 ק. ביאליק עבור מס' 879

זמיר שרותי כ"א בע"מ
מזכירות / כתבניות אנגלית
לעבודה מיידית
תנאים טובים למתאימות
04-661932
04-668992

למפעל באיזור מגדל־העמק דרוש:
חשמלאי תעשייה
* גיל 25 ומעלה
* נסיון עבודה בתעשייה 5 שנים — לפחות
* השדריות מובטחות

לפנות בכתב למנהל כח אדם ת.ד. 73 מגדל־העמק

דרוש
מנהל שיווק
המועמד חייב להיות בעל נסיון מוכח בעריכה עצמאית של קטלוגים ופרוספקטים ובביצוע ניהול שיווק תעשייתי, שוק למוצרים חדשים.
לפנות ת.ד. 16310/27 ת"א. 64952
סודיות מובטחת

ההרשמה להגרלות הגבוה "בינגו פרוסט"
נמשכת עד 31.7.86
להזמנת רשימת הפרסים בטלפון: 065-34153
לקבל או לת.ד. 1144 נצרת עילית 17010

למצפה הושעיה (ליד מושב ציפורי)
דרושות
גננות/ מטפלות
המעוניינות נא לפנות לטלפון 065-731399
בין השעות 08.00 — 12.00

דרוש/ה
מנהל חשבונות
סוג 3 לפחות
עצמאי בביצוע עבודות התאמות
ידע בעבודה במחשב
נסיון בעבודה במושבים יתרון
לפנות בכתב לת.ד. 33895 חיפה
מיקוד 31334

קבלת מודעות
הלוח הארצי · הארץ חדשות · לוח העיר
מודעות לוח ומשפחתיות
מ־8.00 עד 20.00
עד 60 יום אשראי
03-738707
03-739297
לבעלי כרטיסי אשראי

מיחשוב משרדי עורכי־הדין.
יום עיון מיוחד

מערכת אנשים ומחשבים, בשיתוף לשכת עורכי־הדין, הוועד המרכזי, מזמינה את חבריה, עורכי־הדין, ליום עיון מיוחד בנושא: מיחשוב משרדי עורכי־הדין.
יום העיון יתקיים במלון רמדה, רח' הירקון 121 ת"א ביום שלישי 1.7.86, משעה 16.00.
ביום העיון ינתנו הרצאות, הדרכה ויעוץ בנושא מיחשוב המשרדים, ילובנו סוגיות שונות ויועלו רעיונות.
במסגרת יום העיון המיוחד, תתקיים תצוגת ציוד: חומרה, תוכנה וציוד עזר, בהשתתפות חברות ונותני שרותים.
התצוגה תפתח בשעה 14.00 ותמשך עד 20.30
מספר המקומות מוגבל. להבטחת מקום, רצוי להרשם מראש באמצעות הספח המצ"ב. יש לצרף 5 ש"ח, (עבור כיבוד).
משה בקרבין, אנשים ומחשבים טל': 287560, 280640, 03-295148

ספח הרשמה
אנשים ומחשבים/יום עיון, ת"ד 33325 ת"א 61332
אני מעוניין להשתתף ביום העיון שיתקיים ב־1.7.86 במלון רמדה.
מצ"ב שיק ע"ס 5 ש"ח, לפקודת אנשים ומחשבים.
שם ומשפחה: ______ כתובת ______
עיר/ישוב: ______ רח' ______ מס' ______ מיקוד: ______
טל': ______ תאריך: ______ חתימה: ______

מחפש דירה?
מחפש מכונית?
מחפש עבודה?
את ההצעות הלוהטות ביותר בעיר תמצא ב-
הלוח הארצי · הארץ חדשות
מתפרסם ביום ו' גם בעיתון המקומי שלך

מדריך הארץ

יום שישי
פרק יומי: תהלים צה־צו
משנה יומית: כלים כו, א־ב
דף יומי: שקלים ו
הלכה יומית: תפלה קסו, דס

זמן הדלקת הנרות

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.10	8.30
תל אביב	7.28	8.33
חיפה	7.23	8.34
באר־שבע	7.25	8.23

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' - 8.00-20.00 בימי ו' - 8.00-15.00 טלפנים: 03-433300, 03-433500
"שקט" — שרות רפואי לקט שרות ביקורי בית של רופאים מומחים
לילדים ותינוקות בשעות 19—24 טל' 03-7549111 "שקט" קוד מנוי 222
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה): ירושלים 669911 חיפה 04-672222/3.
תל־אביב 261111 -03
חיפה 04-672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
מרכז רפואי באר יעקב, 03-223958
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה): תל־אביב טל' 234819. ירושלים טל' 02-245554 חיפה טל' 04-382611
מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים" א' ו־ה' 11.00-13.00 ב' ו־ד' 16.00-18.00 רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב: בר כוכבא 49 טל: 02-284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00 דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822 המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות חגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00—23.00
שירן - שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02-669531 מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא - תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898 מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־ חולים
תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
בקור חולים — (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בבלי טויאל 1 פנת טולדנו 10
שכון בבלי 440552
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ירושלים
אידאל מ. מסחרי ק. יובל 415081
חיפה
מור הנביאים 97 524113
רמת־גן
המגן שד' ויצמן 13 22985
חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
עין יהב 4 884854
גני בת ים הנביאים 3 5515671
פתח תקוה
רסל רוטשילד 89 911406
נתניה
המגן שד' ויצמן 13 22985
הקריות
ביאליק שד' ירושלים 15 ק. ביאליק 721230
חדרה
קופ"ח לאומית שד' רוטשילד 66 22204
רחובות
כללית בני משה 452381

דלת פתוחה
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00—20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9—281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

יום שבת
פרק יומי: תהלים צז־צח
משנה יומית: כלים כו, ג־ד
דף יומי: תענ' ז
הלכה יומית: תפלה קסז, ריב

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' - 8.00-20.00 בימי ו' - 8.00-15.00 טלפנים: 03-433300, 03-433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה): ירושלים 669911 תל־אביב 261111 חיפה 04-672222/3 נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
תורנות רופאים וטרינרים
ד"ר קלמנט יורם רמז 9 קרית אונו 357715
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04-82611
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 02-284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00 דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822 המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות חגים בין השעות 9.00-24.00 אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שירן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים מוקד יום - 669585, 669531 מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים
תל אביב
דוקה — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים — (נשים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ה"צ — (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ארלוזורוב ארלוזורוב 76 230746
מוצ"ש בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש סופרפארם איינשטיין 40 רמת אביב 413730
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
מוצ"ש, גאולה מלכי ישראל 14 288850
חיפה
הגיתה הגיתה 22 ב"ש 231905
חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
מור הגיבה רייך 20 583360
רמת־גן
חן ז'בוטינסקי 99 7514434
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אורים 52484
הקריות
ארלוזורוב יצחק הנשיא 9 ק. חיים 727720
חדרה
קופ"ח לאומית שד' רוטשילד 66 22204
מרכזי מידע — אגד
03-432777 04-549121
02-528231-2

המראות ונחיתות

ההמראות והנחיתות בנמל תעופה בן־גוריון בימים ו' ושבת. תחילה ביום ו':

המראות
ב01003 אל־על (001) לניו־יורק. ב06003 אל־על (5351) לבון והמבורג. ב06453 פאן אמריקן (115) לפריס ניו־יורק וסן־פרנסיסקו. ב07003 אל־על (323) לפריס. ב07153 אל־על (357) לפרנקפורט. ב07253 ט.וו.א.(803) לפריס ניו־יורק וסן־פרנסיסקו. ב07253 ט.וו.א.(825) לפריס בוסטון ושיקגו.
ב07453 אל־על (541) לאתונה. ב07503 סוויס אייר (333) לציריך. ב08053 אייר פרנס (139) לפריס. ב08203 אל־על (347) לציריך. ב08253 טארום (246) לבוקרשט. ב08403 בריטיש איירווייס (577) ללונדון. ב08453 אל־על (581) לאיסטנבול. ב09003 אל־על (385) לרומא. ב09303 אל־על (363) לוינה. ב09503 אולימפיק (302) לאתונה. ב10053 אייר סיני (055) לקהיר. ב11303 אל־על (315) ללונדון. ב16303 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב16553 ק. ל. מ. (522) לאמסטרדאם. ב18153 אליטליה (747) לרומא. ב18553 איבריה (889) לברצלונה ומדריד.

נחיתות
ב00253 אל־על (5356) מפרנקפורט ומינכן. ב01303 אל־על (572) מבוקרשט. ב05003 בריטיש איירווייס (576) מלונדון. ב06153 אל־על (004) מניו־יורק. ב09203 אייר סיני (054) מקהיר. ב12503 אל־על (542) מאתונה. ב14053 אל־על (582) מאיסטנבול. ב15453 אל־על (010) מניו־יורק ובוסטון. ב15003 ק. ל. מ.(521) מאמסטרדאם. ב15203 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב15503 ט.וו.א. (844) מניו־יורק ורומא. ב16003 ט.וו.א.(800) מסן־פרנסיסקו ניו־יורק ופריס. ב16003 ט.וו.א.(812) משיקגו בוסטון ופריס. ב16303 נתיבי אויר סקנדינביים (771) מקופנהגן. ב17053 אליטליה (746) מרומא. ב17103 פאן אמריקן (114) מסן־פרנסיסקו ניו־יורק ופריס. ב17153 אל־על (358) מפרנקפורט. ב17303 אל־על (386) מרומא. ב17403 איבריה (888) ממדריד וברצלונה. ב17403 אל־על (364) מוינה. ב17503 אל־על (348) מציריך. ב17553 אל־על (524) מפריס. ב18003 אל־על (5352) מבון והמבורג. ב19053 סוויס אייר (332) מציריך. ב21103 אולימפיק (301) מאתונה. ב21353 לופטהאנזה (606) ממינכן.

שבת
המראות
ב06453 פאן אמריקן (115) לפריס ניו־יורק וסן־פרנסיסקו. ב06503 נתיבי אויר סקנדינביים (772) לקופנהגן. ב07203 לופטהאנזה (607) למינכן. ב07253 ט.וו.א.(803) לפריס ניו־יורק וסן־פרנסיסקו. ב07253 ט.וו.א.(825) לפריס בוסטון ושיקגו. ב07503 סוויס אייר (333) לציריך. ב08003 ט.וו.א. (841) לרומא וניו־יורק. ב09503 אולימפיק (302) לאתונה. ב11103 אריקיע (431) לפרנקפורט ומינכן. ב16303 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב18153 אליטליה (747) לרומא. ב23503 אל־על (005) לאמסטרדאם שיקגו ולוס אנג'לס.

נחיתות
ב13153 ט.וו.א.(884) מניו־יורק. ב15203 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב17053 אליטליה (746) מרומא. ב17103 פאן אמריקן (114) מסן פרנסיסקו ניו־יורק ופריס. ב19053 סוויס אייר (332) מציריך. ב20003 אייר פרנס (136) מפריס. ב21103 אולימפיק (301) מאתונה. ב21353 לופטהאנזה (606) ממינכן. ב22403 אריקיע (432) מפרנקפורט ומינכן.
כל ההמראות והנחיתות וזמן אינו סופי. את המועד המדויק יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב בטלפון 03381111.

לחברנו מישקה פוקס
אנו באבלך על מות אחותך
פניה לפסקר ז"ל
משפחות: אקרמן, בורדמן, מזור, קוגן, קורא

למר מיכאל וולדן
חבר הדירקטוריון בתי זיקוק לנפט בע"מ
משתתפים באבלך הכבד במות
אביך ז"ל
בתי זיקוק לנפט בע"מ
חברי מועצת המנהלים והנהלת החברה

קבלת מודעות 24 שעות ב דחף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־ הארץ · הלוח הארצי · הארץ חדשות
מתקבלות 24 שעות ביממה ב' דחף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל 246363 239952

هكذا من الأصل

עונש מאסר לחרדים משחיתי תחנות הומר בעבודות חוץ

לפני שלושה חודשים היה ניסיון בחיל אוויר להצית בית כנסת צבאי

מאת ראובן פדהצור, איתן רבין, נורית אמיתי וכתב סוכנות "עתים"

מפקד המחוז הדרומי של המשטרה החליט להמיר בעבודות חוץ את עונשי המאסר שהוטלו לפני שבועיים על חמישה חרדים שהורשעו בהשחתת תחנות.

כבר אתמול בבוקר התייצבו חמשת הנאשמים במטה המחוז הדרומי בירושלים, שם הם יועסקו במשך שלושה חודשים בעבודות שונות. האסירים יוכלו לחזור לביתם מדי יום.

חמשת החרדים הורשעו על פי הודאתם בגרימת נזק לשתי תחנות אוטובוסים לאחר שנתפסו, בעת שריססו שתי כרזות פרסומת בצבע שחור. בית־משפט השלום בירושלים דן אותם לשלושה חודשי מאסר בפועל.

פרקליטתם, עו"ד שולמית רוזן, הגישה בערב חג השבועות בקשה להמיר את העונש בעבודות חוץ. בית־המשפט נעתר לבקשתה והורה את ריצוי עונשם עד לקבלת תשובתו של מפקד המחוז.

ההחלטה להמיר את עונש המאסר בעבודות חוץ נתקבלה בשמחה בעדה החרדית. כעת אסורים בבית הסוהר שני אברכים מישיבת "תולדות אהרון" שנידונו לתקופות מאסר ארוכות יותר מ־3 חודשים, ולכן לא ניתן להמיר את עונשם בעבודות חוץ.

ניסיון להצתת בית כנסת בבסיס חיל אוויר

באחד מבסיסי חיל האוויר היה לפני שלושה חודשים ניסיון להצתת בית הכנסת הצבאי. במקום נמצאו הפרוכת ואחד מוילונות בית הכנסת כשהם שרופים.

לאחר חקירה מאומצת לא הצליחה המשטרה הצבאית לגלות את המציתים או להתחקות אחר הרקע לניסיון ההצתה.

שוטר דרש להסיר תמונות פרסומת של גוטקס מחנות לבגדי נשים

שוטר ממשטרת ערד נכנס אתמול לחנות לבגדי נשים בעיר וביקש מבעלת החנות להסיר שתי תמונות פרסומת של גוטקס, המראות בחורות הלבושות בבגדי ים. רס"ר דניאל שמעוני אמר לבעלת החנות – סלון בלה – כי בעיר מתגוררים חסידי הרבי מגור, והוא מציע לה להסיר את השלטים מאחר שהדתיים לא יראו בעין יפה את תמונת התועבה בעיר. בשיחה עם "הארץ" אמרה בעלת החנות, כי היא מסרבת ותסרב להוריד את התמונות, למרות חששותיה, שיתנכלו לחנותה.

ממשטרת מרחב הנגב נמסר בתגובה כי תיבדק פנייתו של השוטר לבעלת החנות.

הדתיים בחיפה: לא לאשר תקציב התיאטרון בשל "גועל מחזותיו"

מאת נורית כהנא

בדיון על תקציב עיריית חיפה לשנת 1986/7, שנערך שלשום תבע ראש החזית הדתית, י. בליטנטל, לבטל את התמיכה הכספית של העירייה בתיאטרון חיפה בשל תוכן הצגותיו. "לא מספיק המחזות הגועליים שהוצגו בזמן האחרון כמו "נפש יהודי", "גטו", ו"הפלשתינאית" – טען בליטנטל – כעת עומדים אנשי התיאטרון להציג מחזה בשם "לילות עליזים בפרנקפורט" מאת יוסף מונדי". במחזה, שהינו אנטישמי, לטענתו, היהודים אינם מוצגים כבני אדם, תאמר בו כי הם האויבים האכזריים ביותר על פני כדור הארץ.

ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, השיב לדברי בליטנטל ואמר, כי בבירור שערך בנושא עם הנהלת התאטרון, הובהר לו, כי הנהלת התיאטרון חזרה בה מהצגת המחזה "לילות פרנקפורט". על כן ביקש גוראל לאשר את התקציב. התקציב אושר בסופו של דבר ברוב של 16 לעומת 4.

סמל: מישהו הדליף

"אלו שמתנגדים להפלות מלאכותיות עושים הפלה מלאכותית לעובר שטרם נולד", אמר מנכ"ל תיאטרון חיפה, נועם סמל, בתגובה להתקפת הזוגים הדתיים בעת הדיון בתקציב.

לדבריו, המחזאי יוסף מונדי טרם סיים את כתיבת המחזה בשם "לילות פרנקפורט", וטיוטה ראשונה של המחזה הועברה למועצה לביקורת סרטים ומחזות, יחד עם מחזות נוספים בשלבי כתיבה שונים. סמל טען, כי מישהו מחברי המועצה לביקורת סרטים ומחזות, שקיבל את טיוטת המחזה, הדליף חלקים תלושים ומוצאים מהקשרם לגורמים פוליטיים בכנסת.

אחיות מאיימות לנטוש בתי"ח ללא הגבלת זמן

אם לא יחול שינוי בעמדת ההסתדרות נגד חטיבה עצמאית של האחיות עד תחילת שבוע הבא

מאת מיכאל גרטי סופר "הארץ" לענייני בריאות

שלוש השעות של שביתת המחאה של אחיות בתי־החולים עברו אתמול ללא אירועים מיוחדים, כאשר הטיפול הרפואי בחולים בוצע בידי רופאי המחלקות. הגשת הארוחות והטיפול השגרתי נעשו בידי עובדי כוח העזר של בתי־החולים וקרובי משפחה.

ביחידות לטיפול נמרץ, בחדרי הלידה, בפגיות ובמחלקות המטפלות בתינוקות המשיכו האחיות לעבוד במתכונת שבת. ראשי חטיבת אחיות בתי־החולים אמרו אתמול, כי נטישת בתי החולים הפיזית שהאחיות בכל בתי החולים בארץ עומדות מאחורי הדרישה להקמת חטיבה נפרדת לאחיות בתי החולים, כאמצעי לני־הול מו"מ על שיפור תנאי עבודתן. תמיכה נוספת קיבלו אתמול האחיות מן הרופאים שקראו להן להמשיך במאבק.

במטה אחיות בתי־החולים דיברו אתמול במרירות על הסחבת שנוקטת ההסתדרות בהכרה באחיות בתי־החולים כחטיבה נפרדת. לדברי כמה אחיות במטה החטיבה, אם לא תהיה תזוזה בעמדת ההסתדרות עד תחילת השבוע הבא, "תהיה נטישה כללית ללא הגבלת זמן של בתי החולים – ואנו לא ניענה לצווי ריתוק. אנו נאבקות על עתיד הרפואה ונהיה מוכנות גם ללכת לבית־סוהר, כיוון שאנו מאמינות בצדקתנו".

אחיות בתי־החולים הציגו אתמול מכתב של חברה פרטית – "משרד שי" – המציעה להנהלת בתי־החולים בילינסון יבוא של אחיות מחו"ל, תוך הדגשה כי: "אחיות חודי ניתנות פיליפיניות, שהובאו לארץ על בתחילת נובמבר 1984, ובאמצע דצמבר אותה שנה, ל"הדסה" לעין כרם ולמרכז הרפואי הרצליה, מתפקדות מאז ועד היום בהצלחה מרובה לשביעות רצון מלאה של הנהלות המוסדות הנ"ל".

במכתב, החתום על ידי מנכ"ל "שי", א. שרמן, נאמר, כי מוסדות אלה הזמינו אחיות נוספות וכי החול ביבוא אחיות מחו"ל ל"אסותא" בתל־אביב.

הברפלד בעד הקמת מסגרות מייצגות בתוך הארגון הקיים

יהודית וינקלר, סופרת "הארץ" מוסיפה: יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, תומך בהקמת מסגרות מייצגות לענפי סיעוד שונים, לרבות אחיות בתי־חולים, במסגרת הסתדרות האחיות והאחים, ולא בהקמת ארגון נפרד. ההסתדרות קבעה לא מכבר, שאחיות בתי־החולים רשאיות לנהל משא ומתן נפרד להשגת הסכמי השכר, ועתה בא אישור נוסף מפיו של ראש האגף לאיגוד מקצועי. בהסתדרות חוששים מפני פילוג של ממש בהסתדרות האחיות, לאחר שאחיות בתי־החולים נטלו לידיהן את הנהגת סכסוך העבודה, בלי שלהסתדרות יש שליטה על מהלכם. ביום א' עומדת להתכנס המזכירות הארצית של הסתדרות האחיות לדון במשבר ההולך ומחריף בבתי־החולים, וב־7 ביולי יתכנס מרכז הסתדרות האחיות למושב מיוחד לדון בהקמת מסגרות ייצוג ייחודיות.

טקס קבורה לספרי תפילה ולטליתות – גם ביבנאל

מאת עמאללה מנצור

יבנאל היתה אתמול שקטה ומתוחה לקראת טקס הקבורה שערך הרב המקומי, הרב פרנקל, לספרי התפילה, התהילים, הטליתות שהושחתו בשבת האחרונה, כאשר אלמונים חדרו לכתה ג' בבית־הספר הממלכתי דתי במושבה. בטקס הקבורה השתתף שר הפנים, הרב יצחק פרץ, ח"כ גמזאס (עבודה), ראש המועצה המקומית, עזרא מועלם (ליכוד), רבנים ומאות תלמידי ישיבה.

בתוך הקהל נראו כל חברי המועצה המקומית ביבנאל, כולל יוסף קריטי, שנחקר אתמול במשטרה על קשריו המתוחים עם הרב פרנקל מאז הסרת תעודת הכשר מהאולם שלו.

קריטי אמר ל"הארץ" כי הרב "נקם" בו על שסרב לתמוך בבקשת האדמו"ר שק לקבל אדמה ציבורית ביבנאל להקמת ישיבה וחצר לחסידיו.

בקשת האדמו"ר הובאה לדיון במועצה המקומית יבנאל בסוף ינואר השנה ונדחתה בשבעה קולות נגד אחד והימנעות חבר מועצה אחד. בינתיים רכש האדמו"ר חלקת מגרש המשתרעת על כשלושה דונם, אבל טרם הגיש בקשה לרשיון בניה.

ראש המועצה המקומית, עזרא מועלם, דוחה הטענות, כאילו ישנה מלחמה נגד הדתיים ביבנאל. מועלם, בנו של רב ואחיו של חזן, אומר כי אינו מחסיר תפילה בבית־הכנסת בשבת. "ביבנאל פועלים שבעה בתי־כנסת לשירותם של 1800 נפשות, אבל יבנאל אינה בני ברק ומסרבת ליהפך כזאת. לדעתו, "נופח מעשה הבריונות של השחתת ספרי התפילה והטליתות מעבר לכל פרופורציה על ידי הרב המקומי. 37 תושבים הוזמנו למשטרה וחיפושים נערכו בדירות אזרחים רבים. חמישה צוותות טלוויזיה ואנשי עתונות הגיעו ליבנאל, והרב שלנו קיבל פרסומת".

דוברת המשטרה, פקד שולמית כהן, אמרה כי חקירת המשטרה גילתה, כי אלמונים חדרו לבית־הספר והשחיתו ספרים וחפצים שלא היו נעולים. כן מצאה המשטרה כתובות בגנות הרב פרנקל והחרדים.

משמרות מורי דרך מנעו הדרכת צליינים מכמרים פרנציסקנים

מאת זוהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תיירות

משמרות מחאה של מורי דרך מנעו אתמול הדרכה לקבוצות תיירים מאורגנות מחו"ל, שלא לוו במורי דרך ישראליים מוסמכים כחוק. באתר דגם בית שני במלון הולילנד בירושלים ובאתר העתיקות בקיסריה.

באתר בהולילנד בבירה אירע תקרית כאשר מורי הדרך מנעו משני כמרים פרנציסקנים להדריך קבוצה של צליינים מאוסטרליה. במקרה אחר נאותו מורי הדרך להדריך בעצמם במקום קבוצה של 35 יהודים מטורקיה, שבאו לחגיגת בר מצווה בישראל, לאחר שלפני כן ביקשו למנוע את כניסתם לאתר.

מורי הדרך חילקו כרוזים המסבירים את מאבקם בהדרכה הבלתי חוקית, כהגדרתם.

לדברי יו"ר אגודת מורי הדרך בישראל, יוסף גראו, יימשכו גם היום משמרות המחאה של הארגון.

משרד התיירות הורה אתמול לעובדי הלשכות ברחבי הארץ לערוך סיורים באתרי תיירות ולהגיש תלונה במשטרה אם ייתקלו במורי הדרך המנסים לשבש את ביקורי התיירים, או אם תופנה אליהם תלונה בנושא זה.

מטבע חוץ מזוייף נתפס במרחב הגליל

מאת נורית כהנא

בהמשך לחקירה שהתנהלה במשטרת מרחב הגליל בנושא סחר והפצת דולרים מזוייפים, נערכו שלשום בלילה עשרות חיפושים ביישובים שונים, ברמת הגולן ועד שפרעם. החיפושים נערכו על ידי היחידה המרכזית של משטרת מרחב הגליל ומתנדבי המשמר האזרחי.

במהלך החיפושים נתפסו סכומי כסף במטבע חוץ – דולרים, לירות שטרלינג ודינרים הנחשבים כמזוייפים (הסכום המדוייק הוסתר ע"י המשטרה), וכמו כן ציוד רב החשוד כגנוב ובכלל מאות זוגות נעליים וציוד צבאי.

12 איש נעצרו להמשך החקירה.

הערב אין סרט בקולנוע "היכל"

מנהל הקולנוע: מחווה פעמית של רצון טוב

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

קולנוע היכל בפתח תקוה לא יפעל הערב. זאת, לאחר כחודשיים וחצי בהם פעל בשבתות. האיל וכך לא יקיימו חברי הוועד הציבורי לשמירת השבת בעיר הפגנה מול בית הקולנוע. רוני רוזנבלום, מנהל בית הקולנוע, אמר כי הקולנוע ייסגר הערב כמחווה של רצון טוב למשטרה. לדבריו, מדובר במחווה חד־פעמית. בביתו של הרב סולומון הודיעו אתמול כי ציפו לרגע הזה ורואים במחווה רצון להרפות את המתח בציבור.

הותר לצעירה מסוריה להיכנס לישראל דרך קונייטרה כדי שתוכל להינשא לבן משפחתה

מאת מנחם הורוביץ

שלטונות ישראל איפשרו אתמול לצעירה בת 18 מדמשק להיכנס לישראל דרך מעבר הגבול בקונייטרה, כדי שתוכל להינשא לבן משפחתה בן ה־25, תושב הכפר מג'ד אל שמס.

הצעירה הגיעה אתמול למעבר הגבול בגולן ומיד הוסעה אל מג'ד אל שמס, שם קיבלו אותה תושבי הכפר בשמחה רבה.

בקרב בני העדה הדרוזית בסוריה קיים מחסור בגברים. על רקע זה נעשים מדי פעם ניסיונות להשיא גברים דרוזים מרמת הגולן עם נשים דרוזיות, כעת גם מדמשק. העדה הדרוזית מקפידה מאוד על נשואין בתוכה, ולא עם זרים.

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

עובדי "דובק" ישובו היום לעבודה סדירה

מאת יונתן שרמן

עובדי חברת "דובק" אמורים לשוב היום לעבודה סדירה, בעקבות פשרה שהושגה אתמול בין הצדדים בבית־הדין האיזורי לעבודה.

בשבוע הבא יחדשו העובדים וההנהלה את מגעיהם וידונו ב־17 התביעות להטבות שכר במסגרת הסכם השכר החדש. נמסר כי העיצומים במפעלי "דובק" הביאו לירידת התפוקה של המפעל בכ־40 אחוזים ולמחסור ניכר בסיגריות.

בכנס בצפת: רק 26 מומחים לגריאטריה בארץ

מאת מנחם הורוביץ סופר "הארץ" בצפון

בכנס של החברה לרפואה גריאטרית שהתקיים אתמול בצפת נמסר, כי קיים מחסור חמור ביותר ברופאים גריאטריים בישראל. היום נשארו במסגרת הרפואה השונים רק 26 מומחים לגריאטריה, ועליהם לטפל בכ־8000 חולים.

הד"ר בני חבוט, יו"ר החברה לרפואה גריאטרית, מסר בכינוס, כי יש להכשיר לאלתר עוד 3000 רופאים גריאטריים, ובמקביל יש להדריך גם רופאים מתחומי רפואה אחרים לטיפול בחולים גריאטריים, כיוון שלמעלה מ־60 אחוזים מהמאושפזים היום הם מעל לגיל 65.

שוטרת ערביה ראשונה בישראל הושבעה בעזה

מאת איתן רבין כתב "הארץ"

סרבין עבדללה חרב (23), תושבת עזה, הושבעה אתמול כשוטרת הערביה הראשונה בישראל. השוטרת הושבעה על ידי מפקד נפת עזה, ניצב משנה משה אורי, אשר אמר בדברי ברכתו, כי אם תצליח, יגוייסו שוטרות נוספות שיועסקו בתפקידי הסדרת תנועה. סרבין היא בוגרת המדרשה למורים ומורות בעזה, בוגרת בית־הספר למזכירות ושולטת היטב בשפה העברית. עוד מסר מפקד משטרת עזה כי השוטרת תסייע למשטרה בקשרים עם הציבור הערבי.

הוריה וסבה של סרבין, שהינם אנשים דתיים, התקבלו לשיחה אצל מפקד נפת עזה וביקשו לקבל הבטחה, כי יישמר כבודה במסגרת עבודתה במשטרה.

הסוד הגדול העומד מאחורי פולגור BUILT IN

הידעת??? תנורי ה"או BUILT של "סימנס", "א.א.ג", "בוש" ועוד ענקים כמותם - מיוצרים למעשה ע"י החברה האיטלקית "פולגור", מעלת תרהתקן הגרמני.
היום את יכולה להשיג שירות ממשווקי "פולגור" בארץ - ולחסוך למעלה מ־30%!

קחי תנור של ענק אמיתי:
★ 4 שיטות בתנור אחד: גריל רגיל, גריל טורבו, אפיה רגילה, אפיה טורבו.
★ ניקוי עצמי קל.
★ דלת עם בידוד כפול.
★ שעון ופנל זכוכית מיוחד
עם האחריות והשירות המיומן של מלפי תנורים.
להשיג רק בחנויות המובחרות.
FULGOR - השם שכדאי לזכור!

לגלות עולם נסתר עם מדריכי נאות הכיכר
● מסלולים בלתי שגרתיים ● קהל מטיילים מובחר
טורקיה
טורקיה הקלאסית — 18 יום — 25.7, 15.8, 19.9, 3.10, 10.10
מזרח אנאטוליה — 18 יום — 1.8
סביב איסטנבול — 8 ימים — 25.7, 8.8, 3.10, 17.10
יוון ואיי הים האגאי
16 יום — 15.7, 5.8, 10.10
קניה
ספארי לודגים — 16—9 יום — 17.7, 31.7, 14.8, 11.9
ספארי קמפינג — 22—16 יום — 31.7, 4.9, 9.10
פרטים והרשמה:
ירושלים: קרן היסוד 36, טל. 636494, 02-699385
תל אביב: הירקון 252, טל. 03-5463111
מועדון מטיילי מעריב

"מדן" – מפעלי דפוס נצרת בע"מ
החברה המובילה בייצור ושווק יומני שנה, מעוניינת להתקשר עם:
1. **חברות שווק והפצה** בתחום מכשירי כתיבה לשם הפצת יומני שנה בכל רחבי הארץ.
2. **נהגים בעלי רכב מסחרי** להפצת יומני שנה, ספרים ומוצרי נייר אחרים.
הכנסה גבוהה לבעלי יוזמה!
באמצעות נאלמנות לגבר ת.ד. 37235 רח' יצחק שדה 34 טל' 03-833625

הודעה על מכירה

מוצע בזה למכירה מפעל תעשייתי לייצור רהיטי עץ ומתכת, השייך לחברת עונג בע"מ (בכינוס נכסים) **המפעל נמצא ברחוב החשמונאים 3 בני־ברק.**
פרטים בדבר המפעל הנ"ל ניתן לקבל במשרד עורכי־הדין דיאמנט את גאון, רח' ביאליק 5 ת"א 03-651045.
הצעות לרכישת המפעל יש להגיש לח"מ עד יום 8.7.86 בצרוף המחאה בשיעור 10% מהמחיר המוצע.
אין בפרסום הודעה זו משום כל התחייבות שהיא לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.
קבלת כל הצעה ע"י הח"מ טעונה אישור בית המשפט המחוזי בת"א־יפו.
יוסף דיאמנט עו"ד
כונס נכסים ומנהל זמני לעונג בע"מ.

סנונית דיור 2000
הדרי־שינה, מטבחים, מזנונים, פ. אוכל.
מול היפר־כל החדש מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
מח' לתכנון ולעיצוב פנים!
טל' 04-720720

יום העיון בנושא: "דת ומדינה"
שתוכנן לשבת 21/6
בוטל
בגלל ההפגנה בכיכר מוזיאון ת"א
רצ

במוצ"ש 21.6.86 בשעה 18.30 ברחבת מוזיאון ת"א
נפגין
★ למען כבוד הדדי בין חילוניים ודתיים ונגד הכפיה הדתית והבריונות החרדית.
★ למען אחדותו של העם היהודי ונגד כל מבעירי הבעירות בתוכנו.
למען ישראל של חוק, דמוקרטיה ושוויון אזרחי מלא ונגד משטר הקנויות, הסחטנות ופטור למשתמטים משרות בצה"ל.
במוצ"ש נאמר:
★ לרבנים האורתודוכסים אין מונופול על היהדות.
★ יהודי הוא מי שמגדיר עצמו כיהודי.
★ הדת היא רק אחד מגילויה של מורשת ישראל.
להיות עם חופשי בארצנו
איש באמונתו יחיה
רצ · שינוי מפלגת המרכז · מפ"ם

קיץ 86 גולן
כשאת כבר בדרך עם המשפחה או החברים... בואי להתחדש בדגמי קיץ מקוריים, מסוגננים, המבטיחים לך הופעה בלתי שגרתית.
★ שמלות ★ חליפות
★ חולצות ★ מכנסים ★ חצאיות
חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית־שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה בין: 16.00-10.00
ביום ו' בין 12.00-10.00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה.
אופנה נשית אחרת
גולן מקיבוץ צרעה

הפעם, מטיילים בחו"ל עם החברה להגנת הטבע
אנו טסים אל על
יוגוסלביה 19 יום-$1525
המזרח הרחוק 30 יום, אוקטובר 1986
ספרד 19 יום-$1385
יוון 16 יום-$895, 10 ימים-$730
סיני טיולי גמלים וג'יפים
מע' תורכיה 17 יום-$1025
קניה-קמפינג 16 יום-$1290, 23 יום-$1595
מז' תורכיה 15 יום-$1125
קניה-לודג'ים 9 ימים-$1055, 16 יום-$1570
איטליה 17 יום-$1300
נפאל-פסגות ההימאליה 30 יום, אוקטובר 1986
הרי האלפים והדולומיטים 17 יום-$1285
בוא להרצאות רקע למטיילים בבית ציוני אמריקה. הכניסה חופשית. פרטים בטל. 03-375063
אם כבר נסעת לחו"ל עם החברה להגנת הטבע בוודאי תרד ישר לתחתית המודעה (שם רשום הטלפון שלנו). אם לא, אנו מציעים לך הפעם לטייל בחו"ל בסגנון שונה: טיול עם מדריכים מעולים, ניצול זמן מירבי ומסלולים מעניינים ומגוונים. הדרכה בנושאי טבע, הסטוריה, פולקלור ואמנות.
הפעם אל תהסס במחירים האלה אתה יכול להרשות לעצמך את הטיול המיוחד בינתר בחו"ל.
טלפן וקבל חוברת מידע לביתך 03-375063. מחלקת טיולי חו"ל, השפלה 3 ת"א.
שעות פתיחה - א',ב',ד', 8.00-16.00, ג',ה': 8.00-17.30, ו': 8.00-12.00
החברה להגנת הטבע

הרצאות רקע לטיולי חו"ל
22.6.86 יום א' יוגוסלביה. ספי בן־יוסף/איציק טמנקין
30.6.86 יום ב' תורכיה, פרופ' אשר עובדיה
2.7.86 יום ד' איטליה הקלאסית, האלפים והדולומיטים, מוטי אביעם/שוקה רווק
7.7.86 יום ב' ספרד - ספי בן יוסף
9.7.86 יום ד' ספארי בקניה - ד"ר עוזי פז
כל ההרצאות תתקיימנה בבית ציוני אמריקה. הכניסה חופשית. בשעה 20.30
החברה להגנת הטבע

בע"ה
למנהלנו היקר והאהוב
מר רוני קלימן
עם הגיעך לגיל החלפת קידומות
עד 120
מצוות העובדים וההנהלה בארץ ובחו"ל
רונאבי בע"מ
ת"א מילאנו ניו־יורק

ישראלים נגד אפרטהייד!
אזרחי ישראל בואו לעצרת מחאה
נגד הדיכוי והרצח של ממשלת דרום אפריקה
מוצאי שבת 21.6.86 בשעה 8.00 בערב
בכיכר דיזנגוף תל אביב
יופסקו מיד קשרי ישראל דרא"פ!
ינותקו היחסים הדיפלומטיים עם ממשלת הגזענות בדרא"פ.
הקץ למשטר האפרטהייד, חופש לעם של דרא"פ!

חלאבין קוסמטיקה בע"מ
Love Line
שמחה להודיע: את מוצרי Love Line על בסיס שורש החיים ג'ינסנג
ברשיון משרד הבריאות
HLAVIN
ניתן להשיג בתמרוקיות המובחרות ובבתי המרקחת

הארץ

הלוח הארצי

הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 35 ש"ח
המחיר למלה 4.38ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות

* בשדה שלום ברחוב שפרינצק 4 + ק"א + דירת חדר בק"ק, בהזדמנות (0912) 225706 ,424321

וילות ובתים

* בכפר שמריהו קוטג' 6, 270 מ"ר + גינה, קומה נרחב בלעדי לייאה (0820) 248012 מלי"ן

* משקים משגשגים במושבי ירושלים לכל חלק הארץ "משכן נכסים" (0774) 248396

* בבית חכם ברחוב 20, חדר גדר (0824) 865532 226514

קבלנים מציעים

* בהר נוף מגוראה 4 חדרים, נוף יפה, מיידי, "יבנוס": 664861, 534177

4 חדרים ויותר

דירות למכירה

3.5—3 חדרים

2.5—2 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

* מעוניין לקנות דירת 4 חדרים ברחביה, בן רחוב עזה לפני קיימת 02-635061

* כעונין לדירה ברחוב בשכ"ח + גן, מקום חונה 422020

* רוצה לשכור דירה חמר 2 בית הכרם, תלפיות, גילה, ארנון הנציב, ...

* דרושה דירה בעל מרפסת ריקות לכל האורחים חוץ מהם 249579 (1488)

* לקנות 4—3 חדרים בשמר אמר דוסקה בעמודים, 862284, 384575 (0789)

* דרושה בשכירה דירה במרכז העיר לסטודנטים 245674 בעזל (0818)

מכוניות

מכוניות כללי

* אצלו מרווחך תציע לכל אדם ממרה המוסריקה כשהמושב בלוח "כל העיר" ושאר העיתונים בתוכם תכנה שמשות 1, 244465

אודי

סלבוס

אוטוביאנקי

לנציה

מרצדס

אופל

סובארו

אלפא

אוסטין

ב.מ.וו.

סוסיתא

דייהטסו

סיטרואן

וולבו

שיכון ופיתוח קניה בטוחה בחברה אמינה

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

ירושלים
המשך

פולקסוואגן

פורד

רנו

פז'ו

פיאט

מסחריות

סנדרים

קרונים

ביקוש רכב

ג.ס.וו.

הצעות עבודה

מנפאואר

אוֹ.אר.אס.

חבר

ביקוש עבודה

עסקים

מחסנים

אולמות

חנויות

משרדים

מחשבים

דגאל

מבני תעשייה

מגרשים

מציעים למכירה

בעלי חיים

בריאות

חקלאות

טלוויזיות

כלי נגינה

לימודים

קורסים

קייט ונופש

הכחות

שיעורים

שירותים

ברגע האחרון

קבלנים

סובארו

מרחסת

חנויות

פז'ו

הצעות עבודה

הלוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

דירות

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 - 3.5 חדרים

2 - 2.5 חדרים

שכ"ח

שותף־שותפה

ביקוש דירות

מכוניות

אאודי

מורד

אופל

אלפא רומיאו

וולוו

פיאט

סובארו

פיג'ו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

רנו

ביקוש עבודה

גזירה ותפירה

מסחריות

טרקטורים

הצעות עבודה

עורות ומטפלות

פקידים/ות

עסקים

חנויות

מגרשים

שידוכים

הכרויות

לוח־פון
שרות מודעות בטלפון
03-292 779
באמצעות כרטיסי אשראי

מכירות

מקררים

מכונות כביסה

וידאו

מחשבים

ריפוי והרזיה

אסטרולוגיה

מבצע משכנתא גם בלי זכאות
בנק טפחות

הלוח הארצי — העיר — צומת השרון
תל אביב — גוש דן והשרון

דירות
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

קבלנים מציעים
[illegible]

תל אביב
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

2-2.5 חדרים
[illegible]

3-3.5 חדרים
[illegible]

1-1.5 חדרים
[illegible]

גוש דן
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

3-3.5 חדרים
[illegible]

אזור השרון
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

2-2.5 חדרים
[illegible]

1-1.5 חדרים
[illegible]

3-3.5 חדרים
[illegible]

2-2.5 חדרים
[illegible]

חולון בת־ים
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

3-3.5 חדרים
[illegible]

נצא לאכול

בהרצליה פיתוח ובמרודוב בתניה.

איטלקיות
● ויטוריו המסעדה האיטלקית היוקרתית מבחר מאכליים. ויטוריו הירקון 106 ת"א טלפון: 246837.
● פיצריות ריימיני המטבח האיטלקי האמיתי בטעם מעולה כפי שרק איטלקי יודע להכין. פתוח בצהריים ובערב. ריימיני רשת המסעדות הגדולה בארץ.

אמריקאיות
● במסעדת רודולף מבחר דגים ובשרים. הסלטים חינם תפריט מיוחד ב־8.5 ש"ח. רוטה, כינר אתרים טלפון 03-287704.

בתי קפה
● קפה תיאטרון הבימה מזמין אתכם להגיע סלטים מדי יום בין השעות 12.00-16.00. בימי שישי מאכלים מבית אבא ומשקה ב־15 בצהריים שירי ארץ ישראל עם הזמר ליאור ייני. קפה תיאטרון הבימה טלפון 204113.
● הגלידריה הוורודה. מבחר גלידות, חביתיות בלינצ'ס, פיצות ומאכלים קלים. הכל ממטבח ביתי באיכות גבוהה ובמחירים זולים. בואו ותהנו מרמה הגבוהה במחיר השווה לכל כיס. הגלידריה הוורודה דיזנגוף 114 טלפון 224059.

בלקניות
● אקרופולים מסעדות טובות באמת דגים ובשר בטעם הבלקן. ת"א המסגר 46 טלפון 338403. יפו העתיקה בניין כליף טלפון 838397.

גלידריות
● הבלון, רשת מסעדות הגלידה היפות ביותר בארץ. בואו אל הבלון ותהנו מקרנבל של גלידות העשויות מחומרים טבעיים [illegible] 163.

דגים ומאכלי ים
● שמרך דולפין, המסעדה המובחרת לדגים ומאכלי ים. האווירה ביתית מיוחדת ונעימה. השרות מכל הלב. דיזנגוף 189 ת"א. טלפון: 232425.
● מסעדת המבצבים באלוף שדה 101 מתמחה במאכלי ים וממולאים. מוסיקה רקע השרות מכל הלב. להזמנות צלצלו: 744346.
● מאב אויה שמח להודיע על פתיחת מסעדת דגים, מלון אויה טלפון 352221.
● בפונדק הדגים מבחר דגים ישר מהים, סלטים וגריל פתוחים. מרהיב אל הים, הכניסה מתוך תל־ברוך. להזמנות צלצלו: 410500.

דרום אמריקאיות
● ביזקה המטבח הברזילאי היחידי היהודי בארץ. יהודה הימית 103 יפו, טלפון 827289.

הונגריות
● אוכל ביתי הדה מבחר מאכלים ביתיים. מטבח צ'כי הונגרי, מתקבלות הזמנות לאירועים. רחוב התומר 30 רמת־השרון. טלפון: 474952.

חלביות צמחוניות
● בלינצ'י המחודש. המסעדה הראשונה בארץ לבלינצ'ס חלבי בלבד. רחוב ירמיהו 17 ת"א. טלפון: 443617.
● הקומה השנייה מציעה תפריט חלבי, צמחוני דגים לאניני הטעם. בוא ותהנה מתפריט עשיר ונוף מרהיב. רחוב הירקון 105 תל־אביב. להזמנות צלצלו: 238913.

חלבית כשרה בלב דיזנגוף אוירה נעימה ומאכלים מעולים. הכניסה משערים 4 ו־6 פתוח עד חצות.
● במסעדה מבחר מטעמי חלב ודבש כשר למהדרין: מנות דגים, פסטות, בלינצ'ס, סלטים, גבינות ועוגות. פתוח 6.00-21.00. עמדה אלנבי 54.
● בית הגבינות מאכלים חלביים צמחוניים. בתפריט: שיפודי גבינה, ממרחי גבינות, מבחר גדול במיוחד של סלטים, דגים, מרקים ועוד מעדנים רבים. בית הגבינות מעדנים מעולם אחר: בן־יהודה פינת ארלוזורוב 13 טלפון: 230048.

יהודיות
● בקיסון, מטבח יהודי ביתי ותפריט מגוון. רח' דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03-233679.
● בפלעצל כבד הייזון אוכל יהודי מקורי במבחר עשיר ומגוון. ערב ערב באווירה מזרח אירופאית. פתוח יום יום מ־12 בצהריים עד 12 בלילה. הפלעצל פרישמן 30 טלפון: 238761

ישראלי מקורי
● מפגשים מסעדה השייכת לסוג המשובח. התפריט מורחב וכולל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים. במפגשים אולם שיועד לארועים מכל הסוגים. במפגשים הויה אמיתית. רחוב אהרון קציר תל־השומר. טלפון: 769427.
● מסעדת אם ברחוב הרצל 13. ארוחות עסקיות מאכלים ביתיים דג ממולא, מרק עם קיסונים, בשרים מבושלים ומבחר שיפודים בגריל. טלפון: 657327

ים־תיכוניות
● בפריה, מסעדה ים תיכונית הידועה במסורת הממולאים ובמעדני הבשר הדגים. הויה לאניני הטעם. כפרית. דרך בן צבי 70 ת"א. טלפון: 822979.

מזרחיות
● קפה ומסעדה בונדרוף מציעה אוכל ים תיכוני מעולה במבחר מנות מגוון. בואו ותיהנו בנוף ים מרהיב המשקיף מקומת הקפיטריה תוך כדי בילוי במסעדת בונדרוף. פתוח רצוף מ־8.30 בבוקר עד 2.00 אחר חצות. בונדרוף על חוף הטיילת ת"א טלפון: 237822. בונדרוף כיף של מקום על החוף.
● "זהר זהר" בדיזנגוף סנטר מקום מהנה ושופע חיים מבחר סלטים ובשר על האש שרות אדיב ומהיר במחירים מפתיעים. טלפון: 290393.
● הפרונק של רמי. ארוחות צהרים וערב וארוחות עסקיות במבחר עשיר ומגוון של סלטים ובשרים על האש. כמו כן פאב עשיר ומאכלים תימניים מקוריים באוירה שקטה ואינטימית. מתקבלות הזמנות לארועים מיוחדים. בואו להנות בפרונק של רמי. רח' פרישמן 41 פינת דיזנגוף 106 ת"א. טלפונים: 222191, 233033. סגור בשבתות.
● חדש בפונדק שאול! ארוחות עסקיות לפי הסכם מראש ובתנאים נוחים. לפרטים נוספים. פונדק שאול טלפונים 653503 או 657619.
● מועדון אמבורי. ברחוב החשמונאים 117 תל־אביב יופיעו ביום שישי הזמרים: אובי, אריס, שיר חן, יגאל נוף, חוי אל ודקוקית בסן. טלפון 03-210731
● מסעדת צייק המסעדה למאכלים תימניים ומזרחיים יוצאת במבצע שיערך עד ה־30.6 בואו ותהנו מארוחה מלאה ועשירה במחיר מפתיע. מסעדת ציון, הפרדיים 28 כרם התימנים תל־אביב. טלפונים, 657323 או 658714.

סטקיות
● האם אכלת בשר שיפודים בשובבך? היזום הם האריב הכניסה מרדף השלום 24. טלפון: 336509.
● במפגש בשר הירקון מבחר בשרים על האש סלטים וממולאים פתוח מ־12 בצהריים עד 2.00 בלילה. טלפון: 03-233679.
● בפונדק הציירים רחוב סירקין 4 בגבעתיים מאכלי ציד וגריל פתוחים. צלצלו: 728200.

פאב־מסעדה
● בפאב ויקטור כיף מתהנית ומבחר סלטים, סינרים וגבינות. כל יום שלישי קוסקוס אמיתי. פתוח עד חצות. בית אל־על. הכניסה משלום עליכם. טלפון: 298836.

צרפתיות
● יודפת המסעדה הצרפתית היוקרתית ממעדני המטבח הצרפתי המשובח לאניני הטעם. להזמנות בטלפון 283467.
● מסעדת "זה־שאר" עם ותק של 15 שנים מודיעה על פתיחת המסעדה ב־26.6.86. המסעדה יפה השרות אדיב. התפריט משובח באוכל צרפתי. רחוב גאולה 37.
● קפה פליק באוירת שנות השלושים בנוף התל־אביבי. לאניני הטעם מבחר להיטי המטבח הבין־לאומי עם קורטוב צרפתי. מתקבלות הזמנות לבריתות, חתונות, בר־מצוות וימי־הולדת. טלפונים 662200, 652778.
● במסעדת להיקורזן, מטבח צרפתי מעולה ובתפריט מגוון. רחוב פינסקר 22. טלפון: 03-299966.
● במסעדת פונזר, 8 סוגי פונדו פסטרה דגים ובשרים. במגנון צרפתי. אבן גבירול 129. טלפון: 5462854.
● אמרלד הויה של ארוחה על גג הויה כישו העתיקה. המסעדה החדשה הכשרה המשקיפה על נוף יפו העתיקה, מזמינה אותך להנות מארוחה אקסקלוסיבית ולפתון מוסיקלי. פתוח יום יום עד חצות מלבד יום שישי. אמרלד.

רומניות
● במפגש ישראל סטקיה וממולאים ברמה אחרת במחיר עממי השווה לכל נפש. לאירועים מיוחדים עד 60 איש. גם בשבת. דרך פתח־תקוה 78 ת"א.

תאילנדיות
● לא רק במזרח הרחוק סוקי יאקי בדיזנגוף 302, תל־אביב. 3 קומות של מסעדה סינית ותאילנדית באוירה קסומה. בסוקי יאקי הארוחה הויה גסטרונומית. פתוח יום יום רצוף משעה 12 בצהריים עד 12 בלילה. מומלץ להזמין שולחן מראש. סוקי יאקי הכי טוב בעיר. דיזנגוף 302 תל־אביב. טלפונים 443687 או 448273.
● פמיה המסעדה הסינית תאילנדית מתמחה במאכלים תאילנדיים מקוריים מעשה ידיו של סבו השף והבעלים של המסעדה. האוירה נעימה ומיוחדת. פתוח בצהרים ובערב גם לארוחות עסקיות. פמיה רח' ירמיהו 54 ת"א טלפון 447984.

ערוך ע"י מודכון 03-383838

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון

המשך

שכ"ח

דירות מרוהטות

שותף שותפה

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

ביקוש דירות

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

דירות ברמ"ג

מכוניות

אאודי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

טלבוט

לנציה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

נס.או.

סאאב

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סיאט

סיטרואן

פורד

פיאט

פרימוט

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אינוצנטי

לתשומת לב המפרסמים בלוח "העיר"

בכל פניה לפרסום מודעה חוזרת, להפסקת פרסום מודעה חוזרת או בירור אחר, יש למסור את מספר הקוד כפי שהודפס בעתון בסוף המודעה.

הודעות וחידוש ביטול מתקבלות ישירות בטלפון 03-371261 (ג'רקוף).

הנהלת לוח "העיר"

קבלת מודעות

מודעות לוח ומשפחתיות

מ־8.00 עד 20.00

הלוח הארצי הארץ חדשות לוח העיר

עד 60 יום אשראי

03-738707

03-739297

לבעלי כרטיסי אשראי

ת"א גוש דן והשרון
המשך

ביקוש רכב

בתי-ספר לנהיגה

חלפי רכב

משאיות

קרוואנים

אופנועים

טנדרים

מסחריות

דן

פיון

הצעות עבודה

אחיות

גזירה ותפירה

הנהלת חשבונות

חרטים מסגרים

חשמל

טכנאים הנדסאים

יהלומים

מוכרים/ות

מחסנאים

נגרים

נהגים

ספרים/ות

עובדי מתכת

עוזרות ומטפלות

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

עסקים

חבר
(חבר המתרגמים)

שליחויות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

מגרשים

הלוואות

מציעים למכירה

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

משרדים

מבני תעשיה

חקלאות

אותיות דביקות

ריפוי והרזיה

משלוחי מטען בינלאומי

בריאות

ניקוי ופוליש

נופש וקייט

שיפוצים

שירותים

מדחסי אויר

מוצרי חשמל

צילום

● מצלמות "רוליפלקס" אלקטרוניות חדשות. "ביגל הבילוט" ביאליק 61, רמת־גן 17185626א 03-725582

מערכת סטריאו

רהיטים

מועסקים/ות

פקידים/ות

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון

המשך

מוזגי אויר

וידאו

שידוכים

בת זוג

חוגים

הרצאות

בן זוג

חית בית

רוצים לקנות

מחשב

כלי נגינה

קח תן

חצי חינם

קח

מקרר

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

טלויזיות

מטע

סידור

שיעור

חן

מיד לבה

הלוח הארצי הלוח הבטוח חיפה והצפון

דירות

בניה קולקטיבית

5 חדרים ויותר

בקוש דירות

4–4.5 חדרים

קבלנים

הזדמנות טובה

דמ"ש

וילות ובתים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

גליל

● למרשים תיירות ויז שנה בחופשה דירות להשכרת הקיץ בטבריה (נחל ג' ... (20) 02"233211

● בירה, בכרמיאל 3 + סלון + נוף + רו"ח לתקופה בבורסה 1,983201 (20) 335184

וילות ובתים

● יהודית בסק בגליל 50 דונם מטעים + בית 100 מ"ר 7580 ... (20)

● למכירה המשרה וילה 4 חדרים במצב לזה על כיבוש ... (20) 04"796404

דירות למכירה

חנויות ועסקים

מחסנים

דירות בשכירות

מגרשים

נצרת

וילות ובתים

דירות למכירה

דירות בשכירות

מבני תעשיה

הצעות עבודה

עסקים

משרדים

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

שיפוצים

שירותים

הלוואות

שעורים

קורסים

בריאות

תיירות וקייט

נסיעות לחו"ל

סירות ושיט

מחשבים

רהיטים

וידאו

סטריאו

כלי נגינה

מקרר

יד שניה

מעוניינים לקנות

עתיקות

חיות בית

מכירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלתה

וולוו

טלבוט

לנציה

מיני מינור

מרצדס

נ.ס.או

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

פיז'ו

פורד

פיאט

קונטסה

רנו

טנדרים

מסחריות

קרוונים

אופנועים

בי"ס לנהיגה

٢٠/٦/٨٦

הארץ

יום ו', י"ג בסיון, תשמ"ו
20 ביוני 1986

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מרזוק 20 טל' 661166-8. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21 טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. העורך האחראי: מתי מלך.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – POB 233 Tel 824261

בלי פיק־ברכיים

כאשר נכנס לתפקידו לפני כשבועיים, הבטיח היועץ המשפטי החדש כי יחליט על דרך החקירה של פרשת השב"כ "בתוך שבוע". אתמול התברר, שיוסף חריש אינו מוכן עדיין להביא את החלטתו לישיבת הממשלה הקרובה. התייעצויותיו עם שמעון פרס ויצחק שמיר עשויות להימשך עד סוף השבוע הבא. ההתמהמהות הזאת אינה רק שאלה של זמן בנושא המחייב חקירה דחופה. מתקבל הרושם, שהיועץ המשפטי לממשלה מחפש דרכים להגביל את ממדי החקירה.

לעתים נדמה חריש כתינוק שנשבה בין הפוליטיקאים. שמיר אמר שלא הוא ולא פרס מנסים להשפיע עליו. אבל אפילו ירצה מישהו להאמין בכך, מעיד היועץ המשפטי על עצמו, כי גם בהעדר ניסיון כזה הוא פתוח עד מאוד להשפעות. בהזדמנויות אחרות בימים האחרונים, אמר שהחלטתו הסופית תושפע מעמדותיהם של פרס ושמיר. אשר להן – דברי חריש – הוא מייחס חשיבות רבה.

כבר בראשית דרכו של היועץ המשפטי, ראוי לחזק בו את התחושה כי עצמאות משרתו היא מסוג כזה שאינו מחייב את המשא־ומתן המתמשך שהוא מנהל עם צמרת הממשלה. אמת נכון, שאין הוא חייב לפעול כפרופ' זמיר, כפי שהקפיד להדגיש, אך זהו הכרח בל יגונה שיפעל במהירות וללא פיק־ברכיים.

בשביל מי שעתותיו כה דחוסות, היועץ המשפטי מקדיש זמן לא־מעט להתבטאויות פומביות. מתוך מבחר של הימים האחרונים עולות, מלבד ההסתננות – שאותה אפשר לייחס לרגישות הנושא – גם עמדות המעוררות דאגה מסויימת. נראה, שחריש השתכנע מן הטענה המוכרת, כי חקירת הפרשה עשויה לסכן את ביטחון המדינה. גורמים משפטיים אף גרסו, שזהו הקו המנחה אותו בהתלבטויותיו. מוטב לו שישתחרר מהתרדה הזאת: החקירה לא תהיה פיקניק, אבל אין מנוס מקיומה בהיקף הדרוש לליבון כל היבטיה.

עוד מתברר, שהיועץ המשפטי לממשלה הותר להשאיות מרבית בתהליך החקירה. שאיפה זו ראויה בעיקרה לתמיכה, ואולם בשמו של חריש פורסם עוד, כי ייתכן שאפילו דרך החקירה שעליה יוחלט לא תיוודע.

חקירת הפרשה צריכה להיות ממצה, להתנהל על־פי חוק ועדות חקירה, ולהתחיל ללא דיחוי. יש כבר בידי יוסף חריש כל הנתונים הדרושים כדי להגיע לכלל הכרעה עצמאית ואמיצה.

החרדים מסכנים את המדינה

המדינה חייבת לבלום את הסתערות החרדים לא רק למען הגנת חירות הפרט, אלא למען קיומה

מאת פולס

"אני ואבי לאן שהגענו תחת שלטון הגלות הגרועה ביותר, גלות תחת יהודים" – אמר הרב מנחם פנחס אלתר, חבר מועצת גדולי התורה, בטכס קבורתם של ספרי קודש שחוללו בישיבה חרדית ברמת־חייל. צריך לענות לרב בשפת אותו מטבע ולשאול: לאן הגענו, שלושים ושמונה שנים אחרי הקמת המדינה, שזו תוקע על ידי אחד הרבנים הנודעים ביותר בשלטון הגלות, וגלות מרה עוד יותר מזו אשר לא־יהודים שולטים בה?

בעל הקינה הנ"ל הצדיק בזמנו החרדים שהשתתפו בלוויה "לא ללכת בדרכים אלימות", ובשל כך זכה לשבחים מקצין משטרה: "מול שהרבי אמר להם להתנהג בשקט. חסר לנו אם הם היו מקבלים הוראה להתפרע" ("הארץ", 18.6).

בשתי ההתבטאויות – של הרב ושל קצין המשטרה – משתקפת הבעיה במלוא היקפה. הרבנים אשר הרב מנחם פנחס אלתר מדבר בשמם, מתייחסים אל מדינת ישראל – לא כאל "אתחלתא דגאולה" אלא כאל גלות; ואין זה ברור אם הם רואים בשיבת ציון של המאה התשע־עשרה והעשרים, קיומה של מצוות ישוב ארץ־ישראל.

ממילא אין הם מודים בסמכות הפסיקה של הרבנים הראשיים לארץ־ישראל ומועצת הרבנות. אם יהודים אדוקים מתחתנים ופונים לרב המוסמך על ידי משרד הפנים כרושם נישואין, או מתדיינים בפני בתי הדין הרבניים אשר המחוקק הממלכתי הסמיך אותם לפסוק בכל ענייני אישות, הם מוקיעים להם כאילו הם בחוקת "ערכאות הגויים". אין לפרש זאת, חלילה וחס, בהכרה מרצון במדינה ובמוסדותיה החוקיים, אלא, לכל היותר, כהכרה מאונס.

אין זאת אלא שבתוך מדינת היהודים קיימת קהילה אשר רואה עצמה, מרצונה היא, כקהילה אוטונומית, ואין תימה שהיא גם נוהגת בהתאם למודעותה זו, בכל עת ובכל מקום שהמדינה אינה מונעת זאת. שרים נציגי אגודת ישראל וש"ס אומרים בפה מלא שהם פועלים בממשלה כשליחיהם של "גדולי התורה" ושל "חכמי התורה".

הקהילה הזאת אינה מקיפה את כל היהודים המגדירים את עצמם כ"דתיים", כפי שמגונו זה הבן עד לפני חמש או עשר השנים האחרונות; אולם היא פורשת את רשת השפעתה בשיעור גדל והולך על כלל הדתיים. בעוד שהרב זוננפלד, הרב רודשינסקי וכאן מרעיהם היו יכולים להחשב בראשית שנות העשרים של המאה כתופעה שולית, יורשיהם תופסים היום מקום מרכזי בזירת המחנה הדתי. במישור הפוליטי מתבטאת התפתחות זו בהחלשות היכולת של המפד"ל ובהתעצמותה של אגודת ישראל וש"ס שאינה אלא מפלגתם של בני עדות המזרח שפרשו מהאגודה. חלק ניכר של ציבור החרדים נמנע מלהשתתף בבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות.

הקהילה החרדית מסרבת לשלוח את בניה ובנותיה לשירות הביטחון והיא תובעת לעצמה את הזכות של שמירת השבת לפי הפירושים המחמירים ביותר של ההלכה. זהותה מודגשת גם על ידי אופן לבושה: השטריימל והקאפוטה כפי שהיו נהוגים בארצות מזרח־אירופה אינם תואמים אקלים ים־תיכוני. אם אף לא יהודי אחד היה מוכן להיות חייל ולעבוד בשבת במתקני חברת החשמל, לא זו בלבד שמדינת ישראל היתה חדלה להיות מדינה דמוקרטית אשר חוקיה חלים במידה שווה על כל אזרח ואזרח: היא היתה מאבדת את כושר הישרדותה כישות לאומית־ממלכתית.

עם קהילה חרדית זו אין אפשרות "להידבר". חסר הבסיס להידברות, אף הצר ביותר. ובמידה שקהילה זו מכתיבה את צווי האיסור ההלכתיים על הציבור הדתי בכללה, הולכת ופוחתת גם אפשרות ההבנה עם הדתיים "המתונים".

הסכנה החמורה המרחפת כתוצאה מהתפתחות זו של העניינים על המשך קיום המדינה, איננה רק בעייתם של יהודים המגדירים את עצמם "חילוניים"; זוהי בעיית המדינה בכללותה, והיא חייבת לבלום את הסתערות החרדים באמצעות כל זרועותיה השלטוניות. המדינה, אם תשתמש בהן, איננה מגינה רק על חירות כל האזרחים שאינם רוצים להיות תחת שלטון של רבנים, אלא על עצמה והמשך קיומה.

מלחמת בלימה נמרצת זו היא גם הדרך היחידה בה תהיה המדינה מסוגלת למנוע היגררות הדתיים "המתונים" אחרי הקהילה החרדית. כל פשרה שתתעצב מתוך תקווה של תקיעת טריז בין האורתודוקסיה הראשונית, תהיה ניצחון נוסף של החרדים ותחליש את יכולת ההתגברות, החלושה בלאו הכי, של הדתיים הלאומיים המתונים אישה, מול פני תוקפנות החרדים. כל פעם שחבר ממשלה חילוני שם כיפה על ראשו, מתחזקת תוקפנות זו.

ראש הממשלה אמר בישיבת מרכז מפלגת העבודה כי "הלחץ הקיים כיום מצד המפלגות הדתיות, הוא כגודל התמיכה של סיעת הליכוד הניתנת לכל הנושאים הדתיים" ("הארץ", 16.6). נכון הדבר. אבל שמעון פרס ייטיב לעשות אם יחדל מלגנות ולהגביל את מפלגת העבודה למסע תחרות בליכוד מתוך אותה תקווה דימיונית שבכך ישכנע בוחרים בעיירות הפיתוח לשוב ולהצביע אמת בבחירות הבאות.

ויתוריו הדתיים של מנחם בגין היו כנים, בעוד שאלה של ראש הממשלה הנוכחי הם אופורטוניסטיים: מתפקידו של מנהיג המערך לשכנע את הבוחרים שהוקסמו מבגין, כי ליטוף החרדים כפי שראש הליכוד הנהיג אותו, טיפח את הקהילה החרדית עד כדי כך שהיא מסכנת את קיום המדינה.

איש איננו שש לקראת "מלחמת תרבות"; אבל הקהילה החרדית כופה אותה עלינו, והמדינה מצווה לעמוד בה ללא רתיעה, בלי ויתורי שמן זית זך, וללא פשרות.

משחק השבוע

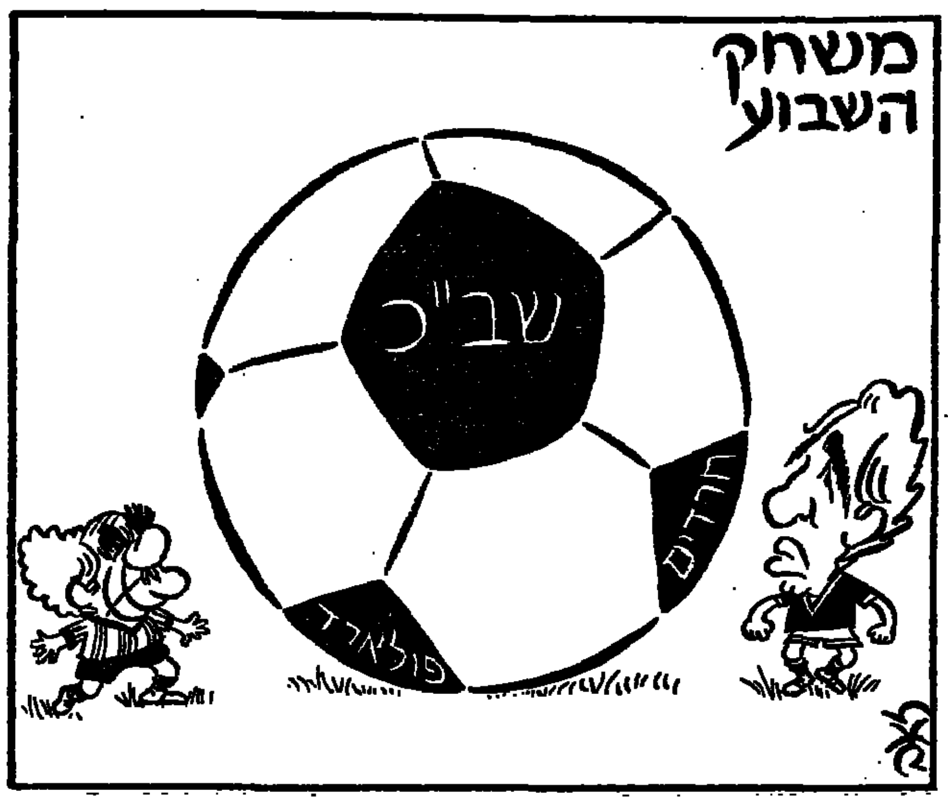

מלחמת תנועה: לא מה שהיתה

מאת א. שוייצר

הבריות נוטים לשוב אל הצלחותיהם. ח"כ מתי פלד, אלוף בצה"ל במלחמת ששת הימים, מעלה במאמרו ("הארץ", יום ד' השבוע) זכרונות מן העבר הזוהר. "...צה"ל צריך להיות בנוי מגרעין סדיר קטן ומסגרתי המופקד על הכשרתו של צבא מילואים גדול, בעל כושר ניידות רב, המסוגל להתגייס במהירות ולנוע אל שטחי היערכות ללא הפרעה". לשון אחר, צה"ל צריך להיות מה שהיה ב־1967, כאשר נחל את הניצחון המהיר והמשכנע בתולדותיו. אלא שמאז חלפו שני עשורים, ועמם השתנו הנסיבות, העושות את מרשמו של ח"כ פלד לאוטופיה.

התמורה העיקרית שחלה מאז היא זו הנגזרת מיישום הלקחים שהפיקו ארצות ערב מהצלחתו האופרטיבית המסחררת של הבליצקריג הישראלי. השטח הערבי הגובל בישראל הודווה בחיילים, מכשולים וציוד מכל הסוגים. אחרי השמדתם של חילות האוויר הערביים בבוקרו של ה־6 ביוני 1967, נע צה"ל, מן הבחינה האסטרטגית, במרחב ריק. כבר במלחמת יום הכיפורים נתגלתה תמונה שונה גם בסיני, גם בגולן. ואילו בלבנון אומנם נוקו השמיים, אך כפי שכותב מר פלד עצמו, הדבר לא השפיע על קרבות הקרקע. חלק מן הסיבה היה, לדבריו, כי "הקרב תוכנן ע"י דילטנטים ונוהל על ידי פיקוד חסר אחריות". אך חלק אחר מוסבר בציפוף המרחב בכוחות אויב, שעיכבו, בכל פעם שנאלצו לסגת, בעומק הזירה שהוכן לכך מראש.

אילוץ של העלות בדם

"ודאי כי יבינו, שבתנאים האידסופית בין הגנה להתקפה, היתרון נתון תמיד למי שיכול להחזיר את היתרון לקרב התנועה" – כותב מר פלד – ומן הסתם, הוא צודק. ואולם התנועה במרחב מערכה רווי ופרוס לעומק היא דבר יקר במונחי שחיקת הכוחות. במאמרו עוקף מר פלד את אחד האילוצים הקשים ביותר המגביל את חופש הבחירה של הפיקוד בצה"ל, גם אם הוא מקצועי להפליא ואחראי עד אין קץ. האילוץ של חיסכון בכוח אדם. התנועה במרחב הקרב של ימינו מכלה אנשים כמו שמכלה אש שורה קוצים. היא מכלה גם ציוד. אך בעוד שעל כך אפשר להתגבר בעזרת כמויות מקומי וחיצון, אין מי שימלא את השורות המתדלדלות של אומה בת 3.5 מיליוני נפש.

המעצמות, הגם שהצטיידו בנשק גרעיני, יכולות להתכונן במקביל למלחמת תנועה קונוונציונאלית עתירת אנשים וציוד: לא בריה"מ ואף לא ארה"ב רגישות לאובדן כוח־אדם אנושי כמו ישראל. שתיהן עושות בכל יכולתן, לשריין את החייל העלול להימצא בשורה הקרב. ואולם בחשבון הלאומי שלהן, ניצחון שווה את המחיר. ואילו בישראל, העלות בנפגעים היא חלק מהותי מן המושג הכולל ניצחון.

מי שאינו מבחין בזה, מתעלם מן הדילמה האוכלת בצה"ל מאז יום הכיפורים, כאשר בפעם הראשונה נתקל צה"ל במרחב קרב רווי. מאז גברה ההרוויה, ועמה חריפות השאלה, על פי איזו שיטה יש לקיים את הביטחון הלאומי. אין חולקים על כך, שביום הכיפורים ועוד יותר בלבנון, נתגלו ליקויים בכוננות, וכן בניהול המערכה. אך טועה מי שמייחס לליקויים אלה בעיקר את התוצאות הבלתי מניחות את הדעת של שתי מערכות אלו, במיוחד בתחום העלות בנפגעים. צה"ל עדיין מחפש את הנוסחה הגואלת, שבעזרתה יוחזר השעון ליוני 1967; מחפש, אך איננו מוצא.

יציבות – בזכות התחר

ביסודו של דבר, מקיימת את ביטחונו הלאומי של ישראל מכאן, ושל סוריה (המייצגת עכשיו את האיבה הערבית הבלתי מתפשרת לישראל) מכאן, זיקתן למעצמות העל. עובדה זו נתגלתה כבר ב־1982 בלבנון. אם יורדים ברמה אחת, בעיתוה המציאות באיזור, מקיימים את השלום – לפי שעה – ההכוונה המשכנת בצה"ל לגבי התפיסה האופרטיבית שעל פיה יש לנהל מערכה נגד ארץ ערבית מוכנה. וכן הצד הערבי (סוריה) היעודים של שותפים ערביים, הנחוצים לסוריה למיצוי יתרונות טקטיים ראשוניים. כלומר, היציבות באיזור מקיימת הדדות למה שחסר, להבדיל מתורה צבאית כלשהי, שנוסחה, עוכלה, ותוכנה ליישום להשגת יתרונות שניתן לתרגמם לשפת הישגים מדיניים.

אפשר כי גירעון התורה הצבאית של ישראל איננו מעשי, כפי שגורס מר פלד. ואולם קביעה זו איננה מעשירה את החשיבה הצבאית, אלא מוחקת ממנה עוד אופציה, לאחר שהמציאות החוויה בזירת המערכה הרוויה מחקה את האופציה של קרב תנועה, ושיקולים כלכליים כבדי משקל עלולים למחוק את האופציה של קרב אש. מה שנותר היא מבוכה תפיסתית – נדמה, משני צידי המיתרס – וכן העירכויות מעורבות המותרות לאפטימליזציה, מורכבות מכוחות חוד ניידים, וכן ממסות נייחות של חיילים ואורחים, שיפעילו מערכות אש ארוכות טווח, וישכשו יעדים לאש מן הצד השני.

על פי הפתגם הגרמני, אלוהים חבוי בפרט הקטן. רוצה לומר, לא נוסחאות כלליות, אלא הרגשות המעותקות בקטנות ובחידות רבה, הן אשר קובעות את התוצאות. מסתבר, כי כלל זה חל גם על תורת הביטחון הלאומי ועל הפראקטיקה הצבאית של המטכ"ל הישראלי כיום. מה שעלה מכאן חסר את הקווים הברורים שהחזנו את המטכ"ל, שמר פלד היה מחבריו הבולטים. אך הוא קולע למציאות של היום, מה שאין כן אמיתותיו מימים עברו של מר פלד.

זעקי ארץ מעלילה

495 ימים ולילות חי יצחק מרדכי בעולם קפקאי של מזימות, העלמת עדויות, הטעיות ושקרים שנטלו בו חלק הן זמיר והן המערכת המשפטית, שנפלו בעצמם בפח ה"פיברוק" הממלכתי, באישור ראש ממשלה בישראל

מאת יואל מרקוס

לא תחושת מרירות ולא רגשי נקמה, אלא כאב פנימי צורב מהסוג שקשה לבטאו במלים מלווה בימים אלה את האלוף יצחק מרדכי. 495 ימים אחרי שראש הממשלה וראש השב"כ "גידפו" אותו (בלי ידיעתו) לכבב כקורבן בעלילת דם שלא היתה דוגמתה בישראל, יש לו הרבה על לבו. אך קשה לו לדבר. גם איננו מדבר, על הלילות שבהם שנתו נדדה ועל העולם הקפקאי של מזימות ושקרים, הזר לו לחלוטין, שלתוכו נקלע באישור הסמכות העליונה של המדינה.

קשה להבין, ומן הסתם הוא מתפלא בעצמו, מנין שאב את תעצומות הנפש לעמוד בכל מה שעבר עליו. להמשיך, לא ליפול ולא להישבר. התחושה שהכל מצביעים עליו כעל רוצח בדם קר של מחבלים שנפלו בשבי, ולדעת בוודאות שידיו לא שפכו את הדם הזה, היתה קשה מנשוא. אחרי 24 שנות שירות בצה"ל שבהן השתתף בכל הקרבות שידעה הארץ בין השנים האחרונות, לא חשב שהוא ראוי לגורל כזה.

אחד הרגעים הקשים יותר היה לדבר פנים אל פנים עם שני ילדיו: עופר (אז בן 12) ושגית (אז בת 15) ולהסביר להם את הגיהנום הצפוי להם. כשנודע לו שהשבועון "כותרת ראשית" חושף את שמו (לימים יהיה שבועון זה הגורם בהכשת שמו), לקח את בנו ונסע לקיבוץ מאמא, שם נמצאת בתו, והכין אותם לתקופה הקשה העומדת לפניהם. "יצביעו עליהם, יתלחשו מאחורי גבם. אבל, כך אמר להם, הוא יודע שהאמת לצדו. הוא סיפר להם שבמגע הקצר שהיה לו עם המחבלים מיד אחרי ההסתערות, לא הרג אותם. לא היה לו ספק שהמכות ושוק המכות שהונחתו עליהם כדי להוציא מהם את המידע החיוני – אם מטען הנפץ באוטובוס ממולכד – לא היו קטלניים. אילו רצה להרגם, יכול היה לעשות זאת בעת ההסתערות על האוטובוס, במקום להורות על הפסקת הירי.

לאחר מעשה קל היה לדבר על מחבלים "חובבים ומבולבלים". אך באותם רגעים, כאשר מאות אנשים הסתובבו ליד האוטובוס, ודאגתו המיידית היתה למנוע התפוצצות ואסון כבד. הוא לא שכח את הפיגוע במישור החוף בה עשרות מצאו את מותם בעת חטיפת אוטובוס. הוא היה שם. לאחר שאחד משני המחבלים גילה שהמטען אינו ממולכד (אחר כך התברר שגם אינו פועל), התפנה לתדרך את הרמטכ"ל ואת שר הביטחון. כל מגעו שלו עם המחבלים ארך בין שתיים לשלוש דקות. לאחר מכן לא ראה אותם עוד. גורלם אחרי לכידתם כבר לא היה בתחומו. למחרת, כליל שבת, התקשר לביתו עיתונאי ושאל אותו "מה קרה למחבלים?" הוא לא ידע להשיב, גם לא ידע שבאותו רגע הוחל הסיוט האישי שלו.

כשהחלה ועדת זורע בעבודתה, התייצב בפניה בלי עורך דין. לא היה לו חשד קל שבקלים בפני מה הוא עתיד לעמוד. אלוף זורע שאל אותו אם הוא בטוח שאינו רוצה בעורך דין. ואז, כש"הרביצו" בו צרור של שאלות, החל לחוש שמשהו אינו כשורה. כשהשיח את חששותיו באוזני ידידים, אמרו לו "מה אתה דואג הרי כשעזבת את השטח בהליקופטר הם היו בחיים. כולם ראו אותם". אולם מיום ליום הרגיש כי מתרחשים דברים לא מובנים. לימים התגבשה אצלו התחושה, שהולכת ומתייצבת נגדו מערכת עדויות מתואמות של מערכת – השב"כ – המגוננת על עצמה. העדויות התעקשו כלפיו לעברו. הוא היה מטרה קלה וחשופה. הוא צולם מכל הצדדים עם אקדח בידו. אם הורה להכותם כי מבחינתו המיתו את המחבלים, ולגרום לכך שיועמד לדין על הריגה.

לא היתה זו הרגשה קלה לראות איך נפרשת הרשת. אתה מוצא פתח יציאה אחד וסוגרים עליך ברשת נוספת. ואחר כך בעוד רשת. עד שאתה מתחיל לשאול את עצמך.

יצחק מרדכי: עולם קפקאי של מזימות ושקרים

בעצם מי פה נגד מי? אנשים שהיו בשטח טענו שלא היו. בקשות הסעה מסוימות "נשכחו". הוא מצא עצמו מול מערכת חברתית, ציבורית ומשפטית שלא יכול היה להבקיעה. קירות גבוהים שידו לא תשיג להרים. היה ברור שגילגלו את כל האחריות לחצרו, כדי שלא יהיה בחצרם. בשלב מסוים רצה להאמין לעדות כמה מאנשי השב"כ שבעלמו מזירת החקירות כאילו בלעה אותם האדמה. יעצו לו לא לעשות זאת. הם מקצועיים. הם מתורגלים. הם רק יחמירו את מצבו. הכל המשיך להתנקז אליו, דמות מגורסת, במדי תת־אלוף, שצולמה עם אקדח ביד. השב"כ – הם לא היו. לא ראו. לא ידעו. נעלמו כליל ממוקד החקירה.

כשוועדת זורע סיימה, מצא עצמו מול מערכת משפטית שנעלה עליו. לפני שמינה את בלטמן, דרש היועץ המשפטי יצחק זמיר מהרמטכ"ל להשעות את מרדכי מצה"ל, משום שקיימת אפשרות סבירה שיועמד לדין על הריגה. ובגלל "אפשרות" זו נאבק מרדכי במשך חודשים ארוכים (נעזר בעורך אמנון גולדנברג) להוכיח את צדקתו. במבט לאחור, אפשר להבין מדוע הציב עתה זמיר את הפיברוק הזה העלילה על סדר היום הלאומי. שכן בלי דעת, הוא היה שותף פעיל במערכת שניסתה להטיל את אשמת ההריגה על מרדכי. גם הוא היה קורבן הפיברוק השקר. באישור ראש הממשלה.

לאורך כל הדרך וגם עתה, לא פצה מרדכי את פיו. ואולי רק מפני שהמשיך לתפקד כקצה"ר עשרים שעות ביממה, שמר על שפיות דעתו. כאשר העבר ענינו לפרקליט הצבאי הראשי וזה נדרש להחליט אם מרדכי יועמד לדין על "חבלה גופנית חמורה" או על "התנהגות בלתי הולמת" – ובציבור היתה תחושה שעצם העברת ענינו לשיפוט הצבאי נועדה לסייע את אשמתו – הרגיש מרדכי שהוא מתקרב לנקודה שאין ממנה חזרה. כמי ששוהה לאורך כל הדרך, וגם במקרה זה, שהתנהגותו היתה "סופר־הולמת", ההגדרה "התנהגות לא הולמת" החשיכה עליו את עולמו. הוא גמר בלבו שאם לא יקבל זיכוי מוחלט, זה יהיה לדידו הסוף. כשבא להישפט אצל אלוף בארל, את בגד כתיתו בגדים אזרחיים. אילו קיבל אפילו נזיפה סמלית, היה לובש אותם, מגיש את התפטרותו לרמטכ"ל ופותח במאבק על זיכוי שמו. כמי שחושב שעשה תמיד מעל ומעבר כלוחם וכמפקד בצבא, הרגיש שלא יוכל לחיות עם כתם כזה.

ב־19 באוגוסט אשתקד. 495

בסוגריים / לילי גלילי

בין הר הבית למאה שערים

בישיבה האחרונה של ועדת הפנים של הכנסת דיווח ידיד הועדה, רב שילנסקי, על מגעיו החשאיים עם ידידיו בעדה החרדית. "אני שמח לומר לכם", סיפר בסיפוק לא מוסתר, "כי ידידי בעדה החרדית הסכימו שחברי הועדה יבקרו במאה שערים". אכן, הישג שראוי להתגאות בו. ואיזה דברי קילוסין ופיוסין קדמו להסדר הזה! איזה נימוסים נאים של "בבקשה", "סליחה", "ואם לא נפריע לכם". ממש מדריך שימושי למבקר במקום לאלה. מן הסתם גדולה היתה האכזבה, כשלמחרת הודיע מזכיר העדה, כי מה פתאום, הם בכלל לא מסכימים לביקור.

באותו מעמד, אי אפשר היה שלא להיזכר בטיול מאורגן אחר שערכו חברי ועדת הפנים של הכנסת, ביקורם המפורסם בהר הבית. משום מה, לא זכורים מהימים ההם שום דברי כיבושין מקדימים עם המוסלמים: שום "בבקשה", "בראשות, לא נפריע לכם, כוונותינו רק טובות". להיפך, מה שזכור מהביקור ההוא, היא תחושת אדנות בוטה, והצהרות תקיפות: "מה זאת אומרת, לחברי כנסת ישראל יש זכות לבקר בכל מקום ובכל עת". לא נותר אלא להסיק, שח"כ שילנסקי וידידיו פשוט מרגישים הרבה יותר נוח בין אחיהם המוסלמים, הרבה יותר קרוב. שאם לא כן, כל הסבר אחר הוא כל כך מביש, עד שבוודאי אינו נכון.

[illegible] למאה שערים, מרב שילנסקי לצרף אותם. הסיבה: העדה החרדית הוציאה "חרם" על ראשיהם של שריד, אלוני ווירשובסקי. גם זה במסגרת המשחק: "מצא את ההבדלים".

ברונו נגד רקנאטי

מול נגיד שכזה יהיה קשה אפילו לרקנאטי להמשיך ולהתחמק. בוקר אחד הוא יקבל הזמנה להתייצב בבנק ישראל, ושם יביא בפניו ברונו הצעה שאי־אפשר לסרב לה

מאת נחמיה שטרסלר

אלי הורן, אורח תל־אביבי מן השורה היה הראשון: הוא התבטא בשמצי כדיין בתכניתו של גבי גזית, על כך שהוא סוגר את חשבונו בבנק דיסקונט. "זהו המינימום שאני יכול לעשות, כתגובה על אי התפטרותו של רפאל רקנאטי", אמר באותה תכנית.

אחריו פרסם אריה גולן מכתב למערכת בו הוא מצהיר, שאם רקנאטי נשאר בדיסקונט, "אני לא אהיה שם". אנשים נוספים, מעטים אומנם, צלצלו למערכת והצהירו על כוונתם לעזוב את הבנק.

שאלתי את דובר בנק דיסקונט אם הם נתקלו באנשים אלה. תשובתו היתה זהירה. לו לא ידוע על אנשים שסגרו את חשבונם בדיסקונט עקב פרשת המניות.

ובאמת, מה נשאר לאזרח מן השורה לעשות, כאשר יו"ר מועצת המנהלים רומס ברגל גאווה מסקנות של ועדת חקירה משפטית? לאזרח נותר רק לעבור לבנק אחר. אך ישנם ארבעה אנשים בדירקטוריון, שלהם יש גם הרבה. אלו הם נציגי הציבור: יאיר אורגלר, אברהם פרידמן, עוזי נתנאל ויהושע רוטנשטרייך. אולם 60 הימים חלפו, והם ממשיכים להשתתף בישיבות.

כנציגי ציבור הם היו צריכים – כבר מזמן – לומר את דברם בפומבי – ולהתפטר. אך כנראה שלכל אחד מהם יש גם "שיקולים נוספים".

שאלתי את דעתו של פרופ' אמיר ברנע, מומחה בבנקאות ובשוק ההון, לפשר התנהגותם של ארבעת הדירקטורים. ברנע לא היסס. לדעתו, ברגע שמסקנות ועדת בייסקי לא מקויימות כלשונן, על נציגי הציבור בדירקטוריון להסיק מסקנות אישיות. "אם הייתי נציג ציבור", אומר ברנע, "הייתי קם ומתפטר". זהו מצב בלתי אפשרי, גם כלפי הבנקאים האחרים שנאלצו לעזוב את משרדיהם, ולעניין זה בנק דיסקונט אינו שונה במאומה מהבנקים האחרים".

המעניין בדו"ח בייסקי למה, שלא רק שבנק דיסקונט איננו שונה מהאחרים, אלא התנהגותו היתה אף גרועה יותר.

הוועדה לא היססה לקבוע, שרפאל רקנאטי ואלי כהן העזו שלא לומר את האמת בעדותם, בעניין הולפות המניות עם בנק לאומי. הוועדה מציינת גם את התנגדותם העזה של השנים לניסיון של יעקב גריש ב־1981 לרדת מהויסות.

דיסקונט, בשיתוף עם בנק לאומי, היו היוזמים שפנו לבית המשפט הגבוה לצדק, כדי לקעקע את סמכות הוועדה; ניסיון שנכשל. ומה המליץ בנק דיסקונט שישה ימים לפני המפולת ללקוחותיו? למכור חולים ולרכוש מניות דיסקונט – ההמלצה הגרועה ביותר האפשרית. באיזה בנק היה מחיר המניה המנופח ביותר? כמובן בבנק דיסקונט.

ואחר כך הם מופיעים עם הטענה המגוחכת של "בנק פרטי" – בנק שהממשלה הצילה אותו באוקטובר 83' מפשיטת רגל.

רק בנק הפועלים

בנק הפועלים היה היחיד שמילא כלשונן, את המלצות ועדת בייסקי. גיורא גזית ואפרים רייגר פרשו מתפקידיהם, בהמשך לקו הציבורי שנקט גזית בעדותו בפני הוועדה. אהרון מאיר מבנק המזרחי טרם התפטר מתפקידיו בדירקטוריון המזרחי ובבנק מימון וסחר. כמו־כן הוא ממשיך להחזיק בתפקידי יו"ר בנק המזרחי שווייץ והמזרחי ניו־יורק.

ועדת בייסקי קבעה בפירוש שעל ארנסט יפת להתפטר מכל תפקידיו בבנק לאומי, אולם הוא לא התפטר מחברות הבנות בחו"ל: לאומי ניו־יורק, בריטניה, צרפת ושווייץ. ובינתיים קיבל מהבנק משרד מפואר בן שלושה חדרים בקומה ה־11 בבית גיבור – עם שתי מזכירות, ראש לשכה ונהג – כדי למנוע מצבו את הלם הפרישה.

האחרון אחרון – רפאל רקנאטי, שממשיך לטעון שהמקרה שלו הוא מקרה מיוחד.

היה איש אחד שיכול היה, בשיחת טלפון אחת, לסיים את הפרשה. משפחת רקנאטי עזרה לו בהזדמנויות שונות למימון מערכות פוליטיות. אולם ראש הממשלה החליט לשתוק. הוא אפילו לא העביר הודעה בממשלה לאמץ את החלק האישי של דו"ח בייסקי.

וכאשר נראה היה שהממון מכריע את הענין, התערבו אנשי ועדת ביקורת המדינה, והציעו לתקן את חוק הבנקאות, כך שבנקאי שייצא חייב בפני ועדת חקירה, "יאלץ להתפטר".

אך את המכה האמיתית הנחית השבוע מיכאל ברונו. מיד עם התמנותו לנגיד בנק ישראל, לא הכחיש הפרופסור מירושלים הצעיר בלשון ברורה, שעל הבנקאים למלא את המלצות בייסקי. מול נגיד כזה יהיה קשה אפילו לרקנאטי להמשיך ולהתחמק. בוקר אחד הוא יקבל הזמנה להתייצב בבנק ישראל, ושם יביא בפניו ברונו הצעה שאי־אפשר לסרב לה.

למחוק בנק אחד

תקופה קצרה לאחר מפולת מניות הבנקאיות שוחחתי עם ד"ר יהודה שגב. מעטים יודעים לשוק ההון, על הנושא. שגב הידוע בפתרונותיו המקוריים אמר לי אז: "צריך למחוק בנק אחד". מעט המום, שאלתי אותו: מה? "כך", אמר שגב, "מדינת ישראל איננה זקוקה למערכת בנקאות כה גדולה. מספיק שני בנקים גדולים".

היום, כאשר האינפלציה יורדת, הבורסה רגועה, והציבור אינו רץ כאחוז אמוק בין פקיד א' לפקיד ב' בבנקים, הרעיון של שגב נראה עוד יותר טוב.

איזה בנק נמחק? הוספתי אז לשאול. "את דיסקונט". ענה שגב: "לא בגלל שיש לי משהו נגד הבנק, אלא משום שזה בנק עם כתובת ברורה: משפחת רקנאטי. נחשב כמה מגיע להם – תשלם במזומן. הם יהיו מרוצים ואנחנו נרוויח יעילות".

ומה עם 7,000 עובדי בנק דיסקונט? הקשיתי. "הם יעברו לאגפי המיסים של האוצר, יקימו עסקים, ימצאו פתרון".

ובעלי המניות מהציבור הרחב? "אין פשוט מזה", ענה שגב. "בעלי מניות דיסקונט יחליפו אותן במניות שני הבנקים האחרים שבהסדר: הרי בין כה וכה אין הבדל בין המניות".

חישוב שערכתי גילה שהדבר אינו נורא כל־כך. למשפחת רקנאטי יש סך הכל 15% מההון של אי־די־בי, ובכוח אחוז לא מרשים זה היא שולטת באי־די־בי ובדיסקונט.

٢٠/٦/٨٦

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תגובה קואליציונית לאלימות החרדית

מאת גדעון אלון

ביום שני שעבר זימן ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, דיון דחוף בהתגברות גל האלימות החרדית בירושלים. לפגישת החרום שהתקיימה במוזיאון ישראל הוזמנו גם מנכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם ויועץ ראש הממשלה לעניינים יהודיים אברהם בורג, כדי שידווחו לדרגים הממשלתיים שהמתיחות החמורה בין דתיים וחילוניים בבירה, הולכת להיות בעייה מקומית והפכה לסוגייה לאומית. קולק הודיע על כך שאנו עומדים בפני תופעה של "טרור אזרחי". אנשי העירייה הביאו נתונים לפיהם בחודשים האחרונים נשרפו 54 תחנות אוטובוסים ו־63 ניזוקו או הוכתמו בצבעים שחורים והוסרו מפני סכנת התפוצצות. בפגישה הוטחה ביקורת נגד הממשלה שאיננה ערה לחומרת המצב ואיננה קוראת את הכתובת על הקיר. אחד ממשתתפי הפגישה האשים את שרי הממשלה שבגלל שיקולים קואליציוניים וחשש לפגוע במערכת היחסים עם המפלגות הדתיות, הם נרתעים לגלות קו תקיף ונחרץ נוכח גל האלימות החרדית.

אברהם בורג העלה על הכתב את עיקרי הדברים וגיבש מסמך שהונח על שולחנו של ראש הממשלה. במסמך כתב בורג: "קיימת רמת שנאות של תסכולים בקרב שני הצדדים והדבר עלול להתפרץ ולהגיע עד לאפשרות של נקמה פיסית המונית".

אבל אפילו בורג עצמו לא שיער בנפשו שהתחזית הפסימית שלו תתממש מהר כל־כך. מקץ פחות מ־24 שעות, אור ליום רביעי שעבר, הוצת ביה"כ בשכונת קרית שלום בדרום תל־אביב. כבר ביום בשעות הבוקר הורה פרס לאנשי לישכתו לכנס בדחיפות פורום מצומצם של שרים להתייעצות, כדי לדון בהתגברות גל האלימות בין דתיים וחילוניים.

ביום רביעי אחה"צ התכנסו בלישכת ראש הממשלה השרים שמיר, בר־לב, ד"ר בורג, הרב פרץ, נסים ושחל וכן מפכ"ל המשטרה וראש עיריית ירושלים טדי קולק. כל הדוברים היו תמימי דעים שיש לנקוט צעדים מידיים כדי למנוע הידרדרות נוספת ביחסי דתיים־חילוניים. הרב פרץ הציע לחוקק חוק שיקפיא את הסטטוס קוו למשך 20 שנה. פרס דחה את ההצעה על הסף בנימוק שעצם העלאתה תביא להפרת הסטטוס־קוו. קולק דיבר בהתרגשות רבה. הוא האשים את המשטרה שאיננה פועלת בתקיפות מספקת נגד פורעי החוק והציע להחדיר שוטרי חרש לתוך השכונות החרדיות על מנת ללכוד את המסיתים. פרס קרא למשטרה להגביר את פעולותיה כדי למנוע את החרפת העימות. בתום התייעצות, בה לא התקבלו שום החלטות אופרטיביות, הוחלט לזמן לאלתר פורום רחב יותר של שרים, ראשי סיעות בכנסת, הרבנים הראשיים, היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, נציגי המשטרה, השלטון המקומי ומועצת העיתונות, כדי לגבש הצעות להפגת המתיחות.

למחרת, ערב חג השבועות התקיימה ההתייעצות, אליה לא הוזמנו משום מה, נציגי סיעות האופוזיציה בכנסת וכן נעדרו ממנה נציגי הגורמים הקיצוניים בשני המחנות. היועץ המשפטי לממשלה הביע תמיהה על כך. אחרי הפגישה אמר לי: "הופתעתי שדווקא ראשי העדה החרדית נעדרו מהמפגש. אני מתכנן לזמן אותם אלי, כדי לנסות לשכנע אותם בדרכי נועם לחדול מהצתת תחנות אוטובוסים וביצוע מעשי פורענות אחרים נגד הציבור החילוני. במקביל אני מתכוון לזמן גם גורמים חילוניים קיצוניים. משום שאני מאמין בדרך של הידברות".

השר יוסף שפירא הזכיר למשתתפים כי בסמוך למשרד ראש הממשלה מצוי גן הזכרון ע"ש אמיל גרינצוייג, אשר צריך להזכיר לדתיים ולחילוניים, לאן עלולים הדברים להדרדר, בגלל פעילותם של קומץ מטורפים. בתום ההתייעצות פורסמה הודעה, בה הודגש כי "הממשלה תקפיד על הבטחת שלטון החוק, על אכיפת החוק ועל הבאת מפירי החוק לדין". הוחלט גם להקים מועצה משותפת לדתיים וחילוניים, בראשות ראש הממשלה, שתהווה פורום קבוע לבירור המחלוקות בין שני המחנות.

אולם ההכרזות הנרגשות שיצאו מלישכתו של פרס, לא בלמו את ההידרדרות במצב. באותו לילה פרצו אלמונים לישיבת "חידושי הרי"ם" בשכונת רמת החייל בתל־אביב, השחיתו ספרי קודש, טליתות ותפילין, קרעו מעילים של תלמידי הישיבה וריססו על הקירות כתובת נאצה. בירושלים נופצו שמשותיו של קולנוע "אריסון".

בישיבת הממשלה בראשית השבוע לא התקיים דיון על החרפת העימות בין דתיים וחילוניים. פרס גינה בחריפות את האלימות. "אנו ניצבים בפני בעייה חמורה של שימוש באלימות מצד דתיים קיצוניים השורפים תחנות אוטובוסים ומצד חילוניים קיצוניים המשחיתים אבזרי קודש". למחרת פתח פרס את הדיון בכנסת על האלימות בין חרדים לחילונים. בין השאר אמר: "בשנתיים האחרונות עשיתי כל אשר לאל ידי להרגיע כוחות סותרים, להשקיט יצרים גועשים, להשכין הבנה בין יריבים ומתנגדים. אוסיף לפעול כדי לקצר מרחקים, לקרב רחוקים".

גורם בכיר המעורה במאבקים המתנהלים בין דתיים וחילוניים, חייך חיוך מר לנוכח דבריו של פרס: "על מה הוא מדבר? הלא מאז החלה הצתת תחנות האוטובוסים לא זכינו לשום אוזן קשבת מצידו. התרענו בפניו על חומרת המצב ועל הסכנות הצפויות, אבל פרס, כמו אישים פוליטיים אחרים, פעלו לפי שיקולים קואליציוניים. הוא חשש לגרום לערעור היחסים עם המפלגות הדתיות ולכן ניסה להתעלם מהבעיה ולטאטא אותה מתחת לשטיח. היתה לו הצגה מאוחרת מאד".

כששאלתי שלושה גורם ממשלתי בכיר, מתי להערכתו תתכנס המועצה להפגת המתיחות בין דתיים וחילוניים לישיבתה הראשונה, הוא השיב: "אם לא יירגעו הרוחות, היא תתכנס בעוד חודש. אם תהיה רגיעה בין דתיים לחילוניים, ספק אם היא תכונס בכלל".

אלימות חרדית בחוצות: פרס, כמו אישים פוליטיים אחרים פעל לפי שיקולים קואליציוניים

הרצוג ראה את הנולד

נשיא המדינה חיים הרצוג חזה מראש כי צפויה הדרדרות ביחסים בין דתיים וחילוניים. זמן רב לפני שהחלו לשרוף תחנות אוטובוסים ולהכתים תמונותיהן של יעלות חן על לוחות המודעות, הוא זימן ללישכתו את ראשי "גוש אמונים" ו"שלום עכשיו" ודיבר על הצורך ליצור פורום להידברות שישמש גשר בין שני המחנות. ב־29 במאי (כשבועיים לפני הצתת ביה"כ בתל־אביב ולפני שפרס "נזכר" לכנס התייעצות שרים בנושא זה) כינס הרצוג במשכן הנשיא פורום של 120 אנשי רוח ואישי ציבור דתיים וחילוניים כדי לגבש הצעות אופרטיביות להפגת מתחים "בבעייה הפנימית מספר אחד של ישראל".

בין התקפלות להתייעצות

שר התקשורת, פרופ' אמנון רובינשטיין, התקשר שלשום לראש הממשלה, שמעון פרס, והפציר בו, כי אין מנוס מהקמת ועדת חקירה ממלכתית, שתחקור בשקיפות מוחלטת את כל החשדות החמורים, המיוחסים לראש השב"כ אברהם שלום. שר האנרגיה, משה שחל, הודיע לפרס, רבין, מודעי וחריש הודעה מפורשת, ולפיה יש שתי אפשרויות בלבד לחקירת הפרשה: להותיר בידי המשטרה את חקירת הנושא או למנות ועדת חקירה על־פי חוק, ובמקביל לבקש מהמשטרה לעכב את חקירתה עד לקבלת מסקנות ועדת החקירה.

בשתי דוגמאות אלה יש כדי להמחיש את מידת המבוכה והמתח השוררים בקרב שרי הממשלה לקראת פרסום חוות־דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש. ראש הממשלה החליט לסכור את פיו. זה כשבועיים לא השמיע שום התבטאות פומבית בנושא זה. אישים בכירים ששוחחו עמו סיפרו, כי התרשמו שפרס שינה את עמדתו, ואחרי שהובהר לו על־ידי משפטנים בכירים, שלא ניתן "לקבור" את הפרשה, הוא מבין, כי כדאי להסכים להקמת ועדת חקירה ממלכתית ... רשמית, אומרים מקורביו: "פרס יקבל כל החלטה עליה ימליץ היועץ המשפטי".

לעומתו, מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, ממשיך להיות נחוש בדעתו שאין לערוך שום חקירה. "אינני חושב שיש לנבור ולחטט בפרשה. ועדת חקירה לא תסיים את הפרשה, אלא תפתח תיבת פנדורה שלא לצורך". בניגוד לפרס שהתעטף בשתיקה, לא חולף כמעט יום שבו שמיר אינו משמיע דעתו בנושא השב"כ. בהופיעו באמצע השבוע בפני תלמידים בחולון אמר: "לא פרס ולא אני עושים דבר כדי להשפיע על חריש, אך אנו מבקשים שגם אחרים לא ילחצו ויאיימו".

הרמז היה ברור. זמיר, אליבא דשמיר, מפעיל לחצים עקיפים על חריש, בכך שהוא רומז על האפשרות שיפנה לבג"צ אם ינסו לסגור את הפרשה. גורמים משפטיים הגיבו בגיחוך על דבריו של שמיר: "הוא מדבר על לחצים. הוא שכח איזה לחצים הוא הפעיל על זמיר לבל יגיש תלונה למשטרה נגד אברהם שלום ויסיר את התנגדותו להשעיית ראש השב"כ".

מקורביו של מ"מ ראש הממשלה אומרים ששמיר איננו שאנן ... פוליטית אין לו ... גורמים במערך שינסו להפוך את נושא השב"כ לפרשיה פוליטית, מתוך מגמה למנוע ברגע האחרון את הרוטציה, הם ייכשלו כשלון חרוץ, משום שהציבור הרחב מצדד בעמדתו של שמיר שאין מקום להוסיף ולחטט בפרשה בגלל הריגתם של מחבלים שבאו לפגוע בנוסעים תמימים ואין הצדקה לפגוע בכלי השב"כ המסכל את מרבית נסיונות הפיגוע נגד ישראל.

עכשיו נשואות כל העיניים אל יוסף חריש. בראשית השבוע הוא יקיים פגישות נפרדות עם פרס, שמיר ומודעי. בניגוד לזמיר, שבא לישיבת הקבינט ולפגישותיו עם פרס ושמיר עם החלטה נחושה שאין מנוס מהעברת תלונה למשטרה ומהשעייתו של ראש השב"כ, עמד בלחצים הרבים שהופעלו עליו ולא מוכן היה "להתקפל", חריש לא יבוא אליהם עם החלטה נחושה. הוא יבקש יותר לשמוע מאשר להשמיע. גורם ממשלתי אמר אתמול בשיחה עמי ... ראש הממשלה, אבל יש פער עצום בין הטיית אוזן הקשבה לבין הענות לדרישות ... ב"התקפלות". השאלה הגדולה היא ... שלושה שבועות אישרה את מינויו".

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

הליכוד והמערך מחכים לחריש

בליכוד ובמערך דוחקים בימים האחרונים להחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה בפרשת ראש השב"כ. ההערכה הכללית־במעט בקרב שרי המערך והליכוד השבוע היתה שלא נראה שהפרשה תוליד עתה, ארבעה חודשים לפני הרוטציה, משבר פוליטי מחודש בין שתי המפלגות. בכל זאת, גם האפשרות הזו נדונה.

לא ידע על כך דבר. פרסום דברים אלה עורר מתח ביחסי ארנס־שמיר, מה גם ששמיר לא טרח להכחיש את הפרסום. מקורבי ארנס ניהלו השבוע מגעים עם אנשי שמיר כדי לפרסם הכחשה, אך היא לא פורסמה. אך העניין יושב בפגישה שלשום בין שני האישים.

במחנה שמיר וארנס מאשימים מתחת לפני השטח את השר דוד לוי כמי שמבקש לנצל את פרשת ראש השב"כ להפקת רווח פוליטי במסגרת המאבקים בצמרת. לוי הוא היחיד מבין השרים בצמרת חרות שלא הצטרף לדרישה להימנע מחקירת הפרשה. מסיבות השמורות עמו, לא התבטא לוי פומבית בעניין זה כלל, וגם בדיוני הקבינט לא הוציא הגה מפיו. כשהרוחות סערו סביב העניין, מקורבי שמיר וארנס טוענים כלפי לוי כי הוא, באמצעות מקורביו, מנסה לרמוז על אחריותם של שמיר וארנס בפרשה. במפלגת העבודה אמרו השבוע כי אין ספק שלוי יתמוך בהקמת ועדת חקירה ממלכתית, אם הנושא יובא להכרעת הממשלה.

עוד שבוע, פחות שבוע

היה זה במהלך שיחה שקיימו אחים משרי מפלגת העבודה לפני כמה ימים. בפגישה צויין כי רק במקרה שיוחלט על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, והמסגרת תצביע על ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, ניתן יהיה לנצל זאת לפירוק הממשלה והכרזה על בחירות חדשות, עוד לפני הרוטציה באוקטובר.

גם בתנועת החרות יש בימים אלה המבקשים לנצל את פרשת ראש השב"כ לניגוחים במסגרת המאבקים הפנימיים בתנועת החרות. באחד העיתונים פורסם בסוף השבוע שעבר, כאילו שמיר טען בפורום סגור, שהשר ארנס ידע בעת כהונתו כשר הביטחון את כל הקורות בפרשת ראש השב"כ. ארנס טען כי

מי יהיה אחראי על ניהול ועידת המפד"ל? זו השאלה המעסיקה בימים אלה את ראשי התנועה הדתית־לאומית, שגם השבוע לא הצליחו לגבש תאריך מוסכם לקיומה של הועידה. ועדות יגר ופריבס, שעסקו בשנה האחרונה בסדרת פעולות לשיקום המפלגה, מבקשות להעביר גם את ניהול הועידה לידיהן, כדי למנוע השפעות סיעתיות. אך מולם ניצבת כעת מזכירות התנועה הטוענת כי ארגון הועידה וניהולה הם בתחום סמכותה הבלעדית. יש להפריד בין המדריכים ובוחני העצה לבין המבצעים בפועל.

בינתיים קיימה מזכירות המפד"ל מספר פגישות לקראת ארגון הועידה, אך עדיין אין הסכמה לגבי תאריך קיומה. רפאל בן נתן, מזכיר הפועל המזרחי, לוחץ לקיימה לקראת סוף יולי. מזכ"ל המפד"ל ח"כ זבולון המר מצדד לקיימה בשבוע השני של החודש. בפגישה באמצע השבוע התנה בן נתן את הסכמתו לקיום הועידה ב־15 ביולי — במרכז הקונגרסים בתל אביב — בהימצאותה של חברה שתוכל לעסוק בצד הארגוני בפועל. ערב הפתיחה החגיגי מיועד להתקיים יומיים קודם, ב־10 ביולי בבנייני האומה בירושלים. בן נתן טוען כי אם לא תימצא החברה המתאימה, לא תקוים הועידה לפני ה־20 ביולי.

במזכירות המפד"ל החלו השבוע לדון בסדר היום של הועידה. היא תיפתח ככל הנראה בגבי התערוכה בדברים של אישיות תורנית מרכזית בתנועה, על השאיפה לאיחוד הכוחות בציבור הדתי־לאומי. לאחר האידיאולוגיה, תעסוק הועידה בבחירת הגופים המוסמכים שלה.

יתכן שהועידה תכריז על עצמה כמרכז החדש של התנועה. ייבחר מזכ"ל חדש לתנועה המאוחדת, ותתקיים בחירות ליורשו של הד"ר יוסף בורג בממשלה. בורג הבטיח בעבר לפרוש בוועידת התנועה או עד סוף יוני. כבר כיום ברור שבהתמודדות זאת ישתתפו לפחות ארבעה מתמודדים. ח"כ זבולון המר, ח"כ פרופ' אבנר שאקי, אברהם מלמד, ומועמד נוסף שתציב כנראה סיעת מצ"ד.

במקום מפד"ל — חד"ל

ההתחדשות במפד"ל וההכנות לועידתה הקרובה סיבכו את מעמדה של סיעת מורשה בכנסת. מאז הבחירות האחרונות היתה הסיעה מורכבת ממצ"ד, בראשותם של השר יוסף שפירא וח"כ חיים דרוקמן, ומתנועת פועלי אגודת ישראל, בראשות ח"כ אברהם ורדיגר. החלטתם של ראשי מצ"ד להתאחד מחדש עם חבריהם במפד"ל, ולנסות לשקם ביחד את המפלגה הדתית־ציונית, יצרה קרע בתוך סיעת מורשה. נראה כי בראשית השבוע יכריזו שני מרכיבי הסיעה על פילוג רשמי.

סיעת מורשה היתה, מאז כינונה של הכנסת ה־11, הסיעה הבעייתית ביותר. תמורת הסכם מוקדם שערכו עמה ראשי הליכוד, למורת רוחו של ח"כ ורדיגר, מונה שפירא לשר בלי תיק בממשלת האחדות הלאומית, על חשבון אחד משרי הליכוד. כעבור חודשים אחדים הכריז ח"כ ורדיגר כי הליכוד הפר הבטחות שניתנו לסיעתו, וכי הוא פורש מהקואליציה. נוצר אז מצב שסיעה בת שני חברי כנסת — שאחד מהם בקואליציה והאחר באופוזיציה — מיוצגת בממשלה על־ידי עסקן שאינו חבר כנסת.

עתה הסתבך שוב מצבה של סיעת מורשה. בימים אלה תוכרז פא"י כסיעה עצמאית, ואילו ח"כ חיים דרוקמן יצטרף לסיעת המפד"ל בכנסת ויעלה את מספר חבריה לחמישה.

שפירא המנסה בימים אלה לגבש סביבו מרכז כח לקראת ועידת המפד"ל, ימשיך ... שר במקומו על מכסת הליכוד. בפגישה לפני ימים אחדים בין נציגי מצ"ד לשמיר, הבהיר מ"מ ראש הממשלה כי לא ידרוש משפירא להחזיר את התיק.

יוסף שפירא: מנסה לגבש מרכז כוח חדש

מכל מקום, בראשית השבוע הבא יגישו סיעת המפד"ל בכנסת וראשי מצ"ד בקשה ליו"ר הכנסת שלמה הלל לשנות את שמה של סיעת המפד"ל מהסיעה הדתית לאומית ל"חזית הדתית הלאומית". דרוקמן ושפירא ביקשו לשנות מעט את שם הסיעה, כדי שלפחות ייראה כי הצטרפו למבנה חדש של מפלגה, וחבריהם לא יראו בהם כחוזרים למפד"ל.

שפירא עצמו שוקל להתמודד בוועידת המפד"ל על תפקיד מזכ"ל התנועה המתחדשת, במקומו של ח"כ זבולון המר, שהודיע כי יסיים את תפקידו. שפירא טען בחודשים האחרונים כי הוא רואה עצמו כמתאים להיות נציגה של המפד"ל במשרד הדתות בממשלה, אך לכל הנראה לא יציב את מועמדותו מול המר. מכיוון שמעשה זה יחייבו לפרוש קודם כל מתפקיד השר, שניתן לו על־ידי הליכוד, האם יפסיד הוא עלול למצוא עצמו מחוץ לממשלה. בצמרת המפד"ל נשמעו השבוע קולות המחייבים את שפירא לפרוש מהממשלה גם אם יציג את מועמדותו לתפקיד מזכ"ל המפד"ל.

מודעי מבטיח לעשות סדר

שר המשפטים יצחק מודעי, המכהן כיו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, שב מבודד בקרב חבריו. אנשי החטיבה הליברלית התכנסו לפני כ־10 ימים לישיבה לא־פורמלית של החטיבה וגינו את הסיכום שבין מודעי לשר דוד לוי לגבי אופי בחירות של חברי הכנסת במסגרת האיחוד הצפוי בין הליברלים וחרות.

כזכור, נועד מודעי ערב נסיעתו לארה"ב עם השר לוי, והם גיבשו נוסחה חדשה שלפיה ייבחרו חברי הכנסת בשני שלבים. בשלב הראשון יבחר המרכז המשותף מאגר של ...

לטענת חברי הכנסת הליברלים, מודעי לא הוסמך לגבש עם לוי נוסחה חדשה. עיקר הטענה בפגישה, שאותה יזם השר גדעון פת, היתה כי לא יתכן שהמתמודדים ייאלצו לנהל התמודדות כפולה: בפעם הראשונה בקרב כ־4,000 איש כדי להיכנס לפאנל, ואחר כך בקרב כאלף איש כדי לקבוע את הדירוג.

השר מודעי, ששב אתמול לארץ, קיבל ברוגז רב את הידיעות על החזית האחידה שניצבה מולו (למעט מקורבו ח"כ פנחס גולדשטיין) ...

בינתיים נודע כי גם בקרב שרי חרות אין התלהבות לסיכום המחודש של השר לוי. שריר, נסים ופת ניסו בימים האחרונים לגבש באופן לא־רשמי נוסחה נוספת כדי שניתן יהיה לבצע את האיחוד.

ככל הנראה ייוועד מודעי באמצע השבוע הבא עם שמיר. השניים ינסו להגיע לנוסחה שתאפשר את האיחוד. נודע כי יותר שרי הליברלים ... כי המושב השני של ועידת ... לא יכונס לפני שתושג הסכמה של כל שרי חרות בדבר ... המפלגה ...

הוצאת שוקן מזמינה אותך לדוכניה בשבוע הספר העברי

ספרים חדשים

קאפקא, ביוגרפיה
מאת רונלד הייטן
סיפור חייו המלא של פרנץ קאפקא, אשר נועד לו מקום חשוב בהבנת יצירתו. כתבי קאפקא הופיעו בהוצאה זו.

מטה אהרן
מאת ד.ה. לורנס
אחד הרומנים האישיים ביותר של לורנס, המתוסף אל ספריו האחרים בתרגום עברי: "הקשת בענן" "בנים ואוהבים".

אלקסטיס
מאת אוריפידס
מהי אהבה ומהם גבולותיה, מהי נתינה ומהי קבלה. ספר שלישי בסדרות תרגומים של אהרן שבתאי למחזות יווניים. קדמו לו "אויפוס המלך" ו"מדיאה".

ספרי עיון

תנ"ך עכשיו
מאת מאיר שלו
מבט אחר על סיפורי המקרא, המציג את גיבורי התנ"ך כאנשים בשר־ודם חן במעשיהם מאוויו אקטואלית. מהדורה שמינית.

למה פירקו את הפלמ"ח
מאת יואב גלבר
נדבך נוסף בפולמוס על דמותו של הכוח הצבאי בראשיתה של המדינה.

בן־גוריון וערביי ארץ ישראל
מאת שבתי טבת
עיון מעמיק ומרתק בתמורות שחלו ביחסו של דוד בן גוריון לשאלה הערבית וליחסים בין יהודים וערבים.

עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי
מאת ויליאם שיירר
אחד מספרי ההיסטוריה החשובים בדורנו. מהדורה חדשה.

קונקורדנציה לתנ"ך
מאת ד"ר שלמה מאנדלקרן
הקונקורדנציה המלאה בכרך אחד, הכולל את כל המילואים והתוספות של מ. גושן־גוטשטיין ופ. מרגולין. מהדורה חדשה.

ספר הישויות הדמיוניות
מאת ח.ל. בורחס
ספרו של הסופר הארגנטיני הנודע, מגדולי הסופרים בתקופתנו, שנפטר בימים אלה.

ספרות יפה

לא מעכשיו לא מכאן
מאת יהודה עמיחי
רומן רחב יריעה, מעין דרישה בין גרמניה של העבר לירושלים של ההווה המתלכד בתודעו של הגיבור. מהדורה חדשה.

מאדם אתה ואל אדם תשוב
מאת יהודה עמיחי
ספר השירים החדש שהתקבל באהבה על ידי קהל הקוראים ומבקרי הספרות.

חפצים
מחזה מאת א.ב. יהושע
דרמה מתחוללת בביתה הירושלמי של משפחה ספרדית. מוצג עתה על בימת התיאטרון.

עיר ומלואה
מאת ש"י עגנון
כותר הגדול של עגנון המספר חוזר ומתגלה בספר על העיר היהודית שחרבה. מהדורה חדשה.

בחנותו של מר לובלין
מאת ש"י עגנון
רומן אוטוביוגרפי על קורות הסופר הצעיר בלייפציג שבגרמניה בימי מלחמת העולם הראשונה. מהדורה חדשה.

מאה ילדים שלי
מאת לנה קיכלר
ספרי הטרילוגיה: בית אמי (חדש); מאה ילדים שלי; המאה לגבולם (מהדורה חדשה). ספריה הנוגעים ללב של "אם הילדים".

אהבות מקבילות
תרגום ועריכה מאת שמעון זנדבנק
מבחר שירה אנגלית "מטפיסית", משיריהם של דון דון ואחרים — מקור ותרגום זה מול זה.

מהדורות חדשות

מלחמות שולל מאת זאב שיף ואהוד יערי
המאהב מאת א.ב. יהושע
קיבוץ מקום מאת עמוס ליבלין
אור הגנוז מאת מרטין בובר
יהדות, עם יהודי ומדינת ישראל מאת י. ליבוביץ
החיים כמשל מאת פנחס שדה
פתות אבל כואב מאת יונתן גפן
חיפוש אחר המופלא מאת פ.ד. אוספנסקי
רעב מאת קנוט המסון
מסתורין מאת קנוט המסון
ויקטוריה מאת קנוט המסון
הסיפור העצוב על ארנדירה מאת ג.ג. מארקס
תיקון הלב מאת ר' נחמן מברסלב

ספרי ילדים

צופית — סדרת טבע לילדים
פינוקי — ספרי משחק לגיל הרך

ש

הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

הטור השלישי / לילי גלילי

התיקון של מייקל לרנר

לו הטיל על הישראלי המצוי לשרטט את דמותו הסטראוטיפית של מתנחל, היתה התוצאה דומה, מן הסתם, למייקל לרנר. זקן עבות פרוע, כיפה סרוגה מכסה את הראש, הציציות מבצבצות מבעד לחגורת המכנסיים, ואש יוקדת בעיניים. רק אם־16 להגנה עצמית חסר על הכתף. אמור לאמריקאי לשרטט דיוקנו של "שמאלן" אמריקאי טרוף, והתוצאה ודאי שלא תהיה דומה למייקל לרנר. בין שני הקטבים, לרנר הוא קצת מכל דבר, ואינו משתלב באף "עיסקת חבילה" של הדימויים אליהם הורגלנו.

את לרנר (43), תושב ברקלי, דוקטור לפילוסופיה ולפסיכולוגיה, פגשנו השבוע בירושלים. אליה הגיע לגייס כותבים מרשימים לבטאון החדש אותו הוא עורך בברקלי, בשם "תיקון". השם מרמז רק במעט על התוכן ועל היעדים שהציב לעצמו המגזין המהודר: תיקון העיוות בקהילה האמריקאית היהודית, ובחברה האמריקאית בכלל. בשניהם יש ללרנר נסיון לא מבוטל: היהודי האורתודוקסי, שכל תפיסת עולמו נשאבת מן התורה, היה בשנות ה־60 ממנהיגיו הבולטים של השמאל האמריקאי, מראשי המאבק נגד המלחמה בוייטנאם, ועורך את העיתון "ראמפרטס" שייצג את התפיסות הנ"ל. עיסוקים אלה לא הפריעו לו להימנות באותו זמן על תלמידיו של אברהם יהושע השל, גדול התיאולוגים היהודים בארה"ב. כשלרנר שופך קיתונות של ביקורת על תיאור קונסרווטיזם השמאלנות באותה, אי אפשר לפטור אותו בנקל בהדבקת איזו תווית מוכרת.

בין השאר, החליט לרנר להתפנות מכל עיסוקיו ולפרסם את "תיקון" כתשובה ל"קומנטרי" הניאו־קונסרבטיבי של נורמן פודהורץ, המתיימר לייצג ולבטא את היהדות האינטלקטואלית של ארה"ב. לדבריו, יוצרים ה"קומנטרי" וחלק מהמנהיגות היהודית אשליה כאילו כל היהדות האמריקאית זזה ימינה. יותר עם נשיאם. לא פלא שסיסמת הפרסומת של הקומנטרי היא אימרתו של רייגן "הקומנטרי קובע את סדר יומה של אמריקה". מצב עניינים זה מקשה, לדעת לרנר, על יהודי ארה"ב לשמור על הבריתות המסורתיות עם הקבוצות הליברליות, ומקנה ליהודים הפרוגרסיביים תחושה שהם "מחוץ למחנה". מה עוד, שעובדתית אין התמונה ימינה איור נכון של המצב.

מן הצד השני, שמורה עמו ביקורת אחותה גם על הליברלים ששמו דגש־יתר על הפרט, לעומת חשיבות הקהילה; ועל השמאלנים, — שעשו פשרות לא הוגנות על חשבון זכויות הפרט, נקטו סטנדרט כפול ביחס לישראל, ושללו מהיהודים את מה שהעניקו ברצון למיעוטים אחרים, כמו השחורים והפורטוריקנים: הזכות להילחם על זכויותיו כקבוצת עניין מיוחדת.

לרנר: קצת מכל דבר

לכל אלה בא "תיקון" להיות מענה הולם. הגליון הראשון הודפס ב־40 אלף עותקים (מספר זהה ל"קומנטרי"), ההיענות היתה מדהימה: בתוך שבועות הגיעו תרומות שיספיקו לשלוש שנים. מבחר הנושאים, כמו גם מבחר הכותבים (יהודים ולא יהודים), מלמד על הכוונה: ממאמר "מה לא בסדר עם הימין", עד ל"אסטרטגיה חדשה נגד הימנוש גרעיני", דרך סיפור של יהודה עמיחי, וכתבה על הדרגשות בתלמוד". ה"ניוזוויק" יקדיש ל"תיקון" ועושיו כתבה נרחבת באחד הגליונות הקרובים.

את התיקון האישי הראשון בביקור הזה, ניסה לרנר דווקא על נהג מונית, שעל רכבו היה מודבק סטיקר "ואהבת לרעך כמוך". משסיפר הנהג כי הוא מצביע "תחיה", הקשה לרנר איך מתיישב יחסו לערבים עם "ואהבת לרעך כמוך". "אהה", השיב הנהג; "זה רק ליהודים". לרנר לא מבין אותו.

בסופה של השיחה, העירותי באזניו, כי באמות המידה הישראליות, הוא יצור כלאיים מוזר מאד. והוא השיב: "אתם צריכים כאלה גם פה, נכון?"

הפלירט

קומת הוועדות בכנסת, יום ג' בשבוע. צבא עיתונאים וצלמים מתגודד במיפלס התחתון. מצלמות הטלוויזיה מכוונות היטב: ידיהם של צלמי העיתונות דרוכות ללחוץ על הכפתור. לפתע, נפתחות דלתות המעלית. גבר שפניו מוכרים במקצת יוצא ממנה בצעד הססני. הצלמים והעיתונאים מזנקים. "זה הוא", עוברת הלחישה. המצלמות מכרתות: העיתונאים שולפים את פנקסיהם. על שפת גרם המדרגות, נעצר הגבר שיצא מן המעלית, ומחייך חיוך קל. מצלמות הטלוויזיה מסרטות: ה"פלשים" מבזיקים. רק קלרק גייבל בימיו הטובים, ידע לעשות כניסות כאלה. היועץ המשפטי החדש, יוסף חריש, עושה זאת לא רע. העיתונאים מסתערים עליו. "מה דעתך", "מה תעשה", "איך תגיב". חריש משיב ברצון. סדרן ותיק של הכנסת, מודע לחשיבות שליחותו, כמעט ומושך בשרוולו. "אדוני, חברי ועדת הפנים מחכים לך". חריש מהסס. יעקב אחימאיר שואל עוד שאלה, חריש מתמסר בקלות. הסדרן מפציר בו להזדרז; התקשורת מבצבצת. מישהו צריך להסביר ליועץ המשפטי החדש, שגם בפלירט עם התקשורת, כדאי לשחק במקצת את ה־Hard to get.

לא ביקשו תגובה

בשבוע האחרון, התפרסם בכמה מן העיתונים סקר שערך חנוך סמית על פופולריות של מנהיגים. המימצאים היו מחמיאים במיוחד לראש הממשלה, שמעון פרס, שהפופולריות שלו הגיעה לשיא חסר תקדים של 79 אחוז. גם המערך יצא מן הסקר במימצאים זוהרים: 40 אחוז, לעומת 24 אחוז של הליכוד.

מה רבה היתה הפתעתם של הצופים בטלוויזיה הירדנית, כששמעו לפתע דיווח ממצה של תוצאות הסקר. המגיש גם ידע להוסיף, ש"יש גורמים בישראל הטוענים שהרוטציה לא תתבצע, לאור הפופולריות של ראש הממשלה, ומצבו של המערך". נפעמים משיתוף הפעולה התקשורתי, פנינו לבקש את תגובתו של יועץ ראש הממשלה לתקשורת, אורי סביר, שהכחיש בתוקף כי הוא המקור שמסר את הידיעה לכתב המדיני של הטלוויזיה הירדנית. "אני רק תמה שהטלוויזיה הירדנית לא פנתה לקבל את תגובתי לפני השידור; אולי משום שהם ידעו שבימים אלה אין לשכת ראש הממשלה מגיבה על מידע המגיע אליה ממקורות עלומים".

אל תפגעו בכיסנו

באחד מימי השבוע שעבר פורסם ב"הארץ" צילום של שלט פרסומת בירושלים, הנושא את עשר הדיברות. הכוונה היתה להראות, שיש פלורליזם בזרות הפרסומת של בני דתו, וגם לתורה יש פוטנציאל פרסומי לא מבוטל. הולם את רוחה של העיר. למחרת היום, ניפצו אלמונים את השלט. מתחתיו כתבו המנפצים: "זו תשובתנו לדוסים: וזו רק ההתחלה".

האירועים בהמשך השבוע הוכיחו, שזו היתה אכן רק התחלה. בשביל רוז מבריל, היה בזה כמעט הסוף. בירור קצר העלה, כי שלט הפרסום של עשר הדיברות הוצב על ידי משפחת רוזנבלט, בעלת קונצרן ענק לספנות וצוללות שמשתרע על פני כל העולם. ישראל נמנית על לקוחותיו של קונצרן זה. השלטים אמורים היו להיות תשובה יהודית ניצוצת לסממנים הרים של צלבים וחוצאי מהר המסלאים את העיר, למגינת ליבם של התורמים.

לאחר שנודע להם על ניתוץ השלט, שוחחו ידידים מקומיים עם אם המשפחה, רוז מבריל, שמקום מושבה בניו־יורק. רוז מבריל בת ה־59 היתה מזועזעת. "ככה יעשה בארץ התנ"ך?", שאלה בתמיהה. "אבל מה הפלא", הוסיפה, "אם רב מכובד חבר כנסת, מאיים בעצמו שהוא מוכן להשחית שלטי פרסום שאינם לרוחו". כשהיא מכוונת להכרזתו של ח"כ מנחם פרוש, שזכתה לציטוט נרחב בתקשורת האמריקאית. ידידיה, העומדים על משמר הכבסת המדינה, שאלו בדאגה מה יהיה על תרומותיה המרשימות למגבית. "על זה", השיבה רוז מבריל, "באמת נצטרך לחשוב". לתשומת לב כל הנוגעים בדבר: מילא החוק והסדר, אבל אנא, אל תפגעו בכיסנו הקולקטיבי.

ציתותים

* בדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, סיפר מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, על עצה כלשהי שהשיא לממשלה ולראש הממשלה. העיר לו יו"ר הוועדה, אבא אבן: "צריך להסב את שמך לסר האמפרי קמחי", כשהוא מתכוון ליועץ, גיבור הסדרה "יס מיניסטר", שהפכה ל"יס פריים־מיניסטר". מזכיר הוועדה, עודד ערן, לא התאפק: "כן, אבל שם מדובר בשר שהפך לראש ממשלה, ולא בראש ממשלה שעומד להפוך לשר".

* לשר הדתות, יוסף בורג, הסבר מעניין למתרחש בין החילונים לדתיים. בויכוח שהתעורר סביב השאלה "מי התחיל", היתה לבורג תשובה ברורה: "זה התחיל כשהוא החזיר לי מסירה".

* לא כולם אהבו את הנאום שנשא ראש הממשלה, שמעון פרס, בנושא יחסי חילוניים־דתיים. אחד שדווקא נהנה, היה דובר חב"ד, המוכר בכינויו "בויקה". לאחר הנאום, סבב במזנון הכנסת בהבעה של שביעות רצון, ולחש ביידיש: "אחרי נאום כזה, יכול ראש הממשלה כבר להיות ראש ישיבה". ביידיש, זה נשמע יותר משכנע.

* בביקור בבי"ס בחולון, שאלו תלמידים את מ"מ ראש הממשלה, יצחק שמיר, מדוע אין ישראל נוקטת צעדים חריפים יותר כלפי דרום אפריקה. בתשובה, ציטט שמיר את שר החוץ הליברי המבקר בארץ. כשנשאל אם יש לו טענות על קשרי ישראל־דרום אפריקה, השיב שלא: כל מדינה פועלת לפי האינטרסים שלה, וישראל גם משפיעה על דרום אפריקה לשנות את מדיניותה. סיכם שמיר: אם זה מספק את ליבריה, זה מספק גם את ישראל.

שבוע הספר העברי

בעיצומו
עד יום ד' 25.6.86
ועד בכלל

זה בורר לו אחד

בבוררות אתה מוסר את עצמך לשבט או לחסד לידי אדם שאינו חייב לנמק את החלטתו, וללא אפשרות ערעור. אך בבית המשפט תמתין לעתים שנים עד שיגיע תורך לדיון. הבוררות מבטיחה חשאיות, אך היא יקרה

מאת רומן פריסטר

גם את ואתה יכולים להיות בוררים. החוק מתיר לכל אדם, אפילו אינו יודע קרוא וכתוב, לדון בסכסוכים קטנים כגדולים, לפסוק פסקי-בוררות שברוב המקרים אין עליהם דרך ערעור, לגבות את שכרו כראות עיניו ואף לקבוע את שכר-הטרחה לעורכי-הדין המייצגים את הצדדים. כל שדרוש לכך הוא שני צדדים מסוכסכים המוכנים להתדיין בפניכם במקום לחפש את הצדק בבתי המשפט של המדינה. אם תצליחו, איש לא ידע (גם לא מס הכנסה) כמה הרווחתם ומה הניע אתכם להוליך לטובת הצד הזה ולא לטובת הצד האחר. החוק מתיר לבוררים להתעלם מכללים המקובלים בבתי המשפט, ופוטר אותם מחובה לנמק את פסיקתם. במקרים רבים מסתכמת בוררות מסובכת וסבוכה בשורה אחת של פסיקה סופית. באין מסמך מלומד ומנומק, ולעתים בהיעדר פרוטוקול מפורט של הדיונים, לא יתכן כי נהגתם ברשלנות. הצד שיראה עצמו ניזוק לא יוכל לטעון נגדכם על קיפוח, ולדרוש דיון מחודש בפני שופט מקצועי.

בקיעין לבוררים וגיהתם למתדיינים לא בדיוק. אורת כיצד אפשר להסביר שבעיני אלפי אנשים עדיף דיון בביתו של הבורר על פני התדיינות בין כותלי בית המשפט. "היתרון הגדול של הבוררות הוא בחשאיות ההליכים", אומרת פרופ' סמדר אוטולנגי מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. ספרה על דיני בוררות משמש מדריך נבוכים לכל אדם המבקש להתנסות בתחום זה, כבורר או כמתדיין. לדעתה, אנשים רבים בוחרים בדרך של בוררות כדי להימלט, קודם כל, מפרסום ולשמור על אלמוניות, שבתי המשפט הפתוחים לקהל ולעיתונות אינם יכולים להעניק להם. "היתרון הנוסף של הבוררות הוא החיסכון בזמן", מסבירה פרופ' אוטולנגי, ומצטערת על כך שלא תמיד אפשר לדבר גם על חיסכון בכסף, כי "לצערי הרב כרוכה לעתים הבוררות בהוצאות שעולות על מחיר ההתדיינות המשפטית הרגילה. אני מכירה שסביר היה לדרוש מן הבוררים, הגובים שכר-טרחה ראוי לשמו, כי ינמקו את החלטותיהם. בורר שיודע כי חלה עליו חובת הנמקה, יתייחס למלאכתו ביתר כובד-ראש, ואילו הצדדים יוכלו להבין את המניעים שהניעו את הבורר להחליט כך ולא אחרת. דרך אגב, לפי החוק הקיים, ההנמקה עצמה אינה מספקת עילה לביטולו של פסק הבוררות".

איש אינו יודע בוודאות כמה אנשים עוסקים בבוררות וכמה הם גובים תמורת השירות. בלשכת עורכי-הדין קיימת רשימה סגורה של כ-700 מחברים. החותמים מציעים את שירותיהם גם כבוררים, אך בינתיים מעטים משתמשים בה ואין פיקוח מסודר על עבודת המופיעים ברשימה ועל המחירים שהם גובים בפועל. מ"מ ראש הלשכה ויו"ר ועדת החקיקה עורך-הדין גבריאל קלינג פועל למיסוד הנושא. ברצונו לשבור קיפאון שנמשך כבר תריסר שנים ו"להתניע" מחדש בכלל. כבר בספטמבר, מבטיח המשא, יקבע מחירון שיעמוד [illegible] תמורת כל ישיבה בת שלוש שעות על 180—270 שקל [illegible] נוסח אחיד של הסכמי-בוררות בפני ערכאה מיוחדת, שקיים בלשכת עורכי-הדין, ובכך נסיר את החששות הנובעות מסופיות הפסיקה, מסביר עו"ד קלינג.

אך במציאות הדברים אינם פשוטים כל כך. עורכי-דין רבים מבכרים את ההצעה כלא-מציאותית: "איזה פרקליט בעל שיעור קומה יהיה מוכן לשבת עם לקוחותיו תמורת התשלום המגוחך של כ-65 שקל לשעה? ואיזה משפטן בעל מוניטין יסכים כי לשלושת עמיתיו, שייבחרו במקריות שרמתם המקצועית תישפל אולי מרמתו, תינתן הזכות לבטל את הפסיקה שלו? ועוד סיבה: עורכי-דין רבים אינם רואים בעין יפה את מוסד הבוררות. לגבי אחדים מהם, מהירות הדיון אינה מעלה כלל. להיפך: אין כמו משפט המתארך לאינסוף כדי להבטיח תעסוקה והכנסה נאותה.

אלפי דולרים

עורך-דין תל-אביבי אמר לנו: "הדברים אינם פשוטים כל-כך. לא רק עניין הפרנסה עומד לנגד המתנגדים לבוררויות. גם הקושי להגיע לעצם ההסכמה על הבורר מונע את עצמנו. בימים אלה אני מטפל בסכסוך בין שותפים לעסקה. מדובר בסכום משמעותי מאוד. הלקוח שלי החליט ללכת לבוררות, הצעתי לפרקליטו של הצד הנגדי שלושה שמות: שני עורכי-דין ושופט אחד בגימלאות. איני מכיר אף אחד מהאנשים שהצעתי, אבל כל השלושה נדחו על הסף. אני מניח שאצל המתדיין האחר ואצל פרקליטו התעורר החשש שמא בחרתי באנשי שלומי. כי שאקבל את ההצעה הנגדית, אך סביר שגם ללבי יתגנב חשד דומה. לבסוף נזדקק לגוף שלישי שימנה לנו בורר. ובינתיים הולך הזמן..."

היום קובע הבורר את שכרו כאוות-נפשו, על-פי מספר ישיבות או לפי כל קנה-מידה אחר. הוא רשאי לעכב את מסירת פסק הבוררות, כל עוד לא שולמה לו התמורה שפסק לעצמו. אפילו המדינה לא הצליחה להשתמט מתשלום [illegible] 605675 [illegible] תמורה כי הבורר, בהיותו של לשעבר, חייב היה לעשות מלאכתו [illegible] אלא שבית המשפט חשב אחרת ופסק כי "משקלו ומעמדו של הבורר בתוך שר לשעבר הם עצמם ערך שיש לו מחיר ראוי המצדיק גביית שכר הבורר".

בורר אחד, המתמחה בסכסוכים שבינה לבינו — בעיקר דמי מזונות לאשה או לילדים כל עוד לא התגרשו ההורים — אמר לנו שהוא מסתפק ב-250 דולר לישיבה ושבדרך כלל מסתיימת הבוררות אחרי ארבע עד חמש ישיבות. הבורר אינו בעל השכלה משפטית. לדבריו, חוש הצדק ויכולת החשיבה ההגיונית חשובים בתפקיד שבעתיים מכל ניסיון משפטי. לעומת זאת, עורך-דין מהשורה הראשונה (ששמו אינו מופיע כל עיקר ברשימת ה-700) גילה ללא היסוס כי אינו מקבל על עצמו בוררות שהשכר המובטח לה נופל מעשרות אלפים דולר. כללית אפשר להניח כי המחירים נעים בין כ-300 דולר לישיבה בדיון על סכסוכים קטנים, כשהצדדים מסבים על כוס תה בדירתו של הבורר, ועד לסכומי עתק שעולות בוררויות מסוג זה שהתנהלה במשך שנים בין האחים יד' הנגוף המסוכסכים, כשחלק מהישיבות התקיים בהוטל-לאוש, בליווי פרקליטים, מזכירות ועוזרים. דרך אגב: הבורר רשאי לחלק את ההוצאות שווה בשווה בין המתדיינים, ורשאי להטיל במלואן על המפסיד בבוררות — הכל כראות עיניו.

השופט בנימין כהן: הצדק המוחלט אינו קיים לא בבית המשפט ולא אצל הבוררים

השופט בעסקה

השופט בנימין כהן מכיר את הסוגיה משני צדי המתרס: כנשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב בעבר — וכאדם העוסק עתה, כרבים מעמיתיו בדימוס, בבוררויות. איפה הצדק מוחלט יותר, שאלנוהו, באולם בית המשפט או בביתו של הבורר? השופט כהן: "עוד בהיותי נשיא בית המשפט המחוזי נמניתי עם החסידים המושבעים של מוסד הבוררות. העולם המודרני מסתבך והולך. הדינמיות שלו חונקת את בתי המשפט, בישראל ובעולם הרחב. גם הפרלמנטים היו קורסים תחת העומס לולא מצאו פתרון. הם [illegible] מינוי שופטים נוספים לא יפתור את הבעיה. זה רק יוריד את קרנו של בית המשפט. לא נוכל להימלט מהתופעה המלווה כל אינפלציה. היום דברי שופט הם כדברי אלוהים חיים. אך בכל שירבו למנות שופטים חדשים, כך ירד ערכו של אחד מהם. בעיקר שאיני רואה את המאגר האנושי העצום שממנו ניתן לשלוף מועמדים בעלי כישורים מתאימים. לכן אין דרך אחרת לצאת מהסבך אלא על-ידי אימוץ השיטה שהשתרשה בכנסת — היינו על-ידי האצלת חלק מהסמכות העבודה לידי הבוררים.

"אשר לצדק המוחלט, לדעתי הוא אינו קיים לא בבית המשפט ולא אצל הבוררים. נכון שהשופטים חייבים לנמק את הפסיקה שלהם, אך מניסיוני אני יודע שברוב המקרים הם מתעשים בהנמקה צידוק למסקנה שאליה הגיעו בחוש הצדק שלהם. אם נשווה את השופט לעטלף המשתמש ברדאר המכשיר שלו, [illegible] בורר חשוד. הייתי אומר שהמשלף של בין הגוטים עד שמתעיף המתדיין לנפח של אחד מהם. גדולתו של השופט אינה בהתמכרות עיוורת על ההלכה אלא בתימרון מתוכם בין החושים — בבחירת ההלכה שמתאימה למקרה היחודי שלפניו. ברוב המקרים נמצאים בקשר המעוף שלו פתרונות רבים. כ-40 פתרונות לגיטימיים. אבל רק עשרה מתוכם הם פתרונות לגיטימיים על-פי החוק. הגבלה הזאת אינה תופסת לגבי בורר שאינו חייב בפרוצדורה של בית משפט מוחתי, אינו כבול בדיני ראיות ורשאי לפסוק על סמך ההיגיון, גם אם אין ההיגיון הזה נובע מסעיפי הקודקס האזרחי. זאת אינה, כמובן, תשובה מלאה לשאלה, אך היא מציגה את המציאות שבה רשאים הצדדים לסכסוך לבחור להם את דרך ההתדיינות הראויה להם".

סכסוכים עסקיים רבים דורשים מיומנות רבה. בתי המשפט נעזרים במקרים כאלה בחוות-דעת של מומחים. מול כל חוות-דעת של התובע משתדל הנתבע להציג חוות-דעת נגדית. המשפט מתמשך ומסתבך. מוסד הבוררות, סבור השופט כהן, מאפשר לפנות ישירות לבעל הידע הרלוונטי. "המקצועיות חשובה מאוד. בסכסוך בין מנותח לבית חולים יהיה הכירורג הבורר הטוב מכולם. לצערי, מעטים הרופאים שמוכנים לפסוק בבוררויות כאלה. או, נניח שפרצה סערה בים וקברניט האנייה ציווה להשליך חלק מהסחורה הימה. היבואן הניזוק תובע ריבונו-של-עולם, למה את הסחורה שלי ודווקא? רק מומחה לספנות יכול להכריע אם צריך היה להטיל את הסחורה למצולות — או שמא מוטב היה לנתב את הספינה לאזור אחר. האנגלים הבינו את הדבר ובלונדון פועלים מוסדות רשמיים לבוררות בתחום הספנות, בתחום הסחר הבין-לאומי ובתחומים [illegible]

זורקים מטבע

בימים אלה משמש ד"ר מרדכי מירוני, מרצה ליחסי עבודה באוניברסיטת תל-אביב, בורר בסכסוך שבין עירייה בדרום הארץ לבין ועד העובדים שלה. נשוא הסכסוך: פיטורי עובדים. משך מספר שנים התמחה ד"ר מירוני במלאכת הבוררות בארצות-הברית וסיגל לעצמו טכניקות שונות ומגוונות, שבעזרתן קשה, לדעתו, להביא את הצדדים לפשרה או לפסוק פסיקה צודקת. מזה באזנינו עורכי-דין מסתייגי הבוררויות: "כשאני פונה לבית המשפט, אני יכול לנצח או להפסיד. כשבידי הוכחות מוצקות לטובת מרשי, אני משוכנע בניצחוני. אצל הבורר אני יכול רק לקוות לניצחון, ובמקרים רבים מביא אותי הבורר לא להכרעה חדה וחלקה כי אם לפשרה". ד"ר מירוני מבין ללבו של עורך-הדין: "הבוררות בארץ אינה ממוסדת כמו באירופה או באמריקה, הברירה אינם נותנים בה אמון. במערב קיימת תנועה ענפה הדורשת לפתח חלופה למערכת בתי המשפט שאינה עונה עוד על צרכי החברה, בכמות ובאיכות. כבורר, פעמים אני פוסק כבית המשפט, וזהו זה. אבל לעתים עדיף בעיני פתרון מוסכם. כאשר פונה זוג מסוכסך לבית המשפט, כמעט ודאי שהפנייה מבשרת תחילתו של עימות קשה. אבל כשיש למסוכסכים ילדים, חשובה השיבות רבה ליחסים התקינים בעתיד, מוטב תמיד פתרון שיהיה מקובל על שני הצדדים. הכלל הזה תופס גם ביחסי עבודה. שוחרי המעביד והמועסקים ימשיכו לפעול תחת קורת-גג אחת, ואין כל תועלת בהקצנת העמדות שרק יעכיר את היחסים העתידיים".

לחסד או לשבט

בתי דין לעבודה בארץ אינם רואים בעין יפה את התפתחות הבוררות, אומר ד"ר מירוני. "בארצות-הברית זהו נוהל של יומיום. למרות שגם פסיקה של הבוררים האמריקאים היא פסיקה סופית שאין עליה זכות ערעור. במוסדות לבוררות מצויות רשימות של בוררים, ומכיוון שלפי חוקי ארה"ב חייבים הבוררים לנמק את החלטותיהם, נעזר כל צד בספריות כדי לעמוד על טיבו, על גישתו ועל סגנונו של כל בורר. בארץ מתקשים הצדדים להסכים על הבורר, לעתים מתוך חשש מפני משוא פנים. בארה"ב מוגשת למתדיינים רשימה הכוללת שבעה שמות. זורקים מטבע כדי לקבוע למי זכות המחיקה הראשונה. אחרי שנמחק השם הראשון, מוחק היריב את השם השני — וכך עד הסוף, עד שנותר רק שם אחד ברשימה. בענפים מסויימים פועלים בוררים בתורנות. לכולם ביפר וניתן לזמן אותם בתוך כמה דקות. הדבר מקובל, למשל, בענף הבניה. כשפורץ סכסוך שעה קלה לפני עלות המסך באחד התיאטראות בברודוויי, די לטלפן — והבורר מגיע כדי לפסוק במקום ולאפשר את קיום ההצגה. גם בנמלים, כשכל שעה של המתנה עולה לבעלי האנייה הון תועפות, פועלים בוררים עם ביפר ביד".

ישראל נעדרת עדיין תרבות בוררות כזאת. בלשכתו של היועץ המשפטי לממשלה לשעבר נתקיימו מגעים בין לשכת עורכי-הדין לבין [illegible] הביטוח, במטרה להביא את התביעות להוקלקות-יתר לבוררות, העשויה להביא למתן פיצוי מהיר לנפגעי תאונות דרכים. אך בינתיים לא חלה כל התקדמות. "יתכן שה חברות אינן מעוניינות בפתרונות מהירים [illegible] המאבקים לבטל את התקנה המגבילה את זכות החברות הממשלתיות להתדיין בפני בוררים. רק האדם הפרטי חופשי להחליט כרצונו.

לכן, כשאתה פונה לבורר, אתה מפקיד את עצמך לשבט או לחסד בידי אדם, או צוות אנשים, במקרה של בוררות זבל"א (זה בוחר לך אחד, זה בוחר לך אחד) או במקרה של פנל של שלושה בוררים. אתה יכול רק להתנחם בעובדה שבחרת באיש מרצונך החופשי. בבית המשפט לרוב אין לך דרך לבחור בשופט הנראה לך, אך עומדת לך הזכות לערער על פסיקתו לערכאה גבוהה יותר. מה יותר טוב? "יותר טוב", אמר לנו אדם שהתנסה בשתי צורות ההתדיינות, "לא להסתבך בסכסוכים ולא להזדקק, לא לבורר ולא לשופט מקצועי".

דרום אפריקה: מילון שבועי

מאת דן סגיר

יוהנסבורג

אפרטהייד; המצאה מקומית. מערכת חברתית פוליטית וכלכלית, המותרת להפרדה בין הגזעים השונים בדרום-אפריקה. ההפרדה לא הושגה, ואולם היעד הגלוי-למחצה של שמירת הדומיננטיות של המיעוט הלבן באמצעות שיטה זו — הושג. "מושג מיושן", אמר נשיא דרום-אפריקה לפני כמה חודשים. בטכס אזכרה להרוגי מהומות סווטו 1976, שנערך השבוע בכנסיה ביוהנסבורג, אמר הבישוף טוטו: "כל האלימות בארץ היא כתוצאה מהאפרטהייד, אשר נשמרת רק באמצעות כוח ברוטאלי. שלום אמיתי, יציבות וביטחון יושגו רק עם סיום האפרטהייד ולא על-ידי תהליכים של רפורמה".

אינפורמציה; משרד ממשלתי בראשות סגן שר, הוקם במתכונת הנוכחית לפני כ-6 חודשים. זהו הגלגול האחרון של משרד ממשלתי רב-מעללים, שבאמצע שנות השבעים עמד במרכז "שערוריית האינפורמציה", שבה נחשפו שורה ארוכה של פרשיות לא-כשרות חובקות עולם במטרה לקדם את תדמיתה של דרום-אפריקה בארץ ובחו"ל. ביניהן ניסיון לקנות את העיתון "וואשינגטון פוסט", "קניית" עיתונאים ומימון ממשלתי לעיתון פרו-ממשלתי ועוד. מאז הכרזת מצב החירום הכללי בדרום-אפריקה ב-12 ביוני, משרד זה הוא המקור הבלעדי לידיעות על המתרחש באזורים השחורים או כל מידע פוליטי אחר.

איי.וו.בי ("תנועת ההתנגדות האפריקאנרית"); קבוצת הימין הקיצוני בדרום-אפריקה. שמה על דעמה מתולשת בשבוע האחרון. את שלום הם השיגו קודם לכן בפעולותיהם נגרמות בחודשים האחרונים לחוצה — באמצעות התקפות חריפות על שרי ממשלה ופיצוץ אסיפות של מפלגת השלטון — לנקוט יד ברזל נגד התקוממויות השחורים.

איגודים מקצועיים שחורים; השתתפות בשביתה הכללית ביום שני, עשור לשנות "סהרורי", היתה במקצם מלאה. זהו הישג של [illegible] האחרונה. הקודם היה השביתה הכללית באחד במאי.

בוטה, פי.וו.; נשיא דרום-אפריקה הוא הדמות המובילה את ארץ זו מאז 1978. מאמין בכוחן של רפורמות, אך רוצה אותן מבוקרות ובשליטה מלאה של מפלגתו. בינתיים זה לא כל-כך עובד, והוא נאלץ לחזור לאמצעי "היד הקשה" של קודמיו.

בוטה, פי.ק.; שר החוץ, היונה המרכזית בממשלה. בימים אלו היתה ידם של הנצים סופית על העליונה, והוא ותומכיו מיישרים קו עימם.

גלי המהומות; אירועי השבוע האחרון הם חלק מהגל השלישי של מהומות שחורים בדרום-אפריקה. גל אשר החל בשלושה בספטמבר 1984. הגל הראשון היה במרס 1960, והוא מכונה "מהומות שארפוויל". השני היה לפני 10 שנים, והוא מכונה "מהומות סווטו".

דרבן; פיגוע חבלני ביום ראשון האחרון התפוצצה מכונית-תופת באזור המלונות שעל חוף העיר דרבן. בפיגוע נהרגו שלושה לבנים ושישים נפצעו. האירוע נוצל היטב על-ידי אמצעי התקשורת הממשלתיים כדי להסיח את הדעת מאירועי יום שני והשביתה הכללית.

הרוגים; על-פי הדיווח האחרון של משרד האינפורמציה, נהרגו 42 איש מאז הכרזת מצב החירום, מהם אחד-עשר ביום שני עצמו. דובר המשרד מדגיש, שמספר ניכר של ההרוגים נגרם מאלימות של שחורים נגד שחורים ולא בידי כוחות הביטחון הלבנים. מתחילת המהומות בספטמבר 1984 ועד סוף מאי השנה, נהרגו 1782 איש בהתנגשויות על רקע פוליטי. במאי השנה נהרגו 213 בני-אדם — המספר הגבוה ביותר בחודש מאז תחילת המהומות. 41 אחוז מההרוגים במאי נהרגו בהתנגשויות פנימיות בין שחורים.

ויני מנדלה; אשתו של מנהיג האי.אנ.סי הכלוא, נלסון מנדלה. שוב השתקה — הוכנסה השבוע למעצר-בית בשעות הלילה, ונאסר עליה לתת ראיונות לעיתונות עד יום שישי.

חופש עיתונות; הוגבל בשל מצב החירום.

חופש ההתאגדות; כנ"ל.

חופש הדיבור; כנ"ל.

טוטו דזמונד, בישוף; קרא לאיפוק ולשמירת השקט במסגרת ציון עשור למהומות סווטו. נפגש במפתיע עם הנשיא בוטה לדון במצב בסוף השבוע שעבר. הפגישה נערכה על-פי בקשת הבישוף. שני הצדדים לא מסרו פרטים על השיחה.

יחסי-החוץ; יחסי-החוץ של דרום-אפריקה נפגעו כתוצאה מהכרזת מצב החירום, ובעקבות כישלון ניסיון תיווך של משלחת של חבר העמים הבריטי. השגרירויות האירופיות סגרו את שעריהן ביום שני לאות הזדהות עם שביתת השחורים.

ישראל-דרום-אפריקה; גם שגרירות ישראל [illegible] בישראל זכו כאן לכיסוי נרחב. ישנה רגישות רבה לנאמר בישראל ולקולות הקוראים לרוויזיה ביחסים הקרובים מדי בין שתי המדינות.

יהודים; קהילה בת 120 אלף איש, שיקול מרכזי במדיניות של ישראל כלפי דרום-אפריקה. לדעת רבים לא בצדק; זו אינה יהדות "מבוקה" (עדיין), הם יכולים לעזוב בכל עת שיחפצו.

כיסוי מהומות השבוע; על-פי תקנה 7(1)(ג) לתקנות-החירום נאסר על אמצעי-התקשורת לפרסם, לשלוח בתוך דרום-אפריקה או מחוצה לה כל תרשת או פרשנויות בדבר פעולות כוחות הביטחון הקשורים לשמירה על ביטחון הציבור, הסדר הציבורי או מצב החירום, ללא אישור מוקדם של נציב המשטרה או אדם שהוסמך על-ידו. סעיף ד' של אותה תקנה אוסר על נוכחות עיתונאים "באזורים השחורים" או "בכל איזור אחר" שבו ישנו אי-שקט ללא אישור מוקדם. תקנות אלו נועדו להגביל ולצנזר דיווחים מתוכים היוצאים מכאן, בעוד שקודם התייחסו רוב ההגבלות לצילומים והקלטות מאזורי המהומות.

מצב חירום; בצהרי יום חמישי, ה-12 ביוני, הוכרז מצב חירום כללי בכל רחבי דרום-אפריקה. הוכרז עליו רטרו-אקטיביות מחצות הלילה הקודם, כדי להספיק לערוך את המעצרים הנרחבים שנערכו בלילה. מכוח מצב החירום, בידי שלטונות הביטחון סמכות לנקוט כל אמצעי ל"שמירת הסדר הציבורי", ללא ביקורת ופיקוח בית-המשפט, הפרלמנט, העיתונות והאחרים. בשנות השישים הוכרז מצב חירום לכמה חודשים, ובין יולי '85 למרס השנה הוכרז מצב חירום ב-32 אזורים.

מעצרים; מספר העצורים השבוע אינו ידוע, השמועה היא שמדובר ביותר מאלפיים.

מלאכם, ליאון; מנהל המשרד לאינפורמציה. אחד משתי הדמויות הבולטות שמנהלות את ההצגה לאחר רדת המסך על העשייה בדרום-אפריקה. חזר לפני כשבועיים מסיור לימודים של מערכות האינפורמציה הישראלית והאמריקאית. את זה הוא למד בארץ?

נוער שחור; בימים אלו מכנים "קומראדים". עמד מאחורי מהומות סווטו 1976.

סל לואיז; סגן השר הממונה על משרד האינפורמציה, מוביל יחד עם ליאון מלאכם את עידן המידע החדש.

סווטו; עשרים דקות נסיעה מיוהנסבורג. יותר ממיליון שחורים מתגוררים בה. נעשה נטעו באת ב-16 ביוני 1976. השבוע כותרה מכל עבריה בכוחות צבא ומשטרה, כדי למנוע את מהומות יום השנה העשירי. מהומות לא היו — אך רוב תושביה של סווטו לא יצאו לעבודתם.

סנקציות; מאורעות השבוע גרמו ללחצים בארצות אירופה המערבית וארצות-הברית להטיל סנקציות כלכליות על דרום-אפריקה. [illegible] העולם. סנקציות חלקיות יפגעו בכלכלה המקומית, אך לא תהיה להן השפעה מהותית על המתרחש.

עיתונות זרה; כמאה כתבי-חוץ רשומים אצל הממשלה וחברים באגודת כתבי-החוץ המקומיים פועלים בדרום-אפריקה. הללו נכנסו לארץ לפני ספטמבר 1984, שכן לאחר מועד זה לא ניתנו אשרות כניסה לעיתונאים. השבוע, במסגרת מצב החירום, הוטלו על העיתונאים הזרים הגבלות מקיפות; השלטונות יכולים לגרש מכאן כל כתב-חוץ, אם הלה ממשיך לעשות את עבודתו. בניגוד לכתבים המקומיים, כתבי-החוץ הם המוליכים מה יכתבו. ביום שלישי גורש מכאן [illegible] הולנדי, איש צוות טלוויזיה של רשת סי.בי.אס האמריקאית. הוא גורש מפני שצילם הפגנת צעירים שנשאו כרזות-מחאה בלב העיר קייפטאון. ערעור לבית-המשפט העליון נדחה. בתחילת השבוע מת מפצעיו כתב-חוץ אחר, ג'ורג' דה האט, דרום-אפריקאי שעבד כצלם עבור רשת טלוויזיה בריטית. הוא הוכה בראשו בעת צילום מהומות "קרוס רודס" ליד קייפ טאון, ימים לפני הכרזה על מצב החירום. במהלך השבוע הבשים להחדיר דוברי משרד האינפורמציה את כתבי-החוץ ולהוסיף הגבלות על עבודתם.

עיתונות מקומית; מאמר מערכת ב"סואטן", עיתון לשחורים ביוהנסבורג, אמר השבוע הכל: הטור היה ריק ובמרכזו הודפסו שני משפטים: "כל מה שאנו ואמצעי התקשורת האחרים יכולים לתרום בעת הזו כאשר הארץ ניצבת בפני המשבר הגדול והחמור ביותר בתולדותיה — נאסר עלינו לומר באופן יעיל. אנו יכולנו להציע לקוראינו תגובה על נושא שגרתי, אך זה היה יכול להיות עלבון להם ולנו". הקריקטוריסט הקבוע של העיתון, הציג את כלי אמנותו בצד ורשם "בהמתין להסרת ההגבלות".

פרחים לסווטו; קבוצת אנשי דת, ובתוכם רב רפורמי ישראלי, אירגנה מבצע של משלוחי פרחים לסווטו לרגל יום השנה העשירי למהומות.

צנזורה עצמית; עיתונאי המפר את התקנות המגבילות בדבר הכיסוי העיתונאי של המתרחש בדרום אפריקה, צפוי לעונש מאסר של עשר שנים או עשרת אלפים רנד (5,000 דולר) או גירוש מן הארץ, אם מדובר בכתב-חוץ. איום זה גורם לעיתונאים רבים לחשוב פעמיים בטרם יכתבו או יאמרו מלת ביקורת על הנעשה כאן.

קונגרס לאומי אפריקאי; הארגון המרכזי של השחורים, הנמצא מחוץ לחוק. לאחרונה קיבל הכרה תומרית בקבוצות התיווך של חבר העמים הבריטי. עמד במידה רבה מאחורי הפעולות בציון עשור לסווטו, שהביאו להטלת מצב החירום.

קומוניסטים; אחת הטענות המרכזיות של הממשלה נגד משא ומתן עם האי.אנ.סי, כפי שהלה נשלט על-ידי המפלגה הקומוניסטית הדרום-אפריקאית.

רבולוציונרים וראדיקלים; בשם זה מכנה הממשלה את הארגונים השחורים שמתנגדים לה. פרטוריה מזהירה את המערב מפני השתלטות קומוניסטית אם השחורים יעלו לשלטון בדרום אפריקה.

שביתה כללית; ביום שני השבוע, ה-16 ביוני, התקיימה בדרום-אפריקה שביתה כללית בהיקף כמעט מלא מצד השחורים וגם הרבה לבנים נעדרו מעבודתם.

תיסכול שחור; בשורש האירועים השבוע עומד התיסכול הגובר נוכח הפלייתם המתמשכת. נמאס להם להיות "אזרחים סוג ב'"; הם רוצים את חלקם בחברה, בכלכלה ובשלטון. השחורים מונים מעל ל-70 אחוז מהאוכלוסיה, ודרישתם היא חד-משמעית — שלטון רוב שחור.

קידום לקבלנים בלבד

חברת הביטוח קידום לא תוכל לעמוד בהתחייבויותיה ללא עזרה ממשלתית ★ נשיא מרכז הקבלנים דוד שטרן: רק הממשלה אשמה במצב שנוצר בחברת קידום, לנו מגיעות רק מחמאות על דרך הטיפול בפרשה

מאת אריה לביא

לפני חצי שנה, בעת שבית המשפט הכריז על פשיטת הרגל של הקבלן חיים קירשנבאום בעקבות בריחתו מהארץ, הוכרזה למעשה גם פשיטת הרגל של חברת הביטוח קידום לביטוח רוכשי דירות. חברת קידום היא חברה בת של החברה לפיתוח של מרכז הקבלנים. פורמאלית, קידום עדיין לא פשטה את הרגל. היא אומנם הפסיקה להוציא פוליסות חדשות אך אין ספק שאינה מסוגלת לעמוד בהתחייבויות העסק שנטלה על עצמה.

גם בהנחה שההסדר להצלת חברת גינדי יצליח, והחברה לא תידרש לשלם כספים לרוכשי הדירות, לא מסוגלת חברה זו לעמוד בהתחייבויותיה. נראה כי עתידה נחרץ, גם בעת כשמסתמן הסדר על פיו תקבל החברה סיוע ממשלתי על מנת לעמוד בהתחייבויות כלפי רוכשי הדירות.

חברת הביטוח קידום הוקמה בראשית 1975 בעקבות חקיקת חוק (מכר) דירות 1974. החוק נועד להבטיח שכספי רוכשי הדירות לא יירדו לטמיון וקבע שאסור לקבלן לקבל יותר מ-15 אחוז ממחיר הדירה אלא אם מסר ערבות בנקאית, ביטוח עצמו כחוק, שיעבד את הדירה, רשם הערת אזהרה בטאבו או העביר על שם הקונה את הנכס.

חוק זה איפשר הקמתה של חברת הביטוח קידום, שקיבלה ב-5 בפברואר 1975 מהמפקח על הביטוח דאז ד"ר יעקב פיקר המנוח, רישיון מוגבל לעסוק בביטוח רוכשי דירות. הוקמה חברה נוספת, תרכוז, בבעלות כ-11 חברות ביטוח גדולות המנוהלת באמצעות קבוצת כלל אך חברה זו לא נזקקה עד כה לפרוע אף אחת מהפוליסות שהוציאה.

קידום הוקמה עם הון של שני מיליון לירות שהיו באותה עת 330 אלף דולר. במלים אחרות, קידום יכולה היתה להבטיח בשלב הראשון לפעילותה, את כספם של עשרה רוכשי דירות בלבד בתנאי שכל אחת מהדירות הללו לא עלתה יותר מ-33 אלף דולר. חברת ביטוח אחרת היתה מגדילה את ההון על ידי גביית פרמיה מתאימה. אך קידום, בהיותה בשליטת הקבלנים, הסתפקה בפרמיה של 0.6—0.8 אחוזים בלבד. חברות הביטוח האחרות היו מוכנות להעניק בטחונות לרוכשי דירות רק בתמורה לפרמיה של 2—2.5 אחוזים בשנה, בהנחה שבניית דירה, בשיטות הבנייה המיושנות המקובלות בישראל ארוכת שנתיים עד שנתיים וחצי. עלות הביטוח היא כ-6—10 אחוזים.

קידום ניסתה להשיג ביטוח משנה בחו"ל אך ללא הצלחה. סביר להניח שתמורת פרמיה מתאימה היא היתה מצליחה בכך אך בפרמיה שהיא גבתה מחברי מרכז הקבלנים, לא ניתן היה להשיג ביטוח משנה. הפתרון של נשיא מרכז הקבלנים, לבקש ביטוח משנה מהממשלה או מחברת הביטוח הממשלתית, נכשל. הוא הציע פתרון אחר, שלא התקבל, להפריש פרומיל מערך הדירה, הן על ידי הקונה והן על ידי הקבלן, לטובת קרן ממנה יובטחו כספי הרוכשים. שטרן שכח לציין שאת התמורה לכך הוא רצה לייעד תמורת הגדלת הסיכון הפיכת הפוליסות של קידום לצמודות.

בתנאים אלה הצלחתה של קידום היתה מובטחת. ניתן היה לקבל פוליסות ללא קושי. צוות של ארבעה פקידים כולל המנכ"ל דוד ליסטנברג טיפל בהוצאת הפוליסות. לא פלא שקבלנים יכלו לרמות את חברת הביטוח כפי שקרה עם הקבלן חיים קירשנבאום. הקבלן שבינתיים ברח לחו"ל, מסר תעודות מזויפות על אישורי בנייה שקיבל וקידום גילתה זאת רק לאחר שהקבלן היה בחו"ל. יו"ר חברת הביטוח קידום אהרן פוטשניק אומר שהקבלן היה בסודו כל הזמן. "הוא בנה בלי בעיות את מרבית הפרויקטים, לכן לא הקפדנו לדרוש בטחונות". נשיא המרכז דוד שטרן אומר על כך: הוא היה נוכל. איך יכולנו לדעת שהוא רוצה לברוח?

אך קידום לא הוציאה רק פוליסות לקירשנבאום. היא הוציאה קרוב ל-400 פוליסות לחברתו של גינדי שהיה בין היתר גם חבר מועצת המנהלים של החברה. כאן מודה פוטשניק שהיתה טעות בשיקול. הסתפקנו רק בתשקיף שהגיש לבורסה ושם צוין שההון מגיע ל-27 מיליון דולר. עובדה, אומר פוטשניק, היום מתברר שהנכסים שלו עולים על ההתחייבויות.

גורם בכיר במרכז הקבלנים שביקש להתייחס לנושא זה בלא להזכיר את שמו, מציין שהמשטרה היא האשמה בכך שקידום נכשלה עם מתן הפוליסות לגינדי. אם לא היתה עוצרת אותו לשלושה חודשים הוא היה יכול להמשיך כמו הקבלנים האחרים אשר ממשיכים לפעול למרות המשבר בענף. בגלל שנעצר, הפסיק למכור דירות וכך הסתבך ואף סיבך את קידום. נכון, אומר הגורם הבכיר, הוא מכר מגרשים שלא היו שלו, אבל הוא הודה. על זה יושבים שבוע ואחר כך יש משפט.

נשיא מרכז הקבלנים דוד שטרן, מביע סיפוק מדרך הטיפול של בנק הבנייה בגינדי. בנק הבנייה השלט גם כן על ידי מרכז הקבלנים לקח מגינדי בטחונות גדולים ולכן לא הסתבך. מדוע הסתפקה קידום רק בתשקיף של גינדי בטרם נתנה את הפוליסות? האם לא היה לכך קשר עם העובדה שלגינדי היו קשרים "טובים מאוד" במרכז הקבלנים והיה חבר הדירקטוריון של קידום? פרט מעניין: המנכ"ל הראשון של קידום איננו אחר מאשר ח"כ פנחס גולדשטיין ממקורביו של גינדי. האחרון מינה את גולדשטיין לחבר במועצת המנהלים של חברתו, גינדי היה חבר מועצת המנהלים של קידום. כאשר היחסים הם כל כך פמיליאריים, קשה לא נעים להקפיד על עניין טכני כמו דרישת בטחונות. אך גם בעניין זה יש חילוקי דעות במרכז הקבלנים. בעוד שפוטשניק סבור שהיתה טעות בהוצאת פוליסות לגינדי, סבור שטרן שפעילותו של גינדי לא היתה צפויה.

ההיסטוריה הקצרה של קידום מלמדת דווקא שהחברה נכשלה בעסקיה ולכן המנכ"ל דוד ליסטנברג והממונים עליו היו צריכים לבדוק היטב את הפוליסות שהוציאו. במהלך פעילותה של קידום היא נאלצה להשלים, על פי נתונים ששטרן עצמו מסר לי, בבנייתן של 800 דירות של מספר ניכר של קבלנים שהתמוטטו. בין אלה ניתן למנות את חברת ג'י. אנד ג'י. של הקבלן הוד בליבוביץ, חברת א.ב. אירם ומטרם של רפאל פר ועד. החברה המקבילה, תרכוז לא נדרשה להשלים אף דירה. היא עסקה רק בביטוח של החברות שבבעלותה.

מאמציה של קידום היו להישרד בכל מחיר. כאשר נודע לי בראשית אפריל על קשייה של קידום לעמוד בהתחייבויותיה כלפי רוכשי דירות מהקבלן קירשנבאום, פניתי למנכ"ל קידום וביקשתי תגובתו. קבענו פגישה אך במקביל הוא ניסה לשכנע אותי דרך ידיד משותף לחדול מהנושא כי "זה יגרום לבהלה". דחיתי את ההצעה והגעתי לפגישה. ליסטנברג לא הסכים לומר דבר פרט לכך שמתנהל מו"מ בדבר השלמת הדירות. הדו"חות הכספיים של קידום יהיו מוכנים בעוד חודש הבטיח, אך אלה אינם מוכנים גם כיום. בתשובה לשאלות נוספות הושיט לי מכתב בתוך מעטפה שהיה מוכן במגירתו ובו הצהרה שהחברה אינה מסוגלת למסור דבר שכן יש לה התחייבות כלפי הבורסה למסור רק באמצעותה מידע.

קידום למדה שהתחלה היא לא פעם עוצמה. במהלך המו"מ הארוך המייגע עם רוכשי הדירות מהקבלן קירשנבאום, ביקשה קידום להתפשר ולשלם רק 900 אלף דולר כאשר ההתחייבות שלה מגיעה ל-4 מיליון דולר. אם לא תקבלו את ההצעה רמזו אנשי קידום לרוכשי הדירות, נכריז על פשיטת רגל ולא יהיה לכם כלום. גם בבית המשפט הצליחו לשכנע שהפרסום של הפרשה עלול להזיק וניהלו חלק מהדיונים בעניינו של קירשנבאום בלשכת השופט.

הפתרון המסתמן שבו קידום רוצה, הוא שהמוסדות הכלכליים של הקבלנים ישלימו את הדירות בכספי סיוע ממשלתי בסך של 600 אלף דולר. במקביל לכך יקבלו הדיירים משכנתא נוספת, לטווח ארוך של 10 אלף דולר כל אחד, וכך ניתן יהיה להבטיח את כספי רוכשי הדירות של הקבלן.

המפקח על הביטוח יהודה דרורי סבור משום מה שאינו אחראי למה שקרה בקידום. הוא רואה את הפתרון לחברה דרך הסיוע הכולל לענף הבנייה. כיצד איפשר לחברה לפעול עם הון עצמי מינימלי, בלי ביטוח משנה? זו רק אחת השאלות המתעוררות בעת שבוחנים, גם במבט שטחי את מה שהתרחש בחברת קידום, חברה שהיתה אמורה להבטיח את רוכשי הדירות אך הבטיחה למעשה פוליסות ביטוח וחלות לקבלנים.

הבצילוס הישראלי ומלחמתו ביתושים

המצאתו של הד"ר יואל מרגלית, להשתמש בחיידק הקוטל יתושים אומצה במדינות העולם — חוץ מישראל

מאת מרדכי ארציאלי

בשלולית מים שבאפיק הנחל של נחל הבשור, סמוך לקיבוץ צאלים שבנגב, מצא הביולוג ד"ר יואל מרגלית, לפני כעשר שנים, מישטח גדול של יתושים מתים. הוא נטל דגימה מהם למעבדתו שבאוניברסיטת בן-גוריון ולהפתעתו גילה שמותם נגרם על ידי חיידק מן הסוג שעליו לא היה ידוע קודם לכן — חיידק מסוג בצילוס. בניסויים נוספים שערך, מצא שאכן במיפגש בין היתושים וחיידק הבצילוס, המית החיידק את היתושים.

ד"ר מרגלית שיגר את תגליתו ובה כמה מחיידקי הבצילוס לבדיקות של ארגון הבריאות העולמי בז'נבה ולמכון פסטר בפאריס. הם אישרו את תגליתו. מכון פסטר אף נתן לחיידק את השם: הבצילוס הישראלי (VAR. ISRAELEISIS) (B.I.I — BACILLUS THURINGENSIS). כעבור שנה הוצגה התגלית בפאריס, בכנס של ארגון הבריאות העולמי [illegible] המומחים של הארגון להדברה ביולוגית. אך מה שחשוב יותר, הארגון החליט לתת עדיפות ראשונה במעלה להמשך המחקר, הפיתוח והיישום של הבצילוס הישראלי להדברת יתושים.

הדברת יתושים היא עדיין אחת הבעיות המטרידות את העוסקים בתברואה ציבורית. בעולם הרחב, בארצות העולם השלישי, נדבקים עדיין בכל שנה כ-100 מיליון נפש מיתוש מעביר מלריה ושני מיליון, מהם מיליון ילדים, מתים מהמחלה. גם הקדחת הצהובה מועברת באמצעות יתוש. המדע, אומר ד"ר מרגלית, מכיר 3000 מינים של יתושים, רובם המכריע אינם מעבירי מחלות, אך עקיצותיהם הם מטרד קשה לאדם ולבהמה. לא נכנס לשמותיהם אך נציין שהם מתרבים בעיקר במיגוון רחב של מקווי מים. המלחמה ביתושים, מספר ד"ר מרגלית, פשטה ולבשה צורות במרוצת השנים ושיטות לאין ספור נוסו כדי להדבירם. בשנים האחרונות הסתבר שאמצעי הלוחמה המקובלים, אינם מספקים יותר. זאת, בשל התנגדות אותה מפתחים היתושים נגד אמצעי ההדברה הכימיים. קוטלי חרקים כימיים מזהמים גם מיפגע אקולוגי. השימוש בחומרים כימיים, מתריע ד"ר מרגלית, לא רק גורם להתנגדות ביתושים, אלא גם פוגע באויבים הטבעיים השומרים על רמות נמוכות של אוכלוסיית היתושים ולכן הולכת וגדלה אוכלוסיית היתושים בצורה בלתי מבוקרת. הספרות המדעית מדברת על יותר מ-1000 אויבים טבעיים של היתושים.

תרומתה המדעית של ישראל להדברה הביולוגית היא משמעותית ביותר. החיידק שנתגלה בנגב והורבה במעבדות אוניברסיטת בן גוריון, הוא קטלני פי מאה ויותר מכל האמצעים הביולוגיים האחרים נגד יתושים בעולם. יתרונו המשמעותי ביותר, מבחינה אקולוגית, הוא בכך שהחיידק קוטל באופן סלקטיבי את זחלי היתושים ואינו פוגע באויביהם הטבעיים או באורגניזמים בלתי מזיקים אחרים.

לאחר שארגון הבריאות העולמי המליץ על השימוש בבצילוס הישראלי להדברת יתושים בדקו הרשויות בארצות-הברית את החיידק ואישרו את השימוש בו בכל רחבי ארצות-הברית. מערב-גרמניה באה אחריה לאחר ניסוי רחב ממדים. לאורך 120 קילומטרים של נהר הריין היתה במשך שנים רבות מכת יתושים קשה. הטיפול באמצעים כימיים עלה מיליון דולר בכל שנה, אך היתושים לא הודברו. הנופש באזור הופסק, ודיירים עקרו לאזורים אחרים ומחירי הבתים ירדו. בלית ברירה פנו השלטונות לד"ר בקר מאוניברסיטת היידלברג, מומחה בעל שם עולמי בשטח הדברת מזיקים. הוא הציע לנסות את הבצילוס הישראלי לאחר ששמע עליו המלצות חמות של ארגון הבריאות העולמי. הניסוי הצליח מעל לצפוי. 100 הרשויות המקומיות משתמשות בכל שנה ב-10 טון של הבצילוס הישראלי, בעלות של חצי מיליון מרקים גרמניים, והיתושים הודברו.

לפני שנתיים הוזעק ד"ר מרגלית למערב קנדה כדי לייעץ לשלטונות כיצד להדביר יתושים המעבירים את מחלת השינה, מחלה הגורמת לתמותה רבה בקרב עדרי הסוסים והבקר ויש שהיא פוגעת גם בבני אדם. אין אולי צורך לפרט שהבצילוס הישראלי הדביר את היתושים ועל קיר מעבדתו תלויה במסגרת תעודה של אותות הכבוד שקיבל מוויניפג, בירת חבל מניטובה על הישגו בשיפור רמת חיי התושבים.

הבצילוס הישראלי אומץ למעשה על ידי מדינות רבות בעולם, כולל ברית-המועצות וסין העממית. הוא נמצא בשימוש בלעדי בשמורות הטבע בארץ. ביוני 1982 כותב ראש עיריית אילת לרקטור אוניברסיטת בן-גוריון: "ברצוני להודות באמצעותך לד"ר מרגלית ואנשיו שסייעו לנו להשתלט על הבעיה המציקה לאזורנו, בעיית היתושים". מנהל המחלקה לאיכות הסביבה במשרד הפנים כותב באוגוסט 1982: "על פי התוצאות שהושגו עד כה אנו בודאי נמליץ בפני עיריית אילת להמשיך בפעילות המוצלחת". במאי 1983 כותב מנכ"ל רשות שמורות הטבע: "לאור התוצאות החיוביות שבשימוש בבצילוס הישראלי במשך 3 שנים רצופות כמדביר ביולוגי של זחלי יתושים בשמורות הטבע, מצורפת בזה תחזית צריכת החומר לשימושנו במשך העונה הקרובה". בספטמבר 1985 כותב פרופ' אל פרי מהמכון לחקר שמירת הטבע באוניברסיטת תל-אביב אל האנטומולוג הראשי של משרד הבריאות: "התרשמתי מאוד מתנאי ביצוע המחקר, מהפיקוח הקפדני והעיקרי מהתוצאות המראות פוטנציאל מעולה להדברת זחלי יתושים ממינים שונים בכל האזורים בהם נעשתה העבודה. התוצאות היו חיוביות לגמרי במידה והריסוסים חוזרו בערך כל עשרה ימים במקומות הקשים ביותר.

"במדינות אחרות הבצילוס הישראלי קיבל ציון טוב מאוד בשלב הנסיוני בהדברת זחלי יתושים וזחלי הזבוב השחור. כמו כן ארגון הבריאות העולמי המליץ על שימושו כשרה לאחר נסיונות רבים ובהשוואת הסביבתיות של ארצות-הברית אישור שימוש נרחב של הבצילוס במדינותיו. אין ספק שהבצילוס הישראלי הינו חומר הדברה אידיאלי מנקודת מבט אקולוגית ושמירת הטבע. יעילותו מתחרה עם רוב החומרים הכימיים הנמצאים היום בשימוש ואני מתאר לי שהוא יכול להתחרות גם במחיר. לאור האמור לעיל אני ממליץ בלי היסוס על שימושו הרחב בארץ".

מדוע שינה פרופ' פרי, אחד המומחים הגדולים בעולם בנושאי ההדברה את המכתב לאנטומולוג הראשי של משרד הבריאות? מדוע מתעלם משרד הבריאות מההמלצות החמות והחיוביות של ארגון הבריאות העולמי ושל הרשויות הסביבתיות של ארצות-הברית? מדוע מה שטוב למדינות מפותחות כמו ארצות-הברית, קנדה וגרמניה המערבית אינו רצוי במדינה המפותחת, ישראל? מדוע ממליץ משרד הבריאות בפני עיריית תל-אביב שלא להסתייע בבצילוס הישראלי להדברת מכת היתושים ממנה סובלים לא רק רבים מתושבי העיר העברית הראשונה, אלא גם רבים מתושבי גוש דן?

את התשובה לשאלות אלה קבלנו ממקור בכיר במשרד הבריאות: "האנטומולוג הראשי שלנו אינו מאמין בבצילוס הישראלי והוא שכנע את המנכ"ל שלנו. זה כנראה, מאבק יוקרה בין האנטומולוג הראשי שלנו לבין האיש מאוניברסיטת בן-גוריון. זהו. אין מה לעשות". האמנם?

דפי לדרור, האנטומולוג הראשי של משרד הבריאות, אומר שקיים הבדל גדול בין ריסוס במים נקיים לריסוס במים עם חומר אורגאני. במים נקיים, זחלי היתושים אוכלים את הבצילוס ומתמוטטים, ולכן מאשר משרד הבריאות את השימוש בבצילוס בשמורות-טבע ובאגני הליטוש מראשון לציון. שם יש מים נקיים. אך במי ביוב או מים עם חומר אורגאני אחר, זחלי היתושים אוכלים בעיקר את החומר האורגאני שבסביבה, ולכן השמדתם על-ידי הבצילוס היא חלקית ביותר. משרד הבריאות אינו מתנגד עקרונית לשימוש בבצילוס גם בתנאים אלה, אך דורש מד"ר מרגלית לבצע ניסויים בתנאים מבוקרים ולהביא הוכחות, שהבצילוס משמיד את היתושים ביעילות. אך מאחר שד"ר מרגלית לא ביצע את הניסוי הדרוש ולא הציג את הנתונים על יעילות ההשמדה — לא קיבל את האישור.

על הדברים אלה מגיב ד"ר מרגלית: מסמך רשמי של ארגון הבריאות העולמי קובע בפסקנות, שהבצילוס יעיל גם במים עשירים בחומר אורגאני. כמעט כל הניסויים שביצעתי נעשו במים עשירים בחומר אורגאני, וביניהם גם בבריכת קיבוץ געש, המכילה שפכים של רפת. ההצלחה היתה מלאה. גם בריכות הליטוש של ראשון לציון עשירות בחומר אורגאני, ולא כפי שאומר האנטומולוג של משרד הבריאות. על נושא הבצילוס הופיעו מאז גילויו, כאלף מאמרים בכתבי-עת מקצועיים, מהם כמאה דנים בניסויי-שדה והם אושרו כמוצלחים. הכל מאשר שהאנטומולוג הראשי של משרד הבריאות אינו קורא ספרות מדעית על הנושא, וגם לא את דיווחי ארגון הבריאות העולמי.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מיאמי: בעבור חופן דולרים

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

"כולנו יודעים שהמדובר בהון בורח" אומר בנקאי ניו יורקי על מיליארדי הדולרים הזורמים מדרום אמריקה "אבל זה לא תפקידנו לשאול מנין הוא בא" ★ ככל שמדינות אלה שוקעות למשבר עמוק יותר, מתמלאים בקצב החשבונות והקופות בצפון אמריקה הבטוחה

בעיני בנקאי אמריקה לא היתה העיר מיאמי אלא פרובינציה לכל דבר. עסקות כסף גדולות באמת אי אפשר היה לעשות במעוז שטוף שמש זה לפנסיונרים ישישים. אך לפני עשר שנים מצאו עשרה בנקים שיהיה זה רווחי לפעול דווקא במיאמי. ואז לפתע הזל המזרון למיאמי וגודדי שוקים ותרשים מכובכת התעסקו בשמי העיר. כיום השבים למעלה מ־100 בנקים את העיר למטרופולין פיננסי משגשג. אפילו בנקים גרמניים כגון הבנק הגרמני הדרום אמריקאי ותאייסן אנגר ווסטיבנק מהמבורג ברחקו לדרום פלורידה.

הכסף הגדול המפתה את כולם למיאמי בא מדרום אמריקה. העשירים במדינות העניות, החל במכסיקו וכלה בארגנטינה, חוששים להונם. ככל שחובות החוץ מצטברים במדינות דרום אמריקה במהירות רבה יותר, ככל שמדינות אלו שוקעות למשבר עמוק יותר, כן מתמלאים בקצב מהיר יותר ויותר החשבונות והקופות בצפון אמריקה הבטוחה. "נהר הכסף זורם וזורם", אומר ד"ר לברט באסקום יו"ר הוועדה המפקחת של הבנקים בפלורידה. והוא אינו זורם רק למיאמי ולא רק מאמריקה הלטינית.

שכבת עילית מרעלת בדרכים מפוקפקות

מכל מדינות העולם השלישי השקועות בחובות עסק מעבירה שכבת עילית קטנה סכומים בשווי מיליארדי דולרים דרך הגבולות, בדרך כלל בדרכים מפוקפקות. לוא היו כספים אלו נשארים בכלכלה המקומית, היה מצב החובות של מדינות מתפתחות רבות נראה פחות דרמטי. ההון הבורח, קובע נגיד הבנק הממלכתי המערב גרמני קארל אוטו פאהל, הוא סיבה חשובה "אם לא דווקא החשובה ביותר" למשבר החובות של השנים האחרונות. "בריחת הון זו מאיצה, מגדילה ומחריפה את הבעיות הקיימות". סבור גם הכלכלן הבכיר רימר דה וריס מבנק מורגן גראנטי טראסט שבניו יורק.

על פי הערכות מורגן גראנטי, בריחת ההון מ־18 מדינות מתפתחות מ־1976 עד סוף 1985 מסתכמת בכ־200 מיליארד דולר. אלה הם למעלה משתי חמישיות של כל חובות החוץ שהצטברו במדינות האלה. מדרום אמריקה לבדה זרמו בפרוצת 10 שנים בין 120 ו־130 מיליארד דולר באורח בלתי חוקי אל מעבר לגבול, הם מסתכמים בשליש מחובות החוץ של אמריקה הלטינית. ללא בריחת ההון, כך מחשבים מומחים בבנקים הגדולים, לא היו צריכות, למשל, ארגנטינה, מכסיקו או ונצואלה לדאוג בגלל חובות החוץ שלהן נראה טבלה. השטרות הבנקאים בלבד המוחזקים בידי אנשים מאמריקה הלטינית מחוץ לדרום אמריקה עצמה מסתכמים בכ־80 מיליארד דולר. זה סכום הגבוה בערך פי שניים וחצי מרזרבות המטבע של כל מדינות אלה גם יחד.

לכך יש להוסיף את סכומי ההון הבורח האדירים המושקעים בבניינות עוד ובמקרקעין או הבאגרים באורח פרטי. "בולמוס שהוא בבחינת מגיפה", כך מכנים הכלכלנים של מורגן גראנטי את מאמציהם של העשירים להעביר את כספם לחו"ל במקום להשקיע אותו בארצם הם. למחלה זו יש תוצאות גרוטסקיות. כיוון שחלק גדול של כספי החוב זורמים לארצות הברית, הרי ארצות הברית היא כעת כבראה מדינה בעלת חוב של אמריקה הלטינית. רוב ההון השחור מגיע ממכסיקו לארצות הברית. אפילו באתר החוף הקליפורני העשיר לה ג'ולה, עדיין בולטים המכסיקאים בהפגנת עושרם בהשוואה לאחרים. לפני שש שנים היו לכ־1000 מכסיקאים עשירים מעון שני בלה ג'ולה. כיום מספרם גדול פי שניים. אוספי תמונות יקרים מקשטים את הווילות שלהם, פסלי שיש יווניים, מרבצות רומיים וגנים יפאניים מייפים את האחוזות. ארבע חמישיות מההשקעות לפיתוח דרום איולה דל סאורה בקליפורניה באו מהון מכסיקאי סכורים בבנקאים. מבין 650 הדרים באתר החוף הקליפורני — לה ג'ולה, בל אייר, ניו פורט, כל שלישי הוא מכסיקאי.

בלודרים עם מזוודות מלאות שטרות

גם טכסס מושכת מכסיקנים עשירים. מאז 1975 זרמו לפחות 22 מיליארדי דולר למרכזי הכספים דאלאס ויוסטון. אלה תמיד אותן שיטות שבאמצעותן פקידים ופוליטיקאים, אנשי עסקים, בנקאים כמו גם אנשי המודינות והורשה מביאים את הונם לחו"ל, בין אם המדובר במכסיקו או במקומות אחרים. בלודרים עם מזוודות מלאות שטרות שייכים למראה היומיומי בגבולות. "אנחנו שולחים דרך קבע", מודה מנהל בנק אירופי, "בחור עם שתי מזוודות ריקות למכסיקו סיטי". אנשי עסקים וסוחרים משתמשים בשיטה עוד פשוטה יותר המיושמת בכל מקום. הם מעבידים את הכסף דרך חשבונות מזויפים.

אם למשל מייצאת חברה חולצות מכנסים ובגדים בשווי של 15 מיליון דולר, הרי בספרי החשבונות שלה רשומים רק 10 מיליון דולר אותם היא מקבלת בצינורות המקובלים מידי הקונים. 5 המיליון הנותרים מופקדים על ידי המוכר בחשבון בחו"ל. גם יבואנים נוהגים בשיטה כזו. אם מייבא איש עסקים מכונות ומכוניות בשווי של 10 מיליון דולר, בחשבון הרשמי רשומים 15 מיליון. את היתרה מפקיד היבואן עבור היבואן בחשבון חוץ. החשבונות הפיקטיביים האלה שואבים מהכלכלה המכסיקנית לדעת הערכות הבנק הממלכתי ארבעה מיליארד דולר מדי שנה. המשחק הזה מקובל במיוחד בארגנטינה, מאלזיה וניגריה.

בשנים 1976־84 התכבד הביקוש של לקוחותיה של מאלזיה, ב־10 מיליארד דולר יותר מאשר המספר המופיע רשמית בסטטיסטיקה של מאלזיה. באופן כמעט זהה הילחלו הוצאה גם רווחי היצוא של ניגריה. השוואה פשוטה של כמויות הנפט המיוצא עם המחירים ששולמו, מראה שייצוא הנפט של ניגריה בשנה אחת בלבד (1972) היה גבוה בכ־4 מיליארד דולר מהמספר שנמסר. היתרה נעלמה בחשבונות בחו"ל. מאז תחילת שנות ה־70 מייבאת ניגריה על פי הסטטיסטיקות גם הרבה יותר ממה ששותפות הסחר של מדינה זו סיפקו לה. פעמים רבות גם מרוויחים סוחרים מטבע זר באמצעות הברוקה ומיד מפקידים את הכסף בחו"ל. מאזיר למשל, שמוקרס יותר מכל מדינה אחרת עמדה על סף פשיטת רגל בגלל חובותיה, מוציאים מבריחים כמויות גדולות של יהלומים למדינה השכנה מצפון מערב לה. כך התפתחה הרפובליקה העצמית של קונגו שלה עצמה אין מרכזי יהלומים, והפכה ליצואנית יהלומים מכובדת.

שליטים מרשתים מבריחים הון

יותר מכל אחד אחר עסקו שליטים עריצים ומרשתים בהברחת הון. שליט זאיר, מובוטו, העביר לחו"ל הון בשווי של ארבעה עד ששה מיליארד דולר. בחשבון אחד ויחיד בשווייץ מצאו חוקרים 367 מיליון דולר אותם הפקיד הדיקטטור המודח של האיטי ז'אן קלוד דיוואליה. פרדיננד מרקוס העביר בין היתר סכומים גדולים מקרן סיוע הפיתוח היפאנית לחשבונות הפרטיים שלו בחו"ל. סך הכל צבר מרקוס בחשבונות בחו"ל לפחות שלושה מיליארד דולר.

מדיניות כלכלית מזוקת את זרם הכספים המוברחים בגלל תאוות הבצע של העשירים. מ־1976 עד 1988 — תחילת משבר החובות העולמי — היו שיעורי הריבית כמעט בכל המדינות המתפתחות נמוכים בהרבה משיעורי האינפלציה. הפקדת כספים בתוך המדינה עצמה לא השתלמה. לבריחת ההון תרמו גם מדיניות שערי המטבעות של מרבית המדינות המתפתחות. במשך זמן רב גם מדי רבקו הממשלות במחיר גבוה בהרבה ממחירו הריאלי של המטבע שלהן בהשוואה לדולר. אולם די היה בציפייה שבקרוב ייעשה פיחות במטבע שלהם כדי להניע מפקידים להפקיד כספי בחו"ל כדי להרוויח את רווחי הפיחות.

בהעברת הכספים הבלתי חוקית הירבו לסייע הבנקים הבינלאומיים. "אלה הם הבנקים שעיזוזו את אוטובוס הבריחה", אומרת קארין ליסאקרס, עד לפני זמן קצר ממלאת מקום מנהל מדור התכנון הפוליטי בסטייט דיפרטמנט בוושינגטון. ראשית הרוויחו הבנקים מאשראי המיליארדים לעולם השלישי ופעם נוספת הרוויחו כאשר זרם אליהם הכסף חזרה. "כולנו יודעים שהמדובר בהון בורח", אומר בנקאי ניו־יורקי. "אבל זה לא תפקידנו לשאול מנין הוא בא". ואכן למה עליהם לשאול? הודות להון הבורח יכולים בעיקר הבנקים הגדולים האמריקאים לצפות לעתיד בשאננות רבה יותר. שכן לעומת האשראי שניתן למדינות רבות ולא נפרע, הם מקבלים מיליארדים רבים של הון שחור.

ספקית ההון הבורח הגדולה ביותר של ארצות הברית, מכסיקו, אינה יכולה יותר לשלם חובותיה. שני מיליארד דולר חסרים לה לתשלום הריבית שהיא חייבת לשלם השנה. רזרבות המטבע הזר הצטמקו במידה כזו עד כי הם לא מספיקים אפילו למימון יבוא חיוני של חודשיים. אבל ששה מיליארד דולר יעזבו השנה את המדינה הזו באורח בלתי חוקי. בריחת ההון, אומר שר האוצר של מכסיקו חסוס סילוה הרצוג, "היא הקוץ דם אבזרית המוהכת את תרמית ארצנו". לעשירים בלה ג'ולה כלל לא יפריע הדבר ועל העניים ברובעי העוני של מכסיקו סיטי זה כבר לא ישפיע.

האיטי: מדינה על הסף

מאת רוז'ה דה וואק
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

העם שסבלנותו פקעה רוצה בדמוקרטיה

פורט או פראנס. המשאית שנבעה יזוק כוח דהרה אל הכיכר, עקפה עריכת צמיגים בוערים ובלמה לפתע ליד תחנת דלק. החיילים קפצו למטה. עם הנשק ביד הם התעקדו על המפגינים, שנפוצו לכל עבר. תימרות העשן הגנו המפגינים התרוממו. מהרחוב הראשי, לשעבר שדרת פאפה דוק, התעופפו אבנים בגודל אגרוף. או ירה חייל ירייה אחרת. הוא כיוון שוב את רובה, הפעם לעבר קבוצה שקטה של עיתונאים שהתבוננו במתרחש. במשך שניות מספר עמד כך מולם. או הוריד לאטו את הקנה והסתלק לשוק. החיילים הסירו את המתרסים ופינו את הרחוב. אך רק עזבה המשאית הנבאות את המקום, שב השתלטו הצעירים על הצומת. "לא ניתן שיגזלו מאתנו את המהפכה", אמר בזעם בשבוע שעבר קוממאר בן ה־27, אחד ממנהיגי המפגינים, שלא הניח להקפיץ את האבן שהחזיק בה מידו ואחת לאחרת.

במשך 30 שנה רדו פאפה דוק ובייבי דוק — הרופא פרנסואה דיוואליה ובנו ז'אן קלוד — במדינה הקאריבית, אחת העניות בעולם. בגלל שלטון האימים שלהם נראה היה שהדיקטטורה האיטית בעמדה על מקומה. למעלה מ־85% מתושבי האי הם אנאלפביתים. 75% חיים בדלות גמורה, 60% מובטלים. באזורי הכפר שיעורי תמותת התינוקות הם הגבוהים ביותר בכמעט כליל, ושקיקעותיהם סובלים מסכוף. יש לאיכרים תוחלת חיים של 39 שנים.

התנגשויות עם הצבא

הרפובליקה השחורה הראשונה שהוקמה ב־1804 היא עדיין מדינה משועבדת. אך בלי נשק, "רק בידיים שלנו ובתפילות שלנו" זכו האיטיים ב־7 בפברואר בחירותם. ארבעה חודשים חלפו מאז שהנשיא "לכל תקופת חייו" השנוא, ז'אן קלוד דיוואליה, יצא לצרפת. עוד קודם לכן מינה בייבי דוק את הגנרל בעל שלושת הכוכבים אנרי נאמפי לראש ממשלת אזרחית לאומית. ארבעה חודשים שבמהלכם ציפה העם מדי יום לשווא, שהאיש החדש בשלטון יסלק ממשלתו הזמנית את כל השרים שנמנו עם משטר דיוואליה ויגשר על לוח זמנים לבחירות בקרוב.

בשבוע שעבר פקעה סבלנותם של האיטיים. ברחובי המדינה פרצו מהומות. בהתנגשויות הקשות בין הנוער חסר המנוחה לבין הצבא, החש שאינו יכול לשאת במעמסה, נהרגו אנשים משני הצדדים. בכל מקום הוקמו מתרסים קטנים, ומפגינים חסמו את עורקי התנועה. בו בזמן הצבר 85 מחסומים לאורך הכביש היחיד המוביל מעיר הבירה פורט או פראנס לצפון המדינה. כך גם בדרום, שבלאו הכי נותק בגלל שיטפונות כבדים בעקבות גשמים עזים. ובאותו מרבעי העוני העצומים של פורט־או־פראנס השתוללה מלחמה על שטח במבנים: כנופיות מתחרות ואזרחות נלחמו קבוצות יריבות זו בזו.

"האיטי היא כמעט על סף האנרכיה", קבל הגנרל נאמפי חסר האונים בשידור לילי מיוחד בטלוויזיה, שעליו התבשרו התושבים ברגע האחרון. בעבר דאגו אנשיו של דיוואליה להוציא הסדר רצחניים. רוב אנשי הטונטון מאקוט נעלמו באחר אלו מהם נעשה "לינץ'" והיו שהושמו במעצר. מאז פירוק אותה מיליציה אכזרית שהטילה חתיתה על המדינה, הצבא המפלג המונה 8000 איש בלבד אינו יכול להשתלט על המצב. התוצאות הן אולי "חזרה לעבר מלחמת אזרחים" הזהיר אנרי נאמפי בקריאתו לשמור על הסדר. אבל הלחץ מצד הרחוב אינו חדל.

במדינת המשטרה לשעבר שורר כעת חופש מלא. המדינה שנאלצה לשתוק 29 שנים מדברת סוף־סוף, ובשיטפון־דיבור. העם כמה להכרה. ואנשים רוצים באמת בדמוקרטיה — ככל שלא התנסו בה אי־פעם. רוצים לעשות "דשוקה" לכל שריד של משטר דיוואליה השנוא. מלה קריאולית זו היא עתה על כל פה. פירושה, פחות או יותר, לעקור משורש. האנשים החוששים שאמנם משפחת דיוואליה הסתלקה, אבל הדיוואליאנים והעשכרים מנגו יישארו. אפילו הבישופים, באיטי, להוציא לשוחה, מיהן של הבנקים, מבקרי מגמות הפשרנים של המשטר "קודם".

הגנרל נאמפי: אדם אמיץ, דמות מבולה ובעל חלומות

בימים האחרונים דרשה הסתכלה סייה פה אחד את התפטרותו של הדיוואליאניסט רב־העוצמה בממשלה, שר הפנים וההגנה וויליאם רגאלה. גם את שר האוצר והכלכלה הצעיר לאולי דלאטור, לא יכול העם לסבול. זהו אחד מ"נערי שיקאגו", ניאו שמרן, שעליו אומרים שהוא רצה למכור לסקטור הפרטי את המפעלים הממלכתיים המעטים הקיימים ו"למכור את המדינה לאמריקאים".

קריאה לשביתה כללית

מיום ליום גוברת המתיחות. הפוליטיקאים השואפים לאינספור מקימים מפלגות, עשרות המועמדים לנשיאות מפרסמים הודעות חריפות יותר ויותר. בכינוס הראשון של נציגי המפלגות הם רבו על המיקרופון כל אימת שמישהו רצה לשאת את דברו. היה זה תוהו ובוהו גמור. אחד דרש לערוך הפגנה מול הארמון הלאומי הצבוע כולו לבן. בארמון זה שבהגרו הפנימית עוד נמצאת הגרנדה של ילדי דיוואליה, עובד כיום הגנרל נאמפי. לבסוף הסכימו הפוליטיקאים על קריאה לשביתה כללית, ביום המישי השני, בעת של "הכינוס חלש" הכומר הפרוטסטנטי סילויו קלוד, שנעצר על ידי מעניו של בייבי דוק שבע פעמים, ושלוש פעמים עונה כמעט למוות. ב"בית המטבחיים" שלהם מאחורי קירות הבסיס הידוע לשימצה פורט דימאנש, בשולי הבירה.

במדינה דתית־מאוד זו, רבים חשים עצמם כמי ש"נקראו על ידי האל" ונראה שכל אלה רוצים רק דבר אחד, להיות נשיא. "המדינה תהיה טובה אם יהיה לנו נשיא", אומרת בעיניים קורנות מרי יולאן, הזיה יחד עם שלושת ילדיה וסבתה בבקתת פח של עיר הפחונים המרד פשת מרטיסאן הנשקפת מעל הבירה. האישה בת ה־19 מתקיימת איכשהו מייצור תכשיטים זולים. מאות אבנים שוזרות קטנטנות היא חורזת יחד לשרשרות. תמורת תריסר שרשרות כאלה היא מקבלת סכום השווה בקושי ל־40 פני.

אבל שום איש — ואין זה משנה מה יבטיח — לא יוכל בעתיד הנראה לעין לפתור את בעיותיה של מדינה הרוסה, הסובלת מצפיפות־יתר. המהפכה עוררה ציפיות שהיו מוגזמות להכזיב. לאחר חילופי השלטון איבדו 12 אלף איש את עבודתם. מכיוון שהעובדים דרשו העלאת שכר צנועה, סגרו מפעלים אמריקאיים בבת אחת, בתוך יום, את שעריהם. את טונטון סאם, כפי שמכנים כאן את הדוד סאם, שכבש ושלט במדינה מ־1915 עד 1934 ומאז מפעיל עליה לחצים כבדים, שונאים באיטי.

דחיית הבחירות לנשיאות

ליד שולחן הכתיבה של הגנרל נאמפי בארמון הלאומי — "ערלשו זה בית העם" — מוצב פסל־שיש אחר, שארל דה גול. נאמפי מכיר את הצרפתים על ש"תמיד ידעו לשמור על מרחק מארצות הברית". אולם אנרי נאמפי, אדם הנחשב לישר מאוד, נטול כל שאפתנות פוליטית ודוקרטיה, אינו נראה חופשי להוליכ. הדיוואליאניסטים בסביבתו והצבא בולמים אותו. הם מתקשים להשלים עם אובדן השלטון ומוטבות הצבא. בשיחה מנסה הגנרל בוחרות לרמוז שחסידי המשטר הקודם משלמים לפורעים קטורים כדי לעודד מהומות ולהכל בתהליך הדמוקרטי. אולם השפעת ההפגנות היתה הפוכה. בעקבות המחאות הבלתי פוסקות נאלץ נאמפי בסוף השבוע שעבר להודיע סוף־סוף על לוח זמנים להכנת חוקה ולעריכת בחירות. אבל נשיא ייבחר רק ב־7 בפברואר 1988.

מדוע במועד כה מאוחר? האם כדי לאפשר למפלגות הפוליטיות להבשיל ו"להכין את העם כמו את העיר לדמוקרטיה"? או אולי התנגדות בצבא לבחירות חוקה מהיר עד כה לא יכול היה נאמפי להיענות לדרישה לסלק את הנציגים הבולטים ביותר של השיטה הקודמת מהממשלה הזמנית. ההדגה מאבד הרמטכ"ל לשעבר את הנבס שלו, האמון שהעם נתון בו. שינוי הדגל האיטי, כמה משפטים נגד המענים הנודעים ביותר, שינוי שמה של שדרת דיוואליה לשדרת ז'וזן פאר לוס השני, רווקים מלספק את האיטים.

ב־9 במארס 1983 ביקר האפיפיור בבירה וחיזק את הדרישה "שצריך לשנות סוף־סוף דברים במדינה הזאת". הכנסייה, על הרשת הארצית שלה, על קבוצות עזרה הדדית שאיימו על מערכת הכוח של הטונטון מאקוט — פעלה רבות להחלשת הדיקטטורה. באמצעות תחנת הרדיו שלה "רדיו סולייל" שהוקמה ב־1978, חידדו הכמרים את מודעות האוכלוסיה. "בהתחלה חשב המשטר — זו תחנה דתית, שם סכנה לא צפויה ממנה", מחייך המנהל שלה הוגו טליס, כומר בלגי. זה היה משגה. "רדיו סולייל" הוזלש [illegible] ניסו באוטובוסים מקלפי אותה לשנייה הגביעו 50 פעמים", מספר טליס בחיוך ממזרי.

לצד הצבא, מוסיפה הכנסייה להיות הכוח החזק ביותר במדינה. מאז סילק בשנות ה־60 פאפא דוק את שכבת העילית של המולאטים מהשלטון ורושש את האיטי מבחינה אינטלקטואלית. כעת עורכים הכמרים מסע נרחב לביעור הבערות. בחדר כיתה של בית־ספר עממי ליד רובע עוני, יושבים בערב תשע נשים וגבר אחד על הספסלים הקטנים מדי למידותיהם. אלנה, התלמידה המבוגרת ביותר, היא "לפחות בת 70", ככל שהיא יודעת. מאחור על הקיר תלוי דגל האיטי, לצד צלב. על קיר הלוח תלויה תמונה של האפיפיור. הנורה מפיצה אור חלש בנדר. המורה — צעיר מתנדב מובטל — כותב באותיות גדולות ארבע מלים על הלוח: מנגיקה, ניצול, סולידריות, דשוקה. בכתב־יד מהוסס מעתיקים התלמידים את המלים למחברותיהם.

תוהו ובוהו בדרום סודאן

מאת ז'אן ג'יירס
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

בנוסף לכל פגעי הטבע, לוחמים בדרום סודאן פלגים יריבים אלה באלה

ג'ובה, סודאן

"מהמטוס נראית בירת אזור קו המשווה כחלקת גן־עדן, אובדת בצמחייה עשירה העוטרת בניגוד למרכז המבותר את חארטום. אך מרגע שיורדים מהמטוס מבחינים שהמקום מתפורר. כמו הבניינים המיושנים של שרה התקופה, מלון ג'ובה בסגנון הקולוניאלי הבריטי, שכשבנת ה־50 איזה נוספים מיליארדים של אימפריאל אירוויס, שממוטיה — פלינג בוטס, הסירות המעופפות המפורסמות — דילגו בין סאותהאמפטון וקייפטאון, אינו אלא פונדק מעלה אבק שקירותיו מתפרקים. המזגנים המקולקלים, המאווררים המקולקלים, החרטים המיושבים השבורים, מבריחים את המבקרים. אלה מעדיפים את הבתות המצוחצאות אך המבטיחות ניקיון של הבנגלוס, בבעלות "מועצת הכנסיות של סודאן".

"מה אתה רוצה", אומר פולין לרסורו, הארכיבישוף הקאתולי של ג'ובה. "אנחנו חיים בתקופה של אי־ביטחון מוחלט ורוב תוכניות הפיתוח נבשר בהדרגה. בבתי־החולים אין תרופות, משכורות המורים אינן משולמות והמינהל לא קיים למעשה. אנשים מתחילים למות ברעב ובחוליים פושטים על הבקר". סיבוב מהיר בעיר מאמת את דבריו הפסימיים.

ג'ובה, שעד לפני כמה שנים היתה הבירה המשותית של דרום סודאן, אינה כיום אלא עיירה אפריקאית גדולה ורדומה. בבמה רבעים מיוחדים יחסית אפשר למצוא את הבניינים המודלות של שרי הממשל הזה ופונקציונרים בכירים, מוקפות שטיחון שומרים תושבי המקום, המדשים בתים ובקשתות. האוכלוסיה בכללותה גרה בבתים רעועים בני קומה אחת, ובדרך כלל באותן בקתות דמויות קובות (טוקול) שאין בהן מים, חשמל ושירותים. דיירים, רובם פליטים מהכפרים הסמוכים, מונים יותר מ־90 אלף מהאוכלוסיה. הם מתגוררים בין המגורים ובין ערימות פסולת וזבוב.

ברחובות הרבעים העממיים, בכבישה לבאריס וגרים טיפוס האלכוהול של השריעה לא כובד אף פעם בדרום. גם בצפון הפרו אותו רבים ובדרום לא ניסו כלל לאכפו. ובשערי כנסיות, פושטים ידיהם קבצנים, נשים, ילדים וזקנים; לעתים כפות ידיהם אכולות פצעי צרעת, המשתוללת בכל מחוז קו המשווה. בקאטור, הצפוף ביותר מבין הרבעים הללו, המכונה גם קיריש אל־פיל (בערבית "בטן הפיל"), מתגוררים תושבים מ־39 קבוצות שבטיות, באוקולים דלים במיוחד.

גירוש אתנו־מינהלי

עם רדת הלילה אופפה ג'ובה אפלה כמעט גמורה. פה ושם מבליחים אותה אורות פנסי מכוניות והתאורה מהווילות. לפני שלוש שנים התקלקלו שתי מחולבות החשמל הכוח, מכיוון שהמטובים "שכחו" לשמנן. כדי להשיג חלקי חילוף שאינם בנמצא בסודאן, צריך היה לבקש מטבע חוץ מחארטום, המחויבה בקופה, תהליך העשוי להימשך זמן רב. האפלה תוסיף איפוא לשלוט בג'ובה לפחות עד סוף השנה, על־פי ההערכות האופטימיות ביותר. בינתיים אלה היכולים להרשות לעצמם את שירותיהן של חברות חשמל פרטיות, הם היחידים הנהנים מתאורה ומהמקררים השמחים למשך כמה שעות ביום, שכן הדלק בבירה אוזים, מפולחים יותר, "התתכבר" לגנרטור היחיד בתחנת הכוח הפועל עדיין. הוא משרת בראש ובראשונה את בית־החולים הציבורי של ג'ובה. "בית מחסה לעניים שאליו לא נכנסים אלא כדי למות", לדברי תושבי העיר. "בית־החולים לילדים ע"ש סבאאר" — מתנה של הכוויתים — אמנם מצויד במכשור רפואי במידה מספקת, אך אין בו די מיטות לענות על צורכיו של הכל ארץ שבו תמותת הילדים גבוהה במיוחד.

בימי השיא של ג'ובה, שהיתה אז הבירה המשותית של הדרום, האמדה האוכלוסיה ב־150 אלף איש. מאז "החלוקה מחדש" של הדרום לשלושה מחוזות נפרדים (אזור קו המשווה — אקוטוריה, אזור הנילוס העילי ובאחר־אל־גזאל), עליה ציווה ב־1983 השליט דאז נומיירי (נצער שעורר זעם רב בדרום), נתפס כמיועד לגורל להלוהוזין את מידת האוטונומיה שהיתה לו והווה אחת הסיבות לפריצתו מחדש של המרד בדרום), נמצאת ג'ובה בדעיכה. היא אינה מונה כיום יותר מ־90 אלף תושבים. אלה שביצעו את החלוקה מחדש, רובם פוליטיקאים של המספר השייכים לקבוצה הלאומית השלטת באקוטוריה, הבארים, קיוו שגירושם של בני הדינקה, אותם תושבי גדות הנילוס — המתוארים כאן כ"שתלטנים ובטוחים בעצמם" — מתפקידים שמילאו בלשכות השרים ובגופי הממשל, יפתור כבדרך נס את כל בעיות המחוז. אך בדיוק ההיפך הוא שקרה. "החלוקה מחדש" היתה הצעד הראשון של תהליך דעיכה אטי ואכזרי. אמנם הפוליטיקאים בני הבארי הדיחו מעמדות הדינקה, שכן הם אלו שתפסו את המשרות הבכירות, אך בסך הכל לא הפיקו אקוטוריה וביותה שום רווח מגירוש אתנו־מינהלי זה.

ג'ובה, שהפכה בזמנה למרכז עסקים משגשג יחסית, איבדה את כוח המשיכה שהיה לה לסוחרי ממלאקאל ואב. הם נמלטו מ"ציד המכשפות" שנערך נגד כל אלה שלא היו ילידי אזור קו המשווה עצמו. בו בזמן נאלצו בני אקוטוריה, שנהנו ממשרות רווחיות בבאר אל־גזאל ובאזור הנילוס העילי, לחזור לג'ובה. הם יצרו בכך בעיית אבטלה חמורה, בעיקר בקרב המורים.

חיסול חשבונות

מאז, עם הופעתה של הגרילה בסוף 1984 במזרח אזור קו המשווה, החריף המצב הכלכלי. בית החולים המודרני, השוכן בסמוך לקסרקטינים של הצבא בדרום מערב ג'ובה, נמלא עד אפס מקום בפצועים הרבים מהחזית, שהתקרבה לאט אך בהתמדה לבירת המחוז. באורח פאראדוכסלי, שום דבר ברחובות העדולים של העיר, שבהם רואים בדרך כלל אנשי צבא נושאי נשק, אינו מצביע על עובדה זו. עם זאת, המרד הוא בבחינת כתם שמן מתרחב בחלק המזרחי של אזור קו המשווה, והוא יכול לחנוק את כל החיים הכלכליים של הכלל.

המורדים כבר ניתקו את דרך המים היחידה שקישרה את צפון סודאן לג'ובה דרך קוסטי, ושכעת ניתן להגיע אליה מחארטום רק דרך האוויר. ארבעה מטוסי תובלה מבריטים על כל שבוע ציוד, דלק ותצרוכת מזון המיועדים בדרום לצבא. המורדים של "צבא השחרור של עמי סודאן" (אלפ"ס) פעילים במיוחד מסביב לעיר בקפואטה ותוריט, שליקן בעצם הם שמים מצור, ולאוורונה השתלטו, דרומה יותר, על היישוב החשוב מגווה השוכן בין ניפולה ותוריט. פעולות אלפ"ס במרחב גובה יצרו בחלק זה של המחוז אי־יציבות כרונית ומצב של אי־בטחון מתמיד, שאילצו את מרבית ארגוני הצדקה והסיוע הבין־לאומיים להפסיק או לצמצם את פעילותם.

לעומת זאת אפשרה האנדרלמוסיה — בהיעדרם של כוחות הממשלה, הנטבעים מעימות חזיתי עם המורדים — לקבוצות שבטיות מסוימות לסלק חשבונות עם יריבים מסורתיים. כך למשל, בני הטופוסה החיים בגבול סודאן ואוגנדה, ערכו באמצע אפריל סדרה של פשיטות עקובות מדם על 16 מ־17 מחנות הפליטים האוגנדיים המנוהלים בידי הנציבות העליונה לענייני פליטים של האו"ם. הם רצו ככל הנראה לחסל חשבונות עם בני מאדי, שכניהם ויריביהם המסורתיים, השוכנים במחנות אלה מאז 1981. מעריכים את מספר הפליטים האוגנדים שגורשו כך ממגוריהם במחנות בקרוב ל־50 אלף איש. הפליטים, שגאמם במרכזי מעבר, הורשו לחזור לכפרים שלהם באוגנדה. הם התקבלו שם בתהלוכות ובקבלת פנים נלהבת על־ידי אנשי השלטון המהפכני החדש במדינה.

רובין הוד מודרני

תוצאה ראשונה של פריצת מלחמת האזרחים באקוטוריה היתה שיבוש דרכי התחבורה והאספקה של האזור. זו גרמה לעלייה תלולה במחירי מצרכי יסוד ומוצרי היגיינה, שכמה מהם זינקו ב־200% אחוז בתוך כמה חודשים. קשיי החיים היומיומיים מעוררים באוכלוסיה אכזבה ופיכחון כלפי מעמד שליט, הנבנה רובו ככולו "ווסיד החלוקה מחדש". הממשיכים לדבוק בדרך הזו. אלה האחרונים גם מנעו בשנה שעברה את הקמתו של ועד פועל עליון בג'ובה, שמונה על־ידי חארטום כדי לשלוט על כל הדרום. בהימור שגם הם יקימו תנועת גרילה משלהם במקרה כזה.

בעין ההמון העממי, מנהיג המורדים ג'ון גארנג הוא כיום מעין רובין הוד דרום־סודאני, "היחיד שעושה משהו למען ענייני הדרום", כפי ששומעים בכל מקום ומקום בדרום. כך אמר לנו הרכז הכללי של הארכיהגמוניה האנגליקנית של ג'ובה, הכומר מייקל להגה: "אחינו גאראנג קרוב לנו ואנו זקוקים לו. בנוסף לכך, אחת הסיבות שלמענן הוא נלחם, ושאנו שותפים לה, היא הבטחת הזכויות בין הצפון והדרום. בעיקר זכותו של האיש השחור להיבחר כנשיא סודאן". הוא נלחם לתרות כי הוא מאזין דרך קבע לרדיו המורדים, המשדר כל יום אחר הצהריים בין שלוש לארבע. הוא אינו היחיד המאזין לתחנת הרדיו של גאראנג, השלטונות המקומיים נאלצו להקים באחרונה תחנת רדיו כנגדה.

האיבה לצפון מוצאת באיום שעדיין נשקף מהשריעה — אף כי החוק האיסלאמי הושעה והוקפא על־ידי הממשלה החדשה, המחפשת דרכים לבטלו — ועל־ידי כמה טעויות של השלטונות בצפון. כך למשל, המסרבים בדרום (נוצרים או אנימיסטים) הם מיעוט באוניברסיטת ג'ובה (400 מסך כולל של 900), שם נוהגים הפעילים האיסלאמיים של האחים המוסלמים כאילו היו בשטח כבוש שלהם.

פרובוקציה או אטימות? במרכז מלקל המתפוררת בונים כעת, במימון כוויתי, מרכז איסלאמי. זה יכלול מסגד, בית ספר ללימודי הקוראן, מרפאה, ספרייה, אולם כינוסים וכו'. תושבי ג'ובה, שרק שמונה אחוז מהם מוסלמים, מתחילים כבר לרטון נגד יוזמה זו, מה עוד שכבר קיימים חמישה מסגדים עבור כמה אלפי המוסלמים, שרובם סוחרים מהצפון, המתגוררים בתוך העיר.

הבמה למנהיגות

הקרן החדשה לישראל תעניק השנה שתי מלגות, למועמדים או מועמדות, המגלים מנהיגות בתחום קידום מעמד האשה בישראל.

הקרן החדשה לישראל הינה מסגרת בה שותפים ישראלים ויהודים מאמריקה הצפונית הפועלים למען צדק חברתי וחזוק התהליכים דמוקרטיים בישראל.

לקבלת פרטים וטפסי הרשמה, נא לפנות אל: הקרן החדשה לישראל, ת.ד. 4156, ירושלים 91041 טל' 634-830 (02). מועד אחרון לקבלת פרטים: 30 יוני 1986.

למוסד ממלכתי
דרושה דירה
בת 3־2 חדרים + טלפון
בשכירות ברעננה
ללא דמי תווך
בהצעות נא לפנות למספרי הטלפונים הבאים:
03-205344 ,03-205504

המרכז הישראלי לניהול
ערב עיון בנושא
עידוד המחקר והתעשיה בישראל באמצעות חוקי מס
יום א', 29 ביוני 1986, בשעות 19.15-15.30, תל־אביב
בהשתתפות ה"ה (לפי סדר הופעתם):
יורם בליזובסקי, משנה למנכ"ל ומנהל מרכז ההשקעות, משרד התמ"ס;
יחזקאל פלומין, רו"ח ומשפטן;
דרון בארי, רו"ח;
דוד אפרתי, משפטן;
ישראל ברון, משפטן;
יגאל ארליך, הממונה על הכנסות המדינה;
בועז נחיר, המדען הראשי, משרד התמ"ס;
משה שמיר, משפטן;
אבידור אבני, נשיא חברת רו"ח בישראל בע"מ; רו"ח.
פרטים והרשמה במרכז הישראלי לניהול: טל. 03-257202; 02-254863; 04-640678; 057-57914.

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר לרפואת שיניים ע"ש מוריס וגבריאלה גולדשלגר

משרד הבריאות
המחלקה לבריאות השן

משרד העבודה והרווחה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית
מחוז ת"א והמרכז

נפתחת ההרשמה לקורס לבחורות פרה דנטליים
סייעות — ושיננויות ברפואת שיניים
לבוגרות י"ב כתות

משך הקורס:
תלמידות המתקבלות לקורס זה תלמדנה שנה אקדמית אחת. לאחר עמידה בדרישות תקבלנה תעודת הסמכה של סייעת ברפואת שיניים. מקבוצת בוגרות זאת תמוין קבוצת תלמידות לפי קריטריונים אישיים ואקדמיים, אשר תוכלנה להמשיך וללמוד שנה נוספת. בתום שנת הלימודים השנייה, העומדות בדרישות תקבלנה תעודה של שיננית ברפואת שיניים.

תנאי קבלה:
המועמדות תתחייבנה בבחינה פסיכומטרית ובראיון אישי. הבחינה הפסיכומטרית תתקיים ב־21.8.86. טפסי הרשמה לבחינה ניתן לרכוש ב"דיונון" ובכל חנויות הספרים האוניברסיטאיות ועליהם להגיע למרכז הארצי למבחנים עד ה־31.7.86.

ההרשמה:
ההרשמה מתקיימת בביה"ס לרפואת שיניים, רח' קלצקין 4 רמת־אביב, חדר 101, כל יום פרט ליום שלישי בין השעות 8.00—14.00.
על המועמדות להביא בעת ההרשמה:
א. תעודת בגרות או ציוני כתה י"ב.
ב. 2 תמונות.

לפרטים נוספים נא להתקשר ל־03-420675.

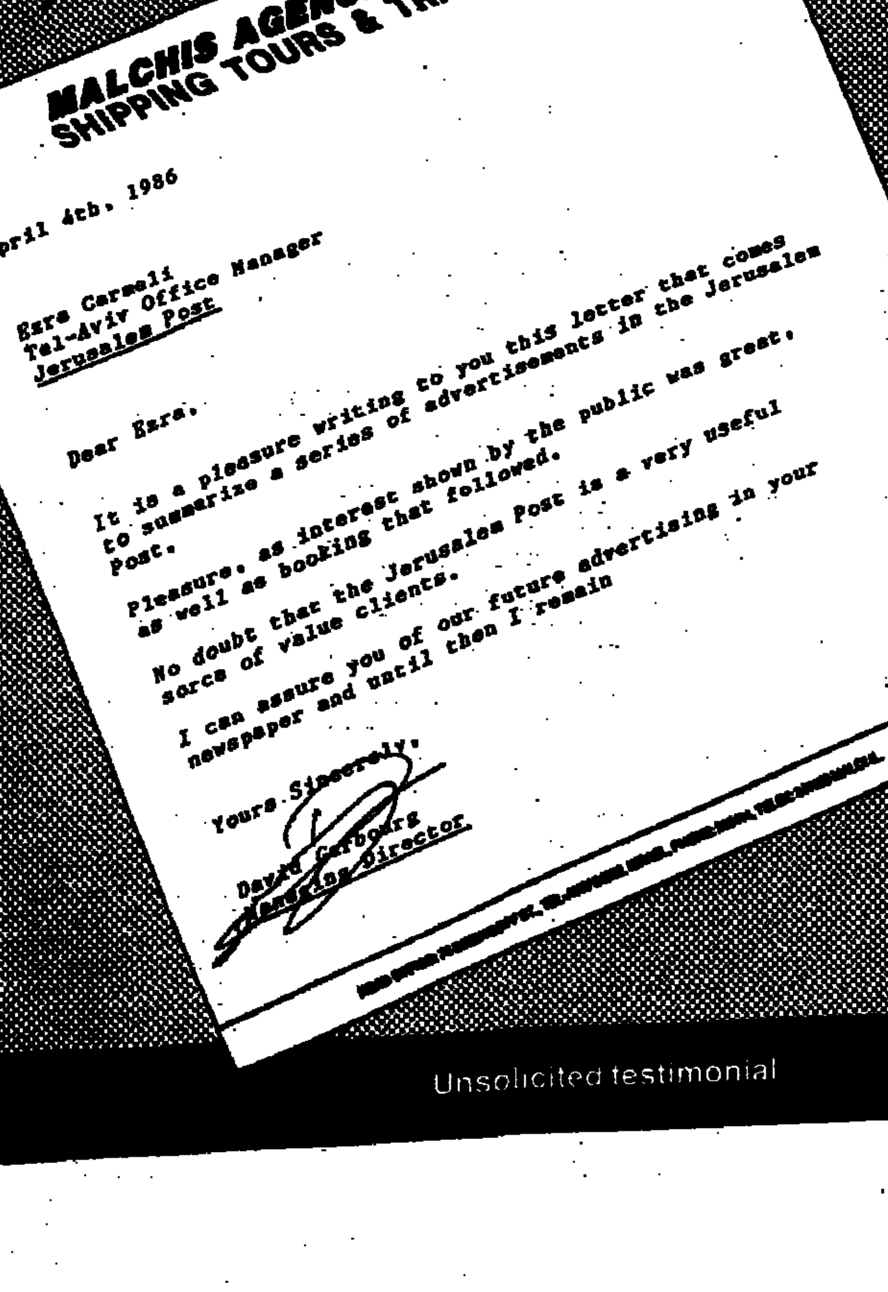

נשיא המדינה כחותמת גומי

גדעון סגל, מנהל חברת "אגר בית עץ", נהג במכונית המרצדס שלו בתקופה בה נפסל לנהיגה ע"י בית משפט, גרם לתאונת דרכים בה נפגע אדם. שופט בית משפט השלום לתעבורה השמיע בגזר הדין דברים קשים נגד הנתבע, ציין כי לחובתו רשומות 41 הרשעות קודמות, 14 מהן חמורות, כי המדובר בנהג פרוע, וכי התאונה אינה אלא תוצאה טבעית מהתנהגותו הבלוחה בכביש ומהתעלמותו מהוראות החוק ומכללי הזהירות.

"חיפשתי מה שקודי בלשונו נסיבות מקילות, אך לשווא," ציין השופט והוסיף כי הנאשם הפר עמותו המכוברת בחובה קדרום להפור בו. הוא הטיל על הנאשם 18 חודשי מאסר, מהם 9 חודשי מאסר בפועל.

סגל עירער בפני בית המשפט המחוזי. שלושה שופטי ביהמ"ש המחוזי השמיעו אף הם דברים קשים כנגד המערער. הם קבעו: "אנו סבורים שהמערער חייב להיאסר בפועל, אולי זה ירתיע אותו". בית המשפט הוסיף כי ביוון שמדובר במאסר ראשון, הוא נתון למערער אשראי שעצם הכליאה תהווה הרתעה ולכן אין צורך למצות עמו

הדיבור: הקלה בעונש

הדין מבחינת אורך התקופה. החולט שתקופת המאסר בפועל תהיה ארבעה חודשים.

פסק הדין ניתן ב־27 בחודש מארס השנה. הנה, שנה קלה לאחר החלטת השופטים, כבר שיגר סגל בקשה דחופה לשר המשפטים משה נסים להקלה בעונש. במהירות שיא, תוך פחות משבועיים ימים, אישר נסים את הבקשה והמליץ בפני נשיא המדינה להמיר מאסר ארבעה חודשים בפועל במאסר על תנאי. אגב, היתה זו אחת הפעולות האחרונות של נסים כשר המשפטים. הנשיא אישר את ההמלצה, למרות ששופטי בית הדין לתעבורה ובית המשפט המחוזי ציינו בצורה המפורשת ביותר שחובה להושיב בבית סוהר את הנהג הפרוע שנהג וגרם תאונה כאשר נפסל לנהיגה. בכך הפכו נשיא המדינה ושר המשפטים את פסק הדין לחסר משמעות, ולמעשה פעלו בניגוד לפסיקה.

מדוע נהג כך שר המשפטים? ימימה גבאי, ראש מחלקת החנינות במשרד המשפטים, אישרה שאכן הומר המאסר בפועל במאסר על תנאי, אך: "הפנתה אותי ללשכת הנשיא כדי לשמוע הסברים. דובר לשכת הנשיא אמר כי המלצת השר "היתה כולה מטעמים אנושיים" ולא הסכים להרחיב. ממשרד המשפטים הצלחתי להשיג בעזרת ידיד תוכן הבקשה להקלה בדין. מדובר בבתו ובגופש שאושר של הנאשם ותמונתה מבוונת כלכלית אם ייאסר. כל הנימוקים בבקשה כבר הושמעו בבית המשפט, ואף בהאריכות יתר, ע"י פרקליט הנתבע כסיבות להקלה בעונש. השופטים פסקו את דינו של הנאשם מתוך ידיעת העובדות הכלולות בבקשה ששוגרה אל שר המשפטים.

יתר-על-כן, אחת מהסיבות לבקשת ההקלה בעונש, היתה הטענה כי הנאשם הוא קורבן שווא וכי לא הוא שנהג בכלי הרכב בשעת התאונה. נקודה זו נחשבה כנראה ע"י נשיא המדינה כהתפתחות חדשה, בלתי ידועה, המצדיקה הקלה בעונש. הבעיה היא שמשרד המשפטים אם מתוך רשלנות, אם מתוך סיבה אחרת, התעלם בכך ששיגר לנשיא את המלצת השר, את הבקשה ואת תמצית שני פסקי הדין. אם היה טורח לשגר לנשיא את שני הפרוטוקולים המלאים של ישיבות בתי המשפט, היה הנשיא נוכח לדעת כי גם טענה זו הושמעה בבית המשפט שקבע כי זו טענה שקרית שמטרתה הכשלת בית המשפט.

מקרה אזולאי

בשבוע שעבר נעצר לחקירה אריה אזולאי ראש עיריית אשדוד בחשד לקבלת שוחד ובביצוע שורה של עבירות פליליות נוספות. אך נעצר האיש ומיד נחלצה הנהלת העיר לעזרתו, החליטה להקציב לו עשרות אלפים דולר כמימון ביניים להוצאות משפטיות וזאת במסגרת סעיף בתקציב העירוני המכונה "הוצאות משפטיות".

"זה צעד של הפגנת תמיכה. אנו בטוחים בצדקתו", הסביר לי דובר העירייה. זה בהחלט מרשים מאוד שהנהלת העיר משוכנעת בצדקתו של ראשה. אבל זה יהיה הרבה יותר מרשים אם בסופו של דבר גם בית המשפט יהיה באותה דעה. בינתיים לא ברור מדוע משלם המיסים חייב לשאת בהוצאות המימון המשפטי. האם העירייה היתה נוהגת בצורה דומה לו נעצר בחשד לקבלת שוחד פקיד אלמוני באחת ממחלקותיה? מסתבר שבניגוד למיגזר הממשלתי, במיגזר הרשויות העירוניות, הנושא הזה פרוץ, אינו ברור. בעצם ימים אלה יושבת ועדה בה חברים נציגי משרד המשפטים ונציגי משרד הפנים שתפקידה לקבוע כללים ברורים, מי זכאי לסיוע בכספי למימון הגנתו המשפטית. והכוונה היא להחיל את הכללים החלים על עובדי המדינה גם על עובדי הרשויות העירוניות.

עובד מדינה זכאי לסיוע כספי למימון הגנתו המשפטית, אם נתבע בתביעה אזרחית שיש בה נגיעה לתחום עבודתו. אם הועמד לדין בגין עבירה פלילית, אין הוא זכאי לסיוע, שהרי בתוקף תפקידו לא נדרש לגנוב, לגנוב או לקבל שוחד. אדרבא, אם יורשע במשפט פלילי, יפוטר או יינקטו נגדו סנקציות נוספות במקום עבודתו. היוצא מהכלל הוא: כאשר עובד יוצא זכאי בדין ומתברר שמישהו התנכל לו, ניסה להפילו בפח בגין תפקידו הציבורי. במקרה של אזולאי, הקשר היחיד בין החשדות נגדו לבין עבודתו היותו ראש עיר, הוא בכך שאם לא היה משמש בתפקיד הרם, לא היה מי שהיה מוכן, לפי החשד, לשלם לו שוחד.

בהנהלת משרד הפנים אומרים כי לא יאושר את ההוצאה הכספית עליה החליטה הנהלת העיר וכי קודם ההחלטה טוב היתה עושה העירייה אם היתה נועצת בהנהלת משרד הפנים. בכך היתה מונעת מעצמה את הביזיון של החלטה פזיזה שלא תאושר.

הסיפור חוזר

מדי שנה, בחודש יוני, הסיפור חוזר על עצמו. הורים לבנים בבתי ספר תיכוניים מקבלים הודעות מבתי הספר בהן נאמר שעליהם לשלם מאות שקלים חדשים כ"תשלומים בעד הוצאות שאינן נכללות בתשלומי משרד החינוך". לדרישה מצורפת אזהרה כי מי שלא ישלם, ילדו לא יורשה לשנת הלימודים הבאה.

בשנה שעברה פנו לעיון הורים מזועמים מגימנסיה הרצליה, מתיכון חדש ומעוד מספר בתי ספר פחות ידועים. תלונתם כי לא פורט הרכב התשלום וכי גובה התשלום נראה בעיניהם מוגזם. בתגובה נאמר אז ממשרד החינוך כי הודעות התשלום נשלחו עוד בטרם נבדקה ואושרה תכנית "הלימודים הנוספים" בגינם מותר לגבות תשלום מיוחד. בסופו של דבר הופחת הסכום.

השנה שוב שיגרה גימנסיה הרצליה דרישה להורים לשלם 258 ש"ח שאם לא כן לא יוכל התלמיד להמשיך בלימודיו בשנה הבאה. יהושע ידלין, מנכ"ל משרד החינוך ... המשרד, מר ידלין.

לא פירטה הסבירה מדוע יש לשלם סכום זה וכי הדבר בניגוד להוראה מפורשת של משרד החינוך.

ידלין מסביר כי קיימים מספר בתי ספר שלהם תכניות לימודים נוספות, בעלות אופי ייחודי, ולפי החוק מותר להנהלה, בהסכמת ההורים, לגבות תשלומים מיוחדים בגין אותן תכניות לימודים, אלא שהדבר חייב להיעשות רק לאחר שמשרד החינוך יאשר את התכניות ואת גובה התשלום הנדרש מההורים וכי יש לפרט את התשלום.

במחוז ת"א מפקחת על עניין זה אילה שטיין. לפי חישובה, הסכום שגימנסיה הרצליה דורשת, הוא מוגזם. עוד לפני שבועיים שיגרה מכתב בעניין זה לד"ר כרמי יוגב, מנהל הגימנסיה, אלא שעד היום טרם קיבלה ממנו תשובה.

"בינתיים שההורים ישלמו תחת מחאה", היא מייעצת ומוסיפה שתקבע עמדה סופית רק לאחר שתקבל תגובתו של ד"ר יוגב. אם ...

ארנסט יפת: "ברצוני לדחות מכל וכל מעותך שהבנק מפר חוזים בזדון"

בנק לאומי — אם ידרשו, נשלם

בחודש מאי 1984, שיגר ישראל אילת, עוזר המנהל הכללי בבנק לאומי (שפרש לא מכבר לגימלאות), מכתב פנימי למיכה אפרתי, אז יו"ר ועדת הביקורת של מועצת המנהלים של הבנק וביקש פגישה דחופה לשיחה אישית. "מתחולל בקירבנו תהליך של מפולת מוסרית שסימניה המובהקים נתגלו לי לפני יום אחד", כתב והוסיף: "אני מהסס להעלותן על הכתב אפילו במכתב פנימי זה." למחרת התקיימה הפגישה.

אילת סיפר, כי השתתף בדיון של אנשי אגף הביקורת בבנק. הללו ציינו כליקוי חמור את העובדה שמחלקת הבינוי בבנק לא שילמה תוספת בת 8%, המתחייבת לפי חוזה, לקבלני בניין העובדים עם הבנק. אותם קבלנים לא כללו תוספת זו, בטעות, בחשבונותיהם. בדיון החולט שיש לשלם התוספת לכל הקבלנים, אלא שלפתע העיר אחד העובדים כי תוספת זו תעלה לבנק בכסף רב. יעקב הירש המבקר הפנימי הראשי של הבנק, שנכח בפגישה, הודיע, שכנראה שני הוא מוכן שאין לשלם התוספת לאותם קבלנים שלא דרשו אותה, אך יש להמשיך ולשלם, ללא ויכוח, לכל אלה שכללו אותה בחשבונותיהם.

אילת אינו יודע מה התחולל אותו רגע בליבם של הנוכחים. הוא עצמו נותר נדהם. ביקש רשות דיבור ואמר כי לא ייתכן שהנהלת בנק תנהג לפי שיטה — אם יתפסו אותנו, נשלם, אם לא — הרווחנו. עוד ציין כי החלטתו של המבקר הראשי נראית לו דומה להחלטה שלא לתקן השגיאות שיש בהן טעות לטובת הבנק. המבקר הראשי השיב שאין שני המקרים דומים ולא חזר בו מהחלטתו.

אפרתי האזין לדברי אילת, הבטיח לבדוק העניין. כעבור מספר ימים הוזמן אילת אל המבקר הראשי, וזאת כאשר הביקורת ... בפני המבקר הראשי של הבנק.

במשך שישה חודשים לא זכה אילת לכל התייחסות לתלונתו. רק בעקבות מספר תזכורות ששלח לאפרתי, יו"ר ועדת הביקורת, קיבל כעבור חצי שנה הודעה כי הנושא דווח לועדת הביקורת של הדירקטוריון והדבר נרשם לפרוטוקול. על כך השיב אילת כי זו תשובה סתמית ואין הוא יודע אם העוולות עליהן הצביע תוקנו. עוד הוסיף כי אם לא יקבל תשובה תוך זמן סביר, לאחר חודשי המתנה כה רבים, יאלץ לפנות בתלונה לגורמים מחוץ לבנק.

בתגובה קיבל אילת מכתב מאפרתי בו נאמר: "אם הנך חרד לשמו הטוב של הבנק, מוטב תעשה אם תחדל להטריד את הנהלתו בנושאים שאינם בתחום תיפקודך".

במילים אחרות, עובד בכיר הפונה בתלונה למי שמשמש כיו"ר ועדת הביקורת העליונה, מקבל תשובה בה הוא מוצג כטורדן. יתר-על-כן, למכתב זה צורף מכתב נוסף בחתימת עו"ד נחום פינברג, פרקליט חיצוני של הבנק ובו נזיפה על שאילת הודיע שיאלץ לפנות לגורם חיצוני.

עתה פנה אילת לגליה מאור, המפקחת על הבנקים. ציין שמשך שמונה חודשים עשה כל שביכולתו, בתוך המערכת, לתיקון המעוות, לאחר שכשלו מאמציו הוא מבקש התערבותה.

בחודש מארס, שנה שעברה, קיבל תשובה בה נאמר שהנושא אינו בתחום יחסי בנק־לקוח ולכן אינו בסמכות הפיקוח על הבנקים. עם זאת ציין שהנהלת הבנק הבהירה לפיקוח על הבנקים כי כל קבלן שיגיש לבנק חשבון מתוקן ויגיע לו הסכום הנוסף, הבנק ישלם את המגיע. כמוצא אחרון ניסה אילת להיפגש עם ארנסט יפת. הלה, למרות שקיבל העתקי כל המסמכים, סירב לקיים הפגישה. אילת ...

ביותר וכי בלעדי אמינות, יושר ותום לב, "אין אנו ראויים לשרת בבנק שלנו". "האם זו מידה ראויה לבנק לאומי, לא לעמוד בהסכמים, לא לקיים התחייבות חוזית?" שאל את יפת והוסיף: "האם ידוע לך שהבנק שלנו, "ביתנו" כפי שהנך נוהג לכנותו, מפר חוזים ביודעין?"

על כך באה תשובתו של יפת בחודש יוני, בדיוק לפני שנה: "ברצוני לדחות מכל וכל שהבנק מפר חוזים ביודעין".

פורמלית יפת צודק. הבנק לא הפר חוזה. הוא פשוט לא טרח לשלם כספים לאלה שלא ידעו כי סכומי כסף שונים מגיעים להם ולכן לא דרשו אותם. אילת, נפגע, יותר לא עורר את העניין. לא מכבר פרש לגימלאות.

בתגובה אומר דובר בנק לאומי כי מדובר בסעיף מתוך מאות סעיפים המופיעים בהנחיות החשב הכללי, והם מצורפים כנספח לחוזה. "הכלל שקבענו הוא שלא מחובת הבנק לבדוק איזה סעיף רוצה הקבלן לתבוע מאיתנו. שני צדדים לחוזה, כל צד שצריך לשמור על האינטרסים שלו." הדובר הוסיף "כי לא תמיד גם הבנק טורח לנצל מלוא הסעיפים בחוזים עליו הוא חותם. כך, אם קבלן לא עומד בלוח הזמנים בבניית סניף ובחוזה מצויין שניתן לתבוע פיצויים, הרי לא תמיד מפעילה הנהלת הבנק סעיף זה".

השבוע עלה בידי לאתר את אילת עצמו. הוא אומר: "מה צריכים לקרות הבנק לחשוב. כאשר יגלו שהבנק מנע מידע חיוני מהקבלנים העובדים עמו וכאשר ועדת הביקורת של הבנק עצמו אמרה שהדבר לא בסדר ויש לשלם כספים שלא נתבעו בטעות. מדוע שלא יחששו לקוחות הבנק שגם מהם עלול הבנק להעלים מידע. אבל מדוע, בעצם יש להתפלא על כך, הרי ועדת בייסקי כבר קבעה דעתה לגבי אמינותו ויושרו של ... בתפקידם או אף קודמו בתפקיד".

להתעלם ממבקר המדינה

יצחק טוניק: אנשי המבקר מזלזלים בדו"חות

שנים רבות היתה תגובת ראשי המימסד לדו"חות מבקר המדינה במעט זהה, כנוסח — נכון, הדו"ח חמור. אך מקור הטעויות בפעולות קודמי. עתה אתקן הליקויים.

בפועל היו הבטחות אלה, במרבית המקרים, חסרות כיסוי. אך לשווא בפומבי לא נמצא מי שיטיל דופי בדו"חות המבקר. באחרונה נשמעות זמירות חדשות. גדל מספרם של אנשי המימסד שאינם מהססים להתייחס בביטול משפט, ובפומבי, לדו"חות המבקר. השבוע נתקלתי בתופעה זו בהתגלמותה הקיצונית ביותר.

הדו"ח האחרון של מבקר המדינה מקדיש מספר עמודים לחברת שיכון ופיתוח לישראל בע"מ (שו"פ), שהיא חברה ממשלתית הקשורה למשרד הבינוי, בקשר לעיסקה עם חברת הבנייה הפרטית אשדר, בפרויקט לבניית 64 דירות ברמת אביב, תל-אביב. זו היא מלאכת מחשבת של ביקורת יסודית ועניינית העוסקת בניתוח פעילות החברה בפרויקט זה. גם יש לזכור שקודם הפירסום נשלח הדו"ח לעיון ולתגובת ראשי שו"פ, כדי שניתן יהיה במקרה הצורך לשנות דברים קודם הפירסום.

ריכוז הממצאים קובע בין היתר:

★ שו"פ לא קיימה מיכרז, מסרה בניית הפרויקט לחברה (אשדר) בדרך של מו"מ, אף שהנימוקים וניהול המו"מ התבררו כבלתי תקפים.

★ שו"פ הסכימה להקטין חלקה בהכנסות העיסקה בלי שהסתמכה על הערכת שמאי ועל סקרי מחירים.

★ שו"פ והחברה הכינו חוזים פיקטיביים כדי שלא לשלם המיסים החלים על פי חוק.

★ מכתב שהחברה שלחה למנכ"ל שו"פ ואושר בחתימתו בלבד, קבע תנאי תשלום ותנאים אחרים. המכתב מנוגד להסכמים אחרים והוסתר בלשכת המנכ"ל, כשהוא חסוי בפני עובדי החברה האחרים שעסקו באותו פרויקט.

★ תנאי מהותי במכתב בדבר פריסת תשלומי החברה לשו"פ לא הובא לאישור ועדת הבנייה של דירקטוריון שו"פ.

★ מכירת הדירות הוחלה בלא שהדבר פורסם לידיעת הציבור הרחב, הפירסום בוצע כשלושה חודשים לאחר שנמכרו 13 דירות ולאחר שמחירן של מרבית הדירות הנותרות הועלה בכ־20% בערכים דולריים. במאמר מוסגר יש לציין כי הדו"ח אינו מציין שהדירות שנמכרו לפני העלאת המחיר נרכשו ע"י עובדי חברת אשדר ומקורבים לה.

כאמור, הדו"ח חריף, הן כלפי מנכ"ל החברה, שניאור פלג, שכיהן תיים פרש, והן כלפי החברה עצמה. הוא גם מציין מפורשות כי הסברי החברה לשורה של פעילויות פשוט אינם מתקבלים על הדעת.

השבוע נפגשתי עם הנהלת החברה כדי לשמוע תגובתה לדו"ח. לתומי סברתי כי ההנהלה תנהג בדרך המקובלת — תטיל כל האשמה על כתפי המנהל שפרש, תבטיח שעתה תתקן הליקויים. לא כך אירע בפועל. ההנהלה דוחה את כל ממצאי המבקר, ותולה בצורה עקיפה, בנוסח "יש חילוקי דיעות על ראיית הדברים". אך בהמשך השיחה הארוכה, הפכה הדחייה לבוטה ביותר, ממנה ניתן להבין שאנשי הביקורת במשרד מבקר המדינה אינם יודעים מה הם שחים, אינם מקצועיים, אין להם מושג מה מתרחש בתחום הבנייה בארץ.

במלים אחרות, מצאתי עצמי יושב מול מנהלי חברה ממשלתית, אשר מבקר המדינה בתוקף סמכותו החוקית, בדק פעולתה וציין אשר ציין, ואילו המנהלים, שאינם אלא עובדי ציבור, לא רק שאינם כוסרים, אלא מודיעים, ולפירסום, כי לדעתם החברה פעלה כשורה וכי אין הם מתכוונים לתקן ליקויים הקיימים רק בדמיונם של אנשי הביקורת. במלים אחרות, מבקר המדינה יכול לכתוב מה שהוא רוצה. בפועל, הם יחליטו כיצד תתפקד החברה.

נהגי מוניות בשדה התעופה

שעה קלה לאחר שירדתי מהמטוס, בעודני מרגיש חו"ל ונושם חו"ל, כבר טרחו נהגי מוניות בנמל התעופה בן גוריון להזכיר לי שהגעתי לישראל.

בשעתו נודע שדה התעופה במקום בו נהגי מוניות אלימים ומפקיעי מחירים, עשו בו כבתוך שלהם. לפי פירסומים בעיתונים שונה המצב כליל עוד לפני כשנתיים. הנהלת שדה התעופה אירגנה הסדר חדש, לפיו נקבע ליד תחנת המוניות משלח אליו ניגש הלקוח. הלה רושם על גבי טופס את יעד הנסיעה והתעריף שיש לשלם לנהג, לפי תעריפון המתעדכן מדי חודש. ביציאה מנמל התעופה הוקמה נקודת ביקורת ובה שומר שאינו מאפשר יציאת המונית בלא שיוצג בפניו טופס המשלח.

אחרים נוספים, מספר נהגי מוניות "חאפרים", פרועי לבוש והתנהגות, וכל אחד מהם דרש מחיר שונה עבור הנסיעה.

בהגיעי למשלח, נאמר לי שמחיר הנסיעה לת"א הוא 17 ש"ח. להפתעתי, הנהגים שהמתינו בתור ארוך בתחנה לא הסכימו להסיעני, דרשו הסעות יותר ארוכות. מדי פעם הסתודדו נהגים עם המשלח, דרשו "נסיעות שמנות". כל המצב נראה בזוי, לא מכובד. בסופו של דבר נמצא נהג שהואיל להסכים להסיעני לת"א. הוא לא טרח להצטייד בטופס המתאים ואילו תחנת הביקורת היתה נטושה וחשוכה (המקרה אירע בשעות הלילה) בסופו של דבר דרש הנהג מחיר מופקע.

העברתי את פרטי עלילות אותו לילה לקובי מור, ראש אגף שירות ... תחנת המוניות. לאחר בדיקה אכן

אישר שבאותו לילה אירעו שורה של מקרים חריגים. המשלח עזב משמרתו, משום שלא טרח לבדוק שתגענה עוד שתי טיסות, ובכך הוחל למעשה אי הסדר, ממלא מקומו לא ידע כיצד לנהוג. לכן המשלח ננזף קשות, נגד נהג המונית יפתח בה לזכים ואילו תלונה הועברה לתנועת המשטרה, שתטפל בשומר שנטש משמרתו בנקודת הביקורת בטרם עזב אחרון הבאים את נמל התעופה.

בשעתו עקבתי אחר עבודתו של קובי מור, כאשר נתמנה לעמוד בראש היחידה למניעת עבירות בנמל התעופה. יחידה זו חוללה נפלאות, הפסיקה את מעשי הגניבות של קבוצת עולים חדשים שנתקבלה לעבוד בשדה התעופה כסבלים, ואשר תוך פחות משנה הצליחו להוציא לשימצה שם שדה התעופה בארץ ובעולם ... לוסים הרבות אותו זמן.

נמרים וזאבים בהר־הנגב

מאת אלי אלעד

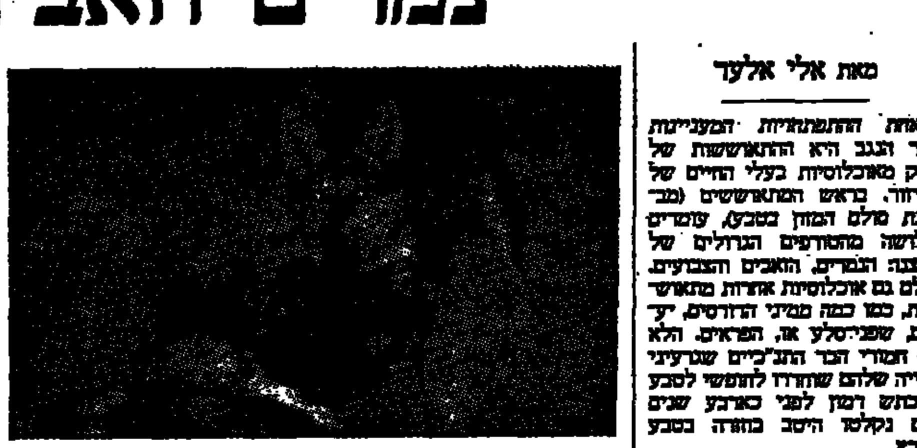

אחת התופעות המעניינות בהר הנגב היא ההתאוששות של חלק מאוכלוסיות בעלי החיים של האיזור. בראש המתאוששים (מבחינת סולם המזון בטבע), עומדים שלושה מהטורפים הגדולים של ארצנו: הנמרים, הזאבים והצבועים. אולם גם אוכלוסיות אחרות מתאוששות, כמו כמה ממיני הדורסים, יעלים, שפני־סלע או, הפראים, הלא הם חמורי הבר התנ"כיים שהועברו לרבייה שלהם שוחררו לחופשי לטבע במכתש רמון לפני כארבע שנים והם נקלטו היטב בחזרה בטבע בארץ.

על התאוששות עולם החי של הר הנגב — שבמרכזו מכתש רמון והסובב אותו — שמענו מפי פקח רשות שמורות הטבע בהר־הנגב שלמה קניאס, המוכר בעיקר בכינוי מומו, המפקח מטעם הרשות על כל האזור המשתרע מנחל פארן בדרום ועד כביש קציעות־ניצנה בצפון. מומו, שהגיע למצפה רמון בגיל שש ומאז מתגורר במקום, נמנה על צוות הרשות מאז 1977, תחילה כאיש הסיירת הירוקה ומאז 1979 כפקח הר הנגב.

יש בעל בית

על התאוששות אוכלוסיית הנמרים במדבר יהודה אנו למדים בשנים האחרונות הודות למחקר שטח מקיף הנערך זה שבע שנים בראשותו של הזואולוג גיורא אילני מרשות שמורות הטבע.

סיפורי הנמרים שנצפו במחקר זה עיטרו את עיתוני הארץ לא פעם. היו גם הערכות על נמרים בודדים המתקיימים כנראה בהר הנגב, אך ללא הוכחות. באחרונה נאספו ראיות לכך שבאיזור זה ישנה אוכלוסיית נמרים שאולי אף מתקרבת בגודלה לזו של מדבר יהודה.

מומו מספר על עקבות וגללים וחפירות סימון שבהן מוטל שתן על ידי הנמרים הן משמשות לסימון הטריטוריאלי של אותו פרט. זה אומר שלשטח זה יש בעל בית ונמר אחר שמגיע ראוי שידע שהשטח תפוס.

סימנים אחרים הם שרידי טריפות, בעיקר של יעלים. שרידי טריפה של יעל הן ברוב המקרים בארץ טריפה שנעשתה על ידי נמר, בעיקר אם המדובר בפרט בוגר של יעל. טריפה כזו גם קל, יחסית, לזהות על פי השרידים הנותרים מכיוון שהנמר כבר היה שבע רוין. הצבוע מחסל, בדרך כלל, את כל הנבלה.

היעל בדרגת הקרן

בהר הנגב מתקיימת כבר שנים רבות אוכלוסיה קטנה של יעלים. מוכר יעל מסוים, שעמו נפגשו רבים מהמטיילים בבקעת צין, אשר קרנו הימנית גדועה באמצעה, כנראה מזכרת של קרב עם זכר אחר. לפני חודשים אחדים מצא מומו ליד עין זיק את שרידי היעל המפורסם, שלפי כל הסימנים נטרף על ידי נמר. במרחק קטן מצא עקבות של הנמר, וניתן היה להבחין בעקבות המרבץ שקדם לטריפה.

באיזור נחל מישר צולמו עוד ב־1983 אם־נמרה יחד עם בנה המתבגר, כבן שנה. כן התקבלו ונאספו בשנים האחרונות נתונים נוספים. כל אלה מלמדים על כך שבהר הנגב, ששטחיו רחבים הרבה מאלה של מדבר יהודה, מתקיימת אוכלוסיה יציבה של נמרים הנאמדת בכחמישה עד עשרה פרטים ויש האומדים אותה אפילו ב־15 פרטים.

כאן אנו מגיעים לסיפור האוכלוסיה המתרבה של יעלי הר הנגב. בשנים עברו היה ידוע על אוכלוסייה של כ־70־80 פרטי יעלים המתקיימת באיזור בקעת צין ועוד כ־50 באזור מכתש רמון. בספירות האחרונות מסתמנת מגמת עלייה באוכלוסיית יעלי הר הנגב ואשתקד נמנו כ־180 פרטי יעלים בבקעת צין ועוד כ־60 פרטים בהר הנגב.

מי ביוב לשתייה

היעלים נזקקים למקורות מים קבועים, ובאיזור מכתש רמון הם שתו, בין השאר, ממימי הביוב של מצפה רמון שעברו טיהור טבעי בדרך למכתש. בשנים האחרונות הולכו מים אלה להיאגר בבריכות חמצון. במקום מקור שתייה זה מפעילה הרשות תחנות שתייה ליעלים ולטורפים אחרים, על שפת המכתש.

אחת הסיבות להתאוששות אוכלוסיית יעלי הר הנגב היא שהבדואים עזבו מאיזור ההר הגבוה ומכתש רמון לשטחים שמצפון ... ועדריהם הולכו להתחרות עם היעלים על עשבי האיזור הצמחי.

הסתלקות הבדואים מהאיזור סייעה מאוד להתאוששות ... למנוע פגיעה בעדריהם היו הבדואים צדים את הזאבים בכל שיכלו. כיום נאמדת אוכלוסיית הזאבים בהר הנגב בכ־100 פרטים והיא הולכת ומתרבה. סיבה נוספת לריבוי היא התמקמותו של צה"ל באיזור הר הנגב לאחר פינוי סיני. המזבלות הרבות שנוספו כתוצאה מכך משמשות מקור מזון קבוע לזאבים ולצבועים.

הזאבים הידידותיים

הידועה במשפחות הזאבים היא זו "המשגעת" את המטיילים החונים ללינת לילה בחניון אל־ביאר. חניון זה הנכשר על ידי רשות שמורות הטבע במרכז מכתש רמון, ליד מיצד מישור. במקום היו בורות מים עתיקים (תמילות) ובצידם חפרה הרשות בורות חדשים, עבור המטיילים. כמעט כל המטיילים הלנים שם עדים את חוויית הפגישה עם משפחת הזאבים הידידותיים המונה כחמישה פרטים אשר למדו להתהלך עם המטיילים במזון ולפעמים גם בציוד.

כך, למשל, סיפרה קבוצה אחת על זאבים שגנבו תרמיל גב עם מצלמה וציוד יקר אחר, שאגב לא נמצא עד היום. במקרה אחר ראה מומו זאב בוגר מכניס את ראשו לתוך אהל. כל זאת כאשר בתוך האוהל דלק נר ונמצאו אנשים. שניות לאחר שהחדיר את ראשו כדי לראות מה לטרוף, בקעה מתוך האוהל צעקת אימים של מטיילת. לא אחת אירע שהזאבים פתחו מכסי צידניות וזללו את כל המזון הזמין, החל מנקניקים והמשך בגבינות, ריבות, שוקולד, לחם, ואפילו קופסאות שימורים שנמצאו לאחר מכן נקובות בשיני זאב. הם למדו ליהנות מכל סוגי המזון שמביאים עמם מטיילים.

שעשועי לילה

עבור הזאבים זה מעין משחק לחטוף תרמיל או פריט של מזון ולברוח. חוזר הלילה, פעילות זו נמשכת לעתים חצי־לילה ולעתים עד הבוקר. יש מטיילים שלמדו להשתעשע עם הזאבים של עין באר ואילו אחרים פוחדים ורועדים כל הלילה. הזאבים אינם מסוכנים לאדם ומוצע לחונים במקום ליהנות הן מעצם ההזדמנות לצפות בהם ממקורים אחדים והן כדי להשתעשע עמם.

טורף אחר הנהנה ממזבלות צה"ל הוא הצבוע שלמד אף הוא את ערכן, חשיבותו ועוצמתו של צה"ל. מספרם של הצבועים בהר הנגב הוא בקו עלייה ברור.

אין לסיים רשימה זו בלי להתייחס לאוכלוסית הדורסים של הר הנגב. עד לפני כ־20־15 שנה נחשב היה האיזור כאחד המועדפים והמועדים לקינון דורסים. בשנים שחלפו מאז הלכה אוכלוסיית הדורסים והתמעטה. משהוחרדו ממימדי התופעה המדאיגה, הקימה רשות שמורות הטבע תחנות האכלה, בעיקר לנשרים. בשנים האחרונות מסתמנת עלייה במספר הדורסים המקננים בהר הנגב והמשכב לא פוחת: עלייה בהצלחות הקינון, קרי שגוזל לא רק בוקע בקן אלא גם עוזב אותו בתעופה.

הנשרים, למשל, מונים כיום בבקעת צין בלבד, על פי סקר שנערך באחרונה, כעשרים פרטים. בקניון של עין עבדת נספרו שבעה קינים פעילים. באחד מהם, במפל העליון (עין מעריף) צפינו מלמטה, כאשר הגוזל נראה בבירור.

גולת הכותרת הנה החזרה לקנן בהר הנגב של אחד הדורסים הגדולים היפים ביותר של ארצנו: העיט הניצי, שמספריו התמעטו מאוד עד כדי סכנת הכחדה. הקינון האחרון של זוג עיטים ניציים בהר הנגב היה לפני כ־3־4 שנים ומאז היה ידוע על זוג או שניים בלבד בכל רחבי אזור בקעת צין והר הנגב. זוגות אלה ניצפו בשטח בעונות הקינון אך כנראה לא הצליחו להקים קן פעיל.

במהלך הסיור שערכנו בהר הנגב על גבי ג'יפ יודק של הרשות, הביאנו מומו למצוק מעל קניון נחל זוהר. שם, בעזרת הטלסקופ, צפינו במגמטנה של השנה בהר הנגב: קן פעיל של עיט ניצי ובתוכו שני גוזלים גדולים בגבעי חוש־לבן.

איך לחסוך במים ולצמצם את הבזבוז בהם?

המשבר החמור שאליו נקלעה המדינה בנושא המים איננו חדש. הוא קיבל מימדים מדאיגים מאד בשנים האחרונות שהיו מעוטות גשמים. הדלדול במקורות המים של ישראל מחייב את כל אזרחיה בעיר, בכפר, בקיבוץ, במושב, במפעל ובמשרד לחסוך כל טיפת מים.

החסכון במים לא ייעשה רק על ידי צווים והוראות. הוא יתבטא קודם כל על-ידי רצון טוב ופעולות קטנות וגדולות הנעשות יום יום ושעה שעה על ידי אזרחי המדינה בכל קצוות הארץ.

אני פונה לכל אזרח שיש לו רעיונות מעשיים כיצד לחסוך במים, להפנות את הצעותיו לת.ד. 7011, תל-אביב 61070, בכתב, ועל המעטפה יש לציין: "רעיון לחסכון במים". אני מבטיח שכל פניה תישקל ברצינות ותיבדק האפשרות ליישמה הלכה למעשה. כל הצעה תישקל לגופה בשיתוף עם נציבות המים ומקורות והגורמים הרלבנטיים.

ח"כ אברהם כץ-עוז
סגן שר החקלאות

סגור ושמור!
בקצת מאמץ כל אחד יכול לחסוך טיפה. ביחד זה הרבה!
עבור למשמעת מים!
לשכת הפרסום הממשלתית

יד מאיר
מוזיאון לאמנות האסלאם

נותרו עוד שלושה שבועות

לנעילת שתי התערוכות

ציור המיניאטורות באסלאם

תערוכת המיניאטורות משקפת את התפתחות הציור בארצות האסלאם החל מן המאה ה־12 ועד למאה ה־19. בתערוכה דוגמאות נבחרות של איורים לדפי הקוראן, כריכות, כתבי יד ורישומים.

האוריינטליסטים
המזרח בעיני ציירים מערביים

האוריינטליסטים הם הציירים האירופאים אשר תארו, בציור ובגראפיקה, את נופי הלבנט באור הבהיר ובצבעים החדים של ארצות האסלאם, ומייצגים סגנון ציור שתחילתו במאה ה־15 ועד למאה ה־20.

התערוכות פתוחות לקהל
במוזיאון האסלאם, רח' הפלמ"ח 2 ירושלים
טלפון: 661291/2. אוטובוס מס' 15

שעות הביקור במוזיאון:
ימים א'־ה' 10.00־13.00, 15.30־18.00
שבת וערבי חג 10.00־13.00 (יום ו' סגור)

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד | בית הספר לחינוך

תכנית ע"ש ד"ר יוסף י. שוורץ

להכשרת מנהלים וסגל בכיר למרכזים קהילתיים | להכשרת סגל בכיר לתכניות הגיל הרך

נמשכת ההרשמה ללימודי תעודה בשנת תשמ"ז

תנאי קבלה: בעלי תואר ב.א. ונסיון קודם בעבודה בתחום קרוב. משך הלימודים: שנה אקדמית אחת.
קיימת אפשרות לקבלת זיכויים אקדמיים למעוניינים להשתלב בלימודי מוסמך בעבודה סוציאלית או בחינוך.
סיוע לסטודנט בשכר לימוד ובמלגת קיום יינתן בתנאים מוגדרים.
פרטים בכתב או טלפונית אפשר לקבל במזכירות תכנית שוורץ, האוניברסיטה העברית, הר־הצופים, ביה"ס לעבודה סוציאלית חדר 530, 532 טל' 02-882184/5, 02-820008, 02-820172.

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable *Bachelor's, Master's, Doctorates,* even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite *short, and the cost surprisingly* low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 952, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

לבעלי כרטיסי אשראי
דחפון
03-611001

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

הסופר כאיש־חידות

עם מותו של חורחה לואיס בורחס (1986–1899)

מאת בני ציפר

בשפע העצום של החומר שנכתב ונאמר על בורחס בסימפוזיונים אקדמיים, בראיונות, במסות ובהקדשות לספריו, הוחרת תמיד נימה של אירונות ומבוכה לנוכח החידה שלא פוענחה. חורחה לואיס בורחס, הסופר הארגנטיני נולד ב־1899 ומת בשבת שעברה. הביוגראפיה הרשמית שלו הוורת על עצמה, כמעט באירוניה, על דשי הספרים. כמה הביבליוגראפיה של כתביו, ההיכרויות של מכרים ומודעים שלו, הבטוחים האמיתיות של השירה הספרדית, שרווחה באותם ימים וקראה לדיוק, לצורה אלגבראית בספרות ולריחוק מהריאליזם ומהמציאות. בורחס קרא לעשיית אמנות שתהיה "אל־זמנית כמו הכוכבים הנצחיים", ותשוב בבלי־הביטוי שלה אל היסוד ואל התמצית. כרוכם של הציירים האימפרסיוניסטים מכילה הפאלטה של בורחס צבעים ואלמנטים מועטים בלבד, ומן העוני־הביטוי צומח דווקא עושר גדול של גוונים, פי כמה יותר

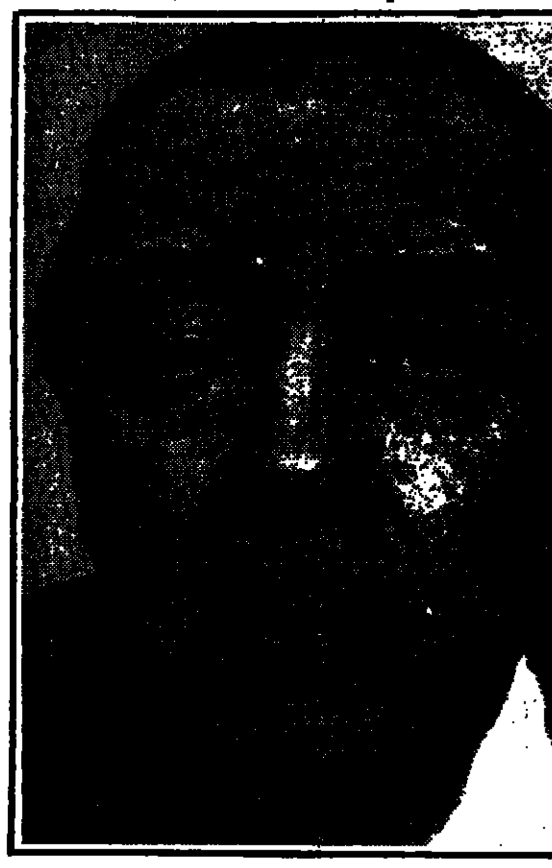

בחידתיותו, בורחס הוא ממשיכו הוודאי ביותר של קפקא, וכמותו הציב בכל פעם לקורא אתגר דמיוני חדש לפענוח – ובדומה לבקט, אין הוא מניח לקורא לפתור את החידה עד הסוף... כתיבתו מספרת את איך האונים של האדם האובד בעולם כאוטי ולבירינתי.

כל אחד לעצמו כי הם, ולא עמיתיהם, "תפסו" את בורחס האותנטי ביותר, ברגע האמת האינטימי ביותר, ושמעו מפיו את המשפט החכם והממצה ביותר על עצמו. האם לא היה בורחס הסופר "הרשמי" בראש ובראשונה כניפולאטור גדול של הכסילות האקדמית. זו הכתיבה "להבין בספרות"? הוא, מכל מקום, דאג להציב לה בכל פעם אתגר דמיוני חדש לפענוח.

בחידתיותו, הוא ממשיכו הוודאי ביותר של קפקא, וביחס ההפוך שבין מיעוט כתביו לריבוי הביקורת עליהם הוא עמיתו הוודאי ביותר של סמואל בקט. כמו בקט, אהב בורחס להערים על מבקריו. אלמלא היה קפקא קיים, כתב אגדה מוראה בפתח התרגום האנגלי של "לבירינתים", היה בורחס כותב את "הטירה" במקומו, אך מסיים אותו לאחר עשרה עמודים – אם מתוך עצלות ואם מתוך דאגה לשלמות העלולה להתפור בטקסט ארוך מדי. זו אכזבה שנונה, אך תקפה. על יצירתו של בורחס, שאהב את הקיצור הנמרץ ואת הפרוזה האניגמאטית בעלת המבנה של שיר־בפרוזה. לכן קריאה של סיפור בודד של בורחס נראית משימה כה קשה וכה מרגיזה לפעמים: הסיפור נראה תמיד קצר מדי, כאילו השמיט ממנו הסופר במתכוון את הקשרים בין האפיזודות. המשמעויות נרמזות ואינן ניתנות. לעולם במלואן. ההדגשים, מושמים באותה מידה על פרטים הנראים טריוויאליים ועל פרטים הנראים חשובים. רק קורא שלא התעייף ממשחק ההתשה בסיפור הראשון, יגלה כי קל יותר להבין מורה של שלושה, ארבעה סיפורים של בורחס ביותר מלהבין סיפור אחד, וככל שיתקרם נדמה יהיה לו שפענח את הטכניקה האחת המזינה את קבוצת הסיפורים כולה. נדמה בלבד, שכן בורחס כמו בקט, אינם מניחים לקורא לפתור את החידה עד הסוף, כל אחד בדרכו שלו: בורחס הוא נסיך האינטלקט, הדיוק הלשוני והצלילות, בעוד בקט הוא נסיך הערפול הלשוני והריקבון הקומוניקאציה. אך שני הדרכים מובילות לאותו מקום. שניהם מספרים בכתיבתם את איך האונים של האדם, האובד בעולם כאוטי ולבירינתי, שהערכים והוראות שעליהם עמד הכול היו ואינם.

העיוורון שבו לקה בורחס, החל ב־1955, נראה כציון־הדרך הוודאי היחיד בביוגראפיה הספרותית שלו. כלום לא היה זה העיוורון, שגרם את התמחותו בסגנון הפרוזה הקצרצרה הניתנת לזכירה ולתיקון בעל פה? אך כמו בכל פרט הנוגע לבורחס, מתנגשת ההשערה הביוגראפית הסנטימנטאלית הזאת בסלע התיאוריה הגורסת כי בורחס היה מתוחכם מכדי להניח לעובדות אובייקטיביות לנווט את יצירתו, וכי הוא עשה שימוש מודע במומו לחיזוק המיתוס של חידתיותו – בעוד את שורשי סגנון הקיצור הנמרץ והאניגמאטי יש לחפש בהשפעות ספרותיות שעיצבו את אישיותו בתחילת דרכו. בורחס הצעיר, שסיים את לימודיו בז'נבה, עשה שלוש שנים בספרד, חזר בתחילת שנות העשרים לארגנטינה, ובאמתחתו שלל רעיונות ספרותיים ומניפסטים אמנותיים שאירופה מלאה בהם באותם ימים. את אחד מהם, שנפוץ בספרד בשם "אולטראיזם", ייבא בורחס לארגנטינה ונעשה למנסחו הראשי. היתה זו תנועה שהסתייגה מקלות הביטוי ומהמלל חסר

מאשר במריחותיהם המהוקצעות של הקלסיקאים. עם הציווי לאמנות להיות מרוחקת מהמציאות, להיות פלאנטה אחרת, עבר בורחס את אופנת הספרות המגויסת, ומשרעכה אומץ על ידי בעלי הרומאן החדש, הגל החדש והביקורת החדשה: בורחס הוא כה אלמנטרי, מרוחק ואניגמאטי, עד שיכול להתאים לכל תנועה חדשה שביקשה לה אבות רוחניים, ובתרבות המערב שעלה בה יותר ויותר כוחו של האינטלקטואל, ושנהפכה לתרבות של אליטות אינטלקטואליות, קל היה להזדהות עם בורחס, שביטא בכל ישותו את הסגידה המתנשאת של איש הספריות, את האמונה בספרות כעבודת־קודש וכדת, והעדפתה על פני הדימוי של הסופר כיצרן של יצירות לשימושן ולהנאתן של הבריות.

אין זה פרט חסר משמעות שבורחס לא קיבל מימיו את פרס נובל לספרות. מן הסתם מפני שלא התאים לשום הגדרה מקצועית מקובלת: האם היה פילוסוף, האם היה משורר, או סופר, או מבקר? גדולתו בכך שהיה כולם, ואף אחד מהם; שהיה הדגם האידיאלי של האינטלקטואל המערבי, שבנה לעצמו, בעזרת יצירתו, מגדל שן דמיוני להסתגר בו מפני עולם [illegible]

ביקור בירושלים

מאת אריה זקס

בורחס ביקר בירושלים פעמיים, ב־1969 וב־1972. בפעם השנייה ביקרני בביתי באברדנור, יחד עם ידידו ומתרגמו הצעיר לאנגלית נורמן תומאס די־ג'ובאני. את אותו ערב בלתי־נשכח לא תיעדתי ביומני. אך את רשמי פגישתי הראשונה אתו, ב־1969, במסעדת כהן, מול קולנוע אדיסון, רשמתי לעצמי עוד באותו לילה. נכחו בסעודה גם מישל קונפינו, משה לזר ולאה גולדברג.

דקיק, זקוף, לבוש חליפה כהה, אלגאנטית. עיניו רפויות ופיו מעט בתוך הצווארון הנוקשה. עור פניו בהיר מאד, מתוח.

העיוורון העניק לעיניו הכחולות מבט מרוחק. נדמה שמבטי המסובים אותו, הנשלחים בחירות אל העולם החיצון, יש בהם משהו חסר־שלווה, מעכיר ומכער, ואילו עיניו, נטולות ההתבוננות, מאירות וטהורות לעומתם.

★

שאלתו הראשונה של בורחס היתה: מה דעתך על סמואל ג'ונסון? סיפרתי לו שכתבתי ספר על ג'ונסון. בורחס החל לצטט את מימרותיו של ג'ונסון על פי הזיכרון, שיבח את חכמתו וציין את סגנונו השקול והזהיר. אחר כך ציטט מן השירה האנגלית: ג'ון דון, מילטון, קיטס. שורות, בתים ושירים שלמים נבעו מפיו. מין להט ותשוקה רבה בתוך דיבורו כשציטט דברי שירה, כאילו היה לוחך וטועם את המלים בחיכו ובלשונו. עיניו הבלולות זרחו. הוא נראה כמאזין במין ריכוז פנימי עצום לניגונן והטעמתן של השורות העוברות דרך שפתיו. "אלה שירים שלימד אותי אבי. רק שירים שלמדתי בעל־פה כשהייתי ילד הם באמת שלי. השאר – מודבקים".

★

לאה ישבה מכונסת, צנומה וערה לצדו של בורחס. היא שותקת. מתבוננת בו בהערצה. לשניהם שיער לבן. כשהיא מתגברת קמעה על ביישנותה, היא מספרת לו שהיא מתגוררת עם אמה. הוא עונה לה בחיוך שגם הוא מתגורר עם אמו. הם מחליפים רשמים על כך, בנראתה. מתפתח דו־שיח מהיר ומנומס. ברור שלאה רואה בכך מכנה משותף יחיד בינה לבינו.

★

הוא מפנה שוב את עיניו הסומות אלי ואומר: "אני רואה את ירושלים קצת, בצורה שלוליתית. ואני יכול לגעת בה. כשאני נוגע באבנים אני יודע שהן ורודות".

★★★

ועוד: "יש כאן מה שיש באפוסים האיסלנדיים, ובגן העדן האבוד של מילטון ובוסטון של הר־ליבוד. אני מקנא בכם מאד. אתם חיים כאן בתוך אפוס. בעולם אין כבר הרבה אפוסים".

★

"אספר לך סיפור אמתי. בארגנטינה היה מצוי לכל קבוצת גאוצ'וס אחד שמקצועו הריגת שבויים. פעם תפשו שבוי אחד, אינדיאני, ושוחט־השבויים כבל אותו והניף עליו את המאכלת. השבוי פרץ בבכי. הורג־השבויים אמר (כאן מתרכך קולו של בורחס והופך לליטוף־אוזן אימהי): 'אל תפחד. זה לא יכאב. לנשים כאב הרבה יותר כשהן כורעות ללדת'. והשבוי השיב: 'אינני פוחד מן הכאב. אבל מדוע אתה מניף את הסכין מעל לראשי כדרך הספרדים? מדוע אתה לא שוחט אותי כמו שהורגים אצלנו? להב הסכין צריכה להיות מופנית אל הצוואר מלמטה'. הורג־השבויים הפך את כיוון הסכין, חשף את צווארו של האיש ושחט אותו כמנהג המסורתי של הגאוצ'וס".

"איזה מעשיות אני מספר לך? אני כנראה מאד צמא־דם הערבי" בורחס צוחק.

★

בורחס היה בן 71 כששוחחנו. "אספר לך סיפור על כאב. לפני כמה שנים אהבתי אשה אחת. חשקתי בה מאד. היא לא חפצה בי. באותו זמן כאבה לי שן והלכתי לרופא השיניים. הוא בדק אותי וגילה שלוש שיניים רעועות. הוא אמר: 'אעקור לך אחת היום, את השנייה בעוד שבועיים ואת השלישית בעוד חודש'. אמרתי לו: 'אם לא תעקור את כולן עכשיו, לא אשוב אליך'. אמנם הרופא נעתר ועקר את שלושתן. האמן לי: כשירדתי במדרגות מחדרו של אותו רופא, לא חשבתי על האשה בכלל. (חיוך של ויתור ישראלי). אחר כך אולי חשבתי עליה קצת... אבל כשירדתי במדרגות באמת לא חשבתי עליה בכלל".

★

בתום הערב הסעתי את בורחס למלונו. כשעלינו במעלית שתק. יצאנו מן התא וצעדנו על השטיח האדום הפרוש לאורך רצפת המסדרון. בורחס אחז בזרועי. נועם רב היה בקרבתו הפיסית של הסומא הישיש והאריסטוקראטי. הובלתי אותו לחדרו. כשנפרדנו, אמר: "אתה יודע, מאז התעוורתי, אני אוהב לנסוע ברכבות. קודם, כשהייתי נוסע, הייתי חייב להסתכל בנוף דרך החלון, או על האנשים, או לקרוא בספר. כמה הייתי חסר־מנוחה. עכשיו, כשאני נוסע ברכבת, אני יכול סוף סוף לראות כל מה שאני רוצה. אינני סובל מהסחת־הדעת".

"אני רואה את ירושלים קצת, בצורה שלוליתית, ואני יכול לגעת בה. כשאני נוגע באבנים אני יודע שהן ורודות... אתם חיים כאן בתוך אפוס, בעולם ששוב אין בו הרבה אפוסים"

אנה טיכו: הנוף כמשל

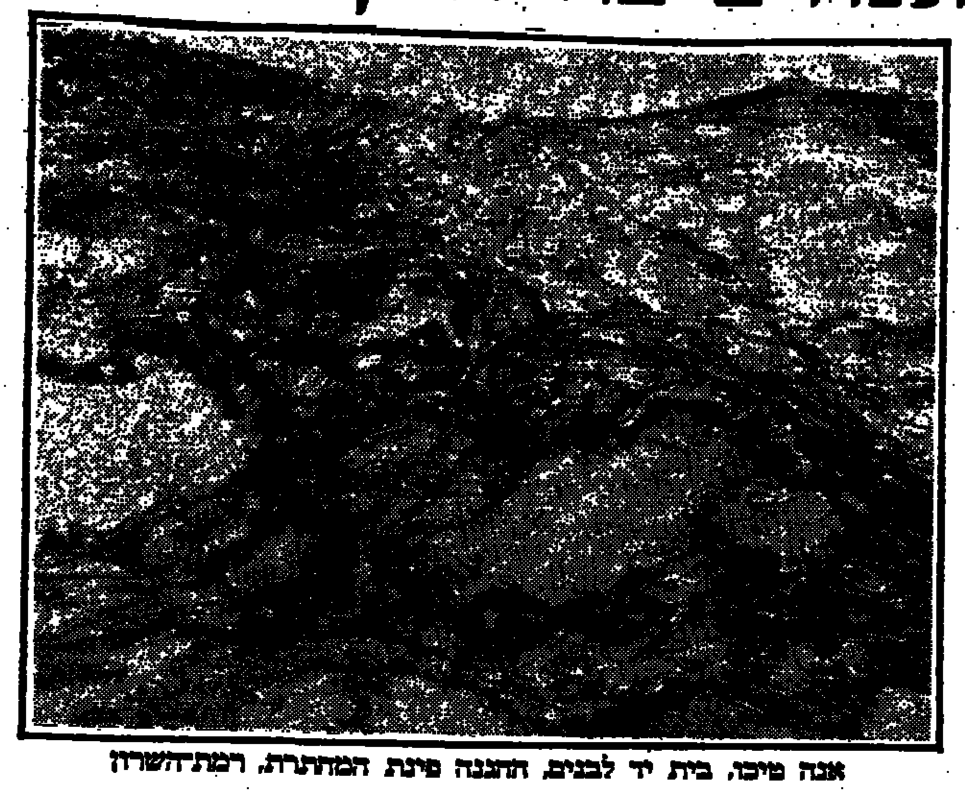

אנה טיכו, בית יד לבנים, ההגנה פינת המחתרת, רמת־השרון

מאת נסים מבורך

שני מקורות אנרגיה הזינו את הרוח היצירתי של אנה טיכו. המקור האחד הוא טיבו של היחס שלה לאובייקט המצויר, אף שספק אם המונח אובייקט מתאים בהקשר שלה, שכן בנופיה קשה לאתר אובייקטים ברורים. אלה הם מקבצים של רמזים קטנים, מתומצתים, של חרולים, סלעים, קווי־רקיע שאינם תמיד ברורים. רמזים אלה מצטרפים, כדרך בעלמה, לאיזה נוף, אדירותי מאד המפעיל את הכוח המדמה של הצופה וגורם לו לראות, מאחורי הנוף הטבעי, הבהיר למחצה, של סביבות־ירושלים את להבות האש הזורחה הבוקעות מירושלים עצמה, על משיחיה ומסורפיה. קירות־האבן של העיר אינם מופיעים כלל בציוריה, אך הם נוכחים בהם, בדרכם שלהם, מבודדים חלק מהללו של העולם ונותנים בו את אותן תכונות ייחודיות של העיר. יצוין גם שהאמנית לא הרבתה להתרחק מסרטנה שבתוככי ירושלים, בה התגוררה מימי הנעורים ועד לתחילת שנות השמונים. למעשה, גם כשיצאה אל הנוף החיצון ריתק אותה מעין כבל־הנה אל אותו בית שניצב בין הכנסייה האתיופית לבין התחנה המרכזית הישנה, ומה גם שאת רוב נופיה ציירה בהיותה שרויה בין קירותיה פנימה.

נושאים אחרים שנזקקה להם אנה טיכו הם, אולי, בבחינת ניסיונות, שלא עלו יפה. הכוונה בעיקר לדמויות האדם המצוירות בדרך כלל, שאינן מתקרבות לרמתם של נופיה, אשר יהיה, אולי, מי שיאתרו בהם את השתקפות הארצית של עילית־העילית המופשטת.

מקור האנרגיה השני שהפעיל את אנה טיכו נבע מן הרומאן שניהלה עם אמצעיה העיפרון והדיו. בעזרת שני אלה הפיקה האמנית הזאת מערכות של סימנים, שכל אחד מהם הוא כבחינת ביטוי חזותי לאנקת־תשוקה או לאנחת־התפעלות. כך למשל, הקרקע הקוצי המסוכך, הכמעט מגומגם, מכיל שפע של אמירות במישור החזותי הצרוף. אמצעים אחרים שנזקקה להם אנה טיכו, כגון צבע המים, לא הוסיפו הרבה לכושר הבעתה והכופעת אף ירדה שהם גרעו ממנו.

על כן, הנופים של אנה טיכו אינם בבחינת דיווח גרידא על חומר שנקלט באמצעות חוש הראייה שלה. הם הינם, בעיקר, אמצעים לביטויים של ערכים הבאים מעבר להם, בעיר המסתתרת מאחורי הגבעות הקרחות, ובעיקר למתרחש בתוך עולמה הפנימי של האמנית הגדולה הזאת.

אטלס על הכוונת

מאת משה ברור

המהדורה השלישית של אטלס ישראל, שיצאה לאור זה מקרוב, מהווה, למעשה, השלמה ועדכון לשתי מהדורותיו הקודמות של אטלס זה, האחת בעברית והשנייה באנגלית, שהוכנו לפני יותר מעשרים שנה. אטלס ישראל הוא יצירה מדעית שמטרתה להציג באמצעות קארטוגראפים (מפות) את תכונותיה הפיסיות והאנושיות של מדינת ישראל, את התמורות והתהלי־ [illegible] לבטא את מדיניות הממשלה או להסביר את דרכי פעולתה ואת הישגיה. בהכנת אטלס לאומי משתתפים עשרות מדענים, מתחומי מדע שונים, המסתייעים בקארטוגראפים לשם ביטוי של פרי מחקרים בתחומי התמחותם. כך למשל, מכינים גאולוגים את המפות הגאולוגיות (ואת חומר ההסבר המלווה אותן), מומחי תחבורה את מפות התחבורה, כלכלנים את המפות בנושאים כלכליים וכיו"ב. את עיקר מלאכת עיצובו של אטלס כזה נוטלים גאוגרפים־קארטוגראפים משום שהם בעלי הכישורים המדעיים המיוחדים הדרושים לתרגום לשפת המפות, ובאמצעותה להצגת ההתפרשות המרחבית, של הנושאים השונים המשקפים את דמות הארץ והעם היושב בה.

מאז תחילת המאה העשרים, ובמיוחד ב־40 השנים האחרונות, פורסמו במדינות רבות אטלסים לאומיים. מספרם של אלה עולה כיום על מאה. חלוצים בתחום זה היו פינלנד, צרפת וצ'כוסלובקיה. כיום יש אטלסים לאומיים לכמעט כל מדינות אירופה, לרוב מדינות אמריקה ולרבות ממדינות אסיה ואפריקה. במדינות רבות יצאו לאור, נוסף לאטלס לאומי כללי, גם אטלסים אזוריים או ליחידות מנהליות שונות. כך למשל, יצאו בברית־המועצות אטלסים לאומיים לכל אחת מ־15 הרפובליקות המאוגדות בה ולרבים מחבלים והשטחים הלאומיים. באוסטרליה אטלס מיוחד לכל אחת מ־8 הארצות שלהן היא מחולקת מבחינה מנהלית.

למרות העובדה שהכנת והוצאת אטלס לאומי ממומנת כולה או ברובה על ידי ממשלת המדינה, נחשב אטלס כזה ליצירה מדעית ולא לפרסום רשמי. בדרך כלל מופקדת הכנת אטלס לאומי בידי מוסד מדעי, כגון האקדמיה למדעים, מכון גאוגרפי אוניברסיטאי או אף מכון גאוגרפי־קארטוגראפי פרטי. את האטלסים הלאומיים של ברית המועצות ומדינות הגוש הקומוניסטי הכינו והוציאו האקדמיות למדעים של מדינות אלו. את האטלס הלאומי של פורטוגל, למשל, שיצא לאור בתקופת השלטון הרודני של סאלאזאר, הכינה המחלקה לגאוגרפיה של אוניברסיטת קוימברה. היו מקרים שמפות ומאמרי הסבר למפות, שנכללו באטלס לאומי, גרמו אי־נחת לגורמים מסוימים בשלטון, אך פרט לדברי הסתייגות לא ידוע על שום מקרה שבו באה התערבות של גורם מדיני בתוכנו של אטלס לאומי ובוודאי שלא על פסילת חלק ממנו.

במסגרת האיגוד הגאוגרפי הבין־לאומי, שהוא אחד האיגודים המדעיים הבין־לאומיים הגדולים והפעילים ביותר מזה מאה שנה ויותר, קיימת ועדה בין־לאומית מיוחדת העוסקת באטלסים לאומיים. ועדה זו מתכנסת אחת לכמה שנים, בהשתתפות נציגים מעשרות מדינות, להחלפת ידיעות, דעות והערכות בענייני אטלסים לאומיים. כינוסי ועדה זו משמשים גם להשמעת דיווחים על הנעשה במדינות שונות בתחום הכנת אטלסים לאומיים, מתוך שיחות פרטיות נפוצות בהם גם "רכילויות" שונות בנושא זה. ביותר משלושים שנות פעילותי באיגוד הגאוגרפי הבין־לאומי לא שמעתי על אף מקרה אחד שנעשה ניסיון מצד גורם ממשלתי למנוע הופעת חלק כלשהו מאטלס לאומי או לצוות על השמדתו. מה שאירע אצלנו, לגבי אטלס ישראל, בשבוע שעבר, הוא חסר תקדים אף במדינות שעקרונות חופש הביטוי אינם מקובלים בהן.

החידוש העיקרי שבמהדורה הנוכחית של אטלס ישראל הוא היותו דו־לשוני, עברי־אנגלי, במפותיו ובסקירות המדעיות המלוות אותן. המהדורה הראשונה, שיצאה בתחילת שנות ה־60 ושהקיפה 101 גיליונות, היתה כולה עברית, ואילו המהדורה השנייה באנגלית, שהיתה יותר מצומצמת (71 גיליונות) הופיעה ב־1970. במהדורה זו, המכילה רק 40 גיליונות, גם שיפורים ושכלולים לעומת המהדורות הקודמות באיכות הביצוע הקארטוגראפי והדפוס; עם זאת לא באו בה לידי ביטוי מלוא הישגיה של הקארטוגראפיה הישראלית, שהיא כיום מהמתקדמות והמשוכללות בעולם, והישגיה בעיקר בתחום האוטומציה מעוררים עניין רב. כאמור, עיקר מטרתה של המהדורה הנוכחית היא להשלים ולעדכן את המהדורות הקודמות. משום כך היא עוסקת בעיקר בתחומים שבהם חלו התפתחויות ותמורות בולטות ב־20 השנים האחרונות, דהיינו, באוכלוסייה, בישובים ובפעילותה הכלכלית.

האטלס פותח בשורה של מפות פיסיות של המזרח התיכון וישראל. מפות ישראל עודכנו מבחינת תוספת ישובים, דרכים ושמות אתרים. לא כן הדבר לגבי מפת המזרח־התיכון שבה בולטים ליקויי עריכה ועדכון רבים. די לציין שבמפה זו עדיין מופיע צינור הנפט מעיראק לחיפה וחסרים צינורות נפט גדולים וחשובים שנבנו בעשר השנים האחרונות. ואף הנמל מקשטרה (במפרץ עדן) ואף קפוק (בדרום ים סוף) עדיין מופיעים כנתונים לשלטון בריטי, אם כי עברו לרשות תימן הדרומית לפני קרוב ל־20 שנה. ואלה הם רק מעטים מבין שיבושי מפה זו, שדווקא אותה, בגלל איכותה המדעית, ראוי להוליך. מספר גיליונות מוקדשים לנושאים פיסיים שבהם חזר המחקר באחרונה להרחבת [illegible]

החלק העוסק באוכלוסייה [illegible] גיליונות המציגים את הגאוגרפיה העירונית של ערי הארץ המבטאים פרי מחקרים רבים, שנערכו בשנים האחרונות, על התפתחות העיור, מגמות בתמורות והולות בתן תכונות אוכלוסייתן. מעניינת במיוחד סדרת המפות על ירושלים המאוחדת וסביבתה המשקפת צדדים שונים בייחודה של העיר ובהשפעת האירועים והתהליכים הפוליטיים שעיצבו את דמותה. מפליא שלא נמצא פסול במאמר המלווה את מפות ירושלים שכן ממנו משתמע שבניגוד למדיניות הממשלה גדל במידה ניכרת, בשנים האחרונות, חלקם של הערבים בכלל אוכלוסיית העיר.

שני גיליונות עוסקים בעדכון המידע לגבי אוכלוסיית המדינה, הרכבה ותכונותיה הדמוגרפיות. אולם "עדכון" זה מבוסס בעיקר על מפקד 1972 ונתונים מתחילת שנות ה־70. לתיקון פגם זה נאלצו מחברי האטלס להקדיש חלק מהגיליון האחרון שבו ניתנות מפות מקבילות המסתמכות על תוצאות מפקד 1983. אפשר היה להימנע מלהדביק לאטלס "טלאי" אילו השאירו לשלב האחרון של הכנת האטלס את המפות בנושאי אוכלוסייה והכלכלה שבהם יש חשיבות מרובה להצגת "תמונת מצב" עדכנית ביותר. מפות אלו ניתן היה להכין ולהדפיס תוך חודשים מעטים בערב הופעתו של האטלס. עמוד אחד מוקדש להתפתחות גבולותיה המודרניים של הארץ. הוא משלים ומתקן ליקויים שנפלו במהדורה קודמת ומוסיף את קווי הפסקת האש והפרדת הכוחות שהותוו בעקבות מלחמת ששת־הימים ומלחמת יום־הכיפורים. בעמוד סמוך עודכנו ממדי התפוצה היהודית ושיעורי העלייה באחרונות השנים. שני גיליונות עוסקים בהתפתחות שירותים חיוניים (חינוך, בריאות) ובתמורות ברמת החיים.

לנושאים כלכליים הוקצו שמונה גיליונות המכילים שפע של מפות המשקפות את צמיחתו של המשק ואת התפרסותם הגאוגרפית של ענפי פעילותו הרבים. בחלק זה מרוכז מידע רב שלוקט ממפקדים, מחקרים וסקרים רבים. זהו החלק העשיר ביותר במידע שבאטלס. אולם בצד עושרו המרשים במידע משמשים בחלק זה בערבוביה מפות מבוססות על נתונים מתחילת שנות ה־80 עם מפות "מעודכנות" בתחילת שנות ה־70, קיימת גם אי־עקביות בהכללת יהודה, שומרון ורצועת עזה. זהו שוב נושא שבו אין תוכן האטלס עולה בקנה אחד עם מדיניותה הרשמית של הממשלה. על שום מה סופחו יו"ש לישראל לגבי השטחים המגדלים חיטה, שעורה, עגבניות וענבים, ואילו לגבי גידול זיתים ועגבים נשארו "בלי נתונים". נראה לי שיש מקום גם לחלוק על צורת הביטוי הקארטוגראפי של חלק מהמפות הכלכליות. בעתיד ראוי לשתף קארטוגראפים הבקיאים בניסוח והרישות לחיבור מפות נושאיות, כדי לשלב בהן דרכי ביטוי משכנעות יותר.

כל גיליון־מפות מלווה במאמר מדעי (בעברית ובאנגלית) המסביר ומשלים את המידע המוצג במפות. מאמרים אלו הם בבחינת מעט המחזיק את המרובה, האצור בהם חומר אינפורמאטיבי רב. מלאכת מחשבת של תמצות וריכוז מגוון רחב של נושאים מדעיים בלשון ברורה ובנוסח קליל. אוסף זה של 40 מאמרים מהווה חיבור העשוי לשמש מקור רב־ערך להתמצאות או להתעדכנות מהירה בנושאים שונים בתחום ידיעת הארץ, תושביה וכלכלתה.

ההשגות המהותיות על מאמרו של פרופ' דוד עמירן (שהיה הרוח החיה בהכנתו של אטלס ישראל, מראשיתו לפני כשלושים שנה), העוסק בהתפתחות הישוב היהודי ביו"ש נובעות במידה רבה מהיעדר התמצאות בסיסית בגאוגרפיה ישובית, במושגים ובמגוון שבהם הוא נותן ביטוי למצבים ולתהליכים אותם הוא חוקר וסוקר. מי שהתפיסות המקובלות בהצגת עובדות בגאוגרפיה ישובית זר לו, עשוי לעוות משמעותם של דברים האמורים במסגרת זו וליחס להם מה שאין בהם.

מבחינת איכותו המדעית, הקארטוגראפית והאסתטית, מהדורתו הנוכחית של אטלס ישראל, גם אם אינו חסר ליקויים, הוא בלי ספק אחד האטלסים הטובים שהופיעו בעשרות השנים האחרונות. זוהי יצירה שבוודאי תזכה לעניין רב ולהערכה בקרב מדענים ומשכילים, ברחבי העולם, המתעניינים בישראל. זוהי גם תרומה חשובה לקורא המשכיל הישראלי שימצא באטלס אמצעי נוח ויעיל להשכלת מקורותיו לגבי נושאים שונים בהכרת הארץ והמתחולל בה. תועלת רבה יביא האטלס להמוני תלמידים בבתי־ספר תיכוניים ובמוסדות להשכלה גבוהה להם יהא מקור אמין לשאיבת מידע שהם זקוקים לו.

יורם ברונובסקי / מכתבים מאנגליה

ספר יום הדין

שמו של הספר הזה Domesday Book הוא אל־נכון הנודע מכל שמות הספרים שנתחברו אי־פעם בממלכת אנגליה: השם הזה משמש בעשרות ניבים, כמעט בלשון היום־יום האנגלית.

דרך אגב, נדמה שהספרים האנגליים הקדומים הצטיינו בשמות מיוחדים רבי־עוצמה. סיוראן מתפעל באחת ממסותיו משמו של הספר "אנאטומיה של מלאנכוליה" (מאת ריצ'ארד ברטון, בן המאה הט"ז) וכותב: "איזה שם נפלא ומה חשוב אם הספר הבא אחריו הוא פחות או יותר בלתי־קריא". עלי אהוב במיוחד שמה של היצירה המיסטית הנפלאה מן המאה הי"ד The Cloud of UnKnowing "ענן אי־הידיעה", אמנם במקרה זה היצירה עצמה היא נפלאה מאד. אכן, השם מקבל את מלוא עוצמתו מתוך יופיו של הספר עצמו.

עכשיו אחזור אל "ספר יום־הדין". שמו, כאמור, מפורסם מאד. מעטים, לעומת זה, ידעו או אף יודעים מה טיבו של הספר הזה, מה בעצם כתוב בו ומתי נכתב. ההשערות על תוכנו של הספר רב־ההוד יכולות למלא אנתולוגיה משעשעת של בוקי־סריקי: סמיואל פיפס, בעל היומן הגדול, העלה את הסברה שב"ספר יום־הדין" יימצא כתב־הזכות (הקושאן, היינו אומרים) של אנגליה על כל ארצות הים, מעין היתר מוקדם של האימפריאליזם. זו עוד השערה שיש לה איזה קשר, אם גם רחוק, לסוג המסמך שהוא "ספר יום־הדין". אבל למעלה ממאתיים שנה אחרי פיפס שם מארק טוויין בפי גיבורו האקלברי פין את הטענה ש"ספר יום־הדין" מכיל את הסיפורים שסיפרה שחרזאד [illegible] במטרה להשהות את הוצאתה להורג: "נהוג היה לשאת אשה חדשה מדי יום ולמחרת היה כורת את ראשה. זה היה בשבילו כמו בשבילך לשלוק ביצה... היה מצווה על כל אחת מהן לספר לו סיפור מדי לילה, היה רושם את הסיפורים הללו ואסף אלף ואחד מהם. ואת כולם כינס בספר שקרא לו ספר יום־הדין" – כך אומר האק פין, ובאמצעותו שודד מארק טוויין את אחת הפארודיות הקטנות שלו על הנושא החביב עליה ההיסטוריה של אנגליה בימי הביניים.

השנה ניתנות הזדמנויות בשפע להתוודע לאמיתו של התוכן של "ספר יום־הדין", ואף לספר עצמו – אם בתרגומו האנגלי המלא הראשון המופיע בשנים אלה, ואם למקורו הלאטיני הרואה אור במהדורת פקסימילה מעולה ומהודרת. אמנם ההתוודעות הממשית לספר, לתוכנו או למקורו, הוא עניין שרק היסטוריונים מיומנים יכולו לעמוד בו. נדמה ששאר חובבי־העבר מוטב להם להסתפק בהילת־הקדושה האופפת את הספר, ואף לדבוק מעט באותן רומאנטיזציות של מה־שהיה שהן נלוו מאז מאות רבות, בעצם כמעט משעת חיבורו, מאז קרא לו, שנים מעטות לאחר שחובר, בשמו רב־ההוד. תוכנו הממשי של הספר יכול לעורר אכזבה קלה אצל רומאנטיקני־ההיסטוריה. אמנם אצל מי שהתגבר על הגישה הסנטימנטאלית השטחית לתולדות ימי הביניים – וכאמור, קשה להחליט אם באמת טוב להתגבר לגמרי על גישה זו – עשוי העיון בסוגיות "דומסדיי" הסבוכות להביא הארות רבות ולעורר עניין רב. המדובר במסמך חד־פעמי, הכלי האותנטי המעולה ביותר העומד לרשותה של אומה כלשהי להכרת ההיסטוריה המוקדמת שלה, שהיא גם ההיסטוריה של תקופה אפלה ומרתקת בתולדות המערב בכללו.

השנה היא שנת ה־900 לחיבורו, או ראשית חיבורו, של "ספר יום־הדין". הוא חובר במצוות ויליאם הכובש, עשרים שנה לאחר הקרב שניצחונו בו זיכה אותו בשלטון על אנגליה (קרב הייסטינגס בשנת 1066). בחגי המולד של שנת 1085 נועד ויליאם עם יועציו בעיר גלוסטר, ושם החליט על שיגור רצים לכל רחבי ממלכתו. רצים אלה אספו את החומר שנרשם וכונס בשני כרכי "ספר יום־הדין". שהרי קיים "דומסדיי הגדול" ולצדו "דומסדיי הקטן". את שני הכרכים הללו של כתבי־יד לאטיניים, על ניירות־קלף, יכולה עינו של הציבור האנגלי – ושל התיירים, כמובן – לשזוף זו הפעם הראשונה במסגרת שתי תערוכות גדולות

המתקיימות השנה לכבוד "ספר יום־הדין". בתערוכה שבארכיון הממלכתי המרכזי בצ'אנסרי ליין בלונדון נתונים שני הכרכים הללו בתיבות זכוכית משוריינות. הישראלי ייזכר אל־נכון במגילות הגנוזות והצגתן בביתן המיוחד במוזיאון ישראל. אלא שהדמיון הוא חיצוני בלבד: אם המגילות הגנוזות כל תוכנן הרוח, ספר יום־הדין כל תוכנו החומר. אם תרצו – שני סמלים, שתי נקודות מוצא ייצוגיות של שתי היסטוריות.

האמנם ברור שמארגני חגיגות ה"דומסדיי" המרשימות בהיקפן, הכוללות תערוכות וסימפוזיונים וכינוסים מדעיים ופרסומי ספרים מיוחדים ומהדורות מצולמות ואלפי סוגים של מזכרות, מפות וכיו"ב – מארגני שנת ה"דומסדיי" כיוונו ליותר מאשר אזכור של ספר, או מסמך, קדום, שתוכנו פרוזאי לעילא ולעילא ופרטיו עשויים לעניין רק מתי־מעט. ה"דומסדיי" הוא עילה לבחינת "המורשה הנורמנית" של אנגליה, ובמלים אחרות: בחינת יסודותיה התרבותיים והחברתיים של אנגליה, זו שתחילתה בכיבושו של ויליאם, נסיך נורמנדיה, את החלק האנגלי של האי הבריטי, בתוספת כמה חלקים של ויילס. לכיבוש האבוד הזה חבה אנגליה של היום את דיוקנה התרבותי, את לשונה ואת ספרותה.

"ספר יום־הדין" הוא סמלו של הכיבוש הזה, הוא סמל קונקרטי של התודעות החברה הזאת לעצמה, לגבולותיה, לאוצרותיה, לכוחה. מכאן שחגיגות "דומסדיי" מקיפות עיסוקים רבים, הם מעין הזדמנות של חשבון נפש היסטורי. לא בכדי האנגלים נדרשים לחשבון־נפש כזה באינטנסיביות כזאת בשנים אלה דווקא, שנות ההידרדרות הגדולה, שנות סופה של אנגליה כאימפריה עולמית ושנים שבהן מסתמנת יותר ויותר הידרדרותה לדרגת מדינה נחשלת בתכלית. ברור שדווקא בשנים כאלה עולות ביתר שאת ומעיקות בעיות של זהות לאומית: בעיות אלה נחבטו באנגליה, באורח מסורתי, סביב לדיון ב"ספר יום־הדין" ובעיותיו.

מסביב לשנת 1886, בשיא התקופה הוויקטוריאנית, הופיעו כמה יצירות היסטוריוגראפיות מרכזיות, שנסבו על ספר יום הדין, העלו את הגרסה הוויקטוריאנית למעמד. זו גרסה השונה בתכלית מזו של המלומדים המודרניים, אך ספריהם של ההיסטוריונים הוויקטוריאניים המרכזיים – מאייטלנד, פרימן, ראונד – מוצאים

עוד היום, הרים בבחינת הקלאסיקה של העיון האנגלי באופיו של העם האנגלי ובתרבותו. אדוארד אוגוסטוס פרימן, מחבר הספר המונומנטאלי "הכיבוש הנורמני", הוא שאמר כי אין עוד אומה שלרשותה עומד מסמך כמו ספר יום־הדין לשאוב ממנו דעת על תולדותיה. משפט זה מתנוסס כמוטו על אחד האולמות של תערוכת ה"דומסדיי" בבניין הארכיון בצ'אנסרי ליין.

לא ייפלא גם שבתקופת־דילות זו, הכרוכה בקיצוצים רבים במשאבי האקדמיה באנגליה, נמצא המימון לפרויקט היקר של מחשוב ה"דומסדיי". כבר כמה שנים עובדת קבוצת היסטוריונים באוניברסיטת האל על העברת תכני ספר יום־הדין למחשב. בהרצאה על "מחשוב הדומסדיי" ששמעתי במסגרת הכנס "היסטוריה והמחשב" הבטיח ראש־הקבוצה, ג'ון פאלמר, שתוך שנתיים יהיה הפרויקט גמור ובעקבותיו יקבל כל מחקר ה"דומסדיי" פנים חדשות בתכלית. הניסיון הזה לחבר את הקצוות – את מפעלו של ויליאם הכובש עם המחשב – נותן מושג על יחס האנגלים אל האוצר הזה של תולדותיהם המוקדמות.

דומני שעדיין נותר לתאר מהו בעצם ה"דומסדיי בוק". בכן, זהו ספר הרכוש באנגליה של שנת 1086, פירוט כל נכסי דלא ניידי וניידי שבידיהם של אנשי אצולה, כמורה, איכרות וכיו"ב. כל פינה של אדמת אנגליה נסקרה ונרשמו מידותיה והמסים החלים עליה. כל בעל אדמות, ולו הקטן שבקטנים, צריך היה לתת לשליחי המלך למוד במדויק את רכושו. תוך כדי כך רשמו שליחי המלך את שמות הבעלים הללו, את נסיבות חייהם החומריים, הוסיפו פרטי תיאור שונים ומשונים. פירוט המקצועות גם הוא בא תוך כדי רישום הרכוש, ואף שיטות העונשים הנהוגות, הקנסות וכיו"ב. דיוקן שלם של חברה עולה מן הסקר הזה, כאילו אלה שהתקינוהו היו סטרוקטוראליסטים מיומנים, תלמידי האסכולה הצרפתית של ה"אנאל". מידת הפירוט היא מדהימה. שיטת החלוקה היא מסובכת ומשוכללת למדי, כשמידות השטח עצמן מצוינות בשמות מיוחדים, מעידים על תרבות מדידה מפותחת ביותר. מכל שעל פרטי המידות הללו ומשמעות השמות נכתבים ויכוחים ללא סוף בקרב המומחים להיסטוריה של המאה הי"א באנגליה.

(המשך בעמוד 7ב)

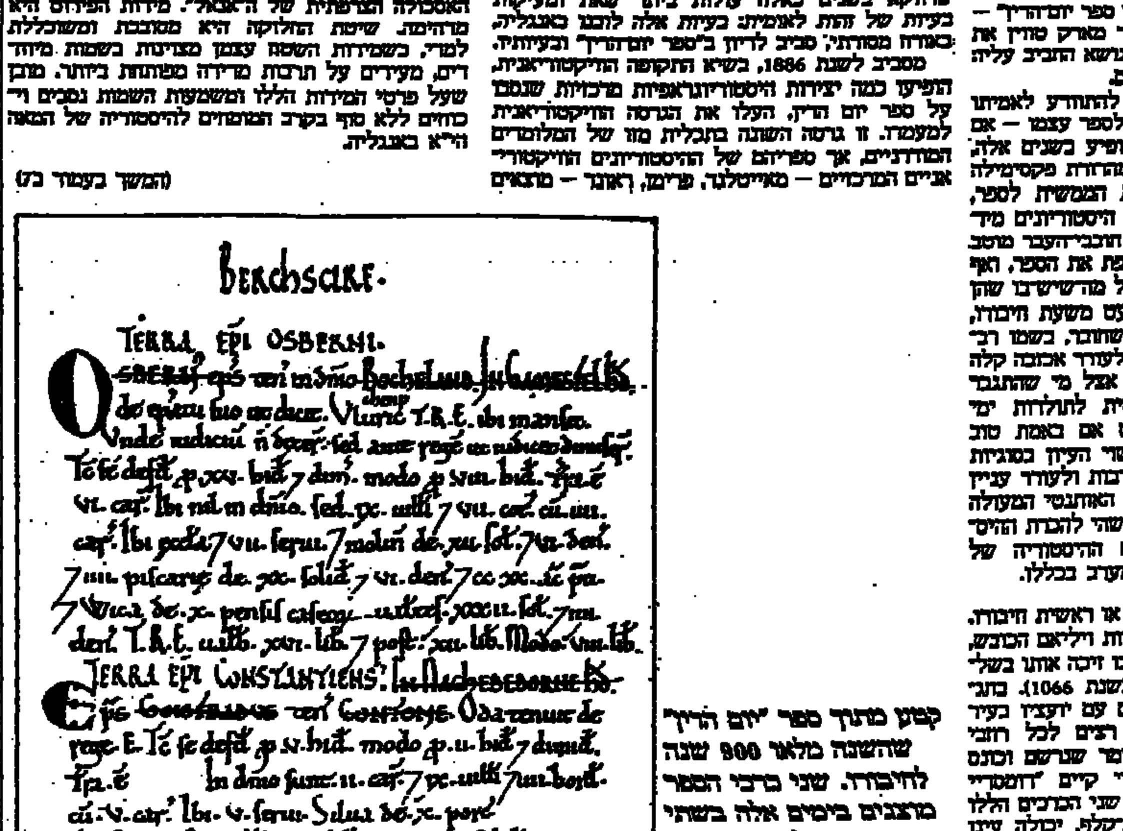

Berchscire.
Terra epi Osberni.
[illegible]

קטע מתוך ספר "יום הדין" שהשנה מלאו 900 שנה לחיבורו. שני כרכי הספר מוצגים בימים אלה בשתי תערוכות גדולות בלונדון

בורחס ואני

מאת חורחה לואיס בורחס

השני, זה המכונה בורחס, לו קורים הדברים. אני מהלך בעצלתיים בחוצות בואנוס־איירס וב־ [illegible], שאולי כבר הפכה מוכאנית, מביט בקשת של שער מסים או בדלת רקועה. ידיעות על בורחס מגיעות אלי בדואר, וכן אני מוצא את שמו ברשימת הפרופסורים ובמילון הביוגראפי. אני אוהב שעוני־חול, מפות, דפוסים מן המאה השמונה־עשרה, טעמו של קפה ופרוזה של סטיבנסון. גם לו, לשני, אותם התחביבים, אך הם לובשים אצלו פנים יהירות כלשהן, הופכות אותם לאביזריו של שחקן. מוגזם יהיה לטעון, שהיחסים בינינו עוינים. אני חי, אני מסכים לחיות, כדי שבורחס יוכל לזמום את הספרות שלו, וספרות זו מצדיקה אותי. לא יקשה עלי להודות שיצאו מתחת ידו כמה דפים בעלי־ערך, אך אין בכוחם של דפים אלה להושיעני, אולי משום שמה שטוב בהם אינו שייך לאיש, אפילו לא לו, אלא ללשון ולמסורת. חוץ מזה, נועדתי לכליה גמורה ונחרצת, ורק אחדים מן הרגעים שלי יוכלו להמשיך ולהתקיים בו, בשני. אט־אט אני מוותר למענו על הכל, אף־על־פי שידוע לי מנהגו לזייף ולהאדיר הכל. שפינוזה קבע, שכל דבר מבקש להמשיך להתקיים במהותו העצמית: האבן לעולם מבקשת להיות אבן, הנמר מבקש להיות נמר. אני צריך להישאר בבורחס ולא בי (אם אמנם הנני מישהו), אך אני מוצא את עצמי בספריו פחות מאשר בספריהם של רבים אחרים, או אף בפריטה שקרנית עלי גיטארה. שנים על שנים ניסיתי להשתחרר ממנו ועברתי מן המיתולוגיה של הפרברים אל המשחקים בזמן ובאינסוף, אך משחקים אלה שייכים עתה לבורחס ועלי להמציא משהו אחר. כך הפכו חיי לבריחה, וכך אני מאבד הכל והכל שייך לשכחה או לו.

אינני יודע מי משנינו כותב את העמוד הזה.

מתוך "גן השבילים המתפצלים", בהוצאת הקיבוץ המאוחד והמפעל לתרגום ספרי מופת. תשל"ה.

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים

מאת בני ציפר

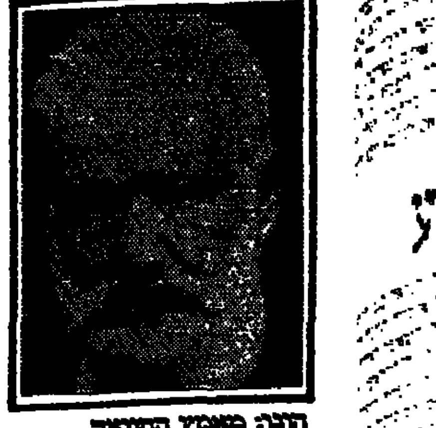
הוגו: מאמץ החזיאה

היינה: שירת הרוחיה

לסקלי: המצבים בגיבורים

תרגום

הים הצפוני, פרקי שירה ופרוזה
מאת היינריך היינה
תרגום מגרמנית הוסיף מבוא והערות: שלמה טנאי
הוצאת עם עובד, 1986, 77 ע'

תרגומו של שלמה טנאי להיינה יוצא לאור במילואו של פולמוס, שמעורבים בו אבסורד ואובסקוראנטיזם, סביב סירובה של הקואליציה בעיריית תל-אביב לקרוא רחוב על שמו של היינריך היינה, מפני שהיה יהודי מומר. התזמון מעניין, שכן במחזור שירי "הים הצפוני" מופיע אחד השירים הפרוגרמטיים של היינה בתחום זה. שם השיר "שלום", והוא נכתב סמוך לאחר שהיינה המיר את דתו וכבר "אכל את עצמו", כדברי טנאי במבוא, על מעשהו זה. חלקו הראשון של השיר מספר את תהילתו של ישו, אך בחלק השני מלגלג על הצביעות האנטישמיות שבמעשה ההמרה. וזה חלק שאכן רבות מהמהדורות של שירי היינה נוהגות להשמיטו.

המחזור "הים הצפוני" יוצא דופן, גם ברוחו וגם במוסיקה שלו, בכלל יצירתו של היינה. "קוראי הגרמנים המתוקים הרדודים שלנו אינם רגילים למוסיקה המתגרגרת הזאת", כתב היינה. "השירים עלולים לגרום להם מעט מחלתיים". היינה ביקש להינתק מהמסורת של שיר-הזמר שאפיינה את השירה הגרמנית של זמנו, וניסה את כוחו בחרוז חופשי. גם באינוונטר הנושאים המקובלים בשירת זמנו, כגון צער, אהבה, געגועים ומה לאגבילה, ביקש לערוך רוויזיה: במקומם הוא מעלה על הבימה אלים יווניים, מלחמות עתיקות וים פתוח. אך בשעת כינוס כתביו, ב־1848 וב־1852, דרש בנפגיע מן המו"ל שלו לא להכליל את שירי "הים הצפוני" בין שאר שיריו, אלא לפרסמם בנפרד, והדבר מוכיח, שגם הוא ראה בהם פרק יוצא דופן בשירתו, אולי פרי של תקופת המשבר שעברה עליו בעקבות המרת דתו.

שירי "הים הצפוני" הוא מצד אחד שיר הלל לבריאות, לטבע, לפשטות החומרית, ומהווה גדולה לגמה, נסיך תורת ההרמוניה הטבעית. אך בחלק השלישי במחזור "נורדני" הכתוב בפרוזה, מעלה היינה בעקיפין, באמצעות תיאור ההרמוניה של חיי הדייגים באי הצפוני בשם זה, את הדילמה הגדולה של שירת המאה ה־19, שראתה עצמה מיטלטלת תדיר בין הטבע לתרבות, בין האסתטיקה לאתיקה, בין פשטותם של החיים הקרובים לטבע, לבין הסיבוך המיותר שמטבירים עליהם המוסר והכנסיה. היינה מביע, גם בשירה וגם בפרוזה של "הים הצפוני", עמדה ברורה בעד הבריאות והפשטות. אם כי זמן קצר לאחר מכן יחזור בו, ויטען — כדרכם של הרומנטיקנים — כי בריאות כרוכה תכופות בטפשות, וכי רק אדם החולה בגופו או בנפשו מסוגל ליצירה. "הים הצפוני" הוא ניסיון מרדני של היינה לברוח מגזרת גורל זה של הנכמרות האמנות למוללה. אך מבנה המחזור מצביע על האירוניה שבה ראה היינה ניסיון זה. המחזור כתוב כסיפור בריחה מכבלי האמונה אל "מרחבי הטבע", [illegible] המציאות ההרוסות, החולה, מתוך ראוות כי אין למשוך קיום שלא [illegible].

שלמה טנאי אינו הראשון המתרגם את "הים הצפוני" לעברית. קדמו לו תרגומים הקלאסיים של י"ל ברוך ושל דוד פרישמן, שהזמן עשה את שלו ללשונם. טנאי המתרגם מודע ומעדכן יותר, כך נראה, מאשר לפעמים בשירתו שלו, פרי עטו.

עובדי הים רומאן
מאת ויקטור הוגו
מצרפתית: מנשה לוין
ספריית פועלים, 1986, על פי מהדורה ישנה של הקיבוץ המאוחד, 168 ע'

ספריו של ויקטור הוגו שייכים כיום לבני-הנעורים, עם דיקנס ובלזק וזנכה ויותר עמיתיהם לגורל. מיהו זה, שלמשמע השאלה "האם קראת את 'עובדי הים'?" לא יקמט את מצחו ויאמר "כן, כשהייתי קטן, כשהייתי בן ארבע עשרה". הנערים שקראו את הוגו בעברית שכחו בוודאי את שם המתרגם — מנשה לוין: איש-תרבות בריר שנשכח, ושחשיבותו מתגלה עתה קמעה מחדש, לאחר מותו. ההוצאה מחדש של התרגום שהיה לקלאסי היא חלק ממאמץ ההחייאה הזה, בתקוה שבני-הנעורים של ימינו באיזים עדיין דיים בשביל לקרוא את הקלאסיקונים של המאה ה־19.

קשה כיום להאמין להצלחה האדירה שהיתה ל"עובדי הים" עם פרסומו ב־1866. המו"לים התקוטטו ביניהם על הזכויות; הקוראים חטפו אותו מהמדפים; הספר גירה את הדמיון הציבורי עד כדי כך שהשפיע אף על האופנה הפאריסאית. הוא תורגם מיד עם יציאתו לאור לאנגלית והופץ באמריקה. מידת ההצלחה, למרבה האירוניה, אינה עומדת בשום יחס למאמץ שהשקיע הוגו בכתיבת "עובדי הים". הוגו כתב אותו בנשימה אחת, במשך שבעה חודשים, ומסר אותו לדפוס בלי ששינה כמעט דבר בטיוטה המקורית.

עלילת הרומאן פשוטה וכרונולוגית כמו בספר הנועד לבני-הנעורים: ספינתו של לטיירי, איל-ספנות ותיק באי גרנסי (אחד מאיי תעלת לאמאנש שבו שהה הוגו בתקופת גלותו מצרפת), עולה על שרטון בדובר באשמת שותפו לעסק, קלובין. התקווה היחידה לאחר האסון היא בתו היחידה דרישאט, והוא מבטיח לתת אותה לאשה למי שישיב לו את ספינתו. דייג צעיר ומתבודד, גיליאט, מנסה את כוחו בהשבת הספינה — ומצליח לגבור בתושייתו ובעקשנותו על איתני הטבע הבולים גם מפלצת ימית איומה. אך בשובו, מנצח, מוותר גיליאט על דרישאט, ביודעו כי אהבתה אינה נתונה לו אלא לאיש הכנסייה ג'ו אבנעזר — ומתאבד לאחר מכן בטביעה.

כמו ז'אן ואלז'ן ב"עלובי החיים", יצר הוגו את גיבור האפופיאה של "עובדי הים", גיליאט, כדמותו של המקולל והמנודה החברתי, המתבודד המוזר, החי בריחוק מתושבי האי גרנסי, והמסתייגים ממנו ויראים אותו — והמוכיח לבסוף את גדולתו פעמיים: כגיבור פיסי, מול איתני הטבע (והוגו "מורח" את סיפור השבת הספינה על פני כל החלק השני של הרומאן), וכגיבור מוסרי, המוותר על אהבתו לטובת הזולת. גיליאט, איש פרא, איש הטבע, לא יכול להסתגל לתרבות, ובהתאבדותו הוא מתאר מי שחוזר אל הים שממנו בא.

הרגש הפתטי אינו עוד באופנה, אך קשה שלא ליפול בשבי הפרוזה של הוגו, המשלב פאתטיקה וטכניקה בתיאור הספינה שעלתה על שרטון, אפופיאה ודרמה בתיאורי הים, ואידיליה — בסיפור אהבתם השקטה של דרישאט ואבנעזר.

מה מריץ את סמי, רומאן
מאת באד שולברג
מאנגלית: משה זינגר
הוצאת זמורה, ביתן, 1986, 238 ע'

האם הרומאן "מה מריץ את סמי" (1941) שייך או לא שייך לגוף הקרוי "הרומאן היהודי-אמריקאי", זו שאלה מסקרנת שאין לה מענה ברור. באד שולברג הוא אמנם יהודי, וגיבורו סמי גליק הוא הסטריאוטיפ של המצליחן היהודי המצליח לפלס לו דרך, בעורמת אינטרסיותו, אל פסגת עולם השעשועים של הוליווד. ואף על פי כן נבדל שולברג, לפחות בעניין חשוב אחד, ממלמוד ורות (הנרי ופיליפ) ויתר עמיתיהם היהודים-אמריקאיים.

אמנם הדי, בספר שהיה לקלאסי בתחום זה (בספריית אופקים של "עם עובד", 1972) טען, כי התבונה היהודית של ספרות יהודית, היא פגיעתה ליהודים בספר מצביעי כלשהו, אין די בכך לדעתו שהיא עוסקת בתיאור גיבורים יהודיים או חוויה יהודית. שולברג, על פי אבחנה זו, אינו סופר "יהודי", ולא מפני שהמירוץ לצמרת של סמי גליק מתואר ברוח מבודחת, ובסופו של דבר חיובית. גליק, שהאמביציה שלו אינה יודעת גבולות, מגלגל את אביו הנדרס את מותה מבעד שליחויות בעיתון בברודוויי, הוא נהפך למפורסם שבתסריטאי הוליווד. הרומאן מסתיים בלי שה"כלוך" הגדול יתגלה ובלי שגליק ייענש על אימפוריותו. שולברג אינו "מעניש" את גליק, מפני שגליק הוא יציר כפיה של החברה האמריקאית, פאוסט מודרני המוכר את נשמתו היהודית לשטן-ההצלחה — שטן, שבזכותו סופר אינו נודע כל כך.

שולברג מספר את סיפורו של סמי גליק (קיצור של שמו המקורי, שהיה סמואל גליקשטיין) מפיו של מבקר תיאטרון, מאנהיים שמו, העוקב אחר עלייתו המטאורית של גליק, תחילה בספקנות סלחנית, המתחלפת בקנאה ובחרדה, ובסופו של דבר ביראת כבוד כלפי "הטייקון" הגדול, שלמרות חוסר-התרבות הבסיסי שלו (ואולי בגללו) הוא מעפיל למסגה, ומשאיר הרחק מאחור את יפי-הנפש ואנשי הערכים המתלבטים בעכבותיהם המוסריות.

"מה מריץ את סמי" אינו עומד בשורה אחת עם יצירות סופריה היהודיים המפורסמים של אמריקה, גם מפני שהוא בראש וראשונה רומאן בידורי, סיפור של הווי שנועד לפתוח פתח, לפני קוראים סקרנים, אל אחורי הקלעים של ה"שואו ביזנס" של הוליווד. שולברג מספק בשפע מן הנוצץ-והמנצנץ הזה, בסיפורי התככים, מסיבות הזוהר, ההשכבויות, כשהמסר המוסרי, כך נרמה, הוא "אם סמי עשה זאת, גם אתה היית יכול אילו היית קצת פחות מוסרי".

תרגומו של משה זינגר מצוין וניכר שהוא שותה כרג במי-הלהג היהודי-הוליוודי של סמי גליק.

ערבים

עדות — עדויות על פגיעה בזכויות האדם בגדה המערבית
תרגום: סלמאן מסאלחה
הקדמה: פרופ' אסא כשר
הוצאת "מפרש" וארגון "החוק בשירות האדם", רמאללה, הפניה ועד המשפטנים הבין-לאומי, ז'נבה, 1986, 117 ע'

התגובה הראשונה למקרא העדויות האיומות המובאות בספרון הזה, היא הדחייה מוחלטת, ביוותן ש"זה לא יכול להיות", וכי הדברים הם פרי תעמולה מרושעת. לקורא ספקן שכזה פונה הספר, לא בפאתטיות ולא ברגשנות, אלא בריווח מפי נפגעים הנתונים על הדברים. סטודנטים, תלמידי-תיכון, עיתונאים, נכבדים וסתם אנשים, שחטאם הוא היותם פלשתינאים תושבי הגדה המערבית. לפלשתינאים אין זכויות דמוקראטיות. אף על פי שהם חיים בתנאי, לפעמים מרחק עשר [illegible] הכופרים. אפשר לגרום שנער פלשתינאי לא יעבור את בחינות הבגרות שלו על ידי מעצר שרירותי דווקא במועד הבחינות, ואפשר לעצור סטודנט, בתואנות שונות, במועדי הבחינות לקבלת התואר, ואין אלה הדברים הגרועים ביותר המסופרים כאן.

הפרופ' אסא כשר שואל בהקדמה לספר: "מה לעשות?" ועונה בשביל הנבוכים, לסרב לשתף פעולה עם המשטר הדמוקראטי במינהלה-ישראל בעניינים הנוגעים לשלטון בפלשתינאים בגדה. שכן להעלים עין מהנעשה במרחק חצי שעה מתל-אביב אינו פוטר את המתעלם מהאחריות הקולקטיבית שלו למעשי ממשלתו הנבחרת ומוסדותיה של המדינה המנהגת על ידה.

המעונים-לשעבר מספרים בלי כחל ושרק על מוראות חדרי החקירה ועל הסאדיסטיות של החיילים והחוקרים ונוקבים בשמות פרטיים. לפעמים שמות רדודים, ולפעמים זה חיים ומשה — אנשי ביטחון, שבתום יום השירות רוחצים את ידיהם והולכים הביתה, ומנשקים את ילדיהם, ומבוחים את מצפונם בכך שמישהו חייב לעשות את העבודה המלוכלכת. הקורבנות מדווחים על האטימות, שאינה מאפשרת לאשה פלשתינית לקבור את בעלה במקום שביקש בצוואתו ועל החדווה והמריץ שבה מבצעים חיילים פיצוץ-בתים, ועל חיות-אדם סאדיסטים המבריחים אסירים לאנגן, ומכים אותם על אבר המין בשעת מעשה. כל אלה כתובים שלא יימחו, גם מעל פני מי שבכיסוי לאידיעה ולא ראו ולא שמעו.

שירה

האצבע, שירים (1974—1985)
מאת חזי לסקלי
הוצאת עם עובד, שירה, 1986, 77 ע'

חזי לסקלי, הוא משורר צעיר, שפרסם בכתב-העת של דור-ההמשך של "זכות עכשיו" את ביכורי יצירתו. מערכת השירה של "עם עובד" בחרה בשיריו לפרסום — כבוד שאינו ניתן לכל אחד — ולא קשה להבין מדוע: לסקלי אופנתי מאוד, מושפע מאוד מקו הביטוי הצונן והאלים של מסורת אבידן-וולך-בוזאגלו, וכותב שירה אפיקורסית-ישראלית רבת פעלולים. גיבוריה של שירה זו הם חפצים ביתיים, חיותביות, הנעורות כביכול לאדם, אך הלובשות בשירה סיפורי חיים משל עצמם: שירתי בעליים, גרביים, הדיה, השולחן וכן הלאה — ומשמשים אספקלריה לבדידות, לריקנות ולאי-הדנים האנושי.

הרעיון יפה, אך הביצועים ארכניים מדי בדרך כלל, מסתבכים סביב עצמם ויומרניים עד כדי פתטיות בספר קולאסיות האינטלקטואלית שלהם. רק בשירים בודדים, המפוזרים זעיר פה ועיר שם לפרגלות הארכיסקורות הנועזת של השירים הארוכים והמשתקים, ניכרת נשימתו של משורר רגיש. אחד השירים היפים האלה הוא "מותו של הביטוי", המספר את הבדידות באופן שבבדידות מורגשת ולא רק נאמרת. השאר, למרבה הצער, הוא ברובו שירה של אמירות, המכסות אולי על בריחה מהתמודדות אמיתית עם לידיות הרגש. אך מה כבר אפשר לדרוש מספר ביכורים?

אפסוס, כרוניקה
מאת זאב אהרוני
ספריית פועלים, 1986, 64 ע'

אותון שבשאי המביא את הבשר, "אפסוס" הוא כנראה הקובץ הראשון שלו: סדרה מוספרת (כ־1 עד 93) של שירים קצרצרים, אפיגראמים, בני שלוש שורות, שעניינם הפרות של אפיזודות אירוטיות מנקודת מבט מיתולוגית: אורפיאוס ואורידיקה בשאול הם המחבר ואהובתו המתגלמים בגן האנציקלופדיה של תל-אביב; נוה אביבים היא אפסוס, והשיר נושא אירוטיקה חיוזים ואנקות אהבה. "די, עוד" נשיקה ו"די עוד נשיקה" הוא הדגמה לבית שיר אופייני בספר. האהוב רוקד אחר אהבתו ובועל אותה וחוזר חלילה, ויש תמונה אינטלקטואלית בתעודת של המיתולוגי והיומיומי.

ייתכן שיש עמקויות נוספות שנבצרו ממני, אך קשה לראות מה היה נגרע מהספר אילו הוסר מהשירים המספור האינטונאצי ה"חכם". בלי המספרים והקיטוע לסדרות של שלוש שורות, היה "אפסוס" נראה ככתם פואמת אהבה מלבבת. מן המתם, האינטלקטואליזם חייב להיראות.

מעולם הספרות והאמנות

כאשר יונסקו אומר "לא"

"כל ספר הוא מצוין, אם נאמר עליו, שהוא מצוין. כל ספר הוא איום, אם נאמר עליו שהוא איום. אני גם משוכנע בחוסר-השחר של כל ביקורת שאינה מתייחסת למשמעות המטאפיסית של הספרות... אני כותב ביקורת, על פי רוב שלילית, משום שיש בי רשעות, אבל גם כדי להוכיח את הווירטואוזיות שלי באמנות המתירה... כדי לצחוק, כדי לגרום הנאה לידידים המקנאים בסופר ולימפתיה שבנשר".

שורות אלה לקוחות מספר שכתב יוג'ין יונסקו לפני כעשרים וחמש שנים בלשון הרומנית, ופורסם עתה בתרגום צרפתי ושמו "לא" (הוצאת "גאלימר").

מעבר לאופיו המלעיג והפרובוקאטיבי, משחזר הטקסט הזה שהוא "ביקורת הביקורת" ו"אוטוביוגראפיה אירונית", גוף תרבותי ידוע מעט מאד של ארץ שהיה בה פריפריה, אשר גילתה במבוכה, בתחילת שנות ה־30, את ההתה האוידיפית. הספר חושף גם את האובססיות הישנות של המחבר, את הליבן הטראגי הגמוני, שהוקסם כבר אז על ידי האבסורד.

יונסקו נולד בעיר למרגלות הקארפטים ב־1912 לאם צרפתיה ולאב רומני. ב־1913 עקרה המשפחה לצרפת ומשם חזרה לבוקארשט מקץ 12 שנים. רק ב־1938 הוליש מחבר "הכיסאות" בחזרה, ומי שהוזר זיק במלגה של המכון הצרפתי בבוקארשט, ממש כמו בקצעו סיוראן, לחיות בצרפת.

מה היה טיבה של רומניה באותה תקופה? אותה רומניה שהסופר לא שב אליה לאחר שעזבה, ואשר ללא ספק נתנה בו את חותמה בעשרים השנים שבאו לאחר מלחמת העולם הראשונה ידעה בוקראשט פריחה תרבותית לא רגילה, אשר הוציאה מקרבה את הגולים הגדולים שלה, והמובן גם את הסופרים שבחרו להישאר בה.

בין 1918 ל־1938 פרחו כתבי-העת הספרותיים, שהיו בבחינת חיל חלוץ של הקשר והפתיחות אל המערב, ובהם מזדרות הביטוי, ובצד סופרים מפורסמים קמו אנשים צעירים אחרים, שנודעו בארצם ובעולם כחושבים נועזים. יונסקו מכל מקום הזדהה עם הדגם התרבותי של אמו והתנגד לכל מה שהיה רומני. האופן שבו הוא מתאר את ההרפתקה האינטלקטואלית של רומניה בתקופה ההיא הוא רווי ארס. בדומה לדרך שבה הוכיח ויטולד גומברוביץ את אחיו הפולניים על פיזום, כך נוהג יונסקו באחיו הרומנים כשהוא מצביע על הדילטאנטיות שלהם, על יהירותם, על היותם מחקים את בני המערב, על הפרובינציאליזם הקטנוני שלהם ומעל לכל על היעדר זיקה מטאפיסית שביקש למצוא בה מעבר לרכילות של הקפה הספרותי הבוקארשטי. יונסקו אינו תוקף רק את הבינוניים. הוא אינו מהסס מלתקוף גם את הגדולים, ומשוררים גדולים כמו טודור ארגזי ואיון בארבו או סופר פרוסטיאני כמו קמיל פטרסקו, אינם נמלטים משבט לשונו. גם מירצ'ה אליאדה, שיהיה ברבות הימים ידידו הטוב בפריס, לא יצא נקי מלפניו.

יוג'ין יונסקו, מתגלה ב"לא" כאדם קרוע בין זהויות, בר בבר בלתי מאמין דתי, נואש ותאב חיים, מי שסירב לשחק את התיאטרון הגדול של הקיום ויצר למרות זאת תיאטרון שזכה לתהילה במזרח ובמערב כאחד; אדם שבזיותו בעל זהות כפולה נקט בעת ובעונה אחת אירוניה מרוחקת כלפי מוריו הצרפתיים וכלפי המזג הטראגי והבאלקני של הרומנים אשר למד מן ההיסטוריה כי הכל מוטל בספק. מהלך רוח זה נולדו מצוקתו הבסיסית ויצירתו הדראמאטית שבלבלה את בני דורו. הנה כי כן, דווקא בטקסט מוקדם זה שלו מוצאים את שורשי יצירתו לעתיד לבוא. (לא מוגה)

Non, d'Eugene Ionesco. Gallimard. 110F.

הבלה"ר: רות אלמוג

יוג'ין יונסקו: ביקורת הביקורת

תערוכות

יומן אירועים פנימיים

תערוכת פרנץ ברנהיימר, גלריה אלון, הפלמ"ח 51, ירושלים

רישומיו של ברנהיימר מגלים רשם מובהק, בעל קו יהודי, אישי מאד, היוצר באמצעות מיתוריו המפותלים מעין דפי-יומן של אירועים פנימיים, כשהוא מנטרל את הוויות הנפשיות מן הסובב המוחשי ומטול מאבק אינטנסיבי על תפישת הבלתי-נראה המופשט על גבי הנייר.

התוצאה היא ריתמוס בלתי-פוסק, רב-דימיון ובזיון של קווים חוזרים, על ידי פיתולים ועוויתותיהם, מיני צירופים מסובכים ומיתובים בעלי אופי מופשט — על אף אשליית העומק המצרת ועל אף יסודות הבארוק האורגני המסעפים בעיקר התפתלויותיהם — שיש בהם מאידך גיסא כדי לעורר אסוציאציות הקשורות בהרמוניות מוסיקליות מסובכות מכאן ובמסתתר מתחת לכסות העור והבשר — היינו, מערכים של רקמות שריריות, וורידים עורקים ונימים, או חלקים אנאטומיים משוני צורות של השלד, מכאן.

התעסקותו הבלתי פוסקת של האמן (יליד מינכן, 1911) באשוויות האינטופיות במעט הטמונות בתוכנות החלה של הגראפית, מביאה אותו לחיפושים בלתי נלאים ומרובי-המצאה, אחר תשובה לשאלות אמנותיות טהורות, כגון מה מתרחש כאשר קווים תופחים לאטם, מוצאים מהקשרים הויזואליים ושוזרים בקוים רויים, או מכיוון אחר — מהי משמעותו הצליליות של הקו.

רישומיו של ברנהיימר, הקרובים אולי יותר מכל, מבחינת ההגדרה הסגנונית, לתחום הרישום האוטומאטי הנבע ממחוזות התת-מודע, היקנו לו זה מכבר הכרה מוזאלית.

תערוכת יחיד שלו הוצגה ב־1973 במוזיאון ישראל ורק מייצג שלו הכלל בתערוכה "מאה יצירות גנחות על נייר" — התערוכה הערכית המוצגת בימים אלה מטעם מחלקת הגראפיקה של המוזיאון הירושלמי.

ריגה — פאריס — ישראל

תערוכת אליהו סיגר, גלריה דבל, עין-כרם, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

יותר מעשור שנים לאחר מותו של אליהו סיגר (סיגרד) 1909—1975, מועלה זיכרו של צייר מצוין לכת, מוותיקי אמני ישראל, הן על ידי הכללת ציור משלו בתערוכה המתמדת של האמנות הישראלית באולמות ע"ש מרצבכר, במוזיאון ישראל, והן על ידי רטרוספקטיווה סלקטיווית, צנועה בשל מגבלות המקום, אך רצופה הן בפנקסי רישומים והן בתיעוד היסטורי בעזרת קטעים מעיתונות התקופה וקטלוגים של תערוכות (כתוכם קטלוג תערוכת-יחיד במוזיאון תל-אביב, ב־1935) בגלריה הירושלמית הידועה ביזמותיה הישות.

בתערוכה דוגמאות מייצגות של כל שלבי יצירתו של סיגר, החל מעבודותיו הראשונות — הערותיות [illegible] למאה, עבור דרך האינטרפרטציה המודרנית, הארץ-ישראלית, שנעשתה בשנות העשרים (השתתפו בתערוכות מגדל-דוד, 1927, 1929) וההשפעות הצרפתיות המובהקות, בעיקר של ה"אקול דה פארי" שנספגו בו תוך שהותו בת שלוש השנים בפאריס של תחילת שנות השלושים, והמשכה — בדרך המבקשת להביא לידי סינתיזה מסימת את כל היסודות האמורים, מבלי להתפתות לזרמים דומיננטיים ומבלי להצטרף לתנועה שהשפיעה יותר מכל על מהלכי האמנות הישראלית למן שלהי שנות הארבעים ואילך.

בנוסף לעבודות בצבעי שמן — הבן קומפוזיציות של דמויות ועירומים נשיים ברוח המסורת הצרפתית המוכרה — בולטים באיכותם האקוורל הרגיש (מס' 37) העבודה באקוורלים (מס' 1), וכן רישומי דיות קטנים מצוינים ופחות עבודות תחריט שיות בטכניקת המונוטיפ, שבכולן מתקיים מתח ציורי.

פרנץ ברנהיימר: ריתמוס בלתי-פוסק

האל בתוך המכונה

מריה וסילקי, גלריה שרה לוי, פינלס 10, תל-אביב.

מאת נסים מבורך

מחשבים, מכונות ומערכות-תפיקה אוטומאטיות אמורים להיות המניע של מריה וסילקי לצייר, בצבעי אקריל על בד ועל נייר, את מה שהיא מציירת. הם אותם מכשירים הפועלים, לדעתה, בצורה דומה לזו של המחשבה האנושית היצירתית. מתוך תפיסת-העולם הטכנולוגית, מנסה המציירה לבנות חלל טראנסצנדנטי, תוך שימוש בכמאשדות חזותיות, הלקוחות, בחלקן, משפת-המחשב הביטאית.

מריה וסילקי הצליחה אמנם לבנות מערכות צורניות, שתוך מרחק ביות המתפשטות בעת ובעונה אחת.

מה שעשוי ליצור אווירה שאינה שייכת לעולם המציאות הגלוה, בתוך שבזה יכול החומר שלה להיות אות התוצאות של אותה מדיטאציה יהודית שהיא מנסה לפתח. זהו טכניקה מיסטית, כמעט-דרווישית, שבעזרתה היא מנסה להגיע אל השגת מה שמצבי מעבר לפרגוד, בוחנת "הכרת האל בדרך ההתבוננות", כמאמרו של תומס איש אקווינו, שאלוהיה, בלי ספק, לא הסתתר בתוך מכונות.

ברם, ספק אם כל זה הוא קומוניקאטיבי במידה מספקת כדי לדבר אל לבו של צופה רגיל, כזה שעיניו אינן מתהפכות, וידו אינו יורד על זקנו ומלים מקוטעות אינן פורצות מפיו בעקבות חוויית-המפגש עם הסימנים המופיעים על צג-המוניטור של המחשב. אם הוא, הצופה, גם לוקה במידת הספקנות, עלול הוא לפסוק שיש כאן איזו אשלייתיות של הנברה וסילקי, ואולי אף מידה של מאולצות.

על כן מוטב שהמציגה, אשר הבשה את ספסלים המחייבים של האקדמיה של אתונה, תציג חומר נוסף אשר יאפשר לעמוד על טיבה האמנותי.

ספר יום-הדין

(המשך מעמוד 63)

לתיאור מסורותיו ושימושיו של ספר יום-הדין לא כאן המקום, אף לא ליתר מאמר הפולמוס בן מאתיים השנים בדבר תכליתו העיקרית של ויליאם כשעה ששלח את שלוחיו: האם ביקש ליצור מסמך שיקל עליו את גביית המס מבעלי האדמות בממלכתו (כדעת ההיסטוריון מייטלנד) או שמא סתם ביקש להתוודע לממלכתו החדשה, שאותה לא יכול היה להכיר בדרך אחרת? האם אמור היה ספר יום-הדין לסייע לו בהבסות שלטונו, אחרי שבמשך עשרים השנים שבין קרב הייסטינגס וכתיבת ספר יום-הדין קמו לו אויבים רבים, פרצו מרידות שאיימו להשמיט מידיו את פרי כיבושו הצבאי והאבחרין? יתכן שכל הסיבות הללו יחדיו שיחקו תפקיד אצל השליט העוצמתי הזה.

ואף שספר יום-הדין עורר התנגדות עזה בקרב האוכלוסיה הנסקרת, יש לכך עדויות רבות, אך כבר בסופה של המאה האחת-עשרה יצא מקרב האוכלוסיה הזאת עצמה השם "ספר יום הדין": הם ראו בפסיקותיו של הסקר הזה פסקי-דין סופיים שאין לערער עליהם, כשם שאין לערער על השיפוט האלוהי ביום-הדין שבאחרית הימים. לסקר הארכי-דיוקני, הארכיאוגוני הזה נוספה מעתה הילת-קודש ומסתורין, גימה רווית בעליל ההולך להתולות לאזכוריו בספריהם של הסופרים המאוחרים. המשפחות ששמותיהם מאוזכרים בספר יום הדין — ועוד כיום יש כמה מאות משפחות כאלה — זכו בכבוד יתר בעיני הציבור, מהם נתנוזנה האריסטוקראטיה האנגלית.

הרבה מחשבות על טיבה של התודעה ההיסטורית, הזהות הלאומית, מקור החוק והזכרה בחוק — ואף בעיות סבוכות יותר, כגון עלייתה של תרבות כתוצאה מכיבוש ואינוס וכו' — עולות מתוך עיון בפרשת הגנת ה"דומסדיי". לרבות מתוך הבעיות הללו רלוואנטיות למצבו של עם ישראל בשעה זו. לא מעט אנאלוגיות מפתיעות מעלה הקריאה בספרים שהביא עמו פסטיבל ה"דומסדיי" ושמיעת ההרצאות על ההיבטים השונים של הספר והתרבות שהוא מייצג. ומה האנאלוגיות הזה הוא שהביא אותי לעיין ב"דומסדיי", אך כי חוד הביאתני אליו ההתקסמות המיוחדת מן ההיסטוריה האנגלית המוקדמת, מתולדות התקופה שבה התאחדה לשעה תרבות צרפת ותרבות אנגליה ויצרה מתוכה תרבות חדשה ושפה וספרות חדשות, צלמר מצד אחד, רשיות וולך מצד שני הילכו עלי קסם והביאוני להתבונן בקינע שלהם ובתעודותיהם. סיור בנורמנדי, עלי ריוחותי בשעתו בעמודים אלה, הפגישני עם שנת 1066 — עם רקמת באייה (Bayeux) המתארת את קרב הייסטינגס. עתה עולה, מבין מגילות הקלף של ספר יום-הדין דיוקנה של השנה העקרונית הנוספת הזאת — 1086 — ממרחק — או מקרבת — של תשע מאות שנים.

יד-טבנקין
במלאת 15 שנה למותו של יצחק טבנקין
יתקיים ב"יד טבנקין" – אפעל
"כינוס טבנקין"
6־7 יולי 1986
לרגל הכינוס –
הנחה מיוחדת
על הפרסומים הבאים:
* "דברים" – יצחק טבנקין (א'־ז') – מחיר כל הסדרה 28 ש'.
* יצחק טבנקין – פרקי חיים, האיש ופועלו. 5 ש'.
* ילקוט טבנקין א': ההתיישבות – מהות ודרך. 4 ש'.
* חבר ויריב, טבנקין במפלגת פועלי־ציון 1905־1912, מאת פרופ' מתתיהו מינץ. 5 ש'.
* הסוציאליזם של יצחק טבנקין – חוברת עיון א'. 2 ש'.
* שלילת הגולה במשנתו של יצחק טבנקין – חוברת עיון ו'. 2 ש'.
* סוגיות במשנתו של יצחק טבנקין – חוברת עיון ט'. 2 ש'.
* טבנקין ב"הגנה" – מאת אורי ברנר, מחברת מחקר ב'. 2 ש'.
* על דרך הקיבוץ המאוחד ועל עקרונות הקומונה, יצחק טבנקין. 3 ש'.
הציבור מוזמן לכינוס
הזמנות ומכירות: "הפצה", יד טבנקין־אפעל 52960 טל. 03)344367).

האוניברסיטה הפתוחה
מודיעה על הופעת הספר
הפרידה מן האני העני
(מהלך בהתפתחות שירתו המוקדמת של ח.נ. ביאליק 1891־1901)
מאת: דן מירון
מחקר מקיף העוקב בפירוט אחר דרכו של ח.נ. ביאליק מראשית יצירתו בשלהי חיבת־ציון ועד להנחת יסודותיה של השירה העברית המודרנית.

משרד הבטחון – ההוצאה לאור
החברה להגנת הטבע
החי והצומח של ארץ ישראל
לחותמים על האנציקלופדיה
"החי והצומח של ארץ־ישראל"
כרך העופות
– בעריכת ד"ר עוזי פז
יוצגו בדוכנים שלנו ב"שבוע הספר".
הכרך הנ"ל יישלח למנויים במשך חודש יולי.
תחזית משוערת להופעת שאר הכרכים:
אוקטובר 86 – ספר היונקים/פרופ' ה. מנדלסון
דצמבר 86 – החי והצומח במשק האדם/פרופ' י. ארנון
מרס 87 – כרך החרקים/פרופ' ש. קוגלר
פרטים נוספים בדוכני ההוצאה לאור של משרד הבטחון והחברה להגנת הטבע.

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744
אמנות מודרנית ואימפרסיוניסטית
מכירה
לונדון 24 ביוני 1986
ההשתתפות במכירה שתתקיים בלונדון ורכישת הקטלוג אפשריים באמצעות משרדנו בת"א
יודאיקה – לקראת המכירה הקרובה
מתקבלים: ספרים, כתבי יד, תשמישי קדושה, ציורים וגרפיקה.
שרותי יעוץ והערכה לצורך מכירת יצירות אמנות ניתנים במשרדנו באופן שוטף בתחומים:
ציור, פיסול, גרפיקה, עתיקות, כלי כסף, זכוכית, אמנות אסלם והמזרח הרחוק מכל התקופות
סותבי'ס ישראל – דב הוז 19 תל־אביב 63416
טל. 03–223822
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

שטחים ואנשים / אורי ניר

חסמבה בשכם

כך נראתה ההתנחלות הסודית החדשה של גוש אמונים במדרון הר גריזים

אוהל צבאי גדול ועוד שני אוהלי סיירים שבהם שני מניינים נערים מ"גרעין שכם". כך נראתה ההתנחלות הסודית החדשה של גוש אמונים במדרון הר גריזים, עד שפורקה השבוע בהוראת הצבא. לפני שהשלטונות שמו קץ למשחק המחבואים של המתנחלים, הספיקו אנשי הגרעין להזמין כמה עיתונאים לבקר במקום המסתור שלהם. מי שציפה למצוא שם משפחות כדי כותילים בקראוונים מוקפים גדרות תיל, התאכזב. ההיאחזות נתגלתה כפיקניק לילי של נערי גוש־אמונים.

ליד תחנת שאיבה של עיריית שכם, בתוך חורשת אורנים צפופה במקום הצופה אל העיר, יושבים להם הנערים ושרים שירי מולדת מסביב למדורה. מים בשפע יש, עצים למדורה יש, והעיקר — הרבה מצב רוח. גם עושים פיקניק, וגם "מסבבים" את הצבא. כיף חיים.

ערב הוא כבר גרמוז רמזים על פעולה עלומה חדשה של ה"גוש". מכירות התנועה הפיצה הודעה לעיתונות, שבה מובע זעמם של אנשי "גרעין שכם" על שלא קיבלו אישור לעשות את ליל שבועות בקבר יוסף. חלק מהעיתונאים הוזמנו גם להתארח במוצאי שבת בביתו של אחד מתושבי התנחלות ברכה, שליד שכם. מאחורי ההזמנה הסתתרה תוכנית הכמבית של המתנחלים לחשוף "מאחז התיישבותי יהודי בתוך הקסבה של שכם", כפי שהודיעו לאנשי התקשורת.

התנאי לביקור במקום: שמירה על סודיות מיקומו. מכאן ואילך נוצרה הרגשה שהעניין הוא חלק מסיפור הסכבה.

השעה מעט לפני חצות. אשר גרינולד מהתנחלות ברכה, שהוא כנראה קצין המבצעים של המאחז החדש, מזמין את העיתונאים להיכנס למכונית ישנה ומקרטעת, שמושבה האחורי נעקר. "זה הקר מבוקר שלנו", הוא מסביר. יוצאים מהתנחלות שבמרומי הר גריזים, חולפים על פני שכונת השומרונים, ופונים לשביל עפר המתפתל במדרון. בתוך חורשת אורנים. באמצע השביל עוצר המדריך את מכוניתו, ומשם יורדים ברגל בחשיכה תוך טיפוס על סלעים וגלישה במדרוני עפר. בדרך, בין הולכה למעידה, מספר המדריך שהחבר'ה יושבים במאחז שליד ה"קסבה" המקומית כבר חודשיים, ואיש לא הצליח לגלות אותם.

עכשיו החליטו לחשוף את המקום. "רבין נורא הרגיז אותנו", אומר אשר. "לכן החלטנו להראות את המקום לעיתונאים. להראות שאנחנו כבר יושבים למעשה בתוך שכם".

אחרי כמחצית השעה של גישושים בחשיכה בין העצים נפגשים עם רומם אלרוכי, חוזר בתשובה המרכז את "גרעין שכם". השניים מתנחדים, ומובילים לעבר היעד. מרחוק ניתן להבחין באור המדורה, וכשמתקרבים נשמעים גם קולות השירה. עשרים צעירים ספוקים מזמן, באווירה של מחנה קיץ, עושים חיים ומשגעים את סלים. הקימו אוהל צבאי (לדבריהם מקורו מ"עודפים של הצבא") בין העצים, ליד מבנה המשמש תחנת שאיבת מים של עיריית שכם. מבעד למחשי האורן מצביעים שני המדריכים על כמה אורות קלושים. אלה אורות המבנים של קצה ה"קסבה", הם מסבירים בהמתקת סוד. ובהתרגשות באה הם אומרים "כבר חודשים שאנחנו ממש בשכם, ממש בתוך העיר".

אחרי שמבינים שכזה כל העניין, ואין שום זכר לטענות כדבר דירה בלב ה"קסבה" שנרכשה מידי ערבים, מבקשים ללכת. אראו יש לטפס חזרה בדרך ההתחלתית, להעפיל למכונית, ולשמוע בדרך את שירתו של המלווה שלנו. הלל, עולה חדש מארה"ב, מתומכי הרב כהנא, מנסה כוחו בווריאציות על "מעל פיסגת הר הצופים". אלא שהגירסה שלו היא "מעל פיסגת הר גריזים, שלום לך שכם שלנו". הלל יישא השבוע אישה, במזל טוב, והוא מבטיח להתנחל איתה בתוך שכם. "זה מרכז הארץ", הוא אומר, "יבוא יום והעיר הזו תהיה עיר יהודית, ההתנחלות היא כאן, בהר".

גשר הזהב

בשר אלנבי: באבו דאבי ירדו לטמיון הדירה, המכונית וההסכנות בבנק

בגיל 38, אחרי שרכש מקצוע מכובד, מכונית גדולה ודירת פאר, נאלץ אבו־סעיד להתחיל הכל מבראשית. כל הרכוש, הכסף והקריירה נפלו קורבן לשתי מערכות ביורוקרטיות נוקשות, זו של נסיכות הנפט אבודאבי וזו של המינהל בגדה המערבית.

לפני כעשר שנים יצא אבו־סעיד את עיר הולדתו, שכם, לחפש את עתידו במפרץ הפרסי. הוא הגיע לנסיכות אבודאבי, השתלב בעבודה בחברת נפט גדולה, ובמשך הזמן קיבל משרה של סמנכ"ל מחלקת כוח אדם. "הייתי ממונה על אלף עובדים כמעט", הוא אומר, "וקיבלתי גם משכורת לא רעה, תודה לאל".

הוא רכש מכונית אמריקנית חדישה, דירה יפה, ואת חלק הארי של המשכורת היה שולח מדי חודש לאשתו בשכם, לפרנסתה ולפרנסת שלושת ילדיהם. פעמיים בשנה היה מנצל חופשה בת חודש שהקציבה לו החברה ובא לביקור מולדת בשכם.

לפני מעט יותר מחצי שנה אישרה לו החברה חופשה בת שישה חודשים. שלטונות אבודאבי העניקו לו אשרת יציאה, אך הבהירו לו כי האשרה תקפה רק לשישה חודשים. "לפי החוק המקומי", מסביר אבו־סעיד, "אם אינך חוזר לאבודאבי בתוך שישה חודשים, אתה נחשב נעדר, והמדינה משתלטת על כל הרכוש והכסף שלך".

בתום שישה חודשי שהייה בשכם ארז את מזוודתו, ונסע לגשר אלנבי בדרכו חזרה למפרץ. הפקיד בדק את מסמכיו, ומצא כי חל איסור מוחלט על תושבי האזור לצאת לירדן. צעד כזה, יש לציין, אינו נדיר, אך אין נוהגים להודיע רשמית על הטלתו. הוא ננקט בדרך כלל בעקבות פיגוע חבלני חמור בגדה, ומטרתו למנוע אפשרות שמבצעי הפיגוע יחמקו מתחומי האזור. אבו־סעיד לא יכול היה לדעת מראש על ההגבלה. הוא גם לא ידע שבמקרים חריגים, כמו זה שלו, אפשר לצאת למרות ההגבלה בבקשת סיוע. "חזרתי לשכם", הוא מספר, "בתקווה שלמחרת יבטלו את ההגבלה. ידעתי שאם לא אוכל לצאת בתוך כמה ימים, יעקלו את כל רכושי".

למחרת חזר לגשר, ושוב נדחה באותה הטענה. וכך היה גם ביום שלאחריו. "אמרו לי שהאיסור בתוקף, ואין כל סימן שישתנה. הבנתי שאין טעם להמתין". אשרת היציאה שלו מטעם ממשלת אבו־דאבי פגה בינתיים, ועמה ירדו לטמיון הדירה, המכונית המפוארת וההסכנות בבנק. תקוותו לחזור לעבודה במפרץ לא אבדה, אך על אובדן הרכוש והכסף הרב לא יפצה אותו איש.

נשים נגד כיבוש

"האישה הפלשתינאית והכיבוש הישראלי" הוא שמו של הלהיט האחרון בדוכני הספרים של מזרח ירושלים. הספר ערוך בפורמט של כעין מחקר מדעי, המספק נתונים סטטיסטיים ורשימות למכביר. אך אינו נמנע מלהעלות על נס אותן נשים שהשתתפו בפעולות טרור קטלניות נגד נשים וילדים.

פרקו הראשון סוקר את חלקה של האישה הפלשתינאית ב"מאבק המזוין". מוגשת בו רשימה מפורטת של נשים שלקחו חלק ב"ביצוע פעולות הקרבה". יותר מארבעים נשים שהיתה להן יד במעשי טרור. ראשונה ברשימה היא האחות הירושלמית פאטמה ברנאוי, שהניחה מטען חבלה בקולנוע "ציון" בירושלים, חודשים אחדים אחרי איחוד העיר. בזכות זו היתה לפלשתינאית הראשונה שנכנסה לכלא הישראלי אחרי 1967. עוד ברשימה שמותיהן של חמש חברות בחוליה מאזור רמאללה, שהניחו מטעני נפץ בירושלים, בנתניה ובטבריה. המפורסמת שבהן, נאדיה אל־חאם, זכתה לכינוי "ז'אן ד'ארק" כערבית, ארגון "אל־פתח". החלק הגדול והמודגש בספר הוא זה המפרט את סיפוריהן של 49 נשים "הערות" פלשתינאיות — מרביתן מהשטחים — שנהרגו במהלך הפגנות או התנגשויות עם כוחות הביטחון הישראליים על רקע לאומי.

בסגנון נרגש ומליצי, תוך היזהרות מכתיבת דברי שבח גלויים על אותן שנהרגו במהלך מעשי טרור, מגולל סיפור חייה ומותה של כל אחת מהנופלות, ברוב המקרים בצירוף תמונתה. דלאל אל־מגרבי, למשל, הבחורה היחידה בחוליית כביש החוף, מוגדרת "מהפכנית לוחמת", ומסופר עליה כי לפני שיצאה לפיגוע שבו מצאה את מותה כתבה בדמה על לוח "פלשתין, הנה אנו באים". ולאמה כתבה: "אני מרכה למות למען מולדתי. אל תבכי אמי".

הגוף שמטעמו מתפרסם הספר, "המכון ללימודים ערביים" של הד"ר פייצל אל־חוסייני, מוגדר בפי גורמי ביטחון אחד ממעוזי אש"ף בשטחים.

המו"ל טרח אמנם לכתוב על כריכתו הפנימית של הספר כי "הדעות המובעות בספר זה אינן מביעות בהכרח את תפיסותיו של המכון ללימודים ערביים", אך נראה כי מלת המפתח בהצהרה זו היא "בהכרח". מנהל המכון עצמו הסגיר את השקפתו לא מכבר בראיון למקומון הירושלמי "כל העיר". "המלחמה היא הצד האלים של הפוליטיקה", אמר הד"ר אל־חוסייני באותו ראיון. "אתם הישראלים משתמשים בכל האפשרויות, ואני לא רואה סיבה מדוע שכל האפשרויות האלה לא יינתנו גם לנו".

כאשר נשאל על פעולות טרור נגד אזרחים, השיב אל־חוסייני כי "הישראלים אינם עושים הפרדה בין האנשים שלנו שתוקפים חיילים לבין אלה שבפעולותיהם נהרגים גם אזרחים. אם אתם הייתם מפרידים בין מי שפועל נגד חיילים לבין מי שפועל נגד אזרחים, אני מניח שגם אצלנו היתה נוצרת הפרדה כזו".

פרקים אחרים בספר מתארים את עשרות ההפגנות ושביתות השבת שאירגנו נשים פלשתינאיות במרוצת 19 שנות הכיבוש הישראלי. פרקים אלה מספקים את הכסות המחקרית־מדעית שמחברת הספר, מייסון אל־חוסייני, מנסה להעטות עליו. אפשר למצוא בהם טבלאות רבות המרכזות שפע של נתונים סטטיסטיים מפורטים. אחת הטבלאות ממחישה את גודל הסערה שפקדה את הגדה בשלושת חודשי האביב של שנת 1982. עולה ממנה, למשל, כי באותם שלושה חודשים סוערים, מבין 57 פצועות בהפגנות נגד השלטונות, 48 נשים נפצעו מיריות של חיילי צה"ל, תשע־עשרה מתוכן בקבוצת הגיל 5—15.

בסוף הספר כמה רשימות וספחים שימושיים: כל הסופרות והמשוררות שיצירותיהן התפרסמו תחת עול הכיבוש, כמעט אלף שמות של מרבית הנשים שבילו בבתי מעצר ישראליים מאז 1967, שמותיהן של כל הנשים שנפצעו בהפגנות אביב '82, ועוד. להשיג בדוכנים ובחנויות הספרים במזרח ירושלים.

טלסה אינטרנשיונל בע"מ

מדיחים זה אנחנו

לבחירתך 3 דגמי מדיחים הטובים ביותר בעולם תוצרת שבדיה במגוון צבעים

TELSA MINI – PRINCESS
טלסה מיני – פרינסס

★ ניתן להעמדה על השיש ללא צורך בסידורי אינסטלציה מיוחדים או בתוך ארון BUILT IN עם סידורי אינסטלציה.
★ בנוי מפלדת אל־חלד.
★ קיבולת 24 צלחות וקערות; 11 כוסות וסכו"ם בהתאם.
★ ניתן להדיח בו סירים ומחבתות.
★ צריכת מים, חשמל וזמן פעולה כרבע ממדיח גדול.
★ משך מחזור הדחה 25 דקות (15 דקות עם מים חמים).

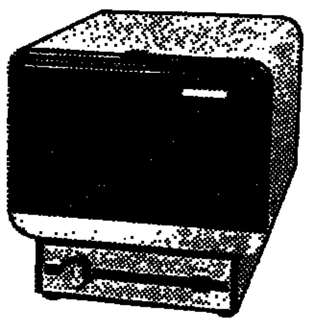

★ שתי תוכניות הדחה.
★ הדחה אוטומטית כולל הברקה ויבוש הכלים.
★ היחיד מסוגו עם מגש בציפוי רילסן (טפלון).
★ צריכת מים, חשמל וזמן פעולה — מינימליים. עלות ההפעלה למחזור שלם זהה לשיחת טלפון מקומית.
★ אפשר לקבלו בצבעים: לבן, קרם ומוקה.
★ עומק מינימלי להעמדת המדיח על השיש 40 ס"מ.

TELSA MIDI
טלסה מידי

★ מדיח בגודל בינוני למשפחות המתלבטות בין מדיח קטן לגדול.
★ ניתן להעמדה על השיש בלי סידורי אינסטלציה מיוחדים או בתוך ארון BUILT IN עם סידורי אינסטלציה.
★ בנוי מפלדת אל־חלד.
★ צריכת מים, חשמל וזמן הפעלה מחצית ממדיח גדול.
★ קיבולת 38 צלחות וקערות, 24 כוסות וסכו"ם בהתאם.
★ ניתן להדיח בו סירים ומחבתות.
★ שני מגשים.

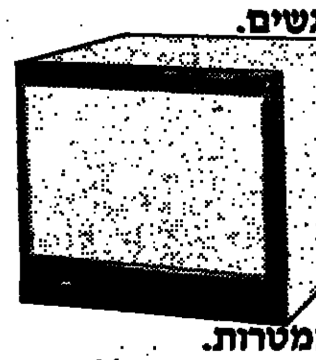

★ שתי ממטרות.
★ 5 תוכניות הדחה כולל תוכנית קצרה לשטיפת אגירה. משך מחזור הדחה רגיל: 35 דקות, 20 דקות עם מים חמים.
★ הדחה אוטומטית כולל הברקה ויבוש הכלים.
★ ניתן לקבלו בצבעים: לבן, חום, צהוב, ירוק, אדום, קרם ומוקה.
★ היחיד מסוגו עם מגשים בציפוי רילסן (טפלון). הדלת נפתחת אוטומטית בגמר ההדחה.
★ עומק מינימלי להעמדת המדיח על השיש 53 ס"מ.

TELSA MAXI
טלסה מקסי

דגם חדש!

★ קיבולת מעל 66 צלחות וקערות, 32 כוסות וסכו"ם בהתאם.
★ השקט, היעיל והחסכוני ביותר בעולם.
★ משך מחזור הדחה רגיל: 45 דקות. עם מים חמים: 35 דקות.

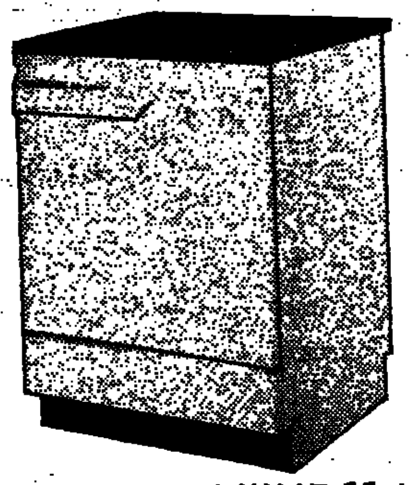

★ 11 תוכניות הדחה.
★ בנוי מפלדת אל־חלד.
★ 2 תוכניות יבוש.
★ 2 ממטרות.
★ הדחה אוטומטית, כולל הברקה ויבוש הכלים.
★ היחיד מסוגו עם מגשים בציפוי רילסן (טפלון).
★ אפשר לקבלו בצבעים לבן וקרם.
★ אפשרות מיוחדת לציפוי החזית בפורמאיקה תואמת למטבח.

★ פרוספקט וייעוץ חינם לכל דורש. ★
את מוצרינו אפשר להזמין אך ורק אצל סוכנינו המורשים – היזהרו מחיקויים והטעיות.
שרות על־ידי חברת הבת שלנו טלסה בע"מ, שרות ארצי (10 סניפי שרות).
להשיג אצל היבואן: טלסה אינטרנשיונל בע"מ, רח' ביאליק 135, ר"ג
טלפון: 7518249

סוכנויות מורשות:
תל־אביב: מ.ש.י. — בן יהודה 1, 03-659993. אלרד, אלנבי 106, 03-621924. אליאס, ככר המדינה, הי באייר 20, 03-269749. אלקוסר את כהן — הרצל 51, 03-813760; **רמת־אביב:** אלעזר אלקטרוניקס, ברודצקי 43, 03-418690; **חיפה:** רדיו אורון, ככר מאירהוף, קרית אליעזר, 04-533332. פטרולגז — הנביאים 20, 04-672127; **ירושלים:** המומחים, הרצוג 17, 02-668865, 02-632459. צבי שיר, הלל 23, 02-224055; **רמת־גן:** טלסטאר, ביאליק 36, 03-731463; **ראשל"צ:** סלון בר־זיקרי, ביאליק 12, 03-947558. לבל — זיבוטינסקי 53, 03-9640323; **תל־מונד:** חקיה, ככר קרן היסוד 1, 052-61306; **קראון:** אלקטרו און, מרכז מסחרי, 03-356034; **באר־שבע:** סלון צמרת, החלוץ 114, 057-33001. סלון "אדיבי" — החלוץ 122, 057-31131; **כפר סבא:** רשת חשמל, וייצמן 76, 052-33055. מרכז החשמל — וייצמן 98, 052-25717; **רעננה:** סלון אפי, אחוזה 109, 052-20945; **פתח תקוה:** כביס פז, איכילוב 8, 03-914898. רדיו אורון, חיים עוזר 10, 03-913940. וייסמן סלון 23 חובבי ציון 23, 03-911762; **יפו:** לבל אליהו, שדי ירושלים 29, 03-825608; **חולון:** סלון חולון בעיים, סוקולוב 82, 03-855918; **בת־ים:** סלון משי, רוטשילד 34, 03-585888; **הרצליה:** א. קפלן, סוקולוב 32, 052-541245. רדיו קול, בן גוריון 77, 052-543304; **נתניה:** פרופסורסקי, שדי בנימין 15, 053-38408; **טבריה:** שרות הגליל, בנין ח.מ.א. 3, 067-91988; **עפולה:** שרות טל, מנחם 30, 065-23256; **חדרה:** גל קור, הנשיא 71, 063-22082; **נס ציונה:** פינקלשטיין, וייצמן 25, 08-473292; **רחובות:** סלון אלקטריק, הרצל 187, 08-457574; **בני ברק:** סלון מאיר, רבי עקיבא 41, 03-782584; **אשקלון:** סלון סעדון, העבודה 27, 051-23296; **קדומים:** מלצר — 052-39162; **טבעון:** אלקטרו טבעון, ככר בן גוריון 1, 04-931173; **אילת:** רוזן אריה — 059-78616.

מחסום המוהר

סטודנט מאוניברסיטת "א־נג'אח" של שכם חישב ומצא כי יצטרך לעבוד 25 שנה כדי להשיג סכום כסף שיספיק לתשלום מוהר לחתונה. במאמר ששלח לעיתון "אל־פג'ר", מגולל הסטודנט את בעייתו של צעיר המבקש להינשא ב"דרך המקובלת", שלפיה משלם החתן את כל סכום המוהר, ללא עזרת הוריו.

"המשבר מר וכואב ומתסכל מאוד", כותב הסטודנט, יוסף עבד אל־כרים. "ולא נראה באופק כל דיון חברתי מעמיק לבדיקת הבעייה ולפתרונה כראוי". הכותב מונה סיבות ותוצאות למשבר. בין הסיבות הוא מציין את השפל הכלכלי הפוקד את האזור כולו. עקב המשבר הזה, הוא מסביר, אין ביכולתם של בחורים צעירים לצאת לעבודה במדינות הנפט במגמה לחסוך כסף למוהר.

סכומי המוהר, מנגד, אינם יורדים בהתאם. סיבה אחרת היא הדפוס המסורתי של הנישואין בחברה הערבית. "ניתני הנישואין בחברה הערבית מוגדרים קלאסיים. והחברה, הדף והמעקות הפוליטיות והחברתיות העוטפות בפניה יום־יום, אינה מצליחה להיחלץ ממעגל המנהגים הגינונים השמרנים, הסכמים מבחינה כלכלית". גינונים אלה, הוא מסביר, כרוכים גם בחוסר האמון כלפי הגבר. "אנשים רבים סבורים כי אין לתת אמון בגבר, שסופו לבגוד ברעייתו ולהחליפה באחרת, כך שלא יתחייב מי שיראג לה. לכן אין מנוס מכך שיתחייב וישלם מראש סכום מסוים, ויוסיף כבוד ומתנה בתכשיטים ובהיטים וכו', עד כדי כך שהבחור מקלל את היום שבו העלה בדעתו את רעיון הנישואין".

הכותב ממשיך ומספר מניסיונו: "במשך לימודיי באוניברסיטת א־נג'אח, הייתי עד למקרים של קשרים איתנים ביותר בין בחורים לבחורות, שלמרבה הצער התנפצו ברובם הגדול אל סלע המציאות הכלכלית המכאיבה".

התוצאות השליליות של המשבר, כפי שמונה אותן הכותב, הן אלה: ראשית, "ריבוי מספרן של הבחורות הפלשתינאיות שהן בעלות השכלה גבוהה, מתאימות ומוכשרות, אך חתנים אינם מתדפקים על דלתותיהן". שנית: תסכול רב בקרב הבחורים, "אשר גורם למצב רע ביותר, של שבירת הערכים החברתיים הנעלים ולהרס ערכי הדת והמוסר". ושלישית: "יציאתם של בחורים רבים לחו"ל, שם הם נישאים לנשים זרות".

"הפתרון לבעיה פשוט", מסיים הסטודנט, "האבות והמחנכים אינם צריכים אלא לשבור את המחסום הנפשי ואת מחסום הפחד, ולבדוק את המשבר בנחישות ובאורח כולל. עליהם ליצור מסגרת כוללת חדשה, שתתאים לנסיבות הנוכחיות. עליהם לפעול ליצירת מודעות קולקטיבית, למען השתחררות ממעגל האמונות השולטות בחברה. אם לא כן, יוחמר המשבר ויגיע למצב שאין ממנו חזרה, למצב שבו נתחרט — אך החרטה כבר לא תועיל".

מכתבים למערכת הארץ

לא נקמה, אלא תנאים אנושיים

הקוראת יעל דגני קראה את המודעה בעניין הדרישה להכיר בכפר הערבי עין חוד כיישוב בישראל. תגובה ("הארץ" 16.6). למה בעין חוד, היא מיתממת, ומדוע לא בכל הארץ, שהרי ממילא הערבים הדים כאן מתכוונים, כביכול, להחזיר לעצמם את נכסיהם על ידי כיבושנו והשמדתנו.

תגוה דעתה של הגברת דגני. אין תושבי הכפר המקורי עין חוד, שבו נמצא כיום כפר האמנים עין הוד, מבקשים לעצמם את אדמותיהם שהופקעו. הם גם לא דורשים נקמה. כל בקשתם היא ליהנות ממינימום של תנאים אנושיים, כגון חשמל, מים, כביש, בית־ספר, טלפון ומעט אדמה. שהרי לא זו בלבד שהתפנו מכפרם בשנת 1948, אלא שבשנת 1973 הוכרזה הקרקע שמתחת רגליהם לפארק לאומי. האפשרות היחידה בעבורם היא הכרה רשמית בכפרם הקיים למעשה, ובו 120 תושבים, כיישוב לכל דבר.

אני חש גאווה רבה על כך שתושבים רבים מכפר האמנים עין הוד ומקיבוץ ניר עציון השכנים, תומכים פעילים במאבק צודק זה.

ח"כ רן כהן
הכנסת, ירושלים

דרעי: עוד ששה חודשים בצה"ל

על רקע המתח הגובר ביחסי דתיים־חילוניים, עשוי עיסוק נוסף בשירותו הצבאי המקוצר של מנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי, להיות בבחינת שפיכת שמן על המדורה. ואכן, כוונתי המקורית היתה להתפלמס בחריפות עם מינויו למנכ"ל של המתחמק משירות מלא בצה"ל, גם אם הדבר נעשה על פי חוק ונאמן לאותו חוק.

במקום זאת הצעתי היא שמר דרעי יעשה עתה מחווה יהודית על ידי הודעה על כוונתו לשרת ששה חודשים נוספים בהתנדבות, וכפי שעושים רבים הפטורים משירות. יהא זה צעד נאה כלפי הציבור בכלל והמחנה הדתי־לאומי בפרט, הממלא נאמנה את חובות הכלל. תהא זו גם הוכחה שמעבר לדברי נועם מסוגל מתנהג של הרב פרץ ליצור גם "גשר של מעשים" עם כלל ישראל.

ישראל שרנצל
תל אביב

כן להיות חריגים

נדמה כי משרד החוץ של ישראל — בעידודו הנלהב של מי שהיה שגריר ישראל בדרום־אפריקה — מצא את התשובה הנואלת בדבר תגובתנו לאירועים בדרום־אפריקה: כמו כל המדינות של העולם המערבי — לא פחות, אבל גם לא יותר.

אין זאת אלא שהמהומות המתחוללות אצלנו חדשות לבקרים הדרישו את אוזנינו ואין אנו שומעים את קול אחינו הזועק מהמשרפות. בהבעת שאט נפש ממשטר גזעני חייבת מדינת היהודים להיות חריגה בתגובותיה.

אלחנן שטן
תל־אביב

ארבע שנים לקרב הבופור— מנקודת מבט שונה

גם אני אב שכול, ורצוני לענות למכתבו של מר שרף "ארבע שנים לקרב על הבופור" ("הארץ" 10.6), ובסגנונו שלה:

ארבע שנים ללא קטיושות ושינה במקלטים.

ארבע שנים לסילוק עוצמת המפקדותיו מלבנון והריסת התשתית שהקים שם.

ארבע שנים מאז ישראל לימדה את אסאד שאין לו סיכוי נגד ישראל.

ארבע שנים מאז הלבנונים למדו בעקבות המלחמה שיש בכוחם לבלום את הפלשתינאים.

ארבע שנים לתופעה של הורים האומרים: "הרגו אחרים למען ישראל, ובלבד שלא בניהם".

מיכאל אלון
ירושלים

"סידרתי אתכם"

המבט האירוני והזדוני המלא סיפוק עצמי בפניו של הפרופסור דוד עמירן, כאשר הופיע בטלוויזיה ב־8.6, צריך היה לבטא פחות או יותר "סידרתי אתכם". הכוונה למתנחלים של גוש־אמונים ולמתנחלים ביהודה ושומרון בכלל.

הפרופסור עמירן הוא אזרח ישראל ולכן הוא רשאי להתבטא כרצונו בחייו הפרטיים. אך לפרסם במסמך רשמי של ממשלת ישראל כגון "אטלס ישראל" את השקפתו הפוליטית ושנאתו להתנחלויות היהודיות ביהודה ושומרון, זה דבר אחר לגמרי.

לא יכול להיות ספק בכך שאסור היה לעשות מה שעשה, ולכן צדק השר לוי בתגובתו המתונה.

ארנולד מרגלית
חיפה